

**UNIVERZA V LJUBLJANI
PRAVNA FAKULTETA**

**RAZVOJ NORMATIVNIH OSNOV
BANČNIŠTVA SAMOSTOJNE SLOVENIJE**

DIPLOMSKA NALOGA

Mentor: **prof. dr. Franjo Štiblar**
Avtor: **Nina Kranjec**

Ljubljana, april 2009

Iskreno se zahvaljujem profesorju in mentorju dr. Franju Štiblarju za vso nesebično in veliko pomoč pri pisanju diplomske naloge, za večkratno branje, usmerjanje, vzpodbujanje, za ves trud, predvsem pa za vso prijaznost in potrpežljivost.

Prav tako se zahvaljujem mami, babici in Timiju za vso podporo, vero vame in razumevanje.

Hvala vsem prijateljem, ki so mi stali ob strani v dobrih in slabih trenutkih, me vedno gnali naprej in ki so napolnili vsak moj dan s smehom, nepozabnimi dogodivščinami in ljubeznijo.

POVZETEK

Naslov: Razvoj normativnih osnov bančništva samostojne Slovenije

Avtor: Nina Kranjec

Mentor: prof. dr. Franjo Štiblar

Slovenija je z osamosvojitvijo izgubila velik del trga, transformacija gospodarstva je povzročila padec gospodarske aktivnosti, katere posledice so se na koncu skoncentrirale v bančnem sektorju, ki je bil potreben sanacije. Slovenski parlament je junija 1991, ko je sprejemal osamosvojitvene zakone, sprejel tudi vrsto zakonov s finančnega področja, poleg tega pa se soočil z nujno nalogo, da reorganizira svoj bančni sistem.

Na slovenskem ozemlju je v tistem času veljal Zakon o bankah in hranilnicah, ki je bil sprejet leta 1991, novi zakoni pa so se začeli sprejemati leta 1994 z namenom, da bi ustvarili pravno podlago za nujno potrebno sanacijo bank. Pristop k saniranju bank v Sloveniji je bil sui generis za tranzicijske države, saj je bil podoben tistim v razvitih državah. Zaradi relativno visoke razvitosti si je Slovenija kot edina med tranzicijskimi državami lahko privoščila samosanacijo preko proračunskih izdatkov, slovenski model sanacije bank pa je bil edinstven tudi v smislu njenega obsega, saj do takrat v praksi drugih držav ni bil poznan primer, da bi sanacija zajela več kot 50 % bančnega sektorja.

Po uspešnem zaključku sanacije leta 1997 je nove normativne rešitve zahtevalo približevanje pravu Evropske unije, zato je slovenski parlament januarja 1999 sprejel novi bančni zakon, s katerim se je slovenska bančna zakonodaja postopno liberalizirala. Zakon je inkorporiral vse pomembne bančne direktive Evropske unije, razen dveh izjem, za katere je Slovenija zahtevala prehodno obdobje. Sanaciji slovenskih bank kot prve faze njihovega preoblikovanja je leta 1999 sledila privatizacija s ciljem krepitve učinkovitosti in konkurenčnosti bank in doseganja najvišje možne kupnine za državo za zmanjšanje javnega dolga. Formulo $25\% + x + y$ je zamenjala že v začetku 90-ih ponujena formula treh tretjin (država, tujina, zasebni domači sektor). Istočasno s privatizacijo so potekale tudi priprave Slovenije na vstop v Evropsko unijo.

Zakon o bančništvu je bil zaradi uskladitve nacionalne zakonodaje s pravnim redom EU trikrat noveliran, 1. 1. 2007, z uvedbo evra pa je stopil v veljavo tretji, sedaj veljavni, Zakon o bančništvu. Zakon je med drugim implementiral direktivo CAD 3, ki je povzela in prilagodila vsebino baselskega sporazuma (Basel II) ciljem in posebnostim enotnega evropskega bančnega trga. Ob pomoči modre politike vlade in monetarnih avtoritet se je bančni sektor Slovenije uspešno rehabilitiral.

Zadnje normativne prilagoditve na področju bančništva so posledica globalne gospodarske krize, ki se je razvila iz hipotekarne krize v ZDA, Slovenija pa je posledično sprejela Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o javnih financah in Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o bančništvu.

Zaključiti je mogoče, da je spreminjanje normativne ureditve slovenskega bančništva prispevalo k izboljšanju njegovih preformans, v prihodnje pa bo odločilno povečanje vzdržljivosti (konkurenčnosti) gospodarstva.

Ključne besede: bančna zakonodaja, Zakon o bančništvu, sanacija bank, privatizacija bank, evropska zakonodaja, Banka Slovenije, Baselski kapitalni sporazum, finančna kriza.

ABSTRACT

Title: Development of Normative Basis of the Banking Sector of Independent Slovenia

Author: Nina Kranjec

Mentor: prof. dr. Franjo Štiblar

With the declaration of independence Slovenia lost a large share of its market. In addition, the transformation of economy resulted in the fall of economic activity, effects of which eventually concentrated in the bank sector, that needed rehabilitation. All of Slovenia's basic laws on banking, including the first Slovenian banking law, were enacted in the package of constitutional laws on the day of independence, June 25, 1991.

Law about banks and saving banks, which was adapted in 1991, was valid on Slovene territory at that time. New legislation was adopted at the beginning of 1994, creating a legal frame for much needed bank rehabilitation. Rehabilitation of the banking sector in Slovenia was sui generis for the countries in transition and it was undertaken according to the Western model for developed countries. Banks that were placed in formal rehabilitation status, accounted for more than half of the entire banking sector, making bank restructuring in Slovenia a venture of unprecedented scope.

Restructuring was successfully completed in 1997 and as Slovenia adopted a new banking law in 1999, the regulatory framework for the banking sector was gradually liberalized. The new law incorporated all relevant EU directives, with two exceptions, for which Slovenia demanded a transitional period. After the rehabilitation process was completed, preparations were made for the privatization of the two large rehabilitated banks. The major objectives of privatization were to find active owners and to generate cash in order to retire public debt. In the beginning of the 90s, formula $25\% + x + y$ was replaced by the principle of three thirds (state, foreign capital, private domestic sector). Along with the privatization process, Slovenia's preparations for EU membership were in progress.

Slovenian Banking law was changed three times due to the adjustments to the EU standards. With the introduction of euro on 1 January 2007, a new - currently in force - third Slovenian banking law was adopted. The Law had among other things incorporated CAD 3 banking directives, which followed New Basel Capital Accord agreement (Basel II). With the help of government intervention and cooperation among key players (the Bank of Slovenia, the Ministry of Finance, Bank Rehabilitation Agency and banks themselves) the bank rehabilitation was well thought through and successful.

Latter normative adaptations in the field of banking are the consequence of the financial crisis, that evolved from mortgage crisis in United States. Consecutively Slovenia enacted the Law on Changes and Amendments of Public Finance Law and the Law on Changes and Amendments of the Banking Law.

It is possible to conclude, that the adaptations of normative framework of Slovenian banking sector contributed to the improvement of its performance. In the future, the increase of endurance (of competitiveness) of economy, will be crucial.

Keywords: bank legislation, Banking Law, bank rehabilitation, bank privatization, European legislation, Bank of Slovenia, Basel Capital Accord, financial crisis.

KAZALO

UVOD	1
 I. DEL: ZGODOVINA SLOVENSKEGA BANČNIŠTVA	
1 ZGODOVINSKI RAZVOJ BANČNIŠTVA NA SLOVENSКИH TLEH	5
1.1 BANČNIŠTVO NA SLOVENSKEM TERITORIJU (1900–1945)	5
1.2 BANČNIŠTVO PO DRUGI SVETOVNI VOJNI (1945–1989)	10
1.2.1 OBDOBJE ADMINISTRATIVNEGA SISTEMA (FLRJ, 1945–1952)	12
1.2.2 OBDOBJE PRVE DECENTRALIZACIJE (1953–1965).....	13
1.2.3 OBDOBJE DRUGE DECENTRALIZACIJE (1966–1971)	14
1.2.5 OBDOBJE ZAKONA O ZDRUŽENEM DELU (1977–1983)	16
1.2.6 OBDOBJE ZAOSTRITVE GOSPODARSKIH IN MEDNACIONALNIH ODNOSOV (1986–1989).....	16
1.3 BANČNA REFORMA LETA 1989	18
 II. DEL: BANČNIŠTVO SAMOSTOJNE SLOVENIJE	
2 RAZVOJ BANČNIŠTVA PO OSAMOSVOJITVI	22
2.1 OSAMOSVOJITVENI ZAKONI	22
2.2 NASTANEK IN RAZVOJ BANKE SLOVENIJE.....	24
2.3 TEŽAVE OB OSAMOSVAJANJU, PROBLEM DEVIZNIH VLOG.....	25
2.3.1 POGAJANJA MED REPUBLIKO SLOVENIJO IN REPUBLIKO HRVAŠKO.....	27
2.3.2 TOŽBA PRED EVROPSKIM SODIŠČEM ZA ČLOVEKOVE PRAVICE	31
2.4 PREHODNA SLOVENSKA ZAKONODAJA	32
2.5 RAZVOJ BANČNEGA SEKTORJA V PRAKSI (1991–2009).....	33
2.6 PRIHOD TUJIH BANK	42
2.7 OKVIRNI PREGLED BANČNE ZAKONODAJE.....	48
3 PROCES RESTRUKTURIRANJA SLOVENSКИH BANK	51

3.1 SANACIJA BANK	51
3.1.1 KAJ JE SANACIJA BANK.....	51
3.1.2 DOLOČILA O PREDSANACIJI IN SANACIJI BANK V SLOVENIJI, 1992 – 1995.....	53
3.1.2.1 Normativni okvir sanacije	54
3.1.2.2 Elementi sanacije bank v Sloveniji (1993-1997).....	54
3.1.3 PRIMER SANACIJE LJUBLJANSKE BANKE	57
3.1.4 PRIMER SANACIJE KBM.....	65
3.1.5 SANACIJA KOMERCIALNE BANKE NOVA GORICA.....	66
3.2 PRIVATIZACIJA BANK.....	66
3.2.1 KAJ JE PRIVATIZACIJA BANK.....	67
3.2.2 PRIVATIZACIJA SLOVENSКИH DRŽAVNIH BANK	68
3.2.2.1 Normativna ureditev privatizacije	68
3.2.2.2 Začetek privatizacije	71
3.2.3 PRIVATIZACIJA NLB	72
3.2.3.1 Primarni program privatizacije NLB (1999).....	74
3.2.3.2 Dopolnitev privatizacijskega programa NLB (2001).....	74
3.2.3.3 Izvedba prve faze privatizacije.....	75
3.2.3.4 Izvedba druge faze privatizacije.....	78
3.2.3.5 Ustavitev privatizacije.....	80
3.2.3.6 Premiki privatizacije	80
3.2.4 PRIVATIZACIJA NKBM	82
3.2.4.1 Primarni program privatizacije in njegova izvedba	82
3.2.4.2 Novi program privatizacije NKBM in njegova izvedba	84
3.3 DOKAPITALIZACIJA.....	87
3.3.1 DOKAPITALIZACIJA NLB.....	87
3.3.2 DOKAPITALIZACIJA NKBM.....	90
4 ZAKON O BANČNIŠTVU 1999	95
5 PRIPRAVA SLOVENSKE BANČNE ZAKONODAJE NA VSTOP V EU IN	
   EMU	98

5.1 FORMALNI VIRI BANČNEGA PRAVA EU.....	99
5.2 FAZE UVEDBE EVRA.....	101
5.2.1 PREDPRISTOPNA FAZA	101
5.2.1.1 Področja, na katerih je RS zahtevala prehodno obdobje.....	102
5.2.1.2 Harmonizacija slovenske bančne zakonodaje z zakonodajo EU.....	104
5.2.2 SLOVENSKO BANČNIŠTVO PO VSTOPU V EU IN PRED VKLJUČITVIJO V ERM II.....	105
5.2.3 FAZA SODELOVANJA V ERM II	106
5.2.4 VSTOP V EMU – FAZA UVEDBE EVRA.....	107
5.2.4.1 Uskladitev nacionalne zakonodaje z ustanovitveno pogodbo EU in statutom ECB	108
5.2.4.2 Prilagoditve Banke Slovenije ob uvedbi evra	109
5.2.4.3 Izpolnitev Maastrichtskih kriterijev monetarne konvergence	111
5.3 NOVI BANČNI ZAKON OB VSTOPU SLOVENIJE V EMU.....	112
5.4 POLOŽAJ SLOVENSKEGA BANČNIŠTVA OB VSTOPU V EMU.....	114
6 UVELJAVITEV BASELSKEGA KAPITALSKEGA SPORAZUMA.....	116
6.1 BASELSKA PRIPOROČILA	116
6.2 BASELSKI KAPITALSKI SPORAZUM	117
6.3 SPREJEM BASLA II.....	117
6.3.1 PRVI STEBER – finančna ustreznost.....	119
6.3.2 DRUGI STEBER - regulativni nadzor.....	120
6.3.3 TRETJI STEBER- tržna disciplina	121
6.4 IMPLEMENTACIJA BASLA II OZIROMA CAD 3 DIREKTIVA.....	121
7 SLOVENSKE BANKE V FINANČNI KRIZI	123
7.1 NORMATIVNE PRILAGODITVE BANČNE ZAKONODAJE FINANČNI KRIZI	124
7.1.1 ZAKON O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O JAVNIH FINANCAH (ZJF).....	124
7.1.2 NOVELA ZAKONA O BANČNIŠTVU.....	126
7.2 BASEL II, KRIV ZA FINANČNO KRIZO ?.....	127
7.3 NAČINI REŠEVANJE FINANČNE KRIZE	130

7.3.1 NOVEJŠI PREDLOGI REŠITVE FINANČNE KRIZE OZIROMA USTANOVITEV TAKO IMENOVANE SLABE BANKE	131
7.3.1.1 Trenutno stanje v svetu (2009) in švedski model reševanja krize v 90. letih....	132
7.3.1.2. Predlagane strategije reševanja finančne krize v Veliki Britaniji, ZDA in na ravni EU	134
7.3.1.3 Reševanje finančne krize v Sloveniji in deljena mnenja stroke	136

III. DEL: ZAKLJUČNA RAZMIŠLJANJA

8 KRITIČNA ANALIZA PRETEKLEGA RAZVOJA BANK SLOVENIJE IN OCENA PREHOJENE POTI .....

8.1 KRITIČNA ANALIZA PRETEKLEGA RAZVOJA BANK SLOVENIJE.....	140
8.1.1 PREGLED BANČNE ZAKONODAJE.....	146
8.1.2 KLJUČNI DOGODKI PREHOJENE POTI	148
8.2 POGLED NAPREJ	149

9 VIRI IN LITERATURA .....

9.1 AVTORSKI VIRI	152
9.2 ZAKONODAJA IN PODZAKONSKI AKTI	163
9.3.PRAVNI VIRI - EU	166

KAZALO SHEM

Shema št. 1: Shematski prikaz pomembnejših zakonodajnih prelomnic v FLRJ in SFRJ.....	11
Shema št. 2: Shematski prikaz razvoja bančne zakonodaje Slovenije (1991-2009).....	50
Shema št. 3: Shematski prikaz privatizacije NLB (1999-2005).....	72
Shema št. 4: Shematski prikaz privatizacije NKBM (1999-2007).....	82
Shema št. 5: Shematski prikaz uvedbe evra v Sloveniji.....	101
Shema št. 6: Shematski prikaz razvoja Baselskih kapitalskih standardov (1975-2008).....	116
Shema št. 7: Koeficient kapitalске ustreznosti.....	119

KAZALO TABEL

Tabela št. 1: Osnovni podatki bančništva v Sloveniji med leti 1918-1937.....	9
Tabela št. 2: Osnovni podatki bančništva v samostojni Sloveniji 1991-2008.....	34
Tabela št. 3: Kazalci učinkovitosti poslovanja bank (v %) v Sloveniji (1991-2008).....	41
Tabela št. 4: Delež tuje lastnine bank v Sloveniji (1991-2004).....	43
Tabela št. 5: Lastniška sestava bančnega sektorja (po lastniškem kapitalu v %), 2005-2007.....	44
Tabela št. 6: Potek sanacije v Ljubljanski Banki oziroma Novi Ljubljanski Banki (1993-1997).....	58
Tabela št. 7: Sanacijske transakcije LB v januarju 1993 v mrd SIT (v tekočih cenah).....	60
Tabela št. 8: Potek sanacije v Kreditni banki Maribor oziroma Novi Kreditni banki Maribor (1993-1997).....	65
Tabela št. 9: Predvidena lastniška struktura NLB po privatizaciji.....	71
Tabela št. 10: Lastniška struktura NLB pred privatizacijo.....	73
Tabela št. 11: Izvedba prve faze privatizacije NLB (2001–2002).....	76
Tabela št. 12: Izvedbena faza primarnega programa privatizacije NKBM (julij 2001).....	83
Tabela št.13: Lastniška struktura NKBM pred privatizacijo (16. 11. 2007).....	85
Tabela št. 14: Izvedbena faza novega modela privatizacije (19. 11. 2007).....	86
Tabela št. 15: Pravni okvir in izvedbena faza dokapitalizacije NLB leta 2008.....	88
Tabela št. 16: Normativni okvir in izvedba dokapitalizacije NKBM leta 2008.....	91

Tabela št. 17: Delničarji NKBM 14. 8. 2008 (v %)	93
Tabela št. 18: Izpolnitev Maastrichtskih kriterijev monetarne konvergence	112
Tabela št. 19: Primerjava med Basel I in Basel II	118
Tabela št. 20: Podatki o nastalem javnem dolgu pri sanaciji celotnega bančnega sektorja (v milijonih DEM) Slovenije (1993–1997)	142
Tabela št. 21: Povprečne vrednosti kazalcev razvitosti in preformans bančništva Slovenije med svetovnim vojnama (1917-1937) in v treh zakonodajnih obdobjih po osamosvojitvi	146

KAZALO GRAFOV

Graf št. 1: Prikaz števila bank in hranilnic	35
Graf št. 2: Prikaz indeksa tržne koncentracije (HHI)	35
Graf št. 3: Lastniška struktura NLB 31. 12. 2000 (v %)	73
Graf št. 4: Lastniška struktura NLB po 1. fazi privatizacije, septembra 2003	78
Graf št. 5: Lastniška struktura NLB po 2. fazi privatizacije (v %)	79
Graf št. 6: Delničarji NLB na dan 31.12.2006	81
Graf št. 7: Lastniška struktura NLB po dokapitalizaciji, 12.12.2008	90
Graf št. 8: Lastniška struktura NKBM po dokapitalizaciji, 14.8.2008	94

SEZNAM KRATIC

ASHB	Agencija za sanacijo bank in hranilnic
BIS II	Basel II, Baselski kapitalski sporazum
BS	Banka Slovenije
CAD 3/CDR	Capital Adequacy Directive/Capital Requirements Directive, Direktiva o kapitalski ustreznosti
DEM	nemška marka
DSU	Družba za svetovanje in upravljanje
DZ	Državni zbor
EBRD	Evropska banka za obnovo in razvoj
ECB	Evropska centralna banka
EMU	Evropska monetarna unija
ESČP	Evropsko sodišče za človekove pravice
EU	Evropska unija
EUR	euro
FLRJ	Federativna ljudska republika Jugoslavija
HKS	Hranilno kreditna služba
Ibid.	prav tam
IB	Ilirska banka
JB	Jadranska banka
KAD	Kapitalska družba d.d.
KBM	Kreditna banka Maribor
LB	Ljubljanska banka d.d., Ljubljana
LB – GP Zagreb	Ljubljanska banka Glavna Podružnica Zagreb
LKB	Ljubljanska kreditna banka
MF	Ministrstvo za finance
NB	Narodna banka
NBJ	Narodna banka Jugoslavije
NKBM	Nova kreditna banka Maribor d.d., Maribor
NLB	Nova Ljubljanska banka d.d., Ljubljana
PBS	Poštna Banka Slovenije d.d.
PES	Pogodba o ustanovitvi evropske skupnosti
RH	Republika Hrvaška

RS	Republika Slovenija
SIT	Slovenski tolar
SOD	Slovenska odškodninska družba d.d.
SFRJ	Socialistična federativna republika Jugoslavija
Ur. l. RS	Uradni list Republike Slovenije
USD	United States dollar, ameriški dolar
UZITUL	Ustavni temeljni zakon za izvedbo Temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije
ZBan	Zakon o bančništvu 1999
ZBan-1	Zakon o bančništvu 2007
ZBH	Zakon o bankah in hranilnicah
ZBS	Zakon o Banki Slovenije
ZJF	Zakon o javnih financah
ZT	Zavarovalnica Triglav
ZTFI	Zakon o trgu finančnih instrumentov

UVOD

Banke ne morejo živeti neodvisno od realnega sektorja, v katerem so locirane. Uspešen politični razvoj temelji na gospodarskem razvoju, osnova temu je dober finančni sistem kot krvotok gospodarstva, v njem pa imajo, v kontinentalnem sistemu posrednih financ, najpomembnejšo vlogo banke. Slovenija je država z dolgo bančno tradicijo, ki jo je ob razglasitvi samostojnosti čakala naloga, da rekonstruira svoj finančni sistem in se približa Evropi. Osemnajst let kasneje čaka Slovenijo podoben izziv - po izbruhu finančne krize mora ponovno stabilizirati svoj finančni sistem. Taka naloga tokrat čaka tudi preostalo Evropo oziroma svet, slovenske banke pa so v primerjavi s situacijo ob osamosvojitvi tokrat bolj solventne in imajo manjši delež slabih kreditov.

V diplomskem delu je v časovnem zaporedju opisan normativni okvir razvoja bank samostojne Slovenije, vendar ne brez preverjanja njegovih posledic v praksi, saj šele to omogoča oceno uspešnosti razvoja slovenskega bančništva in omogoča napoved, kaj bi bilo potrebno v prihodnje narediti oziroma spremeniti, da bi bilo uspešno. Močan in uspešen bančni sektor je predstavljal uspešno finančno hrbtenico razvoja gospodarstva samostojne Slovenije.

Poenostavljeno gledano sestavljalo finančni sektor banke, zavarovalnice in borza z institucijami.¹ Slovenski sektor kreditnih institucij vključuje banke, hranilnice in hranilno-kreditne službe. V strukturi sektorja kreditnih institucij imajo banke prevladujoč položaj, njihov tržni delež je bil v času samostojne Slovenije vedno nad 95 %, od leta 2004 naprej pa presega 99 %.² Skupna bilančna vsota vseh slovenskih bank je že v letu 2006 predstavljala kar 72,2 % skupne bilančne vsote slovenskega finančnega sistema. Zato so v Sloveniji banke prevladujoče finančne institucije, hkrati pa edine učinkovite kreditne institucije.³

Zakon o bančništvu (Zban-1, Ur. l. RS, št. 131/2006) določa, da je banka delniška družba, ki je pridobila dovoljenje Banke Slovenije (BS) za opravljanje bančnih storitev,

---

¹ Štiblar, Franjo, Slovenska monetarna (in tečajna) ter bančna politika: vloga njihovih nosilcev ob vstopu v EU in v pripravi na ERM 2 in EMU, Mednarodna konferenca: Slovensko pravo in gospodarstvo ob vstopu Slovenije v Evropsko unijo, Pravna fakulteta Univerze v Ljubljani (Littera Scripta Manet), Portorož, 21-23, april 2004, str. 36.

² Letno poročilo Banke Slovenije za leto 2007, str. 40.

³ Štiblar, Franjo, Slovenski bančni sektor na poti v EU, Banke MBO, 2003, str. 10.

ki so sprejemanje depozitov ter dajanje kreditov za svoj račun kot osnovni posel; factoring; finančni zakup (leasing); izdajanje garancij in drugih jamstev; trgovanje z izvedenimi finančnimi instrumenti; zbiranje, analiza in posredovanje informacij o kreditni sposobnosti pravnih oseb; posredovanje pri prodaji zavarovalnih polic po zakonu, ki ureja zavarovalništvo; izdajanje elektronskega denarja; izdajanje in upravljanje drugih plačilnih instrumentov (na primer plačilne in kreditne kartice, potovalni čeki, bančne menice); oddajanje sefov; posredovanje pri sklepanju posojil in kreditnih poslov; storitve v zvezi z vrednostnimi papirji po zakonu, ki ureja trg vrednostnih papirjev; upravljanje pokojnin oziroma investicijskih skladov po zakonu, ki ureja pokojninske oziroma investicijske sklade; opravljanje storitev plačilnega prometa in opravljanje skrbniških storitev.

Stabilno delovanje bančnega sektorja je izredno pomembno za stabilnost finančnega sistema Republike Slovenije (RS). Samo stabilen finančni sistem lahko namreč izpolnjuje njegovo makroekonomsko funkcijo – omogoča stroškovno učinkovito prerazporeditev in zagotavljanje ustreznih finančnih virov.⁴

Diplomsko delo sestavljajo trije deli. Kazalu in Uvodu sledi prvi del z naslovom **Zgodovina slovenskega bančništva**. Prvo poglavje z naslovom **Zgodovinski razvoj bančništva na slovenskih tleh** opisuje bančni razvoj od ustanovitve prvih slovenskih hranilnic do slovenske osamosvojitve, s poudarkom na večjih zakonodajnih prelomnicah v Federativni ljudski republiki Jugoslaviji (FLRJ) oziroma Socialistični federativni republiki Jugoslaviji (SFRJ).

Drugi del diplomske naloge z naslovom **Bančništvo samostojne Slovenije** predstavlja njeno jedro. Drugo poglavje prikazuje normativno podlago slovenske osamosvojitve, nastanek in razvoj BS kot nadzornika bank. Izpostavljene so težave, s katerimi se je Slovenija srečala ob osamosvojitvi, predvsem problem deviznih hranilnih vlog, ki se je pojavil ob razpadu SFRJ in ki še danes predstavlja predmet spora med Slovenijo in Hrvaško. Opisan je tudi razvoj bančnega sektorja v praksi od osamosvojitve do leta 2009, posebej pa je obravnavan tudi prihod tujih bank na slovenski teritorij.

---

⁴ Ministrstvo za finance, Novinarska konferenca Ministrstva za finance, Predlog zakona o bančništvu, 2. 10. 2006, str. 2.

Tretje poglavje opisuje **proces restrukturiranja slovenskih bank**, ki je zajemal **sanacijo** Ljubljanske banke (LB) oziroma Nove Ljubljanske banke (NLB), Kreditne banke Maribor (KBM) oziroma Nove Kreditne banke Maribor (NKBM) in Komerzialne banke Nova Gorica, ki pa je bila leta 1995 z odločbo BS priključena NKBM, njuno **privatizacijo** in **dokapitalizacijo**. Ker ti procesi predstavljajo zaokrožen proces, so opisani v enem poglavju, nanašajo pa se na obdobje med 1993–2008. Druge slovenske banke so prestale postopek lastninskega prestrukturiranja brez večjih pretresov.

Četrto poglavje opisuje obdobje, ki ga pokriva drugi slovenski bančni zakon, in sicer **Zakon o bančništvu**, ki ga je Slovenija sprejela leta 1999. Zakon je uvedel nekaj korenitih sprememb v slovenski pravni ureditvi, razširil je pristojnosti BS, uvedel sistem jamstva za vloge, prilagojene določbam evropske direktive 94/19/EC, poleg tega pa je uskladil slovensko bančno zakonodajo z evropsko, saj je v slovenski pravni red vnesel načela bančnih smernic EU. S sprejemom zakona je bila Slovenija korak bližje pravu EU.

Peto poglavje prikazuje pravne in ekonomske **prilagoditve slovenskega bančništva pravu Evropske unije (EU) in Evropske monetarne unije (EMU)**. V njem so opisani formalni bančni viri EU, zakonodajne spremembe oziroma prilagoditve slovenske zakonodaje v procesu harmonizacije z zakonodajo EU, področja bančništva, glede katerih je Slovenija zahtevala prehodno območje, prilagoditve centralne banke vstopu v EU oziroma v EMU. Opisan je novi bančni zakon, ki je začel veljati 1. 1. 2007, ko je postala Slovenija del EMU in prevzela evro. Poglavje zaključuje kratek oris mesta slovenskega bančništva v EMU.

V šestem poglavju sledi razvoj in opis **uveljavitve Baselskega kapitalskega sporazuma** pri nas. Baselski kapitalski sporazum (BIS I), sprejet leta 1988, je bil rezultat prizadevanja Baselskega komiteja za poenotenje minimalnih kapitalskih zahtev za banke. Leta 2004 je bil sprejet nov baselski sporazum (Basel II oziroma BIS II), ki je uvedel tristebni način ugotavljanja kapitalske ustreznosti. Prikazana je uveljavitev BIS II v Sloveniji oziroma implementacija CAD 3 direktive, ki je povzela BIS II standarde, ki formalno pravno niso zavezujoči, in jih prilagodila ciljem in posebnostim enotnega evropskega bančnega trga.

Zadnje poglavje drugega dela je namenjeno **položaju slovenskih bank v finančni krizi**. Opisuje normativne prilagoditve slovenske zakonodaje finančni krizi, predvsem sprejem novele **Zakona o javnih financah**, ki je uvedla možnost povečanja kapitalskih naložb države v banke, dajanje posojil države finančnim ustanovam ter izdajo državnih poroštev. Noveliran je bil tudi **Zakon o bančništvu**, ki je uvedel neomejeno raven jamstva za bančne in hranilne bančne vloge. Opisane so tudi slabosti Basla II, ki jih je razkrila finančna kriza in ki bodo v prihodnje zahtevale nove normativne prilagoditve. Podani so tudi nekateri načini reševanja finančne krize. Predvsem je poudarek na smiselnosti ustanovitve tako imenovane slabe banke, ki se omenja kot ena izmed možnih rešitev krize, ki pa jo je Slovenija de facto ustanovila že leta 1993 v obliki Agencije za sanacijo bank in hranilnic, ko je sanirala svoji banki.

Tretji del diplomske naloge, **Zaključna razmišljanja**, vsebuje kritično analizo prehojene poti slovenskega bančništva in pogled naprej, ki opisuje možne izzive in perspektive bančništva Slovenije v prihodnje.⁵

Nalogo zaključuje seznam literature in virov. Zaradi aktualnosti teme v kriznih časih je diplomsko delo omejeno na dogodke, ki so se zgodili do 9. 4. 2009.

---

⁵ Bančništvo Slovenije zajema vse slovenske banke (skupaj s svojimi enotami v tujini) in tuje banke, ki so institucionalno prisotne v Sloveniji.

I. DEL: ZGODOVINA SLOVENSKEGA BANČNIŠTVA

1 ZGODOVINSKI RAZVOJ BANČNIŠTVA NA SLOVENSКИH TLEH

Slovenija je država z bančno tradicijo.⁶ Med leti 1862 in 1889 so bile ustanovljene prve slovenske hranilnice. Najprej je leta 1862 začela poslovati Mestna hranilnica Maribor, ki je kasneje postala del NKBM,⁷ nato je bila leta 1865 ustanovljena Mesta hranilnica Celje, leta 1889 pa Mestna hranilnica Ljubljana.⁸

1.1 BANČNIŠTVO NA SLOVENSKEM TERITORIJU (1900–1945)

Bančništvo na slovenskem teritoriju je bilo na začetku 20. stoletja, v obdobju med 1900-1912, generalno gledano uspešno, zaznamovali pa sta ga dve nasprotujoči si tendenci. Na eni strani je prevladovala izrazita težnja po koncentraciji finančnega kapitala, ki je bil v rokah velikih dunajskih bank, na drugi strani pa je bil izrazit porast korporativnega bančništva, predvsem na »nenemškem« teritoriju avstroogrškega imperija, ki je vključeval tudi slovensko regijo.⁹ Koorporativno bančništvo na slovenskih tleh je segalo na etnični trg, ki ga Nemško-Avstrijskim bankam ni uspelo doseči. Razvoj se je začel z ustanovitvijo prve inkorporirane domače banke, in sicer Ljubljanske kreditne banke (LKB, Ljubljana, 1900),¹⁰ nadaljeval pa z ustanovitvijo Jadranske banke (JB, Trst, 1905) in Ilirske banke (IB, Ljubljana, 1916). Vse tri banke so bile istočasno tako delniške družbe kot tudi univerzalne banke, ki so zagotavljale tako kratkoročne komercialne kredite kot tudi sredstva za dolgoročno korporativno financiranje. Istočasno z ustanovitvijo prvih domačih bank na slovenskih tleh sta dve avstrijski banki v Ljubljani ustanovili svoji podružnici, in sicer »Creditanstalt«, ki so jo odprli zatem, ko so kupili eno izmed lokalnih privatnih bank od L.C.Luckmanna leta 1906 in

---

⁶ Štiblar Franjo, Voljč Marko, Slovenia From Yugoslavia to the European Union, Chapter 16, The Banking Sector, The World Bank, Washington, D.C., str. 264.

⁷ Mejniki v razvoju, NKBM, URL: <http://www.nkbm.si/about.aspx?docid=449> (12. 12. 2008).

⁸ Mejniki v razvoju, NLB, URL: <http://www.nlb.si/mejniki-v-razvoju#1889> (12. 12. 2008).

⁹ Štiblar, Franjo, Universal banking in the Slovene region, 1900-1945, Universal Banking in the Twentieth Century, Edward Elgar Publishing Limited, 1994, str. 46.

¹⁰ Štiblar Franjo, Voljč Marko, Slovenia From Yugoslavia to the European Union, Chapter 16, The Banking Sector, The World Bank, Washington, D.C., str. 264.

Verkehrsbank, ki so jo dobili od E.Mayerja leta 1908. Leta 1912 je slovensko bančništvo predstavljalo 3,5 % osnovnega kapitala Avstrije, izvzemši Dunaj.¹¹

Z začetkom balkanskih vojn leta 1912 in 1. svetovne vojne so se v vseh avstrijskih provincah močno poslabšali pogoji za finančno povezovanje. Finančna moč bank je upadala, vendar pri avstrijskih bankah v veliko večji meri kot pri slovenskih bankah. Medtem ko so se življenjski stroški zvišali za več kot 12-krat, se je končna bilanca LKB zvišala za 6-krat, JB za 8-krat, končna bilanca avstrijskih bank pa za manj kot 3-krat. Vzroki za to so bili, da so slovenske banke temeljile predvsem na eni industriji (potrošniškem blagu), ki je bila med vojno relativno uspešna. Kot rezultat te relativno pozitivne finančne krize v slovenski regiji so leta 1916 ustanovili novo slovensko banko, imenovano Ilirsko banko Ljubljana.¹²

Z razpadom Avstroogrške, leta 1918, je 1. 12. 1918 z združitvijo Države Slovencev, Hrvatov in Srbov (Države SHS) ter Kraljevine Srbije nastala Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev (SHS). Negativne posledice izgube trga avstroogrškega imperija so nadomestili pozitivni efekti podržavljanja (firme in banke v slovenski regiji so bile proti kompenzaciji, prevzete s strani slovencev), odprtje velikega jugoslovanskega trga in ekspanzivna monetarna politika do leta 1923. V tem obdobju je bilo ustanovljenih 80 novih delniških družb, ki so se na borzi pridružile že 11 obstoječim družbam. Število korporativnih bank v Ljubljani se je iz treh povečalo na devet, število njihovih podružnic pa iz osem na 31, tujih podružnic pa je bilo na področju Ljubljane šest. Leta 1920 je bilo v Ljubljani ustanovljeno Društvo Bančnih Zavodov s ciljem, zagotoviti skupna poslovna in bančna pravila (eno izmed njih je na primer določalo maksimalno 5 % obrestno mero za depozite). Po 1. svetovni vojni je LKB obdržala položaj največje slovenske finančne institucije, JB pa je bila med 1. svetovno vojno razdeljena na tri enote (Adriatische Bank na Dunaju, Banko Adriatico v Trstu in Jadransko Banko s centralo v Beogradu). Prvi dve banki sta bili leta 1925 likvidirani, tretja pa je bila likvidirana kasneje. Leta 1920 je bila Ljubljanska podružnica banke Creditanstalt (CA) transformirana v slovensko institucijo, ki se je imenovala Kreditni zavod za Trgovino in Industrijo (KZTI), v kateri je CA obdržala 30 % delež. Ta finančna institucija je v slovenskem prostoru odigrala pomembno vlogo, saj se je obdržala med finančno krizo v

---

¹¹ Štiblar, Franjo, *Universal banking in the Slovene region, 1900-1945*, *Universal Banking in the Twentieth Century*, Edward Elgar Publishing Limited, 1994, str. 47.

¹² *Ibid.*, str. 48.

30-ih letih, poleg tega je delovala tudi med in po 2. svetovni vojni. Po 2. svetovni vojni je bila v Ljubljani ustanovljena Hipotekarna Banka Jugoslovanskih Hranilnic, Mariborska Eskomptna Banka in nekatere manjše banke v Prekmurju kot tudi Združena gospodarska banka leta 1920, leta 1922 pa Zadružna banka in Celjska posojilnica. V tistem obdobju so slovenski podjetniki ustanavljali številne manjše, korporativne banke, ki so ustrezale njihovim specifičnim potrebam, kot na primer Obrtna Banka, Slovenska Banka, Prometna Banka, Trgovska Banka v Ljubljani, v Kočevju pa Merkantilna banka in Kreditna Banka v Murski Soboti. Ko je kasneje Slovenska Banka zaradi neuspešnih povojnih špekulacij razglasila bankrot, so bile številne ostale slovenske banke likvidirane (Eskomptna Banka, Hipotekarna Banka, Ilirska Banka, Trgovska Banka, Merkantilna banka Kočevje in številne majše banke). Na presenečenje mnogih, so prav te likvidacije in slabe naložbe nekaterih drugih bank pripomogle h konsolidaciji slovenskega bančnega sektorja in tako ustvarile trdne temelje slovenskemu bančništvu ob začetku svetovne gospodarske krize v 30-ih letih 20. stoletja.

V začetku **gospodarske krize (1930)** je bil slovenski finančni sektor skoncentriran v Ljubljani, namreč trem največjim finančnim institucijam (LKB, KZTI, Zadružna Gospodarska Banka Ljubljana) je pripadal 88 % delež celotne bančne aktive. Razpad CA na Dunaju, izliv kapitala iz Avstrije in Nemčije in Hooverjev moratorij na povračila iz naslova reparacij¹³ so pripomogli h krčenju slovenskega bančništva v obdobju 1931-1934. Slovenski bančni sektor, ki je bil tesno povezan z avstrijskim in nemškim bančnim sektorjem, je v času finančne krize utrpel velike izgube. Aktiva bank je bila leta 1940 80 % nižja kot leta 1930, kar kaže na precejšnje krčenje slovenskih bančnih aktivnosti.¹⁴

Nemčija je napadla Kraljevino Jugoslavijo 6. 4. 1941, s čimer se je na tem ozemlju začela druga 2. svetovna vojna, na jugoslovansko ozemlje pa so začele prodirati tudi italijanske in madžarske enote. Slovensko ozemlje je bilo razdeljeno med tri okupatorje: Nemčijo, Italijo in Madžarsko. Čeprav je bilo med leti 1941–1946 skoraj dve tretjini slovenskega ozemlja pod nemško okupacijo, so Nemci nadzirali le 5 % slovenske bančne aktive, kljub temu pa so slovenske domače banke praktično ostale brez poslovanja. Tri banke na območju Murske Sobote so prišle pod direktno kontrolo

---

¹³ Med veliko krizo je Nemčija prenehala plačevati reparacije, ker ji je predsednik ZDA, H. C. Hoover, dovolil leta 1931 moratorij plačevanja.

¹⁴ Ibid., str. 50.

finančnega centra v Budimpešti, Ljubljanska regija pa je bila pod italijansko okupacijo, kar je vodilo k zaprtju številnih slovenskih bank. V Ljubljani so namesto njih odprli številne podružnice italijanskih bank (Banco Comerciale, Banco di Roma, Banco Triestina). Avstrijske in italijanske podružnice so med 2. svetovno vojno nadzirale večino finančnega sektorja na območju Slovenije, s čimer je bilo slovensko bančništvo pahnjeno v kot. Ob koncu vojne se je začel med partizani ustanavljati slovenski bančni sektor, vendar pa je bil z ustanovitvijo Federativne ljudske republike Jugoslavije leta 1945 razveljavljen, vsi elementi slovenske finančne neodvisnosti, pa so bili ukinjeni. Slovenija si je povrnila finančno neodvisnost šele z razglasitvijo neodvisnosti leta 1991.¹⁵

---

¹⁵ Ibid., str. 51 –53.

Tabela 1: Osnovni podatki bančništva Slovenije med leti 1918–1937

Leto	Število donaçih bank	Tuje podružnice	Skupaj	Kapital	Aktiva v mio din	ROA	ROE
1918	10	9	19	–	–	–	–
1919	10	9	19	7,5	107,3	0,007	0,10
1920	14	15	29	24,0	295,7	0,014	0,18
1921	14	20	34	37,6	593,0	0,013	0,21
1922	14	33	47	66,3	912,7	0,011	0,15
1923	15	43	58	103,2	1 092,7	0,001	0,01
1924	16	41	57	117,0	1 284,1	0,013	0,15
1925	15	40	55	118,0	1 498,3	0,010	0,13
1926	13	28	41	112,6	1 542,0	0,008	0,11
1927	12	26	38	98,3	1 512,1	0,008	0,12
1928	12	26	38	98,3	1 601,5	0,008	0,12
1929	12	26	38	101,3	1 688,3	0,007	0,11
1930	12	26	38	101,3	1 836,2	0,007	0,12
1931	13	26	39	103,3	1 520,6	0,007	0,10
1932	13	24	37	103,3	1 312,7	0,007	0,09
1933	12	21	33	98,3	1 193,8	0,007	0,09
1934	10	21	31	74,7	1 076,3	0,004	0,05
1935	10	18	28	84,7	1 072,8	0,007	0,09
1936	10	18	28	84,7	1 104,9	0,006	0,08
1937	10	18	28	84,7	1 116,7	0,009	0,12

Vir: Štiblar, Franjo, A Comparison of Banking Crises in Slovenia in the 1930s and 1990s, Crisis and Renewal in Twentieth Century Banking, Ashgate Publishing Limited, 2004, str. 204.

1.2 BANČNIŠTVO PO DRUGI SVETOVNI VOJNI (1945–1989)

Pravna ureditev bančništva nekdanje Jugoslavije (med leti 1946–1963 v okviru Federativne ljudske republike Jugoslavije (FLRJ), po letu 1963 pa v okviru Socialistične federativne republike Jugoslavije, (SFRJ)) se je zelo hitro spreminjala, kar je bila predvsem posledica spreminjanja idej o tem, kakšen ekonomski in bančno-kreditni sistem naj bi prevladal. Slednja sta v praksi vedno bolj odstopala od zamišljenega kot tudi zakonsko opredeljenega sistema. Obdobje Jugoslavije lahko razdelimo na sledeča podobdobja:¹⁶

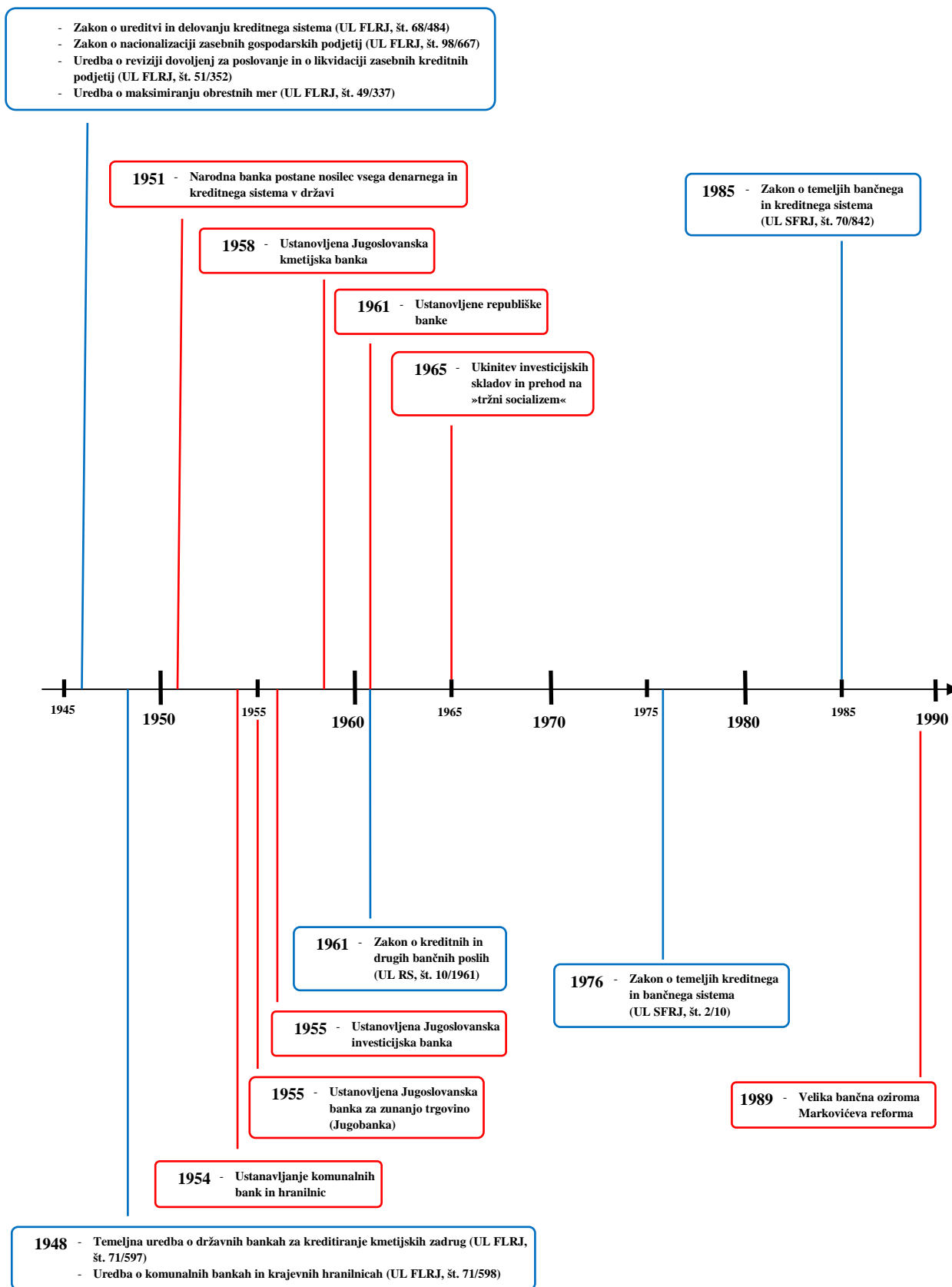
- obdobje administrativnega sistema (1945–1952),
- obdobje prve decentralizacije (1953–1965),
- obdobje druge decentralizacije (1966–1971),
- obdobje ustavnih amandmajev iz leta 1971 (1972–1976),
- obdobje zakona o združenem delu (1977–1983),
- obdobje zaostritve gospodarskih in mednacionalnih odnosov (1986–1989),
- bančna reforma iz leta 1989.

---

¹⁶ Mramor, Dušan, Prikaz institucionalne ureditve bančno-kreditnega sistema in nekaterih drugih delov ekonomskega sistema Jugoslavije v obdobju 1945–1983 (1), Bančni vestnik, Združenje bank Slovenije, št.1–2, 1985, str. 14.

Slika 1: Shematski prikaz pomembnejših zakonodajnih prelomnic v FLRJ in SFRJ

Vir: Lastni prikaz

1.2.1 OBDOBJE ADMINISTRATIVNEGA SISTEMA (FLRJ, 1945–1952)

Za obdobje administrativnega sistema je značilna prevlada državne lastnine, kljub temu pa tudi obseg privatne lastnine ni bil zanemarljiv (90 % zemlje je bilo v zasebni lasti kmetov, obrtnikov). Značilen je bil centralno-planski sistem, ki pa ni zajel celotne privatne proizvodnje. Kreditni sistem je bil relativno preprost, skupna vsota kratkoročnih kreditov je bila do leta 1952 relativno majhna, obstajali pa so že potrošniški krediti. To obdobje je bilo izredno burno na bančnem področju, saj je bilo odpravljane in ustanavljanje raznih oblik finančnih institucij izredno živahno. Splošno gledano je bilo to obdobje postopne centralizacije bančnih funkcij v Narodni banki (NB). Do leta 1947 je NB poslovala kot izdajateljska banka, od leta 1947 do 1952 kot izdajateljsko-depozitna banka in od leta 1952 do leta 1954 kot izdajateljsko-depozitno-investicijska banka, torej kot monobanka. Od leta 1946 naprej je imela v svojih rokah praktično celotno kratkoročno bančno poslovanje in plačilni promet, pri čemer je zelo majhen del prišel na komunalne banke in hranilnice, ki so se pojavile leta 1952. Dolgoročno poslovanje je bilo razdeljeno med ostale banke, ki so v tem obdobju obstajale: **Državno investicijsko banko, Državno banko za kreditiranje kmetijskih zadrug, Jugoslovansko izvozno-kreditno banko, komunalne banke in hranilnice.** Leta 1952 so bile praktično vse banke (razen nepomembnih hranilnic in Jugoslovanske izvozno-kreditne banke) združene v NB, nanjo pa so prenesle svoje celotno poslovanje in vsa sredstva.¹⁷

Prelomna leta na zakonodajnem področju so bila leto 1946, 1948 in 1951. Pomembnejši zakoni, sprejeti leta 1946, so bili: **Zakon o ureditvi in delovanju kreditnega sistema** (UL FLRJ, št. 68/484), **Zakon o nacionalizaciji zasebnih gospodarskih podjetij** (UL FLRJ, št. 98/667), **Uredba o reviziji dovoljenj za poslovanje in o likvidaciji zasebnih kreditnih podjetij** (UL FLRJ, št. 51/352), **Uredba o maksimiziranju obrestnih mer** (UL FLRJ, št. 49/337) . Leta 1948 sta bili sprejeti **Temeljna uredba o državnih bankah za kreditiranje kmetijskih zadrug** (UL FLRJ, št. 71/597) in **Uredba o komunalnih bankah in krajevnih hranilnicah** (UL FLRJ, št. 71/598). Pomembno leto je bilo tudi leto 1951, ker je bilo takrat

---

¹⁷ Ibid., str. 17.

sklenjeno, da bo nosilec vsega denarnega in kreditnega sistema v državi postala ena sama banka, in sicer NB.¹⁸

1.2.2 OBDOBJE PRVE DECENTRALIZACIJE (1953–1965)

Za obdobje prve decentralizacije je značilen prehod iz administrativnega upravljanja na samoupravljanje, ki ga je uvedel **Zakon o samoupravljanju** leta 1950. Leta 1954 so se začele množično ustanavljati **komunalne banke** in **hranilnice**, zaradi česar je bilo leta 1953 sprejete precej nove zakonodaje. Leta 1955 je bila ustanovljena **Jugoslovanska banka za zunanjo trgovino** (Jugobanka), ki je od NB prevzela kratkoročno kreditiranje in dolgoročno kreditiranje proizvodnje, namenjene izvozu. Leto dni kasneje, leta 1956, je bila ustanovljena **Jugoslovanska investicijska banka**, ki je od NB prevzela del kratkoročnega kreditiranja in dolgoročno kreditiranje investicij. Leta 1958 pa je bila ustanovljena **Jugoslovanska kmetijska banka**, ki je od NB prevzela kratkoročno in dolgoročno kreditiranje kmetijstva. Leta 1956 je prišlo do večjih zakonodajnih sprememb na področju kreditnega sistema, ki je v tem obdobju doživel izredno veliko sprememb. Ker se cilji iz leta 1956 niso realizirali, je v letu 1961 sledila še ena reforma, ki je ponovno skušala doseči že zastavljene cilje v letu 1956. Tudi v letu 1961 je bilo veliko zakonodajnih sprememb na bančnem področju. Ustanovljene so bile **republiške banke**, ki so od Jugoslovanske kmetijske banke prevzele del dolgoročnega in kratkoročnega kreditiranja. Poleg tega so bile posrednik pri kratkoročnem kreditiranju NB komunalnih bank. Komunalne banke so postale nosilci kratkoročnega kreditiranja gospodarstva, saj je NB prenehala dajati kratkoročne kredite gospodarstvu in tako prevzela funkcijo »banke bank«. Komunalne banke so tudi v celoti prevzele dolgoročno kreditiranje iz sredstev lokalnih investicijskih skladov. Jugobanka je prevzela od NB določen del plačilnega prometa in kreditnih poslov s tujino, vendar ji je način poslov s tujino predpisovala NB. Da bi se izognili monopolističnemu vplivu družbenopolitičnih skupnosti na delovanje bank, je bil sprejet **Zakon o kreditnih in drugih bančnih poslih** (Ur. l. RS. št. 10/1961), ki je spremenil način določanja članov

---

¹⁸ Lazarevič Žarko, Prinčič Jože, Zgodovina slovenskega bančništva, Združenje bank Slovenije, Ljubljana, 2000, str. 431.

upravnih odborov komunalnih bank. Tretjino članov so določila podjetja, ki so delovala na območju banke, dve tretjini pa družbenopolitične skupnosti.¹⁹

Leta 1963 in 1964 so se republiške podružnice Jugoslovanske investicijske banke in republiške podružnice Jugoslovanske kmetijske banke prenesle na republiške banke, tako da je ostala samo centrala.²⁰ Nova ustava je bila sprejeta 7. aprila 1963, FLRJ pa se je z novo ustavo preoblikovala v SFRJ.

1.2.3 OBDOBJE DRUGE DECENTRALIZACIJE (1966–1971)

Nadaljne spremembe so se v bančnem sistemu začele leta 1963, ko so se začeli ukinjati investicijski skladi. Svoj vrh so spremembe dosegle leta 1965, leta 1966 pa se je spremenil še kreditni sistem. Cilj reform je bilo racionalnejše delovanje celotnega gospodarstva, katerim spremembam se je prilagodil tudi sistem planiranja. Družbeni plani, ki so jih sprejele zvezne in republiške planske institucije, so bili indikativne narave, saj niso vsebovali zakonskih ali kakšnih drugih obveznosti za delovanje organizacij oziroma bank. Predstavljali so temelj za racionalno odločanje delovnih organizacij in cilje, ki naj bi jih vlada dosegala z neadministrativnimi ukrepi. V letu 1967 se je kreditni sistem popolnoma spremenil; namreč od takrat naprej so poslovne banke lahko zavrnile prošnjo za kredit, čeprav je prosilec kredita izpolnjeval vse formalne zahteve kreditne sposobnosti, ni pa izpolnjeval ekonomskih zahtev.²¹

1.2.4 OBDOBJE USTAVNIH AMANDMAJEV IZ LETA 1971 (1972-1976)

V obdobju ustavnih amandmajev so se razvile ideje o novem tako imenovanem samoupravnem ekonomskem sistemu in dobile svojo zakonsko obliko.²² Banke so bile napadene kot tisti del ekonomskega sistema, ki se ni dovolj hitro samoupravno preoblikoval. Z novo reorganizacijo bank pa so poskušali ta zastoj nadoknaditi. Banke so na novo definirali kot samoupravne finančne organizacije, ki naj bi jih gospodarstvo v čimbolj neposredni obliki upravljalo, bančni aparat in družbenopolitične skupnosti pa

---

¹⁹ Mramor, Dušan, Prikaz institucionalne ureditve bančno-kreditnega sistema in nekaterih drugih delov ekonomskega sistema Jugoslavije v obdobju 1945–1983 (1), Bančni vestnik, Združenje bank Slovenije, št. 1–2, 1985, str.17–20.

²⁰ Ibid., str. 18–20.

²¹ Ibid., str. 20–22.

²² Mramor, Dušan, Prikaz institucionalne ureditve bančno-kreditnega in nekaterih drugih delov ekonomskega sistema Jugoslavije 1945-1983 (2), Bančni vestnik, Združenje bank Slovenije, št. 3, 1985, str. 57.

naj bi izgubili vsako možnost odločanja. Vse to naj bi zagotovilo samoupravni bančni sistem.²³

Izgradnja novega ekonomskega sistema se je na zakonodajnem področju začela že z ustavnimi dopolnili (Ur. l. SFRJ, št. 29/344, 1971), nadaljevala z novo **Ustavo SFRJ** (Ur. l. SFRJ, št. 9/153, 1974), z **Zakonom o združenemu delu** (Ur. l. SFRJ, št. 53/764), **Zakonom o bančnem in kreditnem sistemu** (Ur. l. SFRJ, št. 2/10, 1977), **Zakonom o deviznem sistemu** (1977), **Zakonom o cenah** (1980) ter **Zakonom o razširjeni reprodukciji in minulemu delu** (1982). Čeprav je, zakonsko gledano, ekonomski sistem doživljal stalne spremembe v celotnem obdobju med 1971–1983, je bilo leto 1976 mejno, saj se je začel po tem letu nov ekonomski sistem pomembneje uvajati tudi v praksi. V obdobju med leti 1971–1976 se je v ustavnih amandmajih sicer uzakonila večina elementov novega ekonomskega sistema, vendar so se v največji meri uporabljali kot dopolnila prejšnjega sistema. Najpomembnejše novosti so bile inštitucije: temeljna organizacija združenega dela, samoupravna interesna skupnost, banke kot posebne organizacije združenega dela in inštituti: združevanje dela in sredstev, svobodna menjava dela, minulo delo, družbeni dogovor, sočasno planiranje in nujnost konsenza republik pri zveznih odločitvah.²⁴

Spremenil se je tudi **sistem centralne banke**, in sicer tako, da je bilo poleg Narodne banke Jugoslavije ustanovljeno še osem narodnih bank, saj je bila zvezna država razdeljena na šest socialističnih republik in dve socialistični avtonomni pokrajini. Del primarne emisije je prešel na posamezne pokrajine republik in avtonomni pokrajini, kjer so njihove skupščine same določale namene njene uporabe. Narodne banke socialističnih republik in avtonomnih pokrajin pa so določale kreditne pogoje in odobravale te kredite poslovnim bankam. Odpravljena je bila delitev poslovnih bank na komercialne, mešane in investicijske. Uvedena je bila nova oblika **univerzalne banke** z imenom **poslovna banka**, ki se je ukvarjala z vsemi bančnimi posli. Nova ustava leta 1974 je prinesla nova načela upravljanja v poslovnih bankah, in sicer pravico do upravljanja je imel vsakdo, ki je v banko nalagal svoja sredstva.²⁵

---

²³ Ibid., str. 59.

²⁴ Ibid., str. 51.

²⁵ 39. člen Ustave SFRJ (št. 9/153, 1974), Ibid., str. 50.

1.2.5 OBDOBJE ZAKONA O ZDRUŽENEM DELU (1977–1983)

Bančni sistem se je tudi v obdobju zakona o združenem delu pomembno spremenil, predvsem na področju poslovnega bančništva. Organizacija Narodne banke se ni spremenila kot tudi ne njene funkcije in poslovanje.

Kot popolnoma novo obliko so v tem obdobju predvideli **interno banko**. Ustanovljale so jo temeljne organizacije združenega dela, delavcem pa so omogočale neposredno odločanje na področju financiranja in reprodukcije. Do leta 1981 so lahko interne banke opravljale le tiste denarne, bančne in kreditne posle, ki so jih lahko opravljale tudi temeljne organizacije združenega dela. Po letu 1981 so se možnosti delovanja internih bank razširile, še vedno pa so ostale nekakšna kvazi tretja stopnja bančnega sistema (interna banka, združena in temeljna banka, Narodna banka).²⁶

Univerzalne poslovne banke iz prejšnjega obdobja so se v novem bančnem sistemu spremenile v **temeljne in združene banke**. Pomembna novost novega sistema je bila, da združene banke niso smele več opravljati vseh bančnih poslov, kot je to prej veljalo za poslovne banke, saj so velik del poslov popolnoma prevzele temeljne banke. Združene banke so opravljale samo določene skupne posle, ki jih ni bilo moč opravljati na ravni temeljnih bank, prav tako pa so koordinirale delo temeljnih bank. Transformacija bančnega sistema leta 1977–1978 je uvedla samoupravne socialistične odnose tudi na finančnem področju. Normativno podlago za transformacijo je predstavljala Ustava in **Zakon o temeljih kreditnega in bančnega sistema** (Ur. l. SFRJ, št. 2/10), ki je začel veljati leta 1977. Bančni sistem je bil po tem zakonu zamišljen kot tristopenjski sistem z internimi, temeljnimi in združenimi bankami. Takšna struktura naj bi avtomatično preprečevala zapiranje bank v ozke regionalne okvire in zagotavljala učinkovito delovanje celotnega bančnega sistema.²⁷

1.2.6 OBDOBJE ZAOSTRITVE GOSPODARSKIH IN MEDNACIONALNIH ODNOSOV (1986–1989)

Leto 1986 je bilo leto velikih zakonodajnih sprememb. Spremenjeni in dopolnjeni so bili predpisi, ki so urejali delovanje bančnega, kreditnega in denarnega sistema. Do tega je prišlo zaradi nepopolnosti in nejasnosti posameznih določb zakonov, ki so to urejali

---

²⁶ Ibid., str. 60.

²⁷ Selak, Alenka, Ali je potreben nov zakon o bankah, Bančni vestnik, Združenje bank Slovenije, št. 10, 1985, str. 271.

kot tudi zaradi uskladitve z drugimi predpisi. Poleg tega je uporaba zakonov v praksi pokazala, da posamezne rešitve niso bile v skladu s takratno stopnjo razvoja ekonomskih in družbenih odnosov ali pa so bile skoraj neuporabne glede na obstoječe odnose na področju bančništva, kreditov in denarja.²⁸

Po petih letih razprav je Zvezni zbor skupščine SFRJ v sklopu dograjevanja tako imenovane systemske zakonodaje, 28. 12. 1985, sprejel **Zakon o temeljih bančnega in kreditnega sistema** (Ur. l. SFRJ, št. 70/842). Šlo je za novo zakonodajo, vrsta določb pa je bila povzeta iz prejšnjega Zakona o temeljih bančnega in kreditnega sistema. Za banke po omenjenem zakonu so se štete interne banke, temeljne banke in združene banke. Banke so morale uskladiti svojo organizacijo, način upravljanja in odločanja, odgovornost za obveznosti banke in prevzemanje rizikov banke in svoje samoupravne akte in se vpisati v sodni register najpozneje do konca leta 1986.²⁹ Spremenjeni in dopolnjeni so bili še **Zakon o temeljih bančnega in kreditnega sistema** (Ur. l. SFRJ, št. 72), **Zakon o Narodni banki Jugoslavije in enotnem monetarnem poslovanju narodnih bank in republik in narodnih bank avtonomnih pokrajin** (Ur. l. SFRJ, št. 71), **Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o denarnem sistemu** (Ur. l. SFRJ, št. 71/1011).³⁰ Leta 1986 se je v celoti spremenila tudi zunajtrgovinska zakonodaja z namenom, da bi sama zakonodaja spodbujala gospodarske subjekte k večji aktivnosti pri poslovanju s tujino, s tem pa seveda k ugodnejšim rezultatom zunanje trgovinske menjave. Vlada je spreminjala systemske zakone. Najprej je bil spremenjen **Zakon o kreditnih odnosih s tujino** (Ur. l. RS, št. 38/1986), sprejeli pa so tudi novelo **Zakona o deviznem poslovanju** (Ur. l. SFRJ, št. 71/1986).³¹

Leta 1989 je sledila sprememba celotnega sistema gospodarjenja v Jugoslaviji, ki je omogočila prehod iz tržno-planskega na tržni sistem, sprejela pa se je tudi nova zakonodaja, ki je ta prehod urejala in spodbujala.

---

²⁸ Čirić, Jovan, Spremembe predpisov, ki urejajo bančni, kreditni in denarni sistem, Bančni vestnik, Združenje bank Slovenije, št. 4, 1987, str. 139.

²⁹ Zamernik, Lojze, Kaj nam prinaša novega Zakon o temeljih bančnega in kreditnega sistema?, Bančni vestnik, Združenje bank Slovenije, št. 1–2, 1986, str. 1.

³⁰ Čirić, Jovan, Spremembe predpisov, ki urejajo bančni, kreditni in denarni sistem, Bančni vestnik, Združenje bank Slovenije, št. 4, 1987, str. 139.

³¹ Arhar, France, Na robu deviznim težavam, Bančni vestnik, Združenje bank Slovenije, št. 1–2, 1987, str. 1.

1.3 BANČNA REFORMA LETA 1989

Leta 1989 je jugoslovanska vlada pod vodstvom Anteja Markovića začela s korenitimi gospodarskimi reformami, ki so zajele tudi bančni sektor. Februarja 1989 je zvezna skupščina sprejela:

- **Zakon o bankah in drugih finančnih organizacijah** (Ur. l. SFRJ, št. 10/89, 17. 2. 1989)
- Zakon je prelomil z dotedanjo bančno ureditvijo in začel spreminjati ideološke, zakonske in gospodarske konstrukte, ki so se v bančnem življenju pokazali kot neuspešni, ter najavil nove spremembe. Novi zakon je banko opredelil kot samostojno samoupravno finančno organizacijo, ki opravlja depozitne, kreditne in druge bančne posle. Združenih in internih bank ni predvidel.³² Komerzialne banke je spremenil v delniške družbe. Določil je, da lahko obstoječe banke nadaljujejo z delom po **Zakonu o temeljih bančnega in kreditnega sistema** (Ur. l. SFRJ, št. 70/85, 20. 12. 1985) do 31. 12. 1990.³³ Določil je tudi ukinitvev internih bank napozneje do konca leta 1990.
- **Zakon o sanaciji, stečaju in likvidaciji bank in drugih finančnih organizacij** (Ur. l. SFRJ, št. 84/89, 22. 12. 1989)³⁴
- Pomemben je bil predvsem 25. člen omenjenega zakona, ki je dovoljeval sanacijo bank, če so v skladu z novo zakonodajo postale podružnice.³⁵ Osnovne banke so bile samostojne pravne osebe s svojo poslovno politiko, ki je bila neodvisna od združenih bank, pod okrilje katere so formalno spadale. Zato je Zvezna skupščina tudi predpisala možnost posebne sanacije bivših osnovnih bank, ki bi jih novonastale delniške družbe pripojile.
- **Zakon o agenciji federacije za zavarovanje depozitov in sanacijo bank** (Ur. l. SFRJ, št. 84/89, 22. 12. 1989)

³² Lazarevič Žarko, Prinčič Jože, Zgodovina slovenskega bančništva, Združenje bank Slovenije, 2000, str. 431.

³³ Zakon je doživel naslednje spremembe in dopolnitve: Ur. l. SFRJ, št. 6/86 (28. 2. 1986), 34/86 (24. 6. 1986), 72/86 (32. 12. 1986) in 65/87 (5. 10. 1987).

³⁴ Zakon je bil dopolnjen 18. 10. 1990 z Zakonom o spremembah in dopolnitvah zakona o sanaciji, stečaju in likvidaciji bank in drugih finančnih organizacij, Ur. l. SFRJ, št. 63/90, 26. 10. 1990.

³⁵ 25. člen Zakona o sanaciji, stečaju in likvidaciji bank in drugih finančnih organizacij se glasi: »V letu 1990 se lahko sprejme sklep o uvedbi sanacijskega postopka tudi za banko, ki je postala del kake druge banke z uskladitvijo svoje organizacije, poslovanja in samoupravnih splošnih aktov z Zakonom o bankah in drugih finančnih organizacijah.«

- **Zakon o zagotavljanju sredstev za ustanovitev in delo Agencije federacije za zavarovanje depozitov in sanacijo bank** (Ur. l. SFRJ, št. 84/89, 22. 12. 1989)
- Na podlagi teh dveh zakonov je bila ustanovljena Agencija federacije za zavarovanje depozitov in sanacijo bank. Prvi zakon je določal, da naj komercialne banke svoje depozite zavarujejo pri Agenciji, ki bi v primeru stečaja banke izplačala varčevalcem njihove vloge. Drugi zakon pa je določal predvsem pogoje za zagotavljanje sredstev za samo ustanovitev Agencije. Oba zakona sta priznala možnost stečaja komercialnih bank, kar je bilo do takrat nesprejemljivo.

Pri jugoslovanski bančni reformi je šlo pravzaprav za privatizacijo bančnega sistema. Socialistični bančni sistem naj bi se spremenil v sistem, ki bi bil čim bolj podoben tistemu v tržnih kapitalističnih državah. To je bil tudi celotni smisel "Markovičevih reform" na finančnem področju. Reforme so bile namenjene posodobitvi države in njenega gospodarstva. Ustvarjati so začele temelj za normalno poslovanje komercialnih bank.

Po mnenju Ministrstva za finance (MF), ne bi nikoli nastal problem deviznega varčevanja, s katerim se je Slovenija srečala ob osamosvojitvi in o katerem še danes teče spor, če bi se reforme v celoti uveljavile, saj bi sanacija bančnega sektorja in z njo povezana potreba po deviznih sredstvih potekala z instrumenti skupne monetarne politike ali vsaj z dogovorom med zveznimi oblastmi in vsemi federalnimi enotami.³⁶ Posledica omenjenih bančnih reform je bila tudi statusna sprememba Ljubljanske banke Temeljne banke Zagreb v Ljubljansko banko d.d., Glavno podružnico Zagreb (LB – GP Zagreb) 2. 10. 1989. S 1. 1. 1990 pa je začela poslovati Ljubljanska banka d.d. (LB), Ljubljana, z vsemi značilnostmi delniške družbe s približno 4500 delničarji, ki so bili izključno pravne osebe. Z nameravano privatizacijo družbenih podjetij bi ta bančni delniški kapital postal zasebni kapital. Družbeno lastnino bi tako zamenjala po »Markovičevih reformah« zasebna lastnina.³⁷

---

³⁶ Zupan, Aljaž, Problematika Ljubljanske banke v slovensko-hrvaških odnosih, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, Diplomsko delo, 2005, str. 22.

³⁷ Ministrstvo za finance, Izjava za javnost, Informacija o prevzemu jamstva nekdanje SFRJ za devizne hranilne vloge deponirane pri poslovnih bankah in njihovih podružnicah na območju nekdanje SFRJ, str. 3, URL: <http://www.mzz.gov.si/fileadmin/pageuploads/dokumenti/hrvaska-varcevalci.doc> (23. 11. 2008).

Poudariti je treba, da do navedene transformacije celotnega bančnega sistema v delniške družbe ni prišlo po poslovni volji strank, temveč po sili zakona. Ni bilo nikakršnega nakupa in prodaje delnic ali deležev. Šlo je za transformacijo družbenega kapitala, ki se je do tedaj imenoval ustanoviteljski kapital bank v pogojih družbene lastnine, v delniški kapital, in sicer še vedno v pogojih družbene lastnine. Z opisano privatizacijo bi ta bančni delniški kapital postal zasebni kapital.³⁸

SFRJ je bila v začetku 80. let ena od 15 kritično zadolženih držav. V reševanju zadolžitve so za privatni nenominirani dolg morale banke z veliko licenco, torej pravico do deviznega poslovanja (iz Slovenije dve: LB in KBM, pri čemer je bila slednja tudi del sistema LB – GP Zagreb, ki je pokrival 85 % celotnega bančništva Slovenije) podpisati v pogodbi o refinanciranju dolga, **klavzulo o solidarni odgovornosti za odplačilo dolgov**. To je pomenilo, da se je celotni dolg lahko izterjal od vsake banke, praktično torej od tiste, ki je devize imela. Glede na boljše finančno-likvidnostno stanje od drugih sta bili slovenski banki najbolj pod potencialnim udarom terjatev za odplačilo zapadlega privatnega dolga SFRJ do tujine. To je vodilo banke hčere LB – GP Zagreb k odcepitvi v pravno samostojne banke (in kasneje v ustanovitev NLB in NKBM z ustavnim zakonom sredi 1994).³⁹

V skladu z zveznim Zakonom o bankah in drugih finančnih organizacijah je LB v skladu z omenjenim zakonom v roku enega leta podala novembra 1990 predlog Narodni banki Jugoslavije, da se zoper LB – GP Zagreb uvede sanacijski postopek. Narodna banka Jugoslavije je predlog v maju 1991 obravnavala na seji sveta guvernerjev, vendar dokončni sklep o uvedbi sanacije nad podružnico LB – GP Zagreb ni bil sprejet. Majska seja sveta guvernerjev je bila zadnja, saj je federacija začela razpadati. RS je 25. 6. 1991 razglasila svojo samostojnost in neodvisnost. V tem trenutku je imela LB – GP Zagreb pri Narodni banki Jugoslavije (NBJ) depozite v višini 1.040 milijonov DEM, ki jih NBJ ni nikoli vrnila.⁴⁰

LB je imela podružnice v vseh republikah, razen v Črni Gori, ki posledično s tem problemom ni bila soočena. Problem deviznih vlog podružnic v drugih republikah je bil rešen na različne načine. Republika Srbija in Republika Makedonija sta prevzeli

---

³⁸ Ibid., str.4.

³⁹ Štiblar, Franjo, Bančništvo kot hrbtnica slovenskega gospodarstva in družbe je že preko polovice v tuji lasti, Gospodarska gibanja, EIPF, št. 365, 2004, str. 47.

⁴⁰ Ibid., str .4–5.

obveznost izplačila deviznih vlog podružnic v javni dolg. Republika Hrvaška (RH) je to storila le za državljane, ki so dokazali, da so hrvaški državljani in so prenesli svoje devizne vloge iz LB na hrvaške banke. Republika Bosna in Hercegovina (BIH) je problem delno uredila, njihove zahteve pa so bile, za razliko od hrvaških, bolj umirjene. BIH je podružnicam na svojem ozemlju ohranila njihovo ime, brez soglasja matične banke (LB). Poleg tega so v bankah postavili novo vodstvo, tako da so podružnice v resnici poslovale neodvisno od LB.

II. DEL: BANČNIŠTVO SAMOSTOJNE SLOVENIJE

2 RAZVOJ BANČNIŠTVA PO OSAMOSVOJITVI

Od začetka devetdesetih let so za slovensko ekonomijo značilne velike spremembe, ki so posledica slovenske osamosvojitve in transformacije s socialistične ureditve v tržno kapitalistično ekonomijo. Te spremembe so imele velik vpliv predvsem na »stare« banke, ki so bile do takrat v lasti podjetij. Nove banke so se na slovenskem ozemlju začele ustanavljati že leta 1989, torej še pred razglasitvijo slovenske samostojnosti junija 1991.

Že obstoječe stare banke so s slovensko osamosvojitvijo prizadeli predvsem problemi deviznih depozitov občanov in odnosi z nekdanjo NBJ,⁴¹ problematični krediti podjetjem, druge dvomljive terjatve, krediti ter garancije države.⁴²

2.1 OSAMOSVOJITVENI ZAKONI

S politično in gospodarsko osamosvojitvijo je Slovenijo čakala naloga, da transformira svoj finančni sistem. Brez zdravega in učinkovitega finančnega sistema se ne bi mogla približati Evropi. **8. januarja 1991** so Srbske oblasti "vdrle" v jugoslovanski finančni sistem in si pri Narodni banki Jugoslavije iz primarne emisije "sposodile" 18 milijard in 243 milijonov dinarjev.⁴³ To je bil začetek razpada jugoslovanskega ekonomskega sistema.⁴⁴ Slovenski parlament je v juniju 1991, ko je sprejemal osamosvojitvene zakone, sprejel tudi vrsto zakonov s finančnega področja, s katerimi se je slovenski finančni sistem močno približal sistemom razvite Evrope.⁴⁵ Osamosvojitveni zakoni so:

---

⁴¹ Z razpadom Jugoslavije je postalo jasno, da ni več mogoče računati na devize, ki so jih poslovne banke (delno) deponirale pri NBJ. Nova slovenska država tukaj praktično ni imela nobene izbire. Vse obveznosti do varčevalcev je morala priznati kot svoj javni dolg (Krajnc, Marko, Sanacija slovenskih bank, Bančni vestnik, Združenje bank Slovenije, št.1–2, 1992, str. 2.).

⁴² Štiblar, Franjo, Comparison of banking crises in Slovenia, 1930s, 1990s, EABH annual conference, 18–19. 5. 2001, str. 9.

⁴³ Oziroma 1,4 milijarde dolarjev - skoraj polovica načrtovanih skupnih kreditov iz primarne emisije za vse jugoslovanske banke v letu 1991.

⁴⁴ Od plebiscita do samostojnosti, RS, Urad vlade za informiranje, <http://www.ukom.gov.si/10let/pot/kronologija/> (12.12.2008).

⁴⁵ Krajnc, Marko, Sanacija slovenskih bank, Bančni vestnik, Združenje bank Slovenije, št.1-2, 1992, str. 2.

- **Zakon o plebiscitu o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije** (Ur. l. RS, št. 44/1990)⁴⁶

- **Poročilo republiške volilne komisije o izidu glasovanja na plebiscitu, dne 23. 12. 1990** (Ur. l. RS št. 2/90)

Glasovanja se je udeležilo 93,2 % vseh volilnih upravičencev, za samostojno in neodvisno Slovenijo pa je glasovalo 88,5 % vseh volilnih upravičencev.⁴⁷

- **Temeljna ustavna listina o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije** (Ur. l. RS, št. 1/91 z dne 25. 6. 1991)

Na osnovi te listine je RS na ta dan vzpostavila svojo samostojnost in neodvisnost kot suverena država.⁴⁸

- **Ustavni zakon za izvedbo Temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije** (UZITUL, Ur. l. RS, št. 1/91-I, 25. 6. 1991)

- **Deklaracija o neodvisnosti** (Ur. l. RS, št. 1/91-I)

Tistega dne pa so v veljavo stopili tudi drugi osamosvojitveni zakoni, med katerimi so na področju bančništva relevantni predvsem: **Zakon o Banki Slovenije** (ZBS, Ur. l. RS, št. 1/1991-I)⁴⁹ s katerim je postala BS centralna banka RS, **Zakon o bankah in hranilnicah** (Ur. l. RS, št. 1/1991-I),⁵⁰ **Zakon o deviznem poslovanju** (Ur. l. RS, št. 1/91-I), **Zakon o Agenciji RS za zavarovanje vlog v bankah in hranilnicah** (Ur. l. RS, št. 1/91-I), **Zakon o predsanaciji, sanaciji, stečaju in likvidaciji bank in hranilnic** (Ur. l. RS, št. 1/91-I).

---

⁴⁶Predpis se je sprejel na podlagi Ustave socialistične SRS, Ur. l. , št. 6/1974, ki ne velja od 31. 12. 1991, 3 alineja, 379. člen.

⁴⁷ Od plebiscita do samostojnosti, Republika Slovenija, Urad za informiranje, URL:<http://www.ukom.gov.si/10let/pot/kronologija/> (12. 12. 2008).

⁴⁸ Informacija o prevzemu jamstva nekdanje SFRJ za devizne hranilne vloge deponirane pri poslovnih bankah in njihovih podružnicah na območju nekdanje SFRJ, URL: <http://www.mzz.gov.si/fileadmin/pageuploads/dokumenti/hrvaska-varcevalci.doc> (3.1.2009).

⁴⁹ spremembe, Ur. l. RS, št. 17/1991-I-ZUDE, 13/1993, 58/2002 (85/2002)

⁵⁰ spremembe, Ur. l. RS, št.17/1991-I-ZUDE, 38/1992, 46/1993, 451/1994, 7/1999-Zban, 131/2006- Zban-1.

Za uvedbo slovenske valute je 8. 10. 1991, Skupščina RS sprejela dva pomembna zakona, in sicer **Zakon o denarni enoti** (Ur. l. RS, št. 17/91-I) in **Zakon o uporabi denarne enote Republike Slovenije** (Ur. l. RS, št. 17/91-I).⁵¹

Ustava RS (Ur. l. RS, št. 33/91) je bila sprejeta 23. 12. 1991. Za slovenski prostor je sicer veljalo **načelo pravne kontinuitete**, kar pomeni, da so za tista pravna področja, ki ob osamosvojitvi še niso bila urejena, veljali in se smiselno uporabljali stari jugoslovanski zakoni.

RS je svojo osamosvojitve pričakala v gospodarskih težavah, kar se je odražalo tudi v bančnem sektorju. Leta 1992 je celotna izguba komercialnih bank v RS znašala 15,52 milijarde SIT, kar je po takratnem tečaju 105,7 SIT za 1 DEM pomenilo protivrednost 147,71 milijonov DEM. Leta 1993 so komercialne banke imele minimalni dobiček v vrednosti 340 milijonov SIT oziroma 2,570.305 DEM.⁵²

Z osamosvojitvenimi zakoni se je vzpostavila neodvisna centralna banka, vendar ustrezen zakonodajni okvir še ni bil ustvarjen.⁵³ Sanacijska zakonodaja za bančno področje ob osamosvojitvi še ni bila sprejeta, pravno urejena pa ni bila niti privatizacija.

2.2 NASTANEK IN RAZVOJ BANKE SLOVENIJE

Leta 1945 je bila ustanovljena NBJ,⁵⁴ leta 1972 pa Narodna banka Slovenije. BS je nastala kot pravna naslednica Narodne banke Slovenije. Ustanovljena je bila z Zakonom o Banki Slovenije (ZBS, Ur. l. RS št. 1/1991-I), ki ga je DZ sprejel 5. 6. 1991.

V prvih mesecih po ustanovitvi je BS opravljala naloge v okviru dinarskega denarnega sistema in skladno z enotno denarno politiko NBJ.⁵⁵ Z uvedbo tolarske valute 8. 10. 1991 je BS tudi dejansko postala centralna banka RS, Slovenija pa se je izločila iz dinarskega področja. BS je začela voditi samostojno denarno politiko in politiko

---

⁵¹ Zakon o denarni enoti Republike Slovenije je določal, da je slovenska enota tolar, in Zakon o uporabi denarne enote Republike Slovenije, ki je določal tolar kot edino zakonito plačilno sredstvo v Sloveniji.

⁵² Štiblar Franjo, Voljč Marko, *Slovenia From Yugoslavia to the European Union*, Chapter 16, *The Banking Sector*, The World Bank, Washington, D.C., 2004, str. 269.

⁵³ Štiblar, Franjo, *Prestrukturiranje slovenskega finančnega in realnega sektorja*, Bačni vestnik, Združenje bank Slovenije, št. 10, 1992, str. 1.

⁵⁴ Narodna banka Jugoslavije, *Izveštaj o izvršeni reviziji računovodstvenih izveštaja za 2001 godinu*, Beograd, junij 2002, str. 7.

⁵⁵ Letno poročilo Banke Slovenije za leto 1992, str. 3.

deviznega tečaja, kar pa je za Slovenijo pomenilo, da je dosegla tudi monetarno neodvisnost.

BS je centralna banka RS,⁵⁶ ki jamči za njene obveznosti, skrbi predvsem za stabilnost valute in splošno likvidnost poslovanja v državi in do tujine. Pri uresničevanju nalog in pooblastil je neodvisna. Njene glavne naloge so:⁵⁷ uravnavanje količine denarja v obtoku, skrb za splošno likvidnost bank in hranilnic, skrb za splošno likvidnost plačevanja s tujino, nadzor nad bankami in hranilnicami, izdaja bankovcev in kovancev, predpisovanje pravil za izvajanje jamstva za vloge občanov, opravljanje poslov za RS in druge naloge v skladu z zakonodajo.

Organa BS sta Svet Banke Slovenije, ki določa denarno politiko in sprejema ukrepe za njeno izvajanje, ter guverner Banke Slovenije. BS je nadvladna ustanova, nadzor nad njenim poslovanjem izvaja državni zbor, kateremu je dolžna vsakih šestih mesecev predložiti poročilo o svojem poslovanju.⁵⁸ Ne posluje s fizičnimi oziroma pravnimi osebami, temveč deluje kot nadzorni organ slovenskega bančnega sistema.

Temeljni cilj BS je **stabilnost cen**. Položaj BS se je spremenil z vstopom v EU, saj je BS takrat postala sestavni del Evropskega sistema centralnih bank (ESCB). Z vstopom v EMU je slovenska centralna banka izgubila instrumente monetarne in tečajne politike. Ostala ji je nadzorna funkcija in sodelovanje v sistemu Evropske centralne banke.

2.3 TEŽAVE OB OSAMOSVAJANJU, PROBLEM DEVIZNIH VLOG

Z razpadom države SFRJ je problematika ureditve nasledstva med državami naslednicami med drugim zajela tudi vprašanje prevzema jamstva nekdanje federacije za devizne hranilne vloge posameznega varčevalca, deponirane pri poslovni banki ali njeni podružnici na ozemlju katerekoli države naslednice pred dnem razglasitve neodvisnosti. Postavlja se vprašanje, kako je to jamstvo federacije, ki je bilo dano

---

⁵⁶ Člen 1/1 ZBS-1.

⁵⁷ 11. člen ZBS-1, Naloge BS v zvezi z izvajanjem denarne politike.

⁵⁸ 26. člen ZBS-1, Poročanje DZ.

posameznemu varčevalcu, prešlo na posamezno državo naslednico na dan, ko je le-ta vzpostavila svojo samostojnost in neodvisnost.⁵⁹

V odsotnosti kakršnegakoli drugačnega sporazuma med naslednicami glede vprašanja prevzema jamstva nekdanje SFRJ za devizne hranilne vloge, deponirane pri poslovni banki ali njeni podružnici na ozemlju katerekoli države naslednice pred dnevom razglasitve neodvisnosti, se z vidika ozemeljske suverenosti države, ki med drugim seveda zajema tudi monetarno-finančno suverenost, v prvi vrsti pričakuje, da vsaka naslednica sama zagotavlja elemente pravne države na svojem ozemlju (pravna varnost) v civilnopravnih in drugih razmerjih.

Pravno razmerje med varčevalecem in banko nastane s podpisom ustrezne pogodbe na posameznem bančnem okencu v kraju, kjer so deponirana sredstva, v skladu z ozemeljsko veljavnim pravnim redom. Lastništvo banke oziroma dejstvo, da gre za podružnico tuje banke (banke s sedežem na drugem ozemlju), ne vpliva na zavarovalno shemo jamstva države za hranilne vloge, deponirane na bančnih okencih na njenem ozemlju. Zavarovanje hranilnih vlog dodatno utemeljuje **načelo teritorialnosti** pri razdelitvi jamstva nekdanje federacije (SFRJ) za devizne hranilne vloge posameznega varčevalca, deponirane pri poslovnih bankah in podružnicah na ozemlju nekdanje SFRJ.⁶⁰ Teritorialno načelo so poleg RS potrdili tudi Srbija, Črna Gora in Makedonija, v svojih stališčih pa sta mu nasprotovali RH ter BIH. RS, Republika Srbija in Črna gora ter Republika Makedonija so prevzele obveznost izplačila deviznih vlog v javni dolg, RH pa je prenesla obveznosti le za devizne varčevalce, ki so dokazali, da so hrvaški državljani. Republika BIH pa tega vprašanja na svojem ozemlju še ni zadovoljivo uredila.⁶¹

Problem deviznih vlog v bankah na območju nekdanjih republik nekdanje države SFRJ je bil po dolgotrajnih pogajanjih urejen leta 2001 s Sporazumom o vprašanjih nasledstva, ki so ga ratificirale BIH, RH, RS, Makedonija in ZR Jugoslavija (takrat še skupna država Srbije in Črne Gore). Od leta 2004 je sporazum za vse države podpisnice veljaven in s tem zavezujoča mednarodna pogodba. Omenjeni sporazum v 7. členu

---

⁵⁹ Ministrstvo za finance, izjava za javnost, Informacija o prevzemu jamstva nekdanje SFRJ za devizne hranilne vloge deponirane pri poslovnih bankah in njihovih podružnicah na območju nekdanje SFRJ, str.1, URL: <http://www.mzz.gov.si/fileadmin/pageuploads/dokumenti/hrvaska-varcevalci.doc>, (12. 12. 2008).

⁶⁰ Ibid., str. 1.

⁶¹ Ibid., str.11.

Priloge C določa, da se države naslednice brez odlašanja začnejo pogajati o jamstvu SFRJ oziroma NBJ za devizne hranilne vloge varčevalcev v poslovnih bankah ali katerikoli podružnici, in sicer pod pokroviteljstvom Banke za mednarodne poravnave v Baslu. Vendar pa RH, kljub navedeni nedvoumni obvezi iz omenjenega sporazuma ter realnemu problemu za nekdanje varčevalce, do danes ni dala soglasja za nadaljevanje pogajanj glede ureditve problema jamstva nekdanje SFRJ za devizne hranilne vloge varčevalcev.⁶²

2.3.1 POGAJANJA MED REPUBLIKO SLOVENIJO IN REPUBLIKO HRVAŠKO

V trenutku osamosvojitve je imela LB – GP Zagreb pri NBJ depozite v višini 1.040 milijonov DEM,⁶³ ki ob osamosvojitvi niso bili vrnjeni Ljubljanski banki (LB), kar je postalo velik problem tako LB, kot tudi ostalih bank nekdanje Jugoslavije. LB je decembra 1969 na Hrvaškem ustanovila svojo podružnico, ki je v naslednjih dvajsetih letih doživela nekaj statusno – organizacijskih sprememb. Zadnja med njimi se je zgodila konec leta 1989, ko je s sklepom skupščine Ljubljanske banke d.d., Ljubljana postala LB – GP Zagreb brez statusa pravne osebe. V LB so mislili, da bodo s centralizacijo lastništva bolje kontrolirali svoje podružnice v primeru razpada SFRJ, v resnici pa so s tem le ustvarili problem. Podružnica je poslovala na račun matične banke, matična banka pa je jamčila za njene obveznosti s svojim celotnim premoženjem, in sicer brez omejitev. Vse od osamosvojitve pa do danes je pomembno vprašanje zamrznjenih deviznih hranilnih vlog ostalo nerešeno.

Po mnenju hrvaškega zunanjega ministrstva to istočasno pomeni, da so varčevalci LB – GP Zagreb, ki ni imela statusa pravne osebe, bili in ostali v pogodbenem odnosu z matično LB.

Slovensko stališče je, da slovenska stran nima nikakršnih obveznosti do hrvaških varčevalcev, ker so ti deponirali svoja sredstva v poslovalnicah LB na ozemlju Hrvaške. Slovenija je vedno zastopala stališče, da bi morali vsi zahtevki težiti proti NBJ in da je treba vprašanje prevzema jamstva federacije za devizne hranilne vloge občanov

---

⁶² Ministrstvo za finance, Pojasnilo Ministrstva za zunanje zadeve v zvezi z izjavami dr. Boža Dimnika v članku »Ribe so racionalne, politika pa ne«, Dnevnik, priloga Objektiv, 12. 4. 2008, 16. 4. 2008, URL:[http://mzz.gov.si/index.php?id=13&no_cache=1&tx_ttnews\[tt_news\]=24321&tx_ttnews\[backPid\]=3247](http://mzz.gov.si/index.php?id=13&no_cache=1&tx_ttnews[tt_news]=24321&tx_ttnews[backPid]=3247) (8. 3. 2009).

⁶³ Ibid., str. 12–13.

reševati v okviru nasledstva po nekdanji SFRJ. Slovenija trdi, da je z razpadom SFRJ obveza Ljubljanske banke prenehala. Varčevalcem je za devizno poslovanje jamčila nekdanja federacija, Nova Ljubljanska banka pa nima nobene zveze z Ljubljansko banko.⁶⁴

Prav tako Slovenija vse do razglasitve samostojnosti ni sprejela nobenega zakona ali deklaracije, s katero bi prevzela garancijo nekdanje Jugoslavije za devizne varčevalce za sredstva, ki so bila vložena zunaj meja Slovenije. Hrvaška pa je ob uveljavitvi samostojnosti (8. 10. 1991) na svojem ozemlju sprejela to garancijo s sprejetjem **Zakona o nadaljni veljavi določenih zakonov nekdanje Jugoslavije na področju financ na svojem ozemlju** (Narodne novine RH, št. 53/91).⁶⁵

Najpomembnejša predpisa ob razpadu SFRJ, ki sta določala jamstvo, sta bila **Zakon o deviznem poslovanju** (Ur. l. SFRJ, št. 66/85, 71/86, 3/88, 59/88) in **Zakon o začasnih ukrepih o spremembah in dopolnitvah zakona o deviznem poslovanju** (Ur. l. SFRJ, št. 85/89). Pomemben je bil tudi **Odlok o načinu izpolnjevanja obveznosti federacije na podlagi jamstva za devize na deviznih računih in deviznih hranilnih vlogah občanov, civilnih pravnih oseb in tujih fizičnih oseb** (Ur. l. SFRJ št. 27/90), ki je določal konkretne pogoje, kako izpolniti jamstvo.

Zakon o bankah in drugih finančnih organizacijah (Ur. l. SFRJ št. 10/89, 40/89, in 87/89) je v prvem odstavku 76. člena določal, da za dinarske hranilne vloge in tekoče račune občanov pri bankah in Poštni hranilnici jamči Narodna banka Jugoslavije po zveznem zakonu. Za hranilne vloge v tuji valuti in za depozite na deviznih računih občanov in tujih fizičnih oseb pa jamči federacija.⁶⁶

Zakon o začasnih ukrepih o spremembah in dopolnitvah zakona o deviznem poslovanju (Ur. l. SFRJ, št. 85/89) ni več poznal tujih fizičnih oseb. Dodan je bil nov odstavek, ki je predvidel, da se pogoji in način izpolnjevanja jamstvenih obveznosti uredijo s posebnim zveznim zakonom, vendar pa SFRJ do osamosvojitve RS oziroma RH napovedanega zakona ni uspela sprejeti.⁶⁷ Omenjeni zakon je začel veljati z dnem objave v Uradnem listu SFRJ (21. december 1989), uporabljal pa se je od 22. decembra

---

⁶⁴ Ibid., str. 11–13.

⁶⁵ Vendar pa Hrvaška tega dejstva še ni priznala.

⁶⁶ Ibid., str. 4.

⁶⁷ Ibid., str. 4.

1990. Objava zakona je pomembna zato, ker je bil zakon sprejet kasneje kot odlok o načinu izpolnjevanja obveznosti federacije na podlagi jamstva za devize na deviznih računih in deviznih hranilnih vlogah občanov, civilnih pravnih oseb in tujih fizičnih oseb kot izvedbeni podzakonski akt, ki je opredelil, kako se realizira jamstvo federacije. Odlok je začel veljati 26. maja 1990 na osnovi Zakona o deviznem poslovanju (Ur. l. SFRJ, št. 66/85, 71/86, 3/88, 59/88) in Zakona o začasnih ukrepih o spremembah in dopolnitvah zakona o deviznem poslovanju (Ur. l. SFRJ, št. 85/89).

Kot je iz samega naslova razvidno, se je odlok nanašal na devizne račune in devizne hranilne vloge občanov, civilnih pravnih oseb in tujih fizičnih oseb. V takratni jugoslovanski zakonodaji so občani predstavljali fizične osebe, s civilnimi pravnimi osebami pa so po tem zakonu mišljena društva in druge civilno pravne osebe, določene z zakonom (17. člen – Ur. l. SFRJ, št. 85/89).⁶⁸

Odlok je urejal način izpolnjevanja obveznosti federacije na podlagi jamstva. Obveznost federacije po omenjenem odloku nastane v dveh primerih, in sicer:

- a) v primeru nelikvidnosti banke, ki je v celoti izkoristila sredstva deviznega varčevanja, deponirana na računih bank v tujini iz naslova neto povečanja deviznih prihrankov od 18. oktobra 1988, ki je umaknila celotni znesek deviznih prihrankov, deponiranih pri Narodni banki Jugoslavije in
- b) v primeru, da banka na svojem žiro računu nima sredstev za odkup deviz, za ohranitev svoje likvidnosti pa je izkoristila sredstva devizne rezerve.

Obveznost federacije velja z dnem izdaje sklepa o začetku stečajnega postopka nad banko v skladu s takratnim zakonom o sanaciji, stečaju in likvidaciji bank in drugih finančnih organizacij (Ur. l. SFRJ, št. 84/89).⁶⁹

Po razpadu SFRJ ni bil proti nobeni poslovni banki v Sloveniji uveden stečaj zaradi neizplačila deviznih vlog varčevalcem. 25. 6. 1991 je skupščina RS sprejela **Temeljno ustavno listino o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije** (Ur. l. RS, št.

---

⁶⁸ Ministrstvo za finance, izjava za javnost, Informacija o prevzemu jamstva nekdanje SFRJ za devizne hranilne vloge deponirane pri poslovnih bankah in njihovih podružnicah na območju nekdanje SFRJ, str. 5, URL: <http://www.mzz.gov.si/fileadmin/pageuploads/dokumenti/hrvaska-varcevalci.doc>, (14. 12. 2008).

⁶⁹ Ibid., str. 5.

1/91 z dne 25. 6. 1991), na osnovi katere je RS na ta dan vzpostavila svojo samostojnost in neodvisnost kot suverena država.

Istega dne je skupščina Republike Slovenije sprejela **Ustavni zakon za izvedbo Temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije**. Že v tem Ustavnem zakonu, ki predstavlja enega od konstitutivnih dokumentov slovenske države, je RS jasno deklarirala svoj odnos do jamstva za devizne račune in devizne hranilne vloge občanov in tudi nedvoumno in brezpogojno uredila vprašanje prevzema jamstva Federacije (SFRJ) na svojem ozemlju. V 3. odstavku 19. člena omenjenega Ustavnega zakona je določeno:⁷⁰

»Za devize na deviznih računih in deviznih knjižicah, vložene v bankah na ozemlju Republike Slovenije, za katere je do uveljavitve tega zakona jamčila SFRJ, prevzame jamstvo Republika Slovenija po stanju na dan uveljavitve tega zakona.«⁷¹

Ob razglasitvi samostojnosti in neodvisnosti je torej RS prevzela jamstvo za vse devizne hranilne vloge, ki so bile deponirane na bančnih okencih na ozemlju RS pred dnevom razglasitve njene neodvisnosti dne 25. 6. 1991 v celoti in brez razlikovanja glede na narodno pripadnost in prebivališče varčevalca v nekdanji SFRJ. S tem in drugimi zgoraj navedenimi predpisi je RS, kar zadeva devizne hranilne vloge občanov, izpolnila svoje obveznosti glede vzpostavitve pravne države ter prevzela obveznosti nekdanje SFRJ v skladu z načelom teritorialnosti.⁷² RS je v celoti sledila obveznostim, ki ob razpadu nekdanje države izhajajo za novo državo. Slednjo poleg običajnega mednarodnega prava med drugim odraža tudi **Dunajska konvencija o nasledstvu držav**.⁷³ Ker torej RS ni imela ne premoženjske ne kakšne druge materialne koristi iz poslovanja LB – GP Zagreb, korist od tega pa je imela RH, Slovenija vztraja, da je pravična razdelitev te

---

⁷⁰ Ibid., str. 6.

⁷¹ 19/3 člen Ustavnega zakona za izvedbo Temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti RS.

⁷² Pogačnik, Miha, Devizne vloge varčevalcev podružnice LB, Pravna praksa, GVZ založba, št. 29, 2003, str. 40–41.

⁷³ 41. člen Dunajske konvencije o nasledstvu držav pravi: "Kadar država razpade in preneha obstajati, deli ozemlja države predhodnice pa ustanovijo dve ali več držav naslednic in če se države naslednice ne sporazumejo drugače, preide državni dolg države predhodnice na države naslednice v pravičnem deležu, pri čemer se posebej upošteva premoženje, pravice in koristi, ki v razmerju s tem državnim dolgom preidejo na države naslednice."

obveznosti do prejšnje države lahko le v skladu s teritorialnim načelom, ki ga zastopa sama.⁷⁴

2.3.2 TOŽBA PRED EVROPSKIM SODIŠČEM ZA ČLOVEKOVE PRAVICE

Pred Evropskim sodiščem za človekove pravice (ESČP) so bile leta 1998 proti Sloveniji vložene tri tožbe s strani hrvaških varčevalcev nekdanje LB⁷⁵ zaradi kršitve Evropske konvencije o človekovih pravicah glede pravice do premoženja in zaradi diskriminacije na podlagi narodnosti, ker niso imeli možnosti dvigniti svojih deviznih prihrankov z obrestmi.⁷⁶

Skupno je bilo zoper LB – GP Zagreb vloženih več kot 500 tožb zaradi poplačila deviznih terjatev v skupni vrednosti okoli šest milijonov evrov.⁷⁷ V procesu je sodelovala tudi RH, ki je nudila pomoč tožnikom. Kljub temu, da RH ni bila stranka v sporu, ji je ESČP dovolilo udeležbo v postopku.⁷⁸ Najprej je Parlamentarna skupščina Sveta Evrope (PSSE) leta 2004 v Resoluciji št. 1440 navedla, da se mora vprašanje nadomestila posameznikov, ki imajo postopke pred ESČP, zaradi njihovih hranilnih vlog v bankah, rešiti z dogovorom med državami naslednicami nekdanje SFRJ.⁷⁹

Februarja 2007 je bila na ESČP vložena zahteva po presoji rabsodbe pred velikim senatom sodišča, saj so bili hrvaški varčevalci mnenja, da PSSE ni odgovorila na temeljno vprašanje, ali je Slovenija z ukrepi za zaščito premoženja LB kršila človekove pravice varčevalcev banke. 03. 10. 2008 je ESČP po desetletnem procesu dokončno in soglasno zavrglo tožbo hrvaških varčevalcev nekdanje LB. 17-članski senat Evropskega sodišča je pravzaprav potrdil prejšnjo rabsodbo PSSE in v obrazložitvi opozoril na

---

⁷⁴ Ministrstvo za finance, izjava za javnost, Informacija o prevzemu jamstva nekdanje SFRJ za devizne hranilne vloge deponirane pri poslovnih bankah in njihovih podružnicah na območju nekdanje SFRJ, str. 7, URL: <http://www.mzz.gov.si/fileadmin/pageuploads/dokumenti/hrvaska-varcevalci.doc>, (15. 12. 2008).

⁷⁵ Tožniki so bili Ivo Kovačić, Marjan Markonjić in Dolores Golubović, tožbe pa so vložili 17. 7. 1998, 2. 6. 1998 oziroma 24. 12. 1998.

⁷⁶ Tožnik Ivo Kovačić je očital RS kršitev 14. člena Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, zaradi kršitve na podlagi narodnosti, ker naj bi bilo varčevalcem LB – GP Zagreb na Hrvaškem, ki so bili slovenski državljani, omogočeno izplačilo deviznih vlog.

⁷⁷ Ibid., str. 7.

⁷⁸ RH je bila dovoljena udeležba v postopku 21. 5. 2001 na podlagi 36. člena 2. Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svobodščin in pravila št. 61, tretjega Poslovnika o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin.

⁷⁹ B.K., Zavržena tožba hrvaških varčevalcev LB-ja, Evropsko sodišče končalo desetletni proces, URL: http://www.rtv slo.si/modload.php?&c_mod=news&op=sections&func=read&c_menu=16&c_id=183993&tokens=NLB (14. 12. 2008).

Dunajski sporazum o nasledstvu. Sodišče je posredno tudi potrdilo izvajanje načela teritorialnosti, saj je odločilo, da lahko varčevalcem LB – GP Zagreb odplačajo na Hrvaškem, torej preko rednih postopkov na hrvaških sodiščih iz premoženja LB na Hrvaškem. Sodišče je ocenilo, da je končno ureditev omenjenega vprašanja mogoče doseči v pogajanjih med državami, ki so nastale po razpadu SFRJ.⁸⁰

2.4 PREHODNA SLOVENSKA ZAKONODAJA

Po osamosvojitvi so veljavni pravni red RS sestavljali zakoni in drugi predpisi, sprejeti po uveljavitvi Ustave RS, to je po 23. decembru 1991 (**tako imenovana lastna slovenska zakonodaja**), ter zakoni in drugi predpisi, sprejeti pred uveljavitvijo Ustave RS, tako slovenski kot tudi zakoni in predpisi nekdanje SFRJ, ki so se po prvem odstavku 4. člena Ustavnega zakona za izvedbo Temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti RS smiselno uporabljali kot republiški predpisi, če ni bilo z ustavnim zakonom določeno drugače in če ti predpisi niso nasprotovali pravnemu redu RS (**tako imenovana zvezna in republiška zakonodaja**). Zakonov bivše SFRJ, ki so se v začetku 90-ih let uporabljali v RS, je bilo približno 50. Ustavni zakon za izvedbo ustave RS v 1. členu določa, da predpisi in drugi splošni akti, ki so veljali na dan razglasitve ustave, torej na dan 23. decembra 1991, ostanejo v veljavi. Določbe predpisov, ki niso bili v skladu z ustavo, pa je bilo potrebno z njo uskladiti do 31. decembra 1993. Zaokrožitev pravnega reda, zlasti pa uskladitev vseh predpisov z ustavo RS, je bila v tistem času prednostna obveznost organov, ki so sodelovali pri pripravi in sprejemanju zakonov in drugih predpisov, ob upoštevanju ustave in ustavnosodne prakse ter načel, ki so se izoblikovali.⁸¹

Že leta 1993 je Vlada RS sprejela v svoj poslovnik določbo, da morajo predlagatelji predpisov posebej obrazložiti skladnost posameznega zakona ali drugega splošnega akta s pravnimi akti Evropske skupnosti (uredbami in smernicami) ter na podlagi teh smernic sprejetih državnih predpisov uskladiti z drugimi predpisi evropskih skupnosti. Že leta 1993 je torej RS kot svoj referenčni pravni red izbrala pravni red evropskih skupnosti in njihovih držav članic.⁸²

---

⁸⁰ Ibid.

⁸¹ Republika Slovenija, Državne ustanove, Zakonodajni okvir, URL: <http://evropa.gov.si/slovenija-clanica/vkljucevanje/prevzem-pravnega-reda/zakonodajni-okvir/> (5. 3. 2009).

⁸² Ibid.

RS se je poleg projekta usklajevanja zakonodaje z ustavo soočala z nujnimi nalogami, ki jih je morala izvesti: z denacionalizacijo, z lastninskim preoblikovanjem podjetij, predvsem pa tudi s sanacijo in reorganizacijo bančnega sistema. Slovenski bančni sistem je bil namreč izrazito monopolen in potreben sanacije, ki se je začela s propadom Združene banke Ljubljanske banke konec leta 1991.⁸³ Na slovenskem ozemlju je v tistem času veljal Zakon o bankah in hranilnicah, ki je bil sprejet leta 1991, novi zakoni pa so se začeli sprejemati leta 1994, in sicer z namenom, da bi ustvarili pravno podlago za nujno potrebno sanacijo bank. Sanacija bank sama po sebi ni bila posledica osamosvojitve Slovenije, saj bi do sanacije moralo priti že prej. Večina bank je bila namreč že pred osamosvojitvijo nesolventnih, vendar se je s sanacijo odlašalo, saj je zanjo potreben državni denar.

2.5 RAZVOJ BANČNEGA SEKTORJA V PRAKSI (1991–2009)

Razvitost bančnega sektorja se ocenjuje preko števila bank ter preko obsega finančnega posredništva, ki ga banke opravljajo, pri čemer se ta obseg običajno ocenjuje z deležem⁸⁴ bančne aktive v BDP (razvite bančne države imaj preko 200 %, EU 250 %). Razvitost se lahko ocenjuje tudi preko višine obrestnih mer in obrestnih marž (razvite države jih imajo na ravni 3,5 %).⁸⁵

Neposredno na ocenjevanje velikosti bančnega sektorja pa se veže tudi ocenjevanje kapacitete, ki kaže zmogljivost bančnega sektorja za zagotavljanje finančnih storitev.⁸⁶

---

⁸³ Velikonja, Helena, Analiza slovenskega bančnega sistema, Diplomsko delo, Univerza v Ljubljani, Ekonomska fakulteta, 2003, str. 6.

⁸⁴ Košak, Marko, Stanje in razvojne možnosti bančnega sektorja v Sloveniji, URL: <http://www.vlada.si/util/bin.php?id=2007042010515302> (20. 2. 2009).

⁸⁵ Štiblar, Franjo, Bančništvo kot hrbtnica slovenskega gospodarstva in družbe je že preko polovice v tuji lasti, Gospodarska gibanja, EIPF, 2004, št., str. 44.

⁸⁶ Košak, Marko, Stanje in razvojne možnosti bančnega sektorja v Sloveniji, URL: <http://www.vlada.si/util/bin.php?id=2007042010515302> (20. 2. 2009).

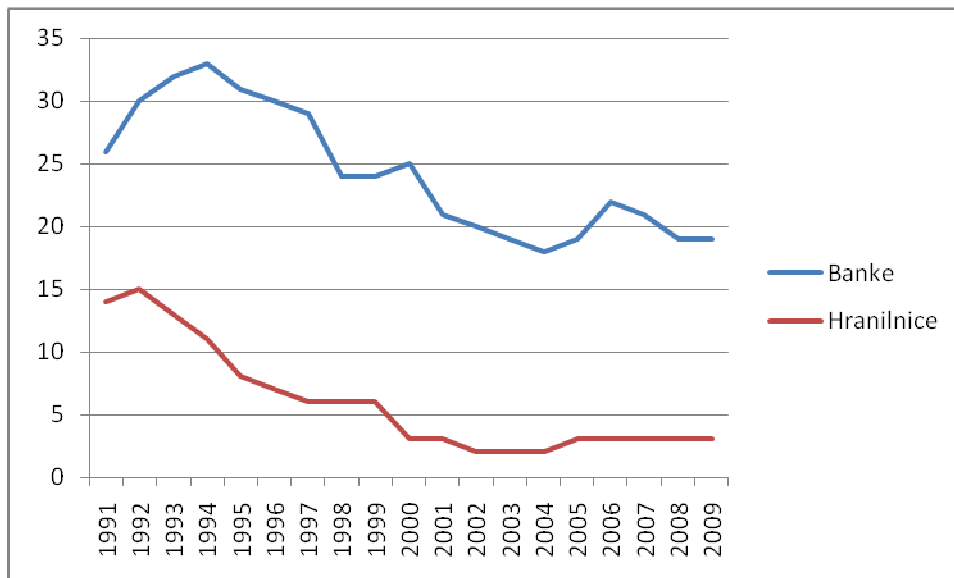
Tabela 2: Osnovni podatki bančništva v samostojni Sloveniji (1991–2008)

Leto	Skupno število Bank	Število Hranilnic	Aktiva poslovnih bank (v tisoč EUR)	Aktiva/BDP, %	Tržna koncentracija K5 %	Tržna koncentracija HHI
1991	26	14	1,361,155	56,5	73,8	2824
1992	30	15	2,611,628	55,0	69,2	2474
1993	32	13	3,902,038	57,9	69,5	2074
1994	33	11	5,243,050	56,7	64,3	1568
1995	31	8	6,527,656	63,9	62,9	1359
1996	30	7	7,527,656	65,3	63,0	1339
1997	29	6	8,761,770	67,4	62,2	1278
1998	24	6	10,095,075	72,3	62,9	1330
1999	24	6	11,561,757	75	63,6	1352
2000	25	3	13,683,623	78,9	62,8	1376
2001	21	3	16,909,469	83,7	69,1	1808
2002	20	2	19,909,469	86,7	69,5	1665
2003	19	2	21,363,531	88,6	67,7	1553
2004	18	2	23,786,159	88,4	66,3	1472
2005	19	3	29,324,736	103,55	66,3	1396
2006	22	3	33,868,481	114,6	62,4	1321
2007	21	3	42,194,719	123,8	61,2	1299
2008	19	3	53,229,740	123,6	58,9	1278

Vir: Letna poročila Banke Slovenije (1996–2007), Štiblar, Franjo, Bančništvo kot hrbtnica slovenskega gospodarstva je že preko polovice v tuji lasti, Gospodarska gibanja, EIPF, št. 365, 2004, str. 50.

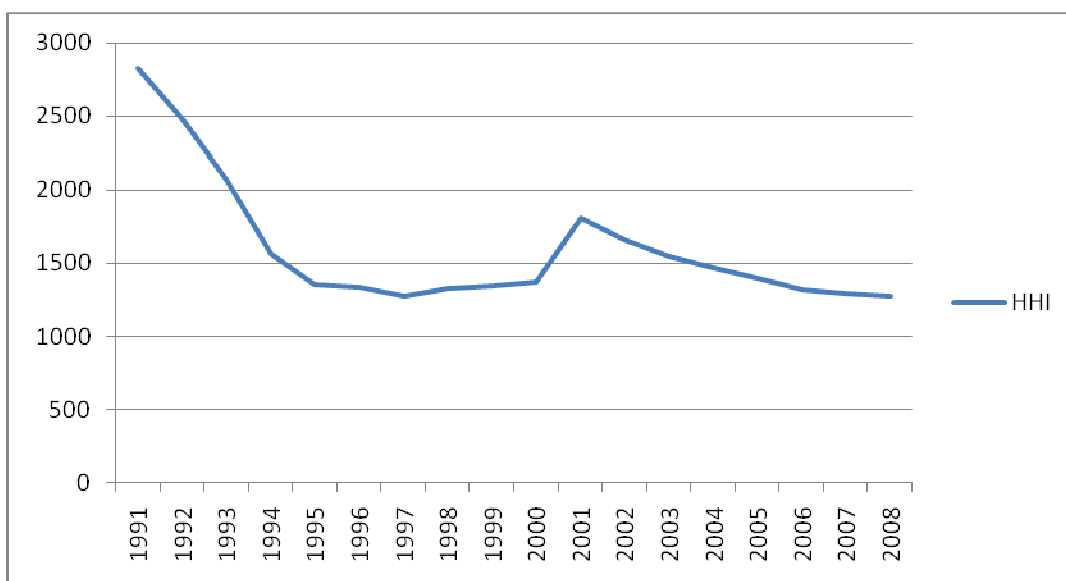

Graf 1: Prikaz števila bank in hranilnic

Vir: Lastni prikaz

Graf 2: Prikaz indeksa tržne koncentracije (HHI)

Vir: Lastni prikaz

a) Razvoj bančnega sektorja po letih

Ob osamosvojitvi je bilo v Sloveniji 26 bank, število pa je do leta **1994**, ko je doseglo maksimum, naraslo na 33. Konec leta 1994 je število bank začelo padati.

V letu **1997** so se začeli pomembnejši premiki pri konsolidaciji bančnega sektorja, saj so tega leta nastale štiri bančne skupine.⁸⁷ Leta **1998** je prišlo med bankami do treh pripojitev in ene likvidacije. Pri dveh od treh pripojitvah sta bili banki iz bančnih skupin pripojeni k obvladujočima bankama, tako da sta zadnjega dne leta 1998 v Sloveniji delovali le še dve bančni skupini, v slovenskem bančnem prostoru pa je delovalo 24 bank.⁸⁸ Nadaljevala se je konsolidacija bančnega sektorja, pravtako pa so se banke pospešeno pripravljale na pričakovane normativne spremembe, saj je bil v začetku leta 1999 sprejet novi Zakon o bančništvu (Zban). V letu **1999** je bančni sektor doživel tri spremembe. Poleg sprejetja novega bančnega zakona, s katerim se je Slovenija pripravljala na vstop v EU, je drugo pomembno spremembo predstavljal podpis Evropskega sporazuma o pridružitvi med RS ter Evropskimi skupnostmi, 1. 2. 1999. 1. 3. 1999 je bil ukinjen dogovor o najvišjih pasivnih obrestnih merah.⁸⁹ Sprejeta zakonodaja je pospešila razvoj bančnega sektorja, kar se je kazalo tudi v razmerju med bilančno vsoto bank in BDP. Konec leta 1999 se je to razmerje v primerjavi s koncem 1998 povečalo za 2,7–odstotne točke na dobrih 75 % BDP, skupna bilančna vsota bank, hranilnic in hranilno-kreditne službe (HKS) pa prav tako za 2,7–odstotne točke na skoraj 77 % BDP. Tako kot prejšnja leta je bil tudi konec leta 1999 tržni delež hranilnic in HKS (merjen z bilančno vsoto) zelo nizek v primerjavi z bankami, saj je znašal le 2,1 % (hranilnice 0,4 %, HKS 1,7). Banke in hranilnice so morale do 20. 8. 2000 uskladiti svoje poslovanje z zakonom o bančništvu, do takrat pa so lahko nadaljevale s poslovanjem v okviru poslov na podlagi obstoječega dovoljenja. Tri banke so do 31. 12. 1999 že dobile novo dovoljenje za opravljanje bančnih storitev in nekaterih drugih finančnih storitev. Od preostalih 22 bank je imelo 31. 12. 1999 neomejeno dovoljenje za poslovanje 13 bank (od teh je imelo osem bank dovoljenje za opravljanje vseh poslov

---

⁸⁷ Bančna skupina Banke Celje, v kateri je bila ob Banki Celje še Hmezad banka d.d.; bančna skupina Nove Ljubljanske banke (NLB), v kateri so bile poleg NLB še Pomurska banka d.d., Murska Sobota; Koroška banka d.d., Slovenj Gradec; Banka Velenje d.d., Velenje; Banka Zasavje d.d., Trbovlje in Banka Domžale d.d., bančna skupina SKB, ki jo poleg SKB sestavlja še UBK banka d.d. in bančna skupina Banke Koper, ki sta jo sestavljata Banka Koper d.d. in M banka d.d. (Zaključno poročilo BS za leto 1997, str. 41).

⁸⁸ Letno poročilo Banke Slovenije za leto 1998, str. 45.

⁸⁹ Ibid., str. 45.

komercialnega in investicijskega bančništva in pet bank le za opravljanje vseh poslov komercialnega bančništva).⁹⁰

Za leto **2000** je za slovenske banke značilna uskladitev z zahtevami **ZBan** iz leta 1999, medtem ko v sestavi bančnega sektorja ni bilo večjih sprememb.⁹¹ V letu **2001** se je nadaljevala konsolidacija slovenskega bančnega sektorja, ki je bila pospešena zlasti v zadnjem trimesečju leta, in sicer s pripojitvijo treh bank, Dolenjske banke d.d., Pomurske banke d.d., Murska Sobota in Banke Velenje d.d. Velenje k NLB, ter pripojitev Banke Societe Generale Ljubljana d.d. k SKB banki d.d. Ljubljana.⁹² Za poslovanje bank v tem letu je značilna zelo visoka rast obsega, spodbujena z rastjo vlog gospodinjstev zaradi uvedbe evra. Na poslovanje bank so močno vplivali visoki neto finančni pritoki deviz (pritoki posojil iz tujine, pritoki od občanov, neposredne naložbe tujcev), ki so preseгли 8 % BDP (v letu 2000 pa 5,9 %). Zaradi pripojitve treh bank k največji banki se je sicer že visoka koncentracija bančnega sektorja še povečala. Zniževanje kapitalske ustreznosti bančnega sistema je bilo moč zaznati že od leta 1996, nadaljevalo pa se je tudi v letu 2001. Kapitalska ustreznost se je znižala za 1,7 odstotne točke na 11,8 %. Hranilnice in HKS so morale uskladiti svoje poslovanje z določbami Zban. BS je na podlagi določb omenjenega zakona od HKS zahtevala, da do 31. 12. 2001 dosežejo najmanj polovico zahtevanega osnovnega kapitala oziroma 110 milijonov SIT. Ker večini HKS te obveznosti ni uspelo izpolniti, so podpisale pogodbo o pripojitvi oziroma prenosu poslov na drugo kreditno institucijo.⁹³

Konsolidacija bančnega sektorja v letu **2002** ni bila tako izrazita kakor leta 2001, vendar pa je pripojitev ene manjše banke k večji povzročila povečanje tržnega deleža večje banke, ki se je zato povzpela po bilančni vsoti s četrtega mesta na tretje mesto. V letu 2002 se je⁹⁴ zaradi privatizacije NLB delež državne lastnine v tej banki in s tem v celotnem bančnem sistemu znižal. Prodaja 39 % državnega deleža NLB poleti 2002 je povzročila, da se je državno lastništvo banke spremenilo iz večinskega v manjšinsko. V večinsko državni lasti pa sta ostali druga največja banka v Sloveniji, NKBM, in Poštna banka Slovenije d.d. (PBS).

---

⁹⁰ Letno poročilo Banke Slovenije za leto 2000, str.48.

⁹¹ Ibid., str. 45.

⁹² Ibid., str. 41.

⁹³ Letno poročilo Banke Slovenije za leto 2001, str. 41.

⁹⁴ Ibid., str. 37.

Razmerje med bilančno vsoto bank in hranilnic (vključno s HKS) ter BDP je iz leta v leto naraščalo.⁹⁵ Konec leta **2003** so banke imele 98,7 % trga (konec leta 2002 pa 98,6 %), merjenega z bilančno vsoto, preostali del trga pa so si delili hranilnici in HKS. Hranilnici sta imeli 0,4 % tržni delež (konec leta 2002 pa 0,3 %), HKS pa 0,9 % (konec leta 2002 pa 1,1 %). V letu 2003 je delovalo 20 bank, kar je enako kot 31. decembra 2002.⁹⁶ Spremembe v lastniški strukturi v letu **2003** niso bile velike. Delež lastniškega kapitala se je sicer spremenil pri osmih bankah (pri petih zvišal, pri treh pa znižal), vendar so bile spremembe deležev večinoma manjše od 1–odstotne točke (le pri eni banki se je delež lastniškega kapitala zvišal za skoraj 5–odstotne točke). Delež kapitala v lasti tujcev se je konec leta 2003 povečal na 33,7 %. V večinsko državni lasti sta bili druga največja banka v Sloveniji NKBM in enajsta največja banka PBS (merjeno po bilančni vsoti).⁹⁷ Ob koncu leta **2004** so imele banke 99,4 % delež trga, merjenega z bilančno vsoto, hranilnici 0,5 % tržni delež, HKS pa 0,1–odstotni tržni delež. Število HKS se je zaradi usklajevanja z določbami **Zban** še naprej zniževalo. Ob koncu leta 2002 je delovalo 25 HKS, ob koncu leta 2003 osem ob koncu leta 2004 pa samo še dve. Od leta 2005 naprej je prišlo do številnih pripojitev HKS k Zvezi hranilno-kreditnih služb, nekoliko manj pa do prevzemov HKS s strani bank ter do prostovoljnih likvidacij in stečajev. 1. 7. 2004 je Zveza hranilno-kreditnih služb prenesla posle na Slovensko združno kmetijsko banko, d.d., Ljubljana, ki se je istega dne preimenovala v Deželno banko Slovenije, d.d..⁹⁸

Lastniška struktura se v letu **2005** ni bistveno spremenila.⁹⁹ Ob koncu leta **2006** so imele banke 99,4 % tržni delež, merjen z bilančno vsoto. V primerjavi z letom prej se je število kreditnih institucij, ki so pod neposrednim nadzorom BS, povečalo, ker je prišlo do preoblikovanja podružnice Kaerntner Sparkasse AG, Celovec, v hčerinsko banko, in sicer Banko Sparkasse d.d., Ljubljana.¹⁰⁰

Konvergenčni poročili Evropske centralne banke (ECB) in Evropske komisije, ki sta bili objavljeni 16. maja 2006, sta potrdili, da Slovenija izpolnjuje pogoje za uvedbo

---

⁹⁵ Letno poročilo Banke Slovenije za leto 2002, str. 38.

⁹⁶ Letno poročilo Banke Slovenije za leto 2003, str. 37.

⁹⁷ Ibid.

⁹⁸ Letno poročilo Banke Slovenije za leto 2004, str. 41.

⁹⁹ Letno poročilo Banke Slovenije za leto 2005, str. 41.

¹⁰⁰ Letno poročilo Banke Slovenije za leto 2006, str. 43–44.

evra. Slovenija je 1. januarja 2007 uvedla evro in se priključila evroobmočju, v skladu s tem pa je 1. 1. 2007 začel veljati nov **Zakon o bančništvu**, tretji bančni zakon samostojne Slovenije.

b) Razvoj bančnega sektorja po kazalcih

Delež bančne aktive v BDP, ki je eden od glavnih pokazateljev razvitosti bančnega sektorja, je bil v začetku obdobja leta 1991 z dobrimi 50 % soliden za tranzicijsko državo, hkrati pa daleč pod standardi razvitih bančnih gospodarstev (250 %). V obdobju sanacijskega čiščenja bilanc je stagniral na dobrih 50 % do konca leta 1994, zatem je stalno, a zelo postopno (kar je odraz zdrave rasti brez prehitrih ekspanzij) rasel, tako da je znašal leta 2004 že 88,4 %;¹⁰¹ leta 2008 pa 123,6 %. Po kriterijih razvitih bančnih gospodarstev je prostora za ekspanzijo še veliko, saj je dosežena polovica njihovega koeficienta.¹⁰² Pri **merjenju tržne koncentracije** gre za merjenje preko deleža bank v aktivih bančnega sektorja, uporabljena pa sta dva kazalca:¹⁰³

- **K5**¹⁰⁴, ki meri delež petih največjih bank (»bench mark« prevelike koncentracije je 70 % za srednje države, Slovenija pa je vsekakor manjša država);

- **HH indeks (HHI)**¹⁰⁵, ki se računa kot vsota kvadratov odstotkov posameznih bank in ima mejo 10.000, če je le ena banka (100 % na kvadrat), oziroma 0, če je nešteto bank s po 0 % deleži; za HHI je kot merilo prevelike koncentracije BS sredi 90-ih let vzela številko 1800, kar preseže že ena banka s 43 % deležem. Če bi bila koncentracija nižja od meje 1800 točk, BS združitve bank ne bi omejevala, nad 2700 pa združevanja sploh ne bi dovolila.¹⁰⁶

Podatki iz tabele 2 kažejo po obeh kazalcih približno enak razvoj. Ob osamosvojitvi je bila tržna koncentracija (stopnja monopolizacije trga) velika in je s 73 % oziroma 2824 HHI preseгла tako 70 % kriterij po K5 kakor tudi HHI 1800 kot kriterij BS. Zatem se je

¹⁰¹ Štiblar, Franjo, Bančništvo kot hrbenica slovenskega gospodarstva in družbe je že preko polovice v tuji lasti, Gospodarska gibanja, EIPF, št. 365, 2004, str. 44.

¹⁰² Ibid.

¹⁰³ Ibid.

¹⁰⁴ Odstotek petih največjih bank v aktivih vseh bank.

¹⁰⁵ Hirschendhal Hirschmanov indeks koncentracije (med 0 % in 10.000 %).

¹⁰⁶ Štiblar, Franjo, Kakšen bo slovenski bančni sektor ob vstop v EU, Gospodarska gibanja, EIPF, št. 4, 1999, str. 31.

koncentracija dosledno zmanjševala in dosegla minimum, in sicer 62,2 % oziroma HHI 1278 v letu 1997, kar je bila posledica formalno zaključene sanacije velikih bank. V obdobju 1998–2002 se je koncentracija povečevala, saj je NLB krepila svojo skupino. Z vstopom v EU se je povečal mednarodni rating Slovenije, s tem pa se je intenziviral poslovni ter kapitalski vstop tujih bank v Slovenijo, kar je znižalo tržno koncentracijo.¹⁰⁷ Z vstopom Slovenije v EMU se je tržna koncentracija še dodatno znižala, saj je leta 2008 K5 znašal 58,9 %, HHI pa 1278.

---

¹⁰⁷ Ibid.

Tabela 3: Kazalci učinkovitosti poslovanja bank (v %), v Sloveniji (1991–2008)

	Donos na povprečno aktivo-ROA	Donos na povprečen kapital-ROE	Neto obrestna marža	Operativni stroški/povprečno aktivo
1991	–	–	–	–
1992	-2,5	-15,1	–	2,6
1993	0,0	0,2	–	2,4
1994	0,4	2,7	–	3,1
1995	1,0	9,1	4,9	3,8
1996	1,1	10,4	5,5	3,6
1997	1,1	10,5	4,9	1,9
1998	1,2	11,2	4,5	1,8
1999	0,8	7,8	4,0	1,7
2000	1,1	11,3	4,5	1,7
2001	1,1	11,9	3,7	3,2
2002	1,1	12,6	3,4	3,2
2003	1,0	11,9	3,1	3,0
2004	1,1	12,7	2,7	2,8
2005	1,0	13,8	2,4	2,5
2006	1,3	15,1	2,2	2,2
2007	1,4	16,3	2,2	2,0
2008	0,71	16,7	–	1,5

Vir: Letna poročila Banke Slovenija (1997–2008), Štiblar, Franjo, Bančništvo kot hrbtenica slovenskega gospodarstva je že preko polovice v tuji lasti, Gospodarska gibanja, EIPF, št. 365, 2004, str. 50.

Povprečni donos na kapital se je z leti krepil, leta 2006 pa se je izboljšal za 2,4–o odstotne točke. Kljub vključitvi splošnih in posebnih rezervacij v kapital ob prehodu na Mednarodne standarde računovodskega poročanja (MSRP, ob ustrezni prilagoditvi podatkov iz preteklih let) in kljub posameznim dokapitalizacijam v letu 2006, rast

knjigovodskega kapitala ni sledila rasti dobička pred obdavčitvijo, na katerega pa so prav tako vplivali MSRP. Kazalec stroškovne učinkovitosti (operativni stroški na povprečno aktivo) se je izboljševal, saj so banke kljub **novemu bančnemu zakonu leta 2007** in kljub dodatnim stroškovnim obremenitvam zaradi uvajanja evra stroške uspešno obvladovale. Rast operativnih stroškov je za slabih 13–odstotnih točk zaostajala za rastjo povprečne aktive, kar je ugodno vplivalo na vrednost kazalca.¹⁰⁸

Banke po obsegu svoje dejavnosti predstavljajo najpomembnejši segment finančnega sektorja v državi. Merjeno z deležem bilančne vsote vseh bank v BDP se je velikost bančnega sektorja samo v letih 2000–2007 povečala z 79 % na 126,6 %, v istem obdobju pa se je delež drugih nedenarnih finančnih institucij (kamor spadajo zavarovalnice in vse oblike investicijskih skladov) povečal z 31 % na 46,2 % BDP.

Slovenski bančni sektor je izpostavljen vplivom gibanj na mednarodnih denarnih trgih predvsem preko gibanja obrestnih mer, manj pa preko izvedenih finančnih instrumentov, ki imajo v bilancah slovenskih finančnih institucij še relativno majhen delež. Trenutno je v bančnem sektorju moč čutiti posledice mednarodne finančne krize, ki se v slovenskem finančnem sistemu kažejo predvsem v povišanih obrestnih merah, težji dostopnosti tujih posojil in poslabšani ročnostni usklajenosti bančnih naložb in virov financiranja.¹⁰⁹

2.6 PRIHOD TUJIH BANK

Leta 1989, ko se je začela korenita gospodarska reforma, je bila sprejeta številna nova jugoslovanska zakonodaja, ki je med drugim dovolila ustanavljanje bank tujcem. Pred slovensko osamosvojitvijo v sicer viharnih letih 1989–1991 je na slovenskem teritoriju nastalo 13 samostojnih domačih bank, prav tako pa so se ustanovile tri tuje banke, skupno 16.¹¹⁰

---

¹⁰⁸ Letno poročilo Banke Slovenije za leto 2007, str. 50.

¹⁰⁹ Bednaš, Marijana, Gospodarska gibanja in razvojne perspektive, UMAR, 4. 12. 2008, URL: [http://www.umar.gov.si/index.php?id=78&tx_ttnews\[tt_news\]=792&cHash=1ea5861dd4](http://www.umar.gov.si/index.php?id=78&tx_ttnews[tt_news]=792&cHash=1ea5861dd4) (6. 3. 2009).

¹¹⁰ Štiblar, Franjo, Bančništvo kot hrbenica slovenskega gospodarstva in družbe je že preko polovice v tuji lasti, Gospodarska gibanja, EIPF, št. 365, 2004, str. 44.

Tabela 4: Delež tuje lastnine bank v Sloveniji (1991–2004)

Leto	Število bank	Število tujih bank	VT %	KVT %	TKN %
1991	26	3	11,5	16,5	15,9
1992	30	3	10,3	14,8	18,6
1993	32	6	19,4	14,9	18,3
1994	33	6	19,4	14,5	18,5
1995	31	6	19,4	12,9	20,1
1996	30	5	17,9	10,9	18,7
1997	29	4	14,3	17,1	23,5
1998	24	3	12,5	27,5	22,5
1999	24	4	16,7	36,5	36,8
2000	25	5	20,8	42,9	48,6
2001	21	5	23,8	45,7	52,1
2002	20	7	34,1	44,4	52,1
2003	19	7	36,8	44,4	52,1
2004	18	7	37,8	–	–

VT % -odstotek večinsko tujih bank, KVT % - odstotek večinsko tujih bank, TKN % - odstotek tujega kapitala v vseh banke. **Vir:** Štiblar, Franjo, Bančništvo kot hrbtenica slovenskega gospodarstva in družbe je že preko polovice v tuji lasti, Gospodarska gibanja, EIPF, št. 365, 2004, str. 44.

Tabela 5: Lastniška sestava bančnega sektorja (po lastniškem kapitalu v %, 2005 – 2007)¹¹¹

	2005	2006	2007
Tuje osebe (nad 50 % v upravljanju)	19,4	27,7	26,7
Tuje osebe (pod 50 % v upravljanju)	15,5	10,0	11,0
Država v ožjem smislu	18,2	17,9	15,1
Ostale domače osebe	46,9	44,4	47,2

Vir: Letno poročilo Banke Slovenije 2007, str. 41.

Po raziskavi Franja Štiblarja (tabela 4) je tuje lastništvo bank v Sloveniji do leta 2004 raslo.¹¹² Tujci so konec 2003 večinsko kontrolirali 36 % bank v Sloveniji, v katerih je bilo 45,7 % vsega kapitala bank, hkrati pa so imeli že večinski 52,1 % delež v vsem kapitalu bank v Sloveniji, kar odvrta očitke o sovražnosti do tujega lastništva (kar je paradoksalno, saj naj bi ravno tujci prinesli več konkurence). V primerjavi z domačimi lastniki so tujci začeli (v začetku 90-ih let) z manj profitnimi, manj ekonomičnimi, bolj produktivnimi, bolj kapitalsko ustreznimi, podobno likvidnimi in bolj kapitalsko opremljenimi bankami. Tuje lastništvo bank je konec leta 2003 oziroma sredi leta 2004 pomenilo višjo profitnost bank po vseh kriterijih (razen ROE), višjo produktivnost (aktiva na zaposlenega), boljše solventnost (delež kapitala na aktivo) in večjo kapitalsko opremljenost dela (kapital na zaposlenega), a slabšo ekonomičnost (stroški na aktivo) in manjšo likvidnost (delež denarnih sredstev v celotni aktivi bank).¹¹³

Delež kapitala v večinsko tujih bankah v celotnem kapitalu bank je najprej med leti 1993 in 1996 padel iz 16,5 % na 10,9 %, in sicer podobno dinamiki spreminjanja deleža tujcev v številu bank, a je bil nekaj nižji od slednjega, kar pomeni, da so imeli v tem obdobju tujci v lasti podpovprečno velike banke po kapitalu. Od leta 1999 naprej pa navedeni delež narašča še bistveno hitreje kot delež v številu bank v tuji (večinski) lasti,

¹¹¹ Podatki o lastništvu so prikazani v dveh različnih tabelah zaradi različnih virov, ki med seboj niso primerljivi. Ker v letu 2008 ni prišlo do večjih sprememb, podatki za leto 2008 niso prikazani.

¹¹² V zadnjih štirih letih bolj ali manj stagnira.

¹¹³ Štiblar, Franjo, Bančništvo kot hrbenica slovenskega gospodarstva in družbe je že preko polovice v tuji lasti, Gospodarska gibanja, EIPF, št. 365, 2004, str. 44.

kar pomeni, da so v zadnjih letih večinsko tuje banke postale v Sloveniji nadpovprečno velike.¹¹⁴

Glede odstotka tujega kapitala v vseh bankah (TKN), ki pomeni lastništvo, iz tabele štiri izhaja, da so bili tujci v večji meri prisotni, kot manjšinski lastniki v večinsko slovenskih bankah, kakor pa so bili Slovenci manjšinski lastniki v večinsko tujih bankah v Sloveniji. Delež tujega kapitala v vseh slovenskih bankah je naraščal do leta 1997, medtem ko sta ostala dva deleža padala. To je bil znak, da tujci niso odhajali lastniško iz Slovenije, temveč so se »vkrcavali« najprej kot manjšinski lastniki. Po stagnaciji med leti 1997 in 2000 je začel delež tujega kapitala v vseh bankah strmo naraščati in konec leta 2003 že presegel polovico (52, 1%).¹¹⁵

Večina bank v večinski tuji lasti, ki so konec leta 2000 delovale na območju Slovenije, je spadalo v skupino srednje velikih bank (Bank Austria Creditanstalt s 3 % tržnim deležem) in majhnih bank (Volksbank, Societe Generale in Kartner Sparkasse, z manj kot 1 % tržnim deležem). Izjema je bila le največja privatna banka v mešani last, SKB, z 10,1 % deležem, v katerem so imeli konec leta 2000 tuji portfeljski investitorji nekaj več kot 50 % lastniški delež. V letu 2001 je bila SKB prodana francoski banki Societe Generale, ki je pridobila 96,5 % lastniški delež, kar pa ni vplivalo na spremembo skupnega tržnega deleža bank v večinski tuji lasti, ki je¹¹⁶ vse do leta 2001 ostal na približno 16 %. Leta 2002 se je ta delež podvojil¹¹⁷ na 34,1 %. To je bila posledica povečanja italijanskega kapitala v Banki Koper d.d., nakup Krekove banke d.d. s strani avstrijske banke in nakup 39 % deleža NLB s strani belgijske banke in Evropske banke za obnovo in razvoj.¹¹⁸

Leta 2005 se je zvišal delež tujih oseb na račun ustanovitve nove banke v Sloveniji (BAWAG banke d.d.) in povečanju deleža tujih oseb v Abanki Vipava d.d. Delež tujih oseb, merjen z bilančno vsoto, je 31. 12. 2005 znašal 1,6-odstotne točke več kakor delež tujih oseb, merjen z lastniškim kapitalom. V večinski državni lasti sta bili druga

¹¹⁴ Štibilar, Franjo, Bančništvo kot hrbtnica slovenskega gospodarstva in družbe je že preko polovice v tuji last, Gospodarska gibanja, EIPF, št. 365, 2004, str. 44.

¹¹⁵ Ibid.

¹¹⁶ Mavrič, Mateja, Bančna struktura v Evropski uniji in Sloveniji, Diplomsko delo, Univerza v Ljubljani, Ekonomska fakulteta, 2003, str. 26.

¹¹⁷ Letno poročilo Banke Slovenije za leto 2000, str. 45.

¹¹⁸ Letno poročilo Banke Slovenije za leto 2002, str. 38.

največja banka v Sloveniji, NKBM, in dvanajsta največja banka v Sloveniji – PBS (merjeno po bilančni vsoti).¹¹⁹

31. decembra 2006 je v Sloveniji delovalo 20 bank (od tega osem hčerinskih bank, tri hranilnice in dve podružnici tujih (avstrijskih) bank)¹²⁰. Delež kapitala v lasti tujcev, merjen po lastniškem kapitalu, se je zvišal s 34,9 % na 37,7 %. Razlog za zvišanje deleža tujih oseb je bil v preoblikovanju podružnice Kaerntner Sparkasse AG, Celovec v hčerinsko banko, Banko Sparkasse d.d..¹²¹

Normativna ureditev:

Že Zakon o bankah in hranilnicah je določal, da so lahko ustanovitelji in hkrati tudi lastniki banke domače ali tuje pravne ali fizične osebe. Vse banke morajo biti ustanovljene izključno v obliki delniške družbe, posamezna banka pa je dolžna obvestiti BS o vsakem delničarju, ki ima v lasti več kot 10 % delnic s pravico upravljanja te banke. Posamezni delničar ima lahko v lasti več kot 15 % upravljalških delnic le s predhodnim soglasjem BS.

- 1. Zakon o bankah in hranilnicah iz leta 1991** je določal, da so tujci na slovenskem ozemlju lahko ustanavljali podružnice ob dovoljenju BS, ki je dovoljenja izdajala predvsem po načelu reciprocitete. Podružnice tujih bank so se lahko ustanovile zgolj v obliki pravnih oseb z ustreznim obsegom ustanovitvenega oziroma jamstvenega kapitala.
- 2. Zakon o bančništvu, ki je začel veljati februarja 1999**, je z določenimi pogoji omogočil tudi odpiranje podružnic tujih bank v Sloveniji, zato je BS junija 1999 odobrila ustanovitev prve podružnice tuje banke v Sloveniji, in sicer Kaerntner Sparkasse AG, Celovec.¹²² Zban je omogočil ustanovitev podružnic tujih bank kot poslovno-organizacijskih enot tujih bank, ki niso samostojne pravne osebe. Zakon je v skladu z Drugo bančno direktivo v slovenski bančni prostor uvedel **načelo enotne bančne licence** z jasno opredeljeno razliko med banko države članice in tujo banko. To načelo omogoča bankam iz držav EU, ki posedujejo dovoljenja za opravljanje bančnih storitev pristojnih organov, opravljanje teh

---

¹¹⁹ Letno poročilo Banke Slovenije za leto 2005, str. 41.

¹²⁰ Letno poročilo Banke Slovenije za leto 2006, str. 43.

¹²¹ Ibid., str. 42.

¹²² Letno poročilo Banke Slovenije za leto 2000, str. 48.

storitev tudi na območju drugih držav EU (bodisi prek podružnice bodisi z neposrednim opravljanjem storitev). Vendar so do polnopravne včlanitve Slovenije v EU veljala, tudi za podružnice bank držav članic EU, določila zakona o bančništvu o podružnicah tujih bank. Vse dotlej so potrebovale banke članice EU za ustanovitev podružnice dovoljenje BS in v Sloveniji niso smele neposredno opravljati bančnih in drugih finančnih storitev. Kot pogoj za izdajo dovoljenja je lahko BS od tuje banke zahtevala deponiranje določenega denarnega zneska ali predložitev ustreznega drugega zavarovanja kot jamstva za poravnavo obveznosti iz poslov, sklenjenih v Sloveniji. Nadzor podružnic tujih bank je izvajala BS.¹²³ Z vstopom RS v EU je v veljavo stopilo tudi pravilo nadzora domače države in ne pravilo nadzora gostiteljice, kar konkretneje pomeni, da je BS tista, ki vrši nadzor nad podružnicami slovenskih bank na ozemlju EU.

- Zakon o bančništvu iz leta 2007** je glede vstopa tujcev na ozemlje RS, »povzel« ureditev Zban iz leta 1999, ki je »veljala« od vstopa RS v EU. Novi zakon je na podlagi Direktive 2006/48/ES (pred njo: Direktive 2000/12/ES) in Priloge I, določal, da lahko banka države članice, ki je v državi sedeža banke upravičena opravljati bančne in druge finančne storitve, te opravlja tudi na ozemlju RS. Opravlja jih lahko preko podružnice (v primeru trajnega opravljanja dejavnosti) ali neposredno (v primeru občasnega opravljanja storitev brez elementov trajne prisotnosti na območju RS) brez dovoljenja BS, ki pa jo mora s pisnim obvestilom, tako imenovano notifikacijo, pristojni nadzorni organ države članice obvestiti (notificirati).¹²⁴ Novi zakon ni glede ureditve vstopa tujcev v pravni red RS vnesel bistvenih sprememb, saj je povzemal ureditev prejšnjega zakona. Prelomnico glede vstopa tujcev predstavlja vstop RS v EU, saj so od takrat naprej veljale določbe, ki jih je v pravni red vnesel Zban iz leta 1999.

Tudi za banke tretjih držav (prej: tuje banke) je novi zakon povzel ureditev zakona iz leta 1999. Banke tretjih držav lahko na ozemlju RS opravljajo bančne in druge finančne storitve samo preko podružnice, za ustanovitev podružnice pa morajo pridobiti dovoljenje BS. Ob tem lahko BS od banke tretje države

---

¹²³ Letno poročilo Banke Slovenije za leto 1999, str. 48.

¹²⁴ Letno poročilo Banke Slovenije za leto 2006, str. 44.

zahteva, da na ozemlju RS deponira določen denarni znesek oziroma drugo ustrezno finančno premoženje oziroma predloži drugo ustrezno zavarovanje kot jamstvo za poravnavo obveznosti iz poslov, sklenjenih na območju RS.¹²⁵

Franjo Štiblar je že pred vstopom v EU poudarjal, da imajo vse razvite članice EU večino odločilnih bank v domači lasti in da je tudi za Slovenijo nujno, da ohrani domače lastništvo bank kot hrbtenico ekonomske in s tem celotne družbene suverenosti. Dejstvo, da Slovenija svojih bank ni razprodala tujcem, je v današnji finančni oziroma bančni krizi pokazalo svoje pozitivne strani.¹²⁶ Malone popolna razprodaja bank v zdajšnji krizi ogroža finančno stabilnost novih članic EU, ki so svoje banke razprodale tujcem, saj zmanjšuje možnosti uporabe instrumentov gospodarske politike, načjenja pa tudi njihovo suverenost. Rešitve, ki jih v krizi uporabljajo posamezne države, iz katerih so banke, so namenjene reševanju lastnih gospodarstev in ne gospodarstev, v katerih imajo njihove banke manj pomembne podružnice. Tuja last bank zmanjšuje regulatorno moč centralnih bank novih članic EU, saj njihove posege ne glede na formalne pristojnosti ovira dejanska mobilnost sredstev znotraj multinacionalnih bančnih skupin, ki si likvidnost doma lahko zagotavljajo tudi z izčrpavanjem likvidnosti iz svojih podružnic. Nič drugače ni s posegi države s pomočjo garancij, dokapitalizacij ali poddržavljanjem bank. Tudi te usmerjajo bolj ali manj prikriti »nacionalni interesi«, ki jih lahko uveljavljajo le države, iz katerih so banke »mame«, medtem ko so države, v katerih so banke hčerke, nemočne.¹²⁷

2.7 OKVIRNI PREGLED BANČNE ZAKONODAJE

V času od slovenske osamosvojitve do danes je Slovenija sprejela tri bančne zakone: **Zakon o bankah in hranilnicah** (ZBH, Ur. l. RS, št. 1/1991-I), **Zakon o bančništvu** (Zban, Ur. l. RS, št. 7/1999) in **Zakon o bančništvu** (Zban-1, Ur. l. RS, št. 131/2006).

1. Zakon o bankah in hranilnicah (ZBH, Ur. l. RS, št. 1/1991-I) je bil sprejet ob slovenski osamosvojitvi, 25. 6. 1991, in je veljal malo manj kot osem let, do 20. 2.

---

¹²⁵ Ibid.

¹²⁶ Štiblar, Franjo, Strateški razmislek o našem bančništvu, indentiteti in interesu (Objavljeno v Gospodarskih gibanjih, EIPF, december 2004), str. 1-3.

¹²⁷ Mencinger, Jože, Razprodaja premoženja in gospodarska kriza, Gospodarska gibanja, EIPF, št. 410, 2009, str. 20-21.

1999, ko je stopil v veljavo novi bančni zakon. Zakon je bil spremenjen štirikrat, dvakrat je bil noveliran, dvakrat pa spremenjen z drugimi, na novo sprejetimi zakoni:

- Prvič je bil spremenjen, 8. 10. 1991, ko je bil sprejet **Zakon o uporabi denarne enote Republike Slovenije** (ZUDE, Ur. l. RS, št. 17/1991-I);
- Sledil je **Zakon o spremembi Zakona o bankah in hranilnicah** (ZBH-A, Ur. l. RS., št. 38/1992), ki je bil sprejet 29. 7. 1992;
- **Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o bankah in hranilnicah** (ZBH-B, Ur.l.RS., št.46/1993) je bil sprejet 27. 7. 1993;
- Zakon je bil zadnjič spremenjen 27. 7. 1994, ko je bil sprejet **Ustavni zakon o dopolnitvah ustavnega zakona za izvedbo Temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije** (UZITUL-A, Ur. l. RS, št. 45I/1994), ki je iz LB ustanovil NLB oziroma iz KBM Novo NKBM.

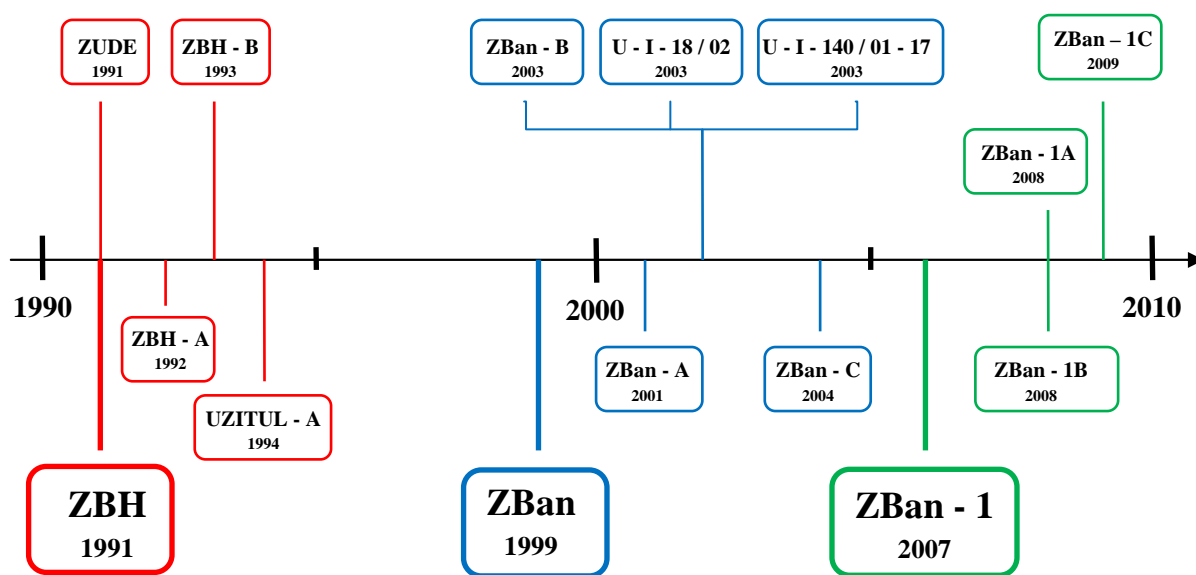
2. 27. 1. 1999, je Slovenija sprejela drugi bančni zakon samostojne Slovenije, **Zakon o bančništvu** (Zban, Ur. l. RS, št. 7/1999), ki je v veljavo stopil 20. 2. 1999 in s katerim je bila Slovenija korak bližje pravu EU. Zakon je bil v veljavi osem let, do 1. 1. 2007. Doživel je pet sprememb, tri novele zakona in dve odločbi ustavnega sodišča:

- Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o bančništvu (ZBan-A, Ur. l. RS, št. 59/2001);
- Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o bančništvu (Zban-B, Ur. l. RS, št. 55/2003);
- Odločba o ugotovitvi, da določbe 160. člena, drugega in tretjega odstavka 164. člena ter prvega in drugega odstavka 188. člena Zakona o bančništvu niso v neskladju z Ustavo (Ur. l. RS, št. 108/2003);
- Odločba o ugotovitvi, da drugi odstavek 29. člena Zakona o bančništvu ni v neskladju z Ustavo (Ur. l. RS, št. 127/2003);
- Zakon o spremembi in dopolnitvi zakona o bančništvu (Zban-C, Ur. l. RS, št. 42/2004).

3. Tretji bančni zakon, **Zakon o bančništvu** (Zban-1, Ur. l. RS, št. 131/2006), je bil sprejet 23. 11. 2006, veljati pa je začel 1. 1. 2007, z vstopom Slovenije v EMU. Trenutno veljavni zakon je bil do marca 2009 trikrat noveliran:

- Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o bančništvu (Zban-1A, Ur. l. RS, št. 1/2008);
- Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o bančništvu (Zban-1B, Ur. l. RS, št. 109/2008);
- Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o bančništvu (Zban-1C, Ur. l. RS, št. 19/2009).

Shema št. 2: Shematski prikaz razvoja bančne zakonodaje Slovenije, 1991–2009

Vir: Lastni prikaz

3 PROCES RESTRUKTURIRANJA SLOVENSКИH BANK

Po osamosvojitvi se je začel proces restrukturiranja dveh največjih slovenskih bank LB oziroma NLB in KBM oziroma NKBM,¹²⁸ ki je zajemal sanacijo, privatizacijo in dokapitalizacijo.

3.1 SANACIJA BANK

3.1.1 KAJ JE SANACIJA BANK

Sanacija pomeni ozdravitev banke in ponovna vzpostavitev normalnih pogojev za njeno poslovanje. Sanacija bank predstavlja celoto organizacijskih, finančnih in pravnih ukrepov, katerih cilj je odpraviti vzroke, ki ogrožajo ali vodijo k nesolventnosti oziroma prezadolženosti banke.¹²⁹ Ožje bi lahko pojem sanacije bank definirali kot reševanje problemov slabe aktive bank (njihovega kontaminiranega kreditnega portfelja). V Sloveniji je bila sanacija usmerjena na stare banke, ki so imele probleme že pred osamosvojitvijo. Sanacija pomeni povrnitev solventnosti, profitnosti in likvidnosti teh bank.¹³⁰

O sanaciji bank (kot celotnega sektorja) govorimo takrat, ko večji del bank postane nesolventen in država ugotovi, da je zanjo ceneje, če banko sanira, kot pa da pride do stečaja banke.

Vzroki za nujnost sanacije slovenskih bank so izhajali iz predhodnih neugodnih ekonomskih posledic osamosvojitve in transformacije v tržno gospodarstvo. Finančne posledice neodvisnosti in transformacije so se na koncu skoncentrirale kot usedlina v bančnem sektorju. S prekinitvijo finančnih povezav so slovenske banke izgubile svoje naložbe v drugih delih nekdanje Jugoslavije, hkrati pa so bile devizne vloge zamrznjene v centralni banki v Beogradu. Istočasno je slovensko gospodarstvo zelo prizadela izguba 40 % trga nekdanje Jugoslavije, kar je vodilo v recesijo, posledično pa so bila tudi slovenska podjetja manj sposobna vračati kredite in so postala slabši klienti. Drugi

---

¹²⁸ Tudi Komercialna banka Nova Gorica je bila postavljena pod status sanacije, vendar jo je kasneje, leta 1995, BS priključila k NKBM.

¹²⁹ Počivavšek, Franc, Pravno normativne podlage sanacije bank in hranilnic, Bančni vestnik, Združenje bank Slovenije, št. 21, 1993, str. 7–8.

¹³⁰ Štiblar, Franjo, Sanacija slovenskih bank, Gospodarska gibanja, EIPF, št. 278, 1996, str. 27.

dejavniki, ki so prispevali k bančnim problemom, so vključevali finančno liberalizacijo s povečano konkurenco novih bank in prostim oblikovanjem obrestnih mer. Leta 1992 je imelo izgube 13 od 26 bank, ki so imele preko 70 % vseh depozitov bančnega sektorja.¹³¹

Sanacija bank lahko poteka centralizirano ali decentralizirano. Za **centraliziran način sanacije** bank je značilno, da se izločijo slaba posojila, ki se potem prenesejo na centralno agencijo, banke pa se rekapitalizirajo. Država torej vodi proces sanacije preko rekapitalizacije. Centraliziran način sanacije sta izbrali Češka in Slovaška.¹³² Pri **decentraliziranemu načinu** sanacije posamezne banke same vodijo proces sanacije, država pa jim pri tem nudi pomoč. Tak način sanacije je značilen za Poljsko in Madžarsko.

Slovenski model sanacije je bil mešanica centraliziranega in decentraliziranega pristopa. Država je zamenjala svoje obveznice za slabo aktivo (s čimer je poskrbela za njihovo solventnost, hkrati pa postala njihov lastnik), vendar ne v celotnem obsegu obstoječe slabe aktive (da bi preprečila problem moralnega hazarda). S tem pa je prisilila banke, da prispevajo svoj delež v samosanacijo (reorganizacijo, doseganje profitnosti). Centralna banka je prispevala k bančni sanaciji s predhodno oskrbo dodatne likvidnosti.¹³³

Pristop k saniranju bank v Sloveniji je bil sui generis za tranzicijske države, saj je bil podoben tistim v razvitih državah. Zaradi relativno visoke razvitosti (finančna sredstva in kadri na razpolago) si je Slovenija kot edina med tranzicijskimi državami lahko privoščila državno samosanacijo preko proračunskih izdatkov (s predvideno kasnejšo privatizacijo – prodajo saniranih bank za višjo ceno, kot bi znašali stroški sanacije). Slovenija ni prodajala nesaniiranih bank tujcem z namenom, da jih ti sanirajo, kot so storile druge tranzicijske države. Pri drugih tranzicijskih državah torej ne preseneča dejstvo, da imajo danes bančništvo večinoma v tuji lasti (predvsem največje banke).¹³⁴ Slovenski model sanacije bank je bil edinstven tudi v smislu njenega obsega,

---

¹³¹ Štiblar, Franjo, Sanacija slovenskih bank, Gospodarska gibanja, EIPF, št. 278, 1996, str. 27.

¹³² Ibid., str. 28.

¹³³ Ibid., str. 28.

¹³⁴ Štiblar, Franjo, Bančništvo – hrbtenica slovenskega gospodarstva in družbe je že preko polovice v tuji lasti, Gospodarska gibanja, EIPF, št. 365, 2004, str. 43.

saj do takrat v praksi drugih držav ni bil poznan primer, da bi sanacija zajela več kot 50 % bančnega sektorja.

V sanacijo so bile uvrščene tri slovenske banke (Ljubljanska banka, Kreditna banka Maribor v januarju 1993 in Goriška banka v januarju 1994). Ker jih dotedanji lastniki niso dokapitalizirali, je to naredila država, vendar jih je prej nacionalizirala.¹³⁵ Banke v sanaciji so postale državne banke s samim dejanjem sanacije. Država pa je s proračunskimi in zunajproračunskimi sredstvi ter krediti centralne banke ohranja njihovo likvidnost.¹³⁶

3.1.2 DOLOČILA O PREDSANACIJI IN SANACIJI BANK V SLOVENIJI, 1992 – 1995

Dogajanja, povezana z osamosvojitvijo Republike Slovenije, monetarno neodvisnostjo in uvedbo tržnega gospodarstva, so v letu 1992 razkrila vse pomanjkljivosti tedanjega bančnega sistema. Visokim stroškom finančnega posredništva in nerešenemu problemu zamrznjenih deviznih hranilnih vlog so se priključili še novi problemi: številna podjetja zaradi izgube jugoslovanskega trga niso bila več sposobna vračati najetih kreditov, izgubljene so bile terjatve do jugoslovanskih bank, največji državni dolžnik pa je postala NBJ.

To je vodilo do nesolventnosti, izgubam in nelikvidnosti dveh največjih slovenskih bank – LB in KBM. Sredi leta 1992 sta dobili novi vodstvi, v začetku leta 1993 pa sta bili formalno postavljeni v status bank v sanaciji. Imeli sta negativni kapital. V začetku leta 1994 je bila tudi Komercialna banka Nova Gorica postavljena v sanacijo in hkrati priključena KBM, kar na Goriškem nikoli ni bilo dobro sprejeto. Kot ena od reakcij je nastala nova banka Vipa. Solidarna odgovornost nove slovenske države in njenih bank za dolgove nekdanje Jugoslavije jim je onemogočila vstop na svetovni trg. S takšno dediščino ni bilo mogoče dobiti ratingov mednarodnih ocenjevalnih agencij. Zato si je Slovenija s pogajanjem z **Londonskim klubom**¹³⁷ izborila pripad 18 % alikvotnega dela

---

¹³⁵ Štiblar, Franjo, Globalna kriza in Slovenija, Gospodarska gibanja, EIPF, št. 406, 2008, str. 7.

¹³⁶ Borak, Neven, Privatizacija bank, Bančni vestnik, Združenje bank Slovenije, št. 5, 1994, str. 3.

¹³⁷ Jugoslavija je leta 1988 s skupino tujih komercialnih bank, tako imenovanim Londonskim klubom, sklenila tri sporazume. Prvi sporazum je bil tako imenovani novi finančni sporazum - **New Financing Agreement** (NFA). Urejal je program obveznosti tedanjih jugoslovanskih poslovnih bank ter nekdanje Narodne banke Jugoslavije v skupni višini 7,3 milijard dolarjev. Določal je, da je odgovornost dolžnikov za odplačilo obveznosti skupna in solidarna. Drugi sporazum je bil **Trade and Deposit Facility**

zunanjega dolga nekdanje Jugoslavije, LB in KBM pa sta se z ustavnim zakonom julija 1994 preoblikovali v dva dela, in sicer stari banki z dolgovi in terjatvami do entitet na ozemlju nekdanje Jugoslavije in novi banki, NLB in NKBM, z ostalo bilanco. To je bilo potrebno, ker so srbski akterji začeli kupovati terjatve do SFRJ po diskontirani ceni, da bi jih zaradi solidarne odgovornosti izterjali od slovenskih bank. Medtem ko sta stari banki ostali praktično neoperativni, je »by-pass« omogočil pridobitev ratingov novih bank in njun vstop na mednarodne trge kot del sanacijskega postopka.¹³⁸ Začetek sanacije je bil nujen tudi zaradi preobrazbe celotnega bančnega sistema.

3.1.2.1 Normativni okvir sanacije

Pravni okvir sanacije bank predstavlja splošna finančna in gospodarska zakonodaja, v katero spadajo naslednji zakoni:

- Zakon o poroštvu za obveznice, ki jih izda država;
- Zakon o zamenjavi terjatev bank do NJB glede zamrznjenih deviznih depozitov z obveznicami RS;
- Zakon o poravnanju obveznosti do bank iz izplačanih deviznih vlog (Ur. l, RS, št. 450-10/93-3/6);

Agreement. Nanašal se je na 300 milijonov USD, ki so jih tuje banke odobrile nekdanji Jugoslaviji, večino tega denarja pa je Jugoslavija deponirala pri tedanjih jugoslovanskih poslovnih bankah. Na podlagi tretjega sporazuma, **Instruments Exchange Agreement**, je nekdanja Narodna banka Jugoslavije nekaterim tujim bankam izdala za svoj račun in za račun tedanjih jugoslovanskih poslovnih bank za skupno 80 milijonov USD obveznic. Glavnica iz NFA se je v obdobju 1988–1991 zaradi poslovne zamenjave dolgov znižala na 4,4 milijard USD. RS je svoj del starega dolga poravnala tako, da ga je junija 1996 zamenjala za nov dolg in zanj izdala nove obveznice, formalno v višini 18 % starega dolga. Iz izmenjave je bil izključen portfelj posredno oziroma neposredno v lasti oseb povezanih z Zvezno republiko Jugoslavijo. Zato je RS pravzaprav izdala manj obveznic, in sicer v višini 14,7 % starega dolga oziroma za 812 milijonov USD za glavnico in tedaj že zapadle obresti. S tem je bila RS tudi izpuščena iz solidarne obveze z ostalimi dolžniki iz tega sporazuma. Dolg iz drugega sporazuma o Trade and Deposit Facility je Republika Slovenija poravnala tako, da je od upnikov, ki niso bili povezani z Zvezno republiko Jugoslavijo, junija 1996 odkupila 9,9 % njihovih terjatev do nekdanje Narodne banke Jugoslavije iz tega sporazuma ter zanje - za glavnico in že zapadle obresti – plačala 26 milijonov USD. RS pa ni kupila terjatev od tistih upnikov, ki so bili posredno oziroma neposredno povezani z Zvezno republiko Jugoslavijo. Njihove terjatve iz navedenega naslova so znašale 104 milijonov USD. Slovenija je tako iz zamenjave oziroma odkupa dolga izločila terjatve oseb, ki so bile posredno oziroma neposredno povezane z Zvezno republiko Jugoslavijo in so se nanašale na NFA in sporazum o Trade and Deposit Facility, v skupni višini skoraj 800 milijonov USD za glavnico. Pogajanja o ureditvi odnosov z upniki iz tretjega sporazuma, pa do leta 2009 še niso bila zaključena (Ministrstvo za finance, Mednarodni finančni odnosi, Mednarodno sodelovanje, Pariški in Londonski klub, URL: http://www.mf.gov.si/slov/medn_fin/pariski_londonski_klub.htm (6. 3. 2009).

¹³⁸ Stiblar, Franjo, Bančništvo - hrbtnica slovenskega gospodarstva in družbe je že preko polovice v tuji lasti, Gospodarska gibanja, EIPF, št. 365, 2004, str. 44.

- 5. 7. 1991 je bil sprejet Zakon o predsanciji, sanaciji, stečaju in likvidaciji bank in hranilnic (Ur. l. RS, št. 1/1991-I);¹³⁹
- leta 1991 je izvršni svet Republike Slovenije sprejel Odlok o ustanovitvi Agencije Republike Slovenije za sanacijo bank in hranilnic¹⁴⁰(Ur. l. RS, št. 17/91 in 38/92);
- Zakon o jamstvu RS za obveznice, izdane zaradi sanacije bank in hranilnic je bil sprejet 26. 11. 1992 (Ur. l. RS, št. 57/1992);
- Ustavni zakon o dopolnitvah ustavnega zakona za izvedbo Temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije (UZITUL-A, Ur. l. RS, št. 451/1994).

3.1.2.2 Elementi sanacije bank v Sloveniji (1993–1997)

Sanacija bank se je odvijala po naslednjih, šestih korakih:

- **zamenjava slabe aktive (kreditov bank) za sanacijske obveznice januarja 1993:** država je zamenjala obveznice za neizterljive terjatve (slabo aktivo), s čimer je poskrbela za solventnost (dodatni kapital) bank, banki pa sta s samosanacijo (NLB tudi v »twinningu« z irsko AIB) dodali odločilni delež k povrnitvi profitnosti;
- **slabo aktivo bank je država prenesla na posebej ustanovljeno Agencijo za sanacijo bank in hranilnic¹⁴¹(ASBH) v zameno za državne obveznice:¹⁴²** država je angažirala ASBH kot začasnega lastnika in nadzornika bank na osnovi odloka vlade;

¹³⁹ Spremembe zakona Ur. l. RS, št. 46/1993, št. 7/1999 Zban.

¹⁴⁰ Strokovni svet Agencije so sestavljali trije zastopniki Banke Slovenije, dva zastopnika Ministrstva za finance ter dva predstavnika gospodarstva.

¹⁴¹ Zakon o sanaciji bank predvideva senatorja, ki ga imenuje Vlada RS in je zadolžen za izvajanje dejavnosti procesa sanacije. V ta namen je Izvršilni svet skupščine RS z odlokom dne 6. 10. 1991 ustanovil ASBH. Njene glavne naloge so bile upravljanje slabe aktive, nadzor bank v sanaciji in upravljanje dela javnega dolga (servisiranje državnih obveznic, ki so jih pridobile banke v zamenjavo z slabo aktivo).

¹⁴² ker dotedanji lastniki niso mogli oziroma želeli dokapitalizirati teh bank, je vstopila država in s to operacijo postala lastnik bank. Prejšnji lastniki so bili dokončno razlašeni in bi dobili nekaj lastniškega deleža poplačanega le, če bi izterjava slabih terjatev s strani ASHB preseгла znesek vplačanih obveznic. To se seveda ni zgodilo, saj je bilo izterjanih okrog 30 % nominalne vrednosti teh terjatev. Agencija je terjatve izterjevala, da bi proračunu poplačala odobreni znesek. Parlament je odobril večji znesek, okrog 2,2 milijarde DEM, od katerega pa je ministrstvo za finance dejansko uporabilo za nakup slabih terjatev preko izdanih obveznic le okrog 1,9 milijarde evrov.

- **razdelitev LB in NLB v dve enoti, staro in novo, oziroma ustanovitev NLB in NKBM kot » by-pass«, pri čemer sta stari LB in KBM obdržali terjatve in obveznosti do držav nekdanje Jugoslavije:** glavni namen je bil odstranitev terjatev in obveznosti do držav nekdanje Jugoslavije iz bilanc bank v sanaciji. Na novi banki je bilo prenešeno 90 % aktive in pasive, preostalih 19 % postavk bilance, povezanih z nekdanjo Jugoslavijo, pa je ostalo v bilancah obeh starih bank. Novima bankama je bil s pomočjo državne podpore povečan kapital v višini 5 % bilančne vsote. S to transakcijo sta postali vezani na solidarno klavzulo (solidarna odgovornost za odplačilo zasebnih kreditov tujine nekdanji Jugoslaviji) stari LB in KBM.¹⁴³
- Opisana razdelitev obeh bank je omogočila NLB in NKBM vstop na svetovne finančne trge;¹⁴⁴ in zaščitila državo pred terjatvami do celotne nekdanje Jugoslavije.
- oktobra 1995 so bile sanacijske obveznice denominirane v tuji valuti (DEM), zamenjane v toolarske (za zaščito pred valutnim tveganjem);¹⁴⁵
  - razrešitev nepotrjenih dolžniških swapov z Londonskim klubom februarja 1996;
  - zaključek bančne sanacije z odločbo BS 6. 6. 1997.

Rezultati sanacije:¹⁴⁶

Javni dolg se je začasno povečal za 1,9 milijarde DEM, kar je predstavljalo okoli 8 % takratnega BDP, a je bil v procesu izterjave slabih terjatev in privatizaciji obeh bank v celoti pokrit. Kasneje je bilo z izterjavo slabih terjatev ASBH povrnjenih okrog 30 % tega zneska (1,9 milijarde DEM). Sanaciji je sledila privatizacija, v kateri je bilo 34 % NLB prodane KBC iz Belgije za 435 milijonov EUR, 5 % delež NLB pa je kupila še Evropska banka za obnovo in razvoj (EBRD). To je zmanjšalo neto vložek države v sanacijo na 250 milijonov EUR, ki pa jih je dobila nazaj z javno privatizacijo NKBM v letu 2007.¹⁴⁷

Delež slabih terjatev v celotnem bančnem sektorju Slovenije je bil znižan z 10 % na 4 %. V letu 1992 so imele banke negativni kapital v višini 1500 milijonov DEM, leta

¹⁴³ Štiblar, Franjo, Sanacija slovenskih bank, Gospodarska gibanja, EIPF, št. 278, 1996, str. 32.

¹⁴⁴ Štiblar, Franjo, Bančništvo- hrbenica Slovenskega gospodarstva in družbe je že preko polovice v tuji lasti, Gospodarska gibanja, EIPF, št. 365, 2004, str. 43.

¹⁴⁵ Štiblar, Franjo, Sanacija slovenskih bank, Gospodarska gibanja, EIPF, št. 278, 1996, str. 32.

¹⁴⁶ Štiblar, Franjo, Globalna kriza in Slovenija, Gospodarska gibanja, EIPF, št. 406, 2008, str. 7.

¹⁴⁷ Ibid., str.8.

1997 pa so imele banke v sanaciji pozitivni kapital bank v višini 850 milijonov DEM. Njihov kombiniran ulomek kapitalne ustreznosti (CAR) je narasel na 12 %, njihov ROE in ROA pa nad povprečje slovenskega bančnega sektorja.

Sanirane banke so uvedle pomembne institucionalne in organizacijske izboljšave, NLB pa je začela osvajati tuje trge. Tako je ostala NLB ena od samo treh mednarodnih srednjeevropskih bank v domači lasti.

3.1.3 PRIMER SANACIJE LJUBLJANSKE BANKE

Ob koncu leta 1992, pred sanacijo, je LB poslovno leto zaključila z izgubo v višini 82,8 milijarde SIT in negativnim jamstvom kapitala v znesku 50,8 milijarde SIT. Izpolnjevanje obveznosti do upnikov ji je omogočalo zgolj financiranje s strani BS. Za banke in gospodarstvo so bile značilne izgube, kar še posebej velja za LB, ki je bila najbolj povezana z bankami po vsej Jugoslaviji. Začetek postopka sanacije je bil nujen ne samo zaradi LB, ampak zaradi nujne preobrazbe celotnega bančnega sistema.

Izbrani model je temeljil na kombinaciji centraliziranega in decentraliziranega pristopa. Zamenjava slabe aktive za sanacijske obveznice je pomenila »statično« ozdravitev premoženjske bilance stanja, naloga banke pa je bila, da si postopno zagotovi likvidnost in odpravi notranje slabosti, ki bi lahko ponovno ogrozile njeno poslovanje.¹⁴⁸

---

¹⁴⁸ Nova Ljubljanska banka, Zaključek sanacije, 6. junij 1997, Sporočilo za javnost, URL: <http://www.nlb.si/nova-ljubljanska-banka-zakljucek-sanacije?doc=1903&linkgroupid=0> (26. 11. 2008).

Tabela 6: Potek sanacije v Ljubljanski Banki oziroma Novi Ljubljanski Banki (1993-1997)

Izpolnjevanja pogojev BS za uvedbo sanacijskega postopka	
Odlok o uvedbi sanacijskega postopka v LB	Izdan je bil 27. 1. 1993.
Odločba BS	Izdana je bila marca 1993.
Sklep guvernerja BS	Po sklepu guvernerja BS je sanacijo izvajala ASBH.
Uradni državni »by-pass«, sprejem Ustavnega zakona za izvedbo Temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti RS	Zakon je bil sprejet 27. 6. 1994, in je za 22. členom UZITUL dodal nove člene (22. a člen – 22. h člen), na podlagi katerih sta bili ustanovljeni NLB in NKBM.
Odločba BS o zaključku sanacijskega postopka v NLB	Odločba je bila izdana 6. 6. 1997
Ugotovitvena odločba BS o uveljavitvi odločbe o zaključku sanacijskega postopka v NLB	BS jo je izdala po tem, ko je NLB sprejela svoj statut in vzpostavila organe delovanja, 22. 7. 1997.

Vir: Lastni prikaz

Normativni okvir in izvedbo sanacije predstavljajo:

- Izpolnjevanje pogojev Banke Slovenije za uvedbo sanacijskega postopka

LB d.d. je morala za začetek sanacije izpolnjevati šest zahtev BS, in sicer da je banka:

- likvidna,
- izpolnjuje vse ukrepe denarne politike,
- ima zadosten jamstveni kapital glede na obseg poslovanja,

- koeficient kapitalske ustreznosti presega 8 %,
- ima zadosten obseg potrebnih dolgoročnih rezervacij za zavarovanje pred potencialnimi izgubami,
- ne presega predpisane izpostavljenosti do ene strani dolga.

NLB d.d. je izpolnjevala vse zahteve BS, ki so pogojevale začetek sanacije, razen tretjega pogoja – doseganja predpisanega 60 % razmerja naložb v osnovna sredstva in kapitalskih naložb glede na jamstveni kapital bank.

- Odlok o uvedbi sanacijskega postopka v Ljubljanski banki je bil izdan 27. januarja 1993¹⁴⁹ in je vseboval naslednje glavne cilje :

- omejiti stroške sanacije (in s tem javnega dolga) na najnižjo možno raven,
- zagotoviti banki zadostno, čeprav minimalno, kapitalsko ustreznost,
- povečati kakovost bančnih operacij in zmanjšati poslovne stroške,
- izboljšati likvidnost banke,
- uvesti v poslovanje skrbne finančne in poslovne postopke,
- preprečiti monopol v bančnem sistemu in spodbuditi konkurenco,
- doseči spremembo in razpršitev lastniške strukture v trenutku njene privatizacije.

- Odločba Banke Slovenije

Sanacija je bila uvedena marca 1993 z odločbo BS.¹⁵⁰

- Sklep guvernerja Banke Slovenije

Sanacijo je po sklepu guvernerja BS¹⁵¹ izvajala ASHB. Njena naloga je bila restrukturiranje banke, povrnitev solventnosti in priprava banke na privatizacijo. ASHB je prevzela od banke njena slaba posojila in v zameno zanje dala svoje obveznice z garancijo države, istočasno pa je BS s krediti skrbela za tekočo likvidnost, dokler je bilo to potrebno.

Določena je bila absolutna zgornja meja zneska obveznic v višini 129 milijard SIT za slabe terjatve in 20 milijard SIT za potencialne obveznosti. ASBH je izdala za 61,7

---

¹⁴⁹ Ibid., (17. 2. 2009).

¹⁵⁰ Letno poročilo Banke Slovenije za leto 1993, str. 15.

¹⁵¹ Prvi guverner Banke Slovenije je bil France Arhar, ki je to funkcijo opravljal 10 let (1991-2001), nasledil ga je Mitja Gaspari, ki ga je leta 2007 zamenjal Marko Kranjec, trenutni guverner BS.

milijard SIT obveznic, država pa je prevzela nase od LB za 17,6 milijard SIT obveznic.¹⁵²

Tabela 7: Sanacijske transakcije LB v januarju 1993 v milijardah SIT (v tekočih cenah)

Slaba aktiva	V mrd SIT	Zamenjano	Obveznice	Razlika
Kreditni NBJ	9,9	9,9	ASHB	0,0
Jugoslovanske podružnice	14,6	7,5	ASHB	7,1
Depoziti NBJ	8,0	8,0	ASHB	0,0
	39,9	17,6	RS	
		12,9	ASHB	9,4
Slovenska podjetja	36	23,4	ASHB	12,6
Jugoslovanska podjetja	2,5	0,0		2,5
Izvenbilančni del	18,1	0,0		18,1
Skupaj	129,0	79,3		47,17

Vir: Zaključno poročilo o sanaciji NLB, 1996.

Znesek finančnih virov, namenjen za sanacijo banke v obliki sanacijskih obveznic, je bil znatno manjši od ocenjenih potreb za hitro in popolno sanacijo. NLB je tudi po uvedbi sanacijskega programa in zamenjavi slabih terjatev za državne obveznice še vedno obdržala za 31,6 milijard SIT slabih terjatev v aktivni bilanci in 18,1 milijard SIT v izvenbilančnem delu, in sicer skupaj za 49,7 milijard SIT. To je predstavljalo 17 % celotne aktive banke. Banka je tako dobila »le« 99,3 milijarde SIT (79,3 milijarde SIT s

¹⁵² Jurkovič, Tadej, Sanacija bank: izkušnje v Sloveniji in tujini, Diplomsko delo, Ekonomska fakulteta, Univerza v Ljubljani, 1995, str. 22.

sanacijo in 20 milijard SIT za potencialne obveznosti) in približno 180 milijard SIT, kolikor je znašala ocena za hitro sanacijo.

- Uradni državni »by-pass«

27. julija 1994 je bil sprejet ustavni zakon, ki iz LB ustanavlja NLB in iz KBM NKBM (uradni državni »by-pass«). Ta ustavni zakon je za 22. členom UZITUL dodal nove člene, in sicer 22. a do 22. h¹⁵³, ki predstavljajo pravno podlago za ustanovitev Nove Ljubljanske banke d.d. in Nove Kreditne banke Maribor d.d.

LB in KBM sta se s tem ustavnim zakonom julija 1994 preoblikovali v dva dela: stari banki (LB in KBM) z dolgovi in terjatvami do entitet na ozemlju nekdanje Jugoslavije in novi banki (NLB d.d. in NKBM d.d.) z ostalo bilanco. Medtem ko sta stari banki ostali praktično neoperativni, je »by-pass« kot del sanacijskega postopka omogočil pridobitev raitingov novih bank¹⁵⁴ in njun vstop na mednarodne trge.

- Nova Ljubljanska banka d.d.

¹⁵³ **22.b člen** pravi: Ljubljanska banka d.d., Ljubljana in Kreditna banka Maribor d.d., Maribor prepustita poslovanje in premoženje novima bankama, ustanovljenima po določbah tega zakona. Ne glede na določbo prejšnjega odstavka Ljubljanska banka d.d., Ljubljana in Kreditna banka Maribor d.d., Maribor obdržita:

- celotne potencialne obveznosti iz naslova solidarne odgovornosti po NSF in druge potencialne obveznosti iz razmerij do NJB in nekdanje SFRJ za tisti del, za katerega so dolžniki v drugih republikah nekdanje SFRJ,
- ustrezni del potencialnih terjatev iz teh naslovov,
- celotne obveznosti za devize na deviznih računih in deviznih hranilnih knjižicah, za katere Republika Slovenija ni prevzela jamstva po 19. členu tega ustavnega zakona,
- obveznosti do NJB in tiste obveznosti do tujih upnikov, za katere je dela jamstvo nekdanja SFRJ, sredstva pa so porabila končni koristniki iz drugih republik nekdanje SFRJ,
- pripadajoče terjatve iz teh naslovov.

Ljubljanska banka d.d., Ljubljana obdrži odnos do sedanjih podružnic in hčere Ljubljanske banke d.d. s sedeži v drugih republikah na ozemlju nekdanje SFRJ s tem, da obdrži tudi ustrezni delež terjatev do NJB iz naslova deviznih hranilnih vlog.

22.č člen pravi: Z dnem uveljavitve tega zakona se ustanovita dve novi banki. Firmi novih bank sta:

- Nova Ljubljanska banka d.d., Ljubljana, Trg republike 2
- Nova Kreditna banka Maribor d.d., Maribor, Vita Kraigherja 4

Ustanovitelj novih bank je Agencija Republike Slovenije za sanacijo bank in hranilnic.

¹⁵⁴ BS izdaja dovoljenja bankam in hranilnicam za opravljanje bančnih storitev in drugih finančnih storitev. Odločitev za izdajo ali zavrnitev dovoljenja sprejmejo člani Sveta Banke Slovenije na podlagi mnenja Komisije Sveta Banke Slovenije za pripravo mnenj v zvezi s postopki odločanja o izdaji dovoljenj za opravljanje bančnih storitev in drugih dovoljenj. Z vstopom Slovenije v EU lahko banka države članice, ki je v državi sedeža upravičena opravljati bančne in druge finančne storitve, te storitve opravlja tudi na območju Republike Slovenije bodisi prek podružnice bodisi neposredno, ne da bi zato potrebovala dovoljenje Banke Slovenije, temveč le na podlagi izdanega obvestila tako imenovane notifikacije pristojnega nadzornega organa države članice(BS, Poročilo o nadzoru bančnega poslovanja, 2005, str. 3 – 4).

Bistvo ustanovitve NLB d.d. je bilo v razdelitvi premoženjske bilance med LB in NLB. NLB d.d. je ob ustanovitvi prevzela del premoženja in poslovanja LB, na LB pa so ostale obveznosti in terjatve do nekdanje Jugoslavije. Obveznosti LB do varčevalcev iz drugih republik Jugoslavije so tako postale predmet meddržavnih pogajanj.

Obveznice, ki jih je NLB dobila v sanacijskem postopku, so imele velik vpliv na bilanco stanja, izkaz uspeha in denarni tok banke. Normirane so bile v DEM, vezane na srednji tečaj BS, z rokom dospeljta 30 let, obrestovane po fiksni 8 % letni obrestni meri in neprenosljive prvih pet let od izdaje. Banka je tako namesto slabih terjatev do gospodarstva in NBJ prenesla sanacijske obveznice ASBH, in sicer za del slabe aktive in potencialnih obveznosti 61,7 milijarde SIT ter za delno pokritje zamrznjenih deviznih vlog 17,6 milijarde SIT, skupaj torej 79,3 milijarde SIT.¹⁵⁵

Čeprav je šlo za zamenjavo slabe aktive, so obveznice povzročile resna neskladja v bilanci banke. Največje težave so povzročali neuravnotežena valutna struktura aktive in pasive, neskladje v dospelosti naložb in obveznosti ter neizenačena rast tečaja v primerjavi z revalorizacijo. Našteti vzroki so vodili do zamenjave sanacijskih obveznic ASHB za obveznice RS, ki je bila opravljena konec leta 1995. Za banko je zamenjava pomenila izboljšanje kakovosti obveznic. Rok dospelosti je bil krajši, in sicer tri do 15 let, kar je omogočalo enakomernejše obremenjevanje državnega proračuna, za banko pa bolj enakomeren denarni tok. Obveznice so ponujale možnost izbire revalorizacije SIT ali DEM, obrestna mera je bila med 4,5 % in 6,5 %, bile pa so prenosljive.¹⁵⁶

- Odločba Banke Slovenije o zaključku sanacijskega postopka v NLB

Banka Slovenije je z odlokom junija 1995 določila kriterije, ki sta jih morali NLB in NKBM izpolnjevati za dokončanje sanacijskega postopka. Kriteriji za dokončanje so bili:¹⁵⁷

- morata biti likvidni,
- izpolnjevati morata ukrepe denarne politike,

---

¹⁵⁵ Nedić, Danijela, Proračun Republike Slovenije in poraba kupnine od privatizacije NLB d.d., Diplomsko delo, Univerza v Ljubljani, Ekonomska fakulteta, 2004, str. 23.

¹⁵⁶ Kovač, Bogomir, Proces rehabilitacije bank v Sloveniji v obdobju 1992 – 1997 : Primer NLB d.d., Diplomsko delo, Univerza v Ljubljani, Ekonomska fakulteta, str. 26 – 27.

¹⁵⁷ Letno poročilo Banke Slovenije za leto 1997, str. 37.

- razpolagati morata vsaj z jamstvenim kapitalom, ki je potreben za ohranitev njunega dosedanjega obsega dovoljenih bančnih dejavnosti,
- obseg poslovanja morata usklajevati tako, da dosega obseg jamstvenega kapitala najmanj 8 % zneska celotne aktive in aktivnih zunajbančnih postavk, razporejenih in ponderiranih po različnih stopnjah,
- oblikovati morata vse potrebne dolgoročne rezervacije za zavarovanje pred potencialnimi izgubami,
- spoštovati morata predpisane zahteve glede največje izpostavljenosti do enega komitenta,
- spoštovati morata dovoljeni okvir naložb v zemljišča, zgradbe, poslovno opremo ter kapitalske deleže v bankah in nebančnih organizacijah.

BS je 6. junija 1997 izdala odločbo o zaključku sanacijskega postopka v NLB. NLB je izpolnjevala vse pogoje za izhod iz sanacije, razen pogoja o izpolnjevanju zakonsko določenega razmerja jamstvenega kapitala banke z naložbami banke v zemljišča, zgradbe, poslovno opremo, kapitalske deleže v bankah in nebančnih organizacijah.¹⁵⁸ NLB je morala v 30-ih dneh po izdaji odločbe BS le-tej predložiti natančen načrt postopnega izpolnjevanja zgoraj omenjenega razmerja, in sicer do 31. 12. 1998. V skladu z odločbo je bila banka dolžna sprejeti tudi statut in vzpostaviti organe upravljanja.

- **Ugotovitvena odločba BS o uveljavitvi odločbe o zaključku sanacijskega postopka v NLB d.d.**

BS je, po tem ko je NLB sprejela svoj statut in vzpostavila organe delovanja, 22. 7. 1997, izdala ugotovitveno odločbo o uveljavitvi odločbe o zaključku sanacijskega postopka v NLB.

Banka je ob koncu vseh faz sanacije prejela obveznice RS in ASHB v višini 110 milijard SIT, kar je znašalo 28 % aktive. Uvedba sanacijskega postopka je povzročila preobrazbo banke v najširšem smislu, saj je poleg finančnega prestrukturiranja prišlo

---

¹⁵⁸ NLB: Zaključek sanacije, 6. junij 1997, URL: <http://www.nlb.si/nova-ljubljanska-banka-zakljucek-sanacije?doc=1903&linkgroupid=0> (15. 12. 2009).

tudi do notranje reorganizacije banke. Popravila se je kakovost aktive, saj se je delež slabe aktive zmanjšal in so se zanj oblikovale zadostne rezervacije.

Zaključek sanacije bank je pomenil konec posebnega statusa NLB in njenega prednostnega obravnavanja. Po zaključku sanacije so za banko veljala enaka določila varnega in skrbnega poslovanje kot za vse druge banke. Sanaciji je sledila privatizacija, za katero sta poskrbeli vlada in DZ RS.¹⁵⁹

---

¹⁵⁹ Zaključno poročilo Banke Slovenije za leto 1997, str. 37.

3.1.4 PRIMER SANACIJE KBM

Normativni okvir uvedbe in izvedba sanacijskega postopka

Tabela 8: Potek sanacije v Kreditni banki Maribor oziroma Novi kreditni banki Maribor (1993–1997)

Izpolnjevanje pogojev BS za uvedbo sanacijskega postopka	KBM je morala izpolnjevati iste pogoje BS za uvedbo sanacijskega postopka kot LB.
Odlok o uvedbi sanacijskega postopka v Kreditni banki Maribor	27.1.1993
Odločba Banke Slovenije	V Sloveniji se je sanacija NKBM pričela marca 1993 z odločbo BS. ¹⁶⁰
Sklep guvernerja Banke Slovenije	Sanacijo je po sklepu guvernerja BS izvajala ASBH. KBM je prišla pod nadzor ASBH aprila 1993.
Uradni državni »by-pass«	27. 7. 1994, s sprejetjem ustavnega zakona, se je iz KBM ustanovila Nova Kreditna banka Maribor.
Odločba BS o zaključku sanacijskega postopka v NKBM	BS je dne 6. 6. 1997 izdala odločbo o zaključku sanacijskega postopka v NKBM.
Ugotovitvena odločba BS o uveljavitvi odločbe o zaključku sanacijskega postopka v NKBM d.d.	BS, je po tem ko je NKBM sprejela svoj statut in vzpostavila organe delovanja, 22. 7. 1997, izdala ugotovitveno odločbo o uveljavitvi odločbe o zaključku sanacijskega postopka v NKBM, s tem pa se je ukinil tudi poseben status banke.

Vir: Lastni prikaz

¹⁶⁰Zaključno poročilo Banke Slovenije za leto 1994, str. 15.

V očeh monetarnih in fiskalnih avtoritet in ASHB je bila NKBM vedno obravnavana privilegirano v primerjavi z NLB. Že pri samem vstopu v sanacijo je imela z odločilno razrešitvijo njenih likvidnostnih problemov veliko prednost. Konec leta 1995 so odločevalci ugotovili, da je NKBM zrela za izhod iz sanacije, NLB pa je bila kot običajno v podrejenem položaju in obravnavana z zamudo. Sanacija se je pri obeh bankah zaključila šele leta 1997, čeprav sta imeli obe banki povsem enak položaj v stopnji saniranosti že ob koncu leta 1995. BS je le dodatno uporabila svojo diskrecijsko moč in z monetizacijo velikih deviznih presežkov NLB omogočila tolarsko likvidnost brez potreb po nadaljnji posebni podpori.¹⁶¹

3.1.5 SANACIJA KOMERCIALNE BANKE NOVA GORICA

Na podlagi odloka BS je bil status sanacije uveljavljen v Komerčni banki Nova Gorica (KBNG) januarja 1994. Leta 1995 je bila KBNG pripojena k NKBM s potezo BS, ki v Novi Gorici nikoli ni bila dejansko sprejeta.¹⁶²

3.2 PRIVATIZACIJA BANK

O privatizaciji največjih slovenskih bank v državni lasti je bilo v javnosti govora že v času sanacije, torej od leta 1995 naprej. Pritiski od zunaj so bili predvsem v smislu prodaje tujcem, notranji pa v smislu osamosvojitve od državne kontrole, ki bi omogočila večjo podjetnost. Leta 2004, skoraj 10 let od prvih preizkusov privatizacije in sedem let po zaključku sanacije, je bilo blizu 40 % NLB in 100 % NKBM v državni lasti, obe pa večinsko v slovenskih rokah. Domača kontrola je bila primerna za vodenje samostojne slovenske strategije, za katero je bila ohranitev nekaterih blue-chipov¹⁶³ kot mikroinstrumentov odločilnega pomena, potem ko so bili instrumenti makropolitike v večji meri predani Bruslju oziroma Frankfurtu.¹⁶⁴

Ministrstvo za finance (MF) je v skladu z **Zakonom o državni upravi** (Ur. l. RS, št. 52/2002) zadolženo za upravljanje s finančnim premoženjem države. V skladu s tem so bila v okviru programa MF planirana sredstva za upravljanje s finančnim premoženjem

---

¹⁶¹ Štiblar, Franjo, Sanacija slovenskih bank, Gospodarska gibanja, EIPF, št. 278, 1996, str. 44–45.

¹⁶² Ibid., str. 31.

¹⁶³ Pod terminom »blue chipi« se razume ključne gospodarske družbe posameznega gospodarstva.

¹⁶⁴ Štiblar, Franjo, Bančništvo - hrbtenica slovenskega gospodarstva in družbe je že preko polovice v tuji lasti, Gospodarska gibanja, EIPF, št. 365, 2004, str. 43- 44.

države in za izvedbo privatizacije državne lastnine. Glavna naloga programa MF je bila zagotoviti umik države kot lastnika iz vseh tistih gospodarskih družb in bank, v katerih ni bilo več potrebe, da bi država tudi preko lastniških upravičenj zagotavljala izpolnjevanje narodnogospodarskih interesov. Pri vsem tem pa je bilo potrebno zagotoviti ustrezen nadzor nad izvajalci javne službe z vidika optimizacije stroškov njihovega delovanja in zagotovitve visoke kvalitete njihovih storitev. Cilj je bil preprečiti transformacije javnega monopola v zasebni monopol.¹⁶⁵ Z vidika sedanje finančne krize privatizacija ni več prioriteta.

3.2.1 KAJ JE PRIVATIZACIJA BANK

Privatizacija je proces prehoda lastninske pravice iz državne v zasebni (privatni) sektor. S privatizacijo pridobijo lastninsko pravico fizični ali pravni zasebni subjekti. Ne gre samo za prehod lastninske pravice, temveč za prehod vseh upravičenj, ki izvirajo iz lastnine. Privatizacija je lahko dvojna. V primeru, da lastninsko pravico na anonimnem družbenem kapitalu vzpostavijo zasebni subjekti, je to **privatizacija družbene lastnine**. Ko pa lastninska pravica države preide na zasebne subjekte, je to **privatizacija državne lastnine**.¹⁶⁶ Razlogi za bančno privatizacijo so bili politične in ekonomske narave.

Za privatizacijo v tranzicijskih državah (Češka, Slovaška, Madžarska in Poljska) je bilo značilno, da je potekala kot sestavni del širših gospodarskih reform, ki so narekovale liberalizacijo trga in razvoj privatnega sektorja na vseh področjih poslovanja.¹⁶⁷ V nasprotju z realnim in nefinančnim sektorjem je liberalizacija finančnega sektorja potekala bistveno počasneje.¹⁶⁸

Glavni namen privatizacije bank je povečati ekonomsko uspešnost poslovanja, ki jo zasledovanje tudi političnih ciljev državnih bank ne omogoča. Cilji privatizacije so bili ekonomska uspešnost, ohranitev (slovenske) identitete in pridobitev prihodkov od privatizacije za pokritje neto stroškov sanacije. Nujne predpostavke uspešne privatizacije so bile postopnost, kombinacija metod z vključitvijo domačih investitorjev,

---

¹⁶⁵ Ministrstvo za finance, Poročilo o doseženih ciljih in rezultatih na nivoju področja proračunske porabe in glavnega programa, str. 14.

¹⁶⁶ Tičar, Bojan, Privatizacija javnega sektorja in evalvacija slovenske zakonodaje, Gospodarska gibanja, EIPF, št. 8, 1996, str. 52.

¹⁶⁷ Opec, Andreja, Privatizacija bank (razlogi, lastniške strukture bank, primeri iz prakse), Magistrsko delo, Univerza v Ljubljani, Ekonomska fakulteta, str. 67.

¹⁶⁸ Borish, Ding, Noel, On the Road to EU Accession. Washington: The International Bank for Reconstruction and Development Discussion Papers, No. 345, 196, str. 1-3.

oblikovanje bančnih skupin, zagotovitev sodelovanja institucionalnih investitorjev in razrešitev preostalih lastniških terjatev iz preteklosti.¹⁶⁹

3.2.2 PRIVATIZACIJA SLOVENSКИH DRŽAVNIH BANK

S privatizacijo so vedno povezani politični interesi. Vlada ima možnost, da v primeru neustreznih finančnih razmer oziroma politične klime privatizacijo preloži za nedoločen čas.¹⁷⁰ V Sloveniji kljub dejstvu, da je bila sanacija v obeh največjih državnih bankah (NLB in NKBM) uspešno končana že sredi leta 1997, postopki za privatizacijo niso stekli vse do leta 2000. Poleg običajnih glavnih ciljev privatizacije (učinkovitost, pravičnosti, hitrost)¹⁷¹ je Vlada RS leta 2001 izpostavila še dva cilja privatizacije:¹⁷²

- krepitev učinkovitosti in konkurenčnosti bank in bančnega sistema, kamor spada:
  - izboljšanje upravljanja banke;
  - omogočanje dostopa do novega znanja;
  - razvoj novih finančnih produktov;
  - zagotovitev dodatnega kapitala, potrebnega za uresničitev strategije razvoja banke;
  - širitev razvoja banke na jugovzhod Evrope;
- doseganje največje možne kupnine za državo za zmanjšanje državnega dolga.

3.2.2.1 Normativna ureditev privatizacije

Pravno podlago privatizacije predstavljata **Zakon o javnih financah** in **Zakon o izvrševanju proračuna**. Sistemski privatizacijski zakon se je pripravljala že pred začetkom privatizacije, vendar pa do danes še ni bil sprejet. Vlada sprejme program prodaje finančnega in stvarnega premoženja za določeno leto in v njem opredeli način

---

¹⁶⁹ Štíblar, Franjo, Kakšen bo slovenski sektor ob vstopu v EU, Gospodarska gibanja, EIPF, št. 4, 1999, str. 27.

¹⁷⁰ Ministrstvo za finance, poročilo o doseženih ciljih in rezultatih na nivoju področja proračunske porabe in glavnega programa, str. 14, 2003.

¹⁷¹ Štíblar, Franjo, Sanacija slovenskih bank, Gospodarska gibanja, EIPF, št. 278, 1996, str. 43.

¹⁷² Letno poročilo Združenja bank Slovenije 2001, 2002, str. 8.

in postopek prodaje kapitalske naložbe države (na primer v NLB). Ta program potem predloži državnemu zboru, ki ga potrdi oziroma zavrne. Program se sprejme na podlagi **Zakona o izvrševanju proračuna RS za določeno leto** (privatizacija NLB je na primer temeljila na Zakonu o izvrševanju proračuna RS za leto 2001, Ur. l. RS, št. 32/2001).

Prvi predlog zakona o privatizaciji (Zakon o privatizaciji pravnih oseb in premoženja v lasti Republike Slovenije) je vlada RS predložila državnemu zboru v obravnavo že oktobra leta 1994 ter ta zakon nato umaknila iz zakonodajnega postopka junija 1997.¹⁷³ Leta 1999 je poslanska skupina Socialdemokratske stranke Slovenije (SDS) v zakonodajno proceduro vložila predlog zakona o privatizaciji bank, ki se je nanašal na privatizacijo NLB in NKBM, vseboval pa je tudi predlog o preoblikovanju bančnega sistema.¹⁷⁴ Takratna koalicijska vlada ga je sredi leta 1999 nadomestila s svojim istoimenskim zakonom, njegova prva obravnava pa je potekala v državnem zboru 17. 2. 2000. Bajukova vlada je ta zakon za drugo obravnavo predložila DZ v obravnavo 26. 7. 2000, Drnovškova vlada pa ga je iz obravnave umaknila 20. 2. 2001. Umik predloga systemskega zakona, ki bi urejal privatizacijo državnega premoženja, je tedanja vladna koalicija pojasnila z odločitvijo, da bo področje privatizacije državnega premoženja uredila v novem poglavju Zakona o javnih financah (ZJF). Spremembe in dopolnitve ZJF je po rednem postopku predložila v državni zbor 26. 3. 2001.

Na nepreglednost pravnih podlag za privatizacijo državnega premoženja v naši državi so opozarjali tudi tuji potencialni investitorji, ki prav zaradi nepregledne pravne ureditve privatizacije državnega premoženja v mednarodnih bonitetnih razvrstitvah uvrščajo Slovenijo med zaprte in tujim vlaganjem neprijazne države.¹⁷⁵ To se je sicer izkazalo za dobro v času sedanje finančne krize.

Nasprotna stališča pravijo, da je takšna normativna ureditev privatizacije smiselna, če se privatizacijo obravnava kot proces tranzicije, ki je časovno omejena in predstavlja le prehodno obdobje v procesu reorganizacije bančnega sistema. Privatizacija je urejena v

---

¹⁷³ SDS, Poziv k sistemski ureditvi privatizacije, 2. 12. 2001, [URL:http://www2.sds.si/news/21571](http://www2.sds.si/news/21571), (6. 3. 2009).

¹⁷⁴ STA, SDS vložila zakon o privatizaciji bank, Ljubljana, 22. 4. 1999, URL <http://24ur.com/novice/slovenija/sds-vlozila-zakon-o-privatizaciji-bank.html>, (6. 3. 2009).

¹⁷⁵ SDS, Poziv k sistemski ureditvi privatizacije, 2. 12. 2001, [URL:http://www2.sds.si/news/21571](http://www2.sds.si/news/21571), (6. 3. 2009).

posameznih členih, ki so časovno omejeni, zakon kot tak pa se nanaša na ureditev finančnega sektorja v »normalnem«, postprivatizacijskem obdobju.¹⁷⁶

Predlog Franja Štiblarja o časovni razporeditvi druge faze preoblikovanja bančnega sektorja je bil razdeljen na tri faze, in sicer:¹⁷⁷

Prva faza - do konca leta 1999

V prvi fazi naj bi se privatiziralo 35 % državnih bank (po načrtu za privatizacijsko luknjo 10 %, za denar oziroma menjavo delnic z drugimi bankami 15 %, za tuje finančne organizacije z obveznim povratnim odkup nekaj čez 10 %).

Druga faza - med letom 2000 in vstopom v EU

Banki se privatizirata do preostanka okoli tretjine deleža države in pride do vstopa tujega delničarja, ki prinese novo tehnologijo in vpetost v mednarodno investicijsko bančništvo. Ciljna lastniška struktura obeh bank (NLB in NKBM) je bila:

- 1/3 država in paradržavni skladi,
- 1/3 slovenski nefinančni subjekti (podjetja in posamezniki),
- 1/3 tuje lastništvo, s čimer se onemogoči zasledovanje parcialnih lastniških interesov v korist ekonomske učinkovitosti.

Tretja faza - ob vstopu Slovenije v EU

Lastninska struktura NLB in NKBM (državnih bank) se naj ne bi bistveno spremenila, le delež države naj bi se še dodatno zmanjšal v korist slovenskih komitentov, delež tujih lastnikov pa naj bi predvidoma še vedno ostal ena tretjina (kar je veljalo vsaj za NLB).

Hkrati naj bi se vse slovenske banke (dve ali tri skupine) povezale v eno močno slovensko bančno skupino, ki naj bi predvidoma pokrivala 75 % slovenskega bančnega prostora, v kateri bi potekala medsebojna izmenjava delnic pod vodstvom največje banke oziroma skupine NLB.¹⁷⁸

---

¹⁷⁶ Mramor Dušan, Jašovič Božo, Slovenia From Yugoslavia to the European Union, Chapter 17, Capital Market Development, The World Bank, Washington, D.C., 2004, str. 228.

¹⁷⁷ Štiblar, Franjo, Kakšen bo slovenski bančni sektor ob vstopu v EU, Gospodarska gibanja, EIPF, št. 4, 1999, str. 35.

¹⁷⁸ Ibid.

3.2.2.2 Začetek privatizacije

Načrt privatizacije je bil izdelan za dve banki v državni lasti – NLB in NKBM. Po uspešnem zaključku sanacije julija 1997 se je v letu 2000 začela prva faza privatizacije na podlagi **sklepa Vlade RS** iz julija 1999.¹⁷⁹

Privatizacija NLB in NKBM s skupnim 40 % tržnim deležem je potekala postopno. Najprej je bilo aprila 2000 10 % delnic v lasti RS prenesenih na Kapitalsko družbo pokojninsko invalidskega zavarovanja (KAD) ter na Slovensko odškodninsko družbo (SOD) oziroma zamenjanih za delnice drugih gospodarskih družb. Okvirni program privatizacije je predvideval pridružitvev treh hčerinskih bank v začetni fazi ter odprodajo delnic RS ključnim investitorjem (14 % - ena delnica). V letu 2002 je bila predvidena pridružitvev treh bank iz bančne skupine NLB, lastninska struktura pa naj bi bila predvidoma naslednja:¹⁸⁰

Tabela 9: Predvidena lastniška struktura NLB po privatizaciji

RS	TedANJI drugi delničarji	Delničarji treh pridruženih bank	Portfeljski investitorji	Ključni investitorji
25 % + ena delnica	15 %	12 %	14 % - ena delnica	34 %

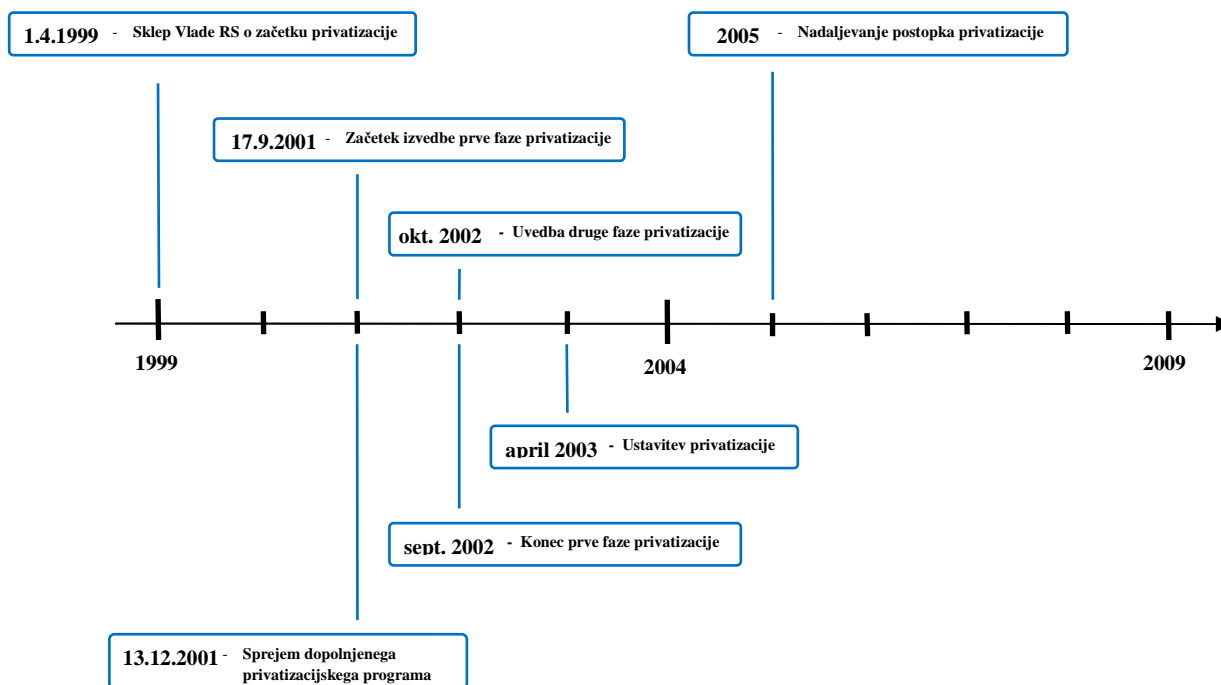
Vir: Ministrstvo za finance, Zaključni račun proračuna RS za leto 2003, str. 64.

¹⁷⁹ Letno Poročilo Banke Slovenije za leto 2000, str. 15.

¹⁸⁰ Poročilo Banke Slovenije o bančnem poslovanju v letu 2000 in v prvi polovici leta 2001.

3.2.3 PRIVATIZACIJA NLB

Shema 3: Shematski prikaz privatizacije NLB (1999–2005)

Vir: Lastni prikaz

Potek privatizacije in pravna podlaga za njeno izvedbo:

- **sklep Vlade RS št. 441/01/98-5 (N), 1. 4. 1999**
(s tem sklepom je Vlada začela postopek privatizacije NLB)
- **primarni program privatizacije NLB 31. 5. 2001, ki ga je sprejela RS;**
- **v skladu s sprejetim programom in Uredbo o postopkih prodaje in drugih oblikah razpolaganja z državnim premoženjem je Vlada RS imenovala komisiji za vodenje in nadzor postopkov prodaje;¹⁸¹**
- **dopolnitev programa privatizacije NLB, ki ga je sprejela Vlada RS dne 13. 12. 2001.¹⁸²**

¹⁸¹ Ministrstvo za finance, Zaključni račun proračuna RS za leto 2003, str. 64.

¹⁸² Ministrstvo za finance, prodaja 34 % deleža NLB, 10. 04. 2002, URL: <http://www.ukom.gov.si/slo/vlada/sporocila/id/index.text.html?&i1=MF&i2=slo&i3=1&i4> (23. 11. 2008).

Slovenska vlada je 31. 5. 2001 začela s privatizacijo obeh državnih bank. Privatizacija naj bi bila predvidoma zaključena spomladi leta 2002. Prodaja NKBM se je prestavila najprej na jesen 2002, nato pa na leto 2007, primarni program privatizacije NLB pa se je dopolnil decembra 2001.

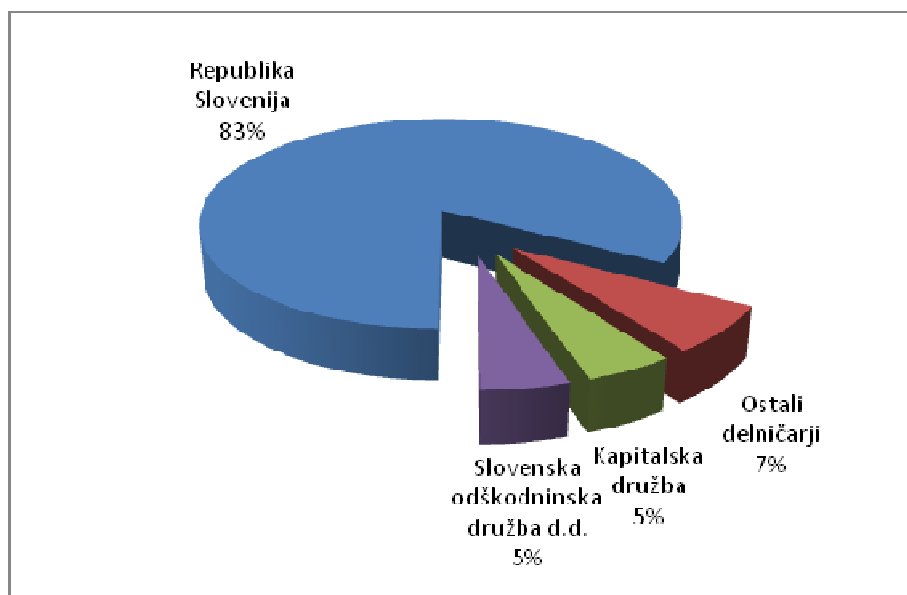
Predmet prodaje

NLB je bila organizirana kot delniška družba z osnovnim kapitalom, ki je bil razdeljen na 6.905.121 navadnih (rednih) delnic. Lastniška struktura banke je bila:

Tabela 10: Lastniška struktura NLB pred privatizacijo

RS	83 % delež oziroma 5,736.191 delnic
KAD	5 % delež oziroma 318.806 delnic
SOD	5 % delež oziroma 318.806 delnic
Ostali delničarji	7 % delež oziroma 530.690 delnic

Graf 3: Lastniška struktura NLB 31. 12. 2000 v (%)

Vir: interno gradivo NLB

3.2.3.1 Primarni program privatizacije NLB (1999)

Primarni program je določal, da pridobijo tuji lastniki v prvem koraku privatizacije 34 % NLB, in sicer naj bi bilo **ključnih lastnikov** več (več lastnikov naj bi skupaj pridobilo 34 %; bodisi dveh bank skupaj bodisi ena banka plus EBRD, vendar vse v okviru največ 34 % lastništva). Delež namenjen **dobro poučenih portfeljskim investitorjem** je bil 14 % NLB. Po primarnem programu privatizacije je bila v prvi fazi prodaje NLB planirana prodaja do skupaj 48 % deleža v kapitalu banke.

Deleža, namenjena prodaji, sta bila okvirna. Če posamezna ciljna skupina ne bi kupila celotnega deleža, bi za ta del povečali delež, namenjen prodaji drugi ciljni skupini. Država naj bi ob koncu prve faze privatizacije zadržala 25 % delež, povečan za eno delnico, saj takšen delež omogoča veto pri odločanju o vseh pomembnejših odločitvah.¹⁸³

3.2.3.2 Dopolnitev privatizacijskega programa NLB (2001)

Privatizacijska komisija NLB je v začetku decembra 2001 pripravila dopolnjeni program privatizacije NLB, ki ga je **Vlada RS 13. 12. 2001 na svoji 54. seji obravnavala in tudi sprejela.**

Dopolnjeni program je predvidel prodajo 34 % deleža NLB samo enemu ključnemu investitorju in ne več dvema ali večim, kot je to določal primarni program. Poleg tega je spremenjeni program pospeševal potek drugega kroga privatizacije NLB (prodajo 14 % deleža portfeljskim vlagateljem: 5 % EBRD in 9% domačim portfeljskim vlagateljem), določal pa je tudi 15 % dokapitalizacijo banke z izdajo dodatnih emisijskih delnic, oboje po prodaji 34 % deleža ključnemu investitorju.

Z dopolnitvami programa portfeljskim investitorjem je želela država doseči predvsem sledeče:¹⁸⁴

- zagotoviti dodaten kapital banki za izvajanje sprejete strategije širitve NLB doma in v tujini za obdobje 2002–2003,

---

¹⁸³ Deleži lastništva v bankah predstavljajo: 25 % delež plus ena delnica – kontrolni delež glasovalnih (lastniških) pravic, 40 % prag pasivne kontrole v obliki možnosti blokade odločitev, 75 % možnost popolnega obvladovanja banke.

¹⁸⁴ Poročilo o nadzoru bančnega poslovanja v letu 2002 in prvi polovici leta 2003, 2003, str. 11.

- razširiti možnosti za sodelovanje domačih investitorjev v lastništvu NLB,
- zagotoviti dodatno zaščito doma vseh sedanjih in bodočih manjših delničarjev NLB z uvrstitvijo delnic na Ljubljanski borzi,
- zmanjšati negotovost glede pravil za transakcije z delnicami NLB po privatizaciji in s tem ustvariti pogoje za doseganje višje kupnine v privatizaciji.

Program je predvideval pomembno vlogo EBRD pri prodaji delnic. EBRD naj bi kot prvi portfeljski investitor pridobil najprej 5 % delnic, v nadaljevanju pa naj bi sodelovali v sorazmerju s svojim deležem pri 15 % dokapitalizaciji NLB . Po vnaprej dogovorjeni ceni, ki je veljala za portfeljsko prodajo, naj bi odkupili tiste novo izdane delnice, ki jih ne bi želeli kupiti drugi portfeljski investitorji. V kolikor vnaprejšnjega dogovora z EBRD o odkupu vseh neprodanih novih delnic ne bi bilo mogoče doseči, naj bi bila dokapitalizacija izvedena tudi brez takega dogovora.¹⁸⁵

Tak dogovor z EBRD je bil vsekakor pozitiven, saj je privatizacijska komisija s tem dogovorom onemogočila predhodno dogovarjanje o ceni za delnice NLB med slovenskimi potencialnimi kupci. Če ne bi bilo dogovora z EBRD in bi prišlo do dogovarjanja na slovenskem trgu, bi bila vlada primorana prodati delnice NLB pod ceno, tako pa je bila prodaja 9 % deleža zagotovljena po ceni, ki je bila določena že za ključnega investitorja. Seveda bi do prodaje omenjenega deleža EBRD prišlo le v primeru, če deleža ne bi kupili domači portfeljski investitorji.

Kritike dopolnenjega programa so zadevale predvsem določilo, da pridobijo tuji lastniki v prvem koraku že najmanj 39 % delež NLB (34 % ključni investitor in najmanj 5 % EBRD). Domači potencialni lastniki so dobili možnost nakupa le za 9 % NLB, in še to razdrobljeno, saj je vsak posamezni lastnik lahko pridobil 2 % delež. V primeru, da domači portfeljski investitorji 9 % deleža ne bi kupili, bi šel tudi ta v roke tujcem (EBRD), tako da bi teoretično bilo možno, da bi bil 48 % delež v rokah tujcev.

3.2.3.3 Izvedba prve faze privatizacije

Prva faza privatizacije, ki je bila uspešno zaključena septembra 2002 je potekala v šestih korakih.

---

¹⁸⁵ Dopolnjen program privatizacije NLB d.d., Ljubljana, Sporočilo za javnost o sklepih, ki jih je Vlada RS sprejela na 54. seji , 13. 12. 2001(sporočilo št. 1).

Tabela 11: Izvedba prve faze privatizacije NLB (2001–2002)

Poziv k predložitvi ponudb za nakup delnic NLB (17. 9. 2001)	Predmet prodaje je bilo 2.613.610 navadnih delnic z nominalno vrednostjo 2000 SIT za delnico, kar je predstavljajo 34 % delnic NLB.
Rok za oddajo nezavezujočih ponudb (22. 10. 2001)	NLB je prejela tri nezavezujoče ponudbe od Erste Bank, KBC in EBRD. Ključni investitor je moral imeti vsaj 10 milijard EUR (220 milijonov SIT) bilančne vsote, velikost njegovega kapitala pa ni smela biti manjša od milijarde evrov.
Rok za oddajo zavezujočih ponudb	Zavezujočo ponudbo za nakup deleža NLB je oddala le belgijska KBC.
Dopolnitev privatizacijskega programa (13. 12. 2001)	Dopolnjeni program je predvideval prodajo 34 % deleža NLB samo enemu ključnemu investitorju.
Rezultat prodaje	Pogodba o prodaji 34 % deleža NLB belgijski KBC je bila podpisana 8. 5. 2002. KBC je od RS pridobila 2.611.885 navadnih imenskih delnic oziroma 34 % delež NLB. Kupnina je znašala 435 milijonov EUR. Cena za delnico je znašala 165,8 EUR.
Podpis pogodbe o prodaji 5 % deleža EBRD (9. 6. 2002)	EBRD je po 10 % diskontu odkupila 5 % delež NLB od RS za 14,5 milijard SIT. To je pomenilo 384,101 navedenih imenskih delnic z nominalno vrednostjo 2000 SIT za delnico.

Vir: Lastni prikaz

Sklop pogodbenih dokumentov pri prodaji ključnemu investitorju so predstavljali sledeči bistveni dokumenti:¹⁸⁶

- pogodba o prodaji delnic, ki je urejala prodajo delnic s strani RS in KBC ter nakup delnic s strani KBC in RS;
- pogodba med delničarji, ki je skupaj z ustreznimi prilogami določala vzajemno dogovorjena načela podjetniškega upravljanja (corporate governance) v NLB in udeležbo v procesih odločanja s strani RS in KBC glede na njun lastniški delež v NLB;
- sporazum o sodelovanju, ki je določal načela za skupno sodelovanje med NLB in KBC kot ključnim investitorjem pri izvajanju dolgoročne strategije NLB.

Delniški sporazum oziroma pogodba med delničarji je imela namen vzpostaviti razmerja med delničarji NLB glede upravljanja NLB in razpolaganja z delnicami NLB. Ta sporazum je imel vlogo izpolnitve programa privatizacije, ki ga je sprejela vlada RS, saj je določal omejitve in dolžnosti KBC pri razpolaganju z delnicami NLB ter pri kupovanju delnic NLB do 31. 12. 2005. Pogodba je bila sklenjena med RS, KBC, KAD in SOD z možnostjo pristopa EBRD k pogodbi z aneksom. Na splošno je pogodba razlikovala med obstoječimi delnicami (izdanih v trenutku, ko je bila pogodba sklenjena) in novimi delnicami (izdanih z namenom povečanja kapitala).¹⁸⁷

V delniškem sporazumu se je KBC zavezala, da do 31. decembra 2005 ne bo povečala svojega deleža v NLB. V primeru da bi KBC povečala svoj lastniški delež v NLB, bi morala pridobiti **dovoljenje BS za pridobitev večjega kvalificiranega deleža**. BS je KBC izdala le dovoljenje za pridobitev 34 % deleža NLB, poleg tega pa je BS KBC postavila tudi pogoj, da mora v primeru da KBC pridobi večji delež v NLB, slednja zmanjšati svoj delež v Banki Celje na največ 10 %.¹⁸⁸

---

¹⁸⁶ Ministrstvo za finance, Prodaja 34 % deleža NLB d.d., 10. 4. 2002, URL: <http://www.ukom.gov.si/slo/vlada/sporocila/id/index.text.html?&i1=MF&i2=slo&i3=1&i4> (23. 11. 2008).

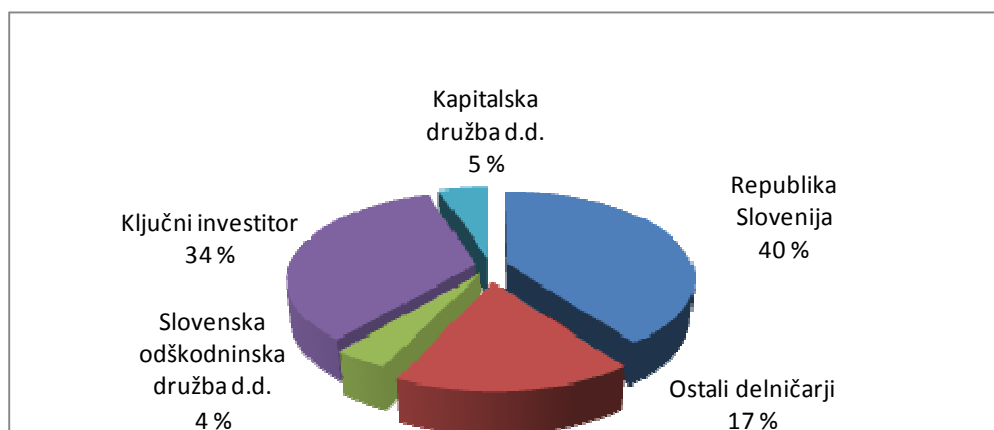
¹⁸⁷ Ibid.

¹⁸⁸ V čigavi lasti bo NLB, 10. 11. 2005, URL: <http://24ur.com/novice/gospodarstvo/v-cigavi-lasti-bo-nlb>, (24. 11. 2008).

Konec prve faze privatizacije

Septembra 2002 je bila uspešno **zaključena prva faza privatizacije** NLB s prodajo 34 % deleža države belgijski bančno zavarovalniški skupini KBC in 5 % deleža EBRD.¹⁸⁹

Graf 4: Lastniška struktura NLB po prvi fazi privatizacije septembra 2002

Vir: Interno gradivo NLB, 2002.

Po prvi fazi privatizacije je RS zmanjšala svoj delež v NLB s 83 % na 40 % na račun ključnega investitorja, ki je pridobil 34 %, in ostalih delničarjev, ki so povečali svoj delež v banki na 17 % na račun deležev RS in SOD.

3.2.3.4 Izvedba druge faze privatizacije

Druga faza privatizacije se je začela z **javno objavo poziva za zbiranje ponudb za prodajo 9 % deleža domačim institucionalnim investitorjem (pravnim osebam in vzajemnim skladom).**¹⁹⁰

V razširjeni portfeljski prodaji je lahko posamezna pravna oseba domače finančne institucije kupila v paketu največ 2 % vseh delnic NLB¹⁹¹ oziroma je bilo število portfeljskih investitorjev omejeno na največ 50.¹⁹² V primeru da domači investitorji ne bi kupili 9 % deleža, bi le tega po predhodnem dogovoru z vlado odkupila EBRD. EBRD, ki je imela možnost odkupa neprodanih delnic v institucionalni tranši, naj bi te v naslednjih letih ponudila drugim investitorjem z namenom, da se vzpostavi ciljna

¹⁸⁹ NLB, mejniki v razvoju, URL: <http://www.nlb.si/mejniki-v-razvoju-nlbskupina> (24. 11. 2008).

¹⁹⁰ Pravnim osebam in vzajemnim skladom.

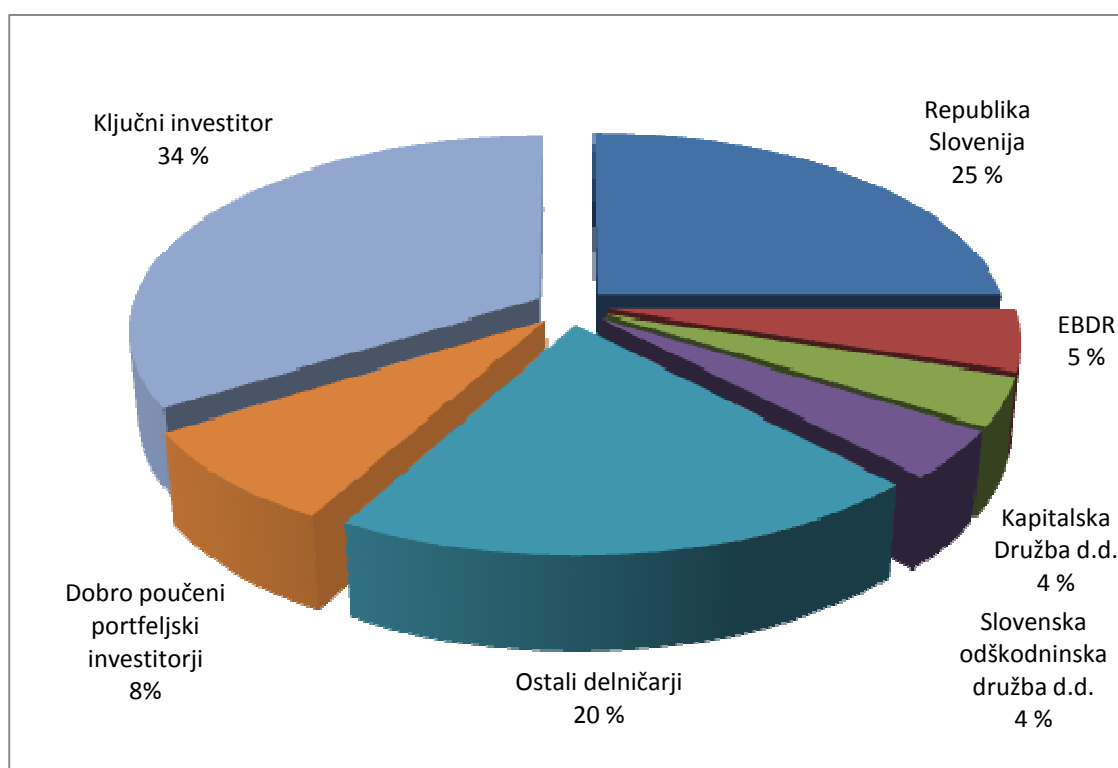
¹⁹¹ Ponudnik ni mogel kupiti manj kot 500 delnic in ne več kot 153.640 delnic.

¹⁹² Najnižja cena za delnico je bila 34.011 SIT, nominalna vrednost delnice pa je bila 2000 SIT.

struktura lastništva, in sicer tretjina države, tretjina ključni investitor, tretjina portfeljski investitorji.¹⁹³

Komisija je do izteka roka prejela osem ponudb, ki so bile skupaj pripravljene odkupiti 23.050 delnic NLB oziroma 0,3 % NLB. Od 9 % delnic NLB, ki so bile predmet prodaje v tej fazi, je ostalo neprodanih 8,7 % delnic, ki bi jih vlada lahko prodala EBRD, vendar je na podlagi predloga MF sprejela sklep, da preostanka delnic ne proda. Glede na to, da so domači investitorji kupili le 0,3 % delež NLB, je Svet Banke Slovenije ocenil, da je bila ta faza privatizacije, glede na prodani delež, neuspešna.

Graf 5: Lastniška struktura NLB po drugi fazi privatizacije v %

Vir: Interno gradivo NLB, 2002.

Z grafa je razvidna končna lastniška struktura banke po drugi fazi privatizacije. RS je obdržala 25 % delež, povečan za eno delnico, ključni investitor je pridobil 34 % delež s potencialno možnostjo kasnejšega povečanja, država pa je imela svoje deleže v banki še

¹⁹³ Ministrstvo za finance, Prodaja 34 % deleža NLB d.d., Ministrstvo za finance, Prodaja 34 % deleža NLB d.d., 10. 04. 2002, URL: <http://www.ukom.gov.si/slo/vlada/sporocila/id/index.text.html?&i1=MF&i2=slo&i3=1&i4> (23. 11. 2008).

preko KAD in SOD, skupaj 8 %. EBRD je imel v rokah 5 % delež, portfeljski investitorji in ostali delničarji pa so imeli 28 % delež.

3.2.3.5 Ustavitev privatizacije

Program je predvideval tudi 15 % dokapitalizacijo NLB z javno ponudbo delnic. Aprila 2003 je NLB umaknila vlogo za kotacijo na Ljubljanski borzi, s čimer je bila privatizacija NLB dokončno ustavljena. Ciljna lastniška struktura (1/3 država, 1/3 ključni investitor, 1/3 portfeljski investitor) je bila dosežena tudi v primeru neprodaje preostanka delnic, saj lahko KAD (5 %) in SOD (5 %) prištevamo k institucionalnim investitorjem.

Delnice NLB nikoli niso kotirale na Ljubljanski borzi, kot je to predvidela privatizacijska komisija in kot je to določal primarni privatizacijski program NLB. Vlada se je kasneje odločila za drugačen način dokapitalizacije, in sicer je delnice pravnim in fizičnim osebam ponudila preko poziva za vplačilo delnic.

3.2.3.6 Premiki privatizacije

Premiki v zvezi z privatizacijo so se ponovno začeli v letu 2005, ko je vlada ustanovila novo svetovalno skupino za privatizacijo NLB.¹⁹⁴ Kljub vedno večji želji KBC po povečanju lastninskega deleža v NLB, je MF jasno izrazilo svoje stališče, da KBC ne bodo dovolili povečati njihovega lastniškega deleža v NLB.¹⁹⁵ Navedli so, da dokler ima RS odgovornost, da zagotavlja stabilnost finančnega sistema, mora obdržati tudi dokončno besedo pri nadzoru in razpolagati z vsemi instrumenti, ki to omogočajo. To je bil eden od glavnih razlogov, da je vlada vztrajala pri stališču, da večinski delež NLB ostane v slovenskih rokah.¹⁹⁶

Tudi EBRD je skušal prodati svoj 5 % delež v NLB, oziroma 384.101 navadnih imenskih delnic z nominalno vrednostjo 2000 SIT. Obveznost prodaje 5 % deleža EBRD v NLB je izhajala iz delničarskega sporazuma, ki je bil podpisan ob prodaji

---

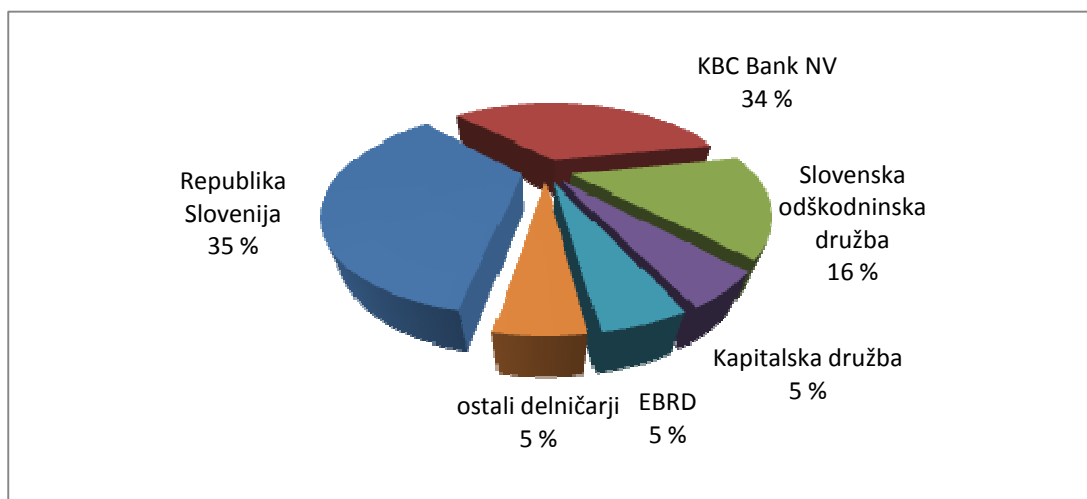
¹⁹⁴ Skupino so sestavljali Božo Jašovnik, Zvone Ivanušič, Slavko Jamnik, Miloš Čas in Marjan Kramar, vodil pa jo je Peter Jašovnik.

¹⁹⁵ Stabilnost domačega bančnega sektorja je ključnega pomena, 2006.

¹⁹⁶ Ministrstvo za finance, Sestanek predstavnikov Ministrstva za finance in KBC o prihodnji vlogi banke NLB medijem, 22. 3. 2007, URL: http://www.mf.gov.si/slov/mediji/2006/spor1_12_05_06.htm, (24. 1. 2009).

34 % deleža NLB belgijski KBC leta 2002. EBRD je bila po tem sporazumu dolžana ponuditi delnice NLB institucionalnim vlagateljem v deležih od 0,1 do 0,25 % delnic NLB. EBRD je v skladu s svojo strateško vlogo v procesih tranzicije vstopil v lastniško strukturo NLB kot začasni partner in se že ob vstopu zavezal, da se bo po izteku delničarskega sporazuma transparentno umaknil. Ker na vabilo, objavljeno v maju 2006, niso prispele ustrezne ponudbe, je 5 % delež NLB ostal v rokah EBRD.

Graf 6: Delničarji NLB na dan 31. 12. 2006

Vir: Profil NLB skupine 2006, nerevidirani podatki, lastni prikaz

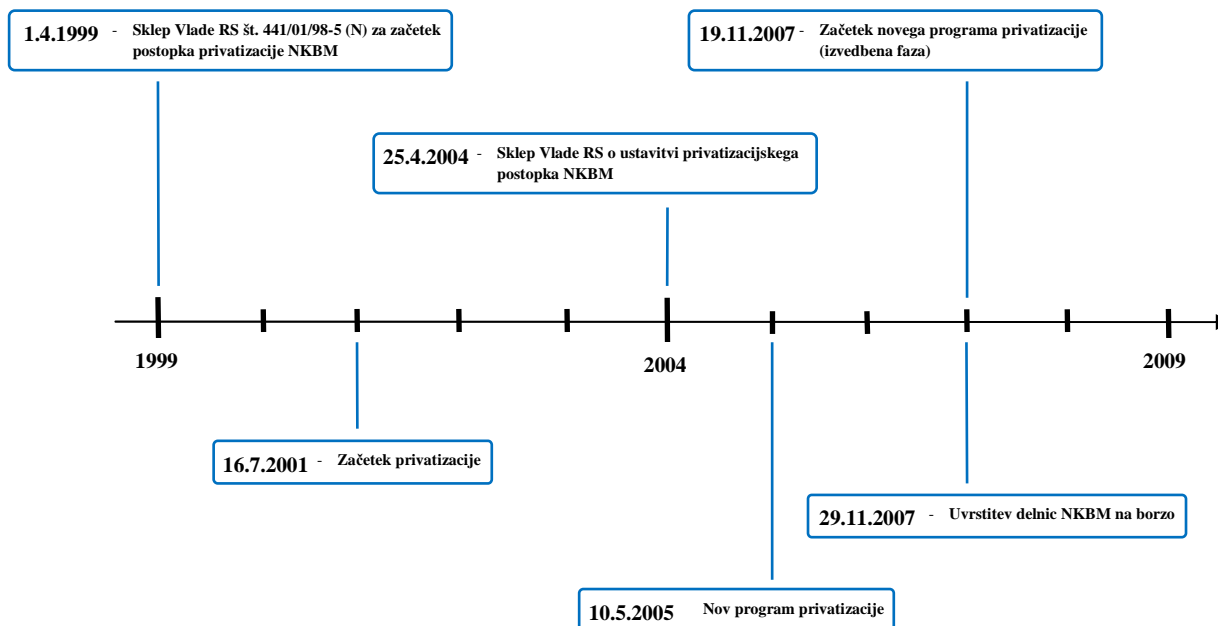
Februarja 2007 je Holding slovenskih elektrarn (HSE) brez vednosti vlade prodal svoj 0,77 % delež NLB Raiffeisen Krekovi družbi, ki je delež nato prodala naprej Bank Austria Creditanstalt.¹⁹⁷ Tako naj bi imela država v lastniški strukturi NLB 55,23 % delež.¹⁹⁸

¹⁹⁷ Zdaj Unicredit bank.

¹⁹⁸ Vizjak hoče pojasnila, 27. 2. 2007, URL: <http://24ur.com/novice/gospodarstvo/vizjak-hoce-pojasnila.html>, (2. 2. 2009).

3.2.4 PRIVATIZACIJA NKBM

Shema 4: Shematski prikaz privatizacije NKBM (1999–2007)

Vir: Lastni prikaz

3.2.4.1 Primarni program privatizacije in njegova izvedba

Sklep Vlade RS št. 441/01/98-5 (N) z dne 1. 4. 1999

Vlada je s tem sklepom začela postopek privatizacije NKBM. Model za privatizacijo NKBM je bil nekoliko drugačen od modela privatizacije NLB. RS naj bi strateškemu investitorju predvidoma odprodala skoraj 65 % delnic NKBM in ostala lastnica 25 % deleža NKBM, povečanega za eno delnico.¹⁹⁹ Temeljna cilja pri pripravi privatizacije sta bila doseganje največje možne kupnine za državo, s katero naj bi zmanjšali javni dolg, ter krepitev učinkovitosti in konkurenčnosti banke in bančnega sistema zboljšanjem poslovanja in ustrežnejšo lastniško strukturo.²⁰⁰

¹⁹⁹ Letno Poročilo Banke Slovenije za leto 2001, str. 15.

²⁰⁰ Predpristopni ekonomski program 2001, RS.

Tabela 12: Izvedbena faza primarnega programa privatizacije NKBM (julij 2001)

<p>Poziv k predložitvi ponudb za nakup delnic NKBM (16. 7. 2001)</p>	<p>Predmet prodaje je bilo 1,819.999 delnic z nominalno vrednostjo 2000 SIT, kar je predstavljalo eno delnico manj kot 65 % delnic NKBM.</p>
<p>Rok za oddajo nezavezujočih ponudb (3. 8. 2001)</p>	<p>NKBM je prejela deset nezavezujočih ponudb. V ožji krog so se uvrstile tri ponudbe - Italijanska Uni credito, slovenski konzorcij Aktiva Group in Bank Austria Creditanstalt.²⁰¹</p>
<p>Rok za oddajo zavezujočih ponudb (december 2001)</p>	<p>Vsi trije intereseanti so oddali zavezujočo ponudbo za nakup delnic NKBM. Marca 2002 je privatizacijska komisija sprejela odločitev, da nobena ponudba ni ustrezna.</p>
<p>25. 4. 2004 je Vlada RS sprejela sklep o ustavitvi privatizacijskega postopka NKBM. Za NKBM se je predvidel nov program njenega razvoja, ki je vključeval dokapitalizacijo ter postopno odprodajo državnega deleža. Medtem, ko se je privatizacija NLB začela leta 2001, prodaja delnic NKBM takrat ni bila realizirana.²⁰²</p>	

Vir: Lastni prikaz

²⁰¹ Bilančna vsota Unicredit Bank leta 2000 je znašala 202,6 milijarde EUR, sestavljalo jo je osem italijanskih regionalnih bank, bilančna vsota Austrie Creditanstalt pa je znašala 165 milijard EUR.

²⁰² Ministrstvo za finance, Zaključni račun proračuna za RS za leto 2003, str. 64.

3.2.4.2 Novi program privatizacije NKBM in njegova izvedba

a) Nov program privatizacije

10. 5. 2005 je Vlada RS sprejela nov program privatizacije NKBM,²⁰³ 11. 5. 2007 pa spremembe in dopolnitve privatizacijskega programa.²⁰⁴ Dolgo napovedovani načrt privatizacije NKBM, v katerem vstop strateškega lastnika v banko ni bil predviden, je predvideval **dvofazni načrt privatizacije**. Za potrebe izvedbe prodaje kapitalske naložbe se je lastniški delež delnic razporedil v dva svežnja delnic, in sicer:²⁰⁵

- **sveženj A**, ki ga je predstavljalo 49 % osnovnega kapitala banke oziroma 11,445.412 delnic NKBM, katerih imetnik je bila RS in

- **sveženj B**, ki so ga predstavljale preostale delnice NKBM (51 % delež). Pripadale so KADu (4,8 % delež oziroma 1,120.000 delnic), SODu (4,8 % delež oziroma 1,120.000 delnic) in RS (41,4 % delež oziroma 9,672.572 delnic).

Naprodaj je bilo 49 % delnic iz svežnja A, ki so bile namenjene institucionalnim investitorjem in fizičnim osebam. Natančno razmerje med tema dvema skupinama se je določilo med samim postopkom prodaje, saj je bilo odvisno od izkazanega povpraševanja po delnicah in od vzpostavitve željene lastniške strukture, ki naj bi najbolje zagotavljala učinkovito upravljanje, konkurenčnost ter uspešen razvoj NKBM v prihodnje.²⁰⁶ Preostalih 51 % delnic NKBM iz svežnja B je ostalo zamrznjenih. Država je želela v NKBM obdržati odločilno besedo, torej 25 % delež in še eno delnico. Sočasno s prodajo 49 % deleža NKBM je dvofazni načrt privatizacije predvideval uvrstitev vseh delnic NKBM na Ljubljansko borzo. Delnice iz svežnja A, ki so bile namenjene prodaji, so se prodale po postopku javne ponudbe v skladu s pravili, ki urejajo trg vrednostnih papirjev. Vzporedno s prodajo po postopku javne ponudbe so se odvijale aktivnosti za uvrstitev delnic v borzno kotacijo.

S tem programom je dala vlada jasno vedeti, da ji ni bilo do strateškega partnerja v NKBM,²⁰⁷ pravtako tudi ne do prodaje deleža NKBM tuji državi.

²⁰³ Sklep Vlade RS, št. 40300-3/2007.

²⁰⁴ Poročilo o zaključku posameznega programa prodaje kapitalske naložbe, ki jo predstavljajo delnice NKBM d.d., maj 2008.

²⁰⁵ Poročilo o zaključku posameznega programa prodaje kapitalske naložbe, ki jo predstavljajo delnice NKBM d.d., maj 2008.

²⁰⁶ Mali vlagatelji so odkupili 48 % delež od 49 %, 52 % pa institucionalni vlagatelji.

²⁰⁷ Privatizacija NKBM in resignacija Matjaža Gantarja, 12. 5. 2007, URL: <http://razgledi.net/blog/2007/05/12/privatizacija-nkbm-in-resignacija-matjaza-gantarja/> (5. 2. 2009).

Pravni temelj prodaje

Prodaja se je izvedla na podlagi:

- Zakona o javnih financah (Ur. l. RS, št. 79/1999),
- Zakona o trgu finančnih instrumentov (Ur. l. RS, št. 67/2007),
- Odloka o spremembah in dopolnitvah Odloka o programu prodaje državnega finančnega in stvarnega premoženja za leto 2006 in 2007 (Ur. l. RS, št. 108/2006),
- Odloka o programu prodaje državnega finančnega in stvarnega premoženja za leti 2007 in 2008 (Ur. l. RS, št. 126/2006) in
- Uredbe o prodaji in drugih oblikah razpolaganja s finančnim premoženjem države in občin (Ur. l. RS, št. 123/2003 in 140/2006).

Pomembni so tudi pravni mehanizmi, ki dolgoročno omejujejo koncentracije lastništva. Vlagatelj, ki namerava pridobiti delnice banke, na podlagi katerih bi dosegel ali presegel kvalificirani delež, mora pred pridobitvijo takega deleža pridobiti dovoljenje BS. Po Zakonu o prevzemih (Ur. l. RS, št. 79/2006) mora dati prevzemnik prevzemno ponudbo, ko doseže prevzemni prag, tj. 25 % delež glasovalnih pravic.

Tabela13: Lastniška struktura NKBM pred začetkom izvedbe novega programa privatizacije (16. 11. 2007)

Delničar	Število delnic	Lastniški delež
Republika Slovenija	21,117.984	90,4 %
Kapitalska družba d.d.	1,120.000	4,8 %
Odškodninska družba d.d.	1,120.000	4,8 %
SKUPAJ	23,357.984	100,0 %

Vir: Prospekt za ponudbo delnic javnosti /NKBM, URL: <http://www.nkbm.si/downloadfile.aspx?fileid=2980> , str. 3, (5.4.2009).

b) Izvedbena faza novega programa privatizacije

Ponudba delnic NKBM javnosti je bila namenjena vsem fizičnim in pravnim osebam v RS, ki niso dobro poučeni vlagatelji, kot jih opredeljuje Zakon o trgu finančnih instrumentov (ZTFI) (malim vlagateljem), dobro poučenim vlagateljem, kot jih opredeljuje slovenski ZTFI, »kvalificiranim institucionalnim kupcem« v ZDA, kot je opredeljeno v predpisu 144A in skladno z ameriškim zakonom o vrednostnih papirjih iz leta 1933 (»Securities Act«), in institucionalnim vlagateljem iz vseh ostalih držav na podlagi Uredbe S skladno s Security Act.

Tabela 14: Izvedbena faza novega modela privatizacije (19. 11. 2007)

<p>Ponudba malim vlagateljem (19.–27. 11. 2007)</p>	<p>Vsak mali vlagatelj je bil upravičen do 20 delnic, preostalo število delnic je bilo mednje razdeljeno sorazmerno. Za nakup delnic je interes izkazalo 110.256 državljanov, ki so skupaj vplačali 749,48 milijona EUR. Malim vlagateljem je bilo prodanih 24 % delnic za skupno 151,35 milijona EUR.²⁰⁸</p>
<p>Ponudba dobro poučenim vlagateljem (19.–29. 11. 2007)</p>	<p>Slovenskih institucionalnih vlagateljev je bilo 69, razdeljeno jim je bilo 10,19 % NKBM, za kar so odšli 64,25 milijona EUR. Skupno s tujimi institucionalni vlagatelji so vplačali 189 milijonov EUR. Posamezni institucionalni vlagatelj ni mogel kupiti več kot 2 % osnovnega kapitala banke.²⁰⁹</p>
<p>Rezultat privatizacije</p>	<p>V privatizaciji je bilo dodeljenih 9,771.752 delnic oziroma 41,8 % delniškega kapitala NKBM. 48 % od teh 41,8 % je bilo dodeljenih malim vlagateljem, 52 % pa domačim in tujim dobro poučenim vlagateljem. Brez opcije za presežno dodelitev, ki predstavlja 15 % ponujenih delnic, je RS s</p>

²⁰⁸ Ministrstvo za finance, RS je javno objavila ponudbeno ceno 27 € za navadno delnico NKBM, 14. 12. 2007, URL: http://www.mf.gov.si/slov/mediji/2007/2007-12-06_1.htm (23. 1. 2009).

²⁰⁹ Miković, M., Kdo so Slovenski dobro poučeni vlagatelji v NKBM, 5. 12. 2007, URL: http://www.finance.si/198534/Kdo_so_slovenski_dobro_pou%EBeni_vlagatelji_v_NKBM (12. 2. 2009).

<p>Uvrstitev NKBM na borzo (29. 11. 2007)</p>	<p>ponudbo pridobila 263,8 milijona EUR, kar odraža tržno kapitalizacijo cene NKBM v višini 630,7 milijona EUR.²¹⁰</p> <p>Delnice so bile na Ljubljansko borzo sprejete konec novembra 2007, z njimi pa se je začelo trgovati 10. 12. 2007.²¹¹ Začetna cena delnice je bila 23 EUR, konec leta 2007 se je cena povzpela na 44, 50 EUR.²¹² Marca 2009 je cena delnice padla na 8 EUR za delnico.</p>
---	--

Vir: Lastni prikaz

3.3 DOKAPITALIZACIJA

3.3.1 DOKAPITALIZACIJA NLB

NLB je bila dokapitalizirana že večkrat. Zadnja večja dokapitalizacija se je zgodila aprila 2008 v višini 300 milijonov EUR. V NLB so odločitev o dokapitalizaciji sprejeli, ker naj bi bila nujna za potrebe nadaljne rasti in razvoja skupine NLB.²¹³ Vlada je za ohranitev svojega deleža v NLB zagotovila 106,24 milijona EUR, in sicer je 34,58 milijona EUR šlo iz državnega proračuna. 55,34 milijona evrov je zanjo zagotovila Zavarovalnica Triglav (ZT), 16,32 milijona pa Družba za svetovanje in upravljanje (DSU).²¹⁴ KBC je že konec leta 2007 napovedala, da v tej dokapitalizaciji ne bo sodelovala, ker ji država ni dovolila povečati njenega deleža na večinskega. KBC je želela, da se povečanje osnovnega kapitala NLB izpelje preko prve javne ponudbe, ki ji

²¹⁰ Ministrstvo za finance, RS je javno objavila ponudbeno ceno 27 EUR za navadno delnico NKBM, 14. 12. 2007, URL: http://www.mf.gov.si/slov/mediji/2007/2007-12-06_1.htm (23. 1. 2009).

²¹¹ Poročilo o zaključku posameznega programa prodaje kapitalske naložbe, ki jo predstavljajo delnice Nove kreditne banke Maribor d.d., str. 6, Vlada RS je poročilo sprejela na 170. redni seji, 22. maja 2008.

²¹² C.R., 19,50 EUR za delnico NKBM, 22. 9. 2008.

URL:

http://www.rtv slo.si/modload.php?&c_mod=rnews&op=sections&func=read&c_menu=4&c_id=183229 (18. 1. 2009).

²¹³ NLB, Dokapitalizacija NLB je uspešno zaključena, 16. 6. 2008, URL: <http://www.nlb.si/dokapitalizacija-nlb-uspesno-zakljucena> (12. 12. 2008).

²¹⁴ V dokapitalizacijo NLB tudi prek Triglava in DSU, Delo, 11. 4. 2008, URL: <http://www.delo.si/clanek/o286545> (1. 3. 2009).

mora slediti uvrstitev delnic na borzo. Vlada se je temu izognila tako, da je delnice fizičnim in pravnim osebam ponudila prek poziva za vplačilo delnic.²¹⁵

Tabela 15: Pravni okvir in izvedbena faza dokapitalizacije NLB leta 2008

<p>Sklep o povečanju osnovnega kapitala (5. čl. Statuta NLB) (8. 1. 2008)</p>	<p>Uprava NLB je 8. 1. 2008 sprejela sklep o povečanju osnovnega kapitala z uporabo instituta odobrenega kapitala, h kateremu je nadzorni svet 18. 1. 2008 izdal soglasje.²¹⁶</p>
<p>Sklep o izračunu kapitala bank in hranilnic²¹⁷ (Ur. l. RS, št. 135/06 in 104/07)</p>	<p>BS je s tem sklepom zahtevala večjo kapitalsko ustreznost s ciljem povečanja varnosti varčevalcev in večje stabilnosti slovenskega finančnega sistema glede na tržni delež NLB.</p>
<p>Sklep Vlade RS za povečanje osnovnega kapitala NLB in vpis novih delnic (10. 4. 2008)</p>	<p>RS je kot delničar uveljavljala prednostno pravico do vpisa 103.549 novih delnic NLB po ceni 334 EUR za delnico. Vlada RS je sprejela tudi odločitev, da RS prenese prednostno pravico do vpisa 165.737 novih delnic NLB na ZT in prednostno pravico do vpisa 48.810 novih delnic NLB na DSU, kar sta prednostno pravico financirali iz lastnih virov.</p>
<p>Prospekt za izdajo delnic (objavljen 16. 4. 2008)</p>	<p>NLB je izdala 898.204 novih delnic v skupni emisijski vrednosti 300,000.136 EUR, kar je predstavljalo 11, 2 % povečanje osnovnega kapitala banke. Prodajna cena za delnico je bila 334,00</p>

²¹⁵ STA, Na NLB skrivnostni o dokapitalizaciji, ki pa bo potekala brez belgijskega KBC-ja, Poslovni dnevnik, URL: http://www.dnevnik.si/poslovni_dnevnik//293527/ (18. 1. 2008).

²¹⁶ Ibid.

²¹⁷ Sklep o izračunu kapitala bank in hranilnic izdaja Svet BS na podlagi 129/2 člena in 194. člena ZBan ter 31/1. člena ZBS.

<p>1. krog prodaj: prodaja novoizdanih delnic obstoječim delničarjem banke (17. 4. 2008– 30. 4. 2008)</p>	<p>EUR. Prodaja delnic NLB se je izvajala v treh krogih.²¹⁸</p>
<p>2. krog prodaje: prodaja domačim in tujim fizičnim osebam (9. 5. 2008– 29. 5. 2008)</p>	<p>V 1. krogu so bile novoizdane delnice ponujene obstoječim delničarjem banke, med katerimi so bile tako pravne kot fizične osebe. Delničarji, ki so bili na dan izdaje odločbe ATVP o potrditvi prospekta (presečni dan, 28. 8. 2008) vpisani v delniško knjigo, so imeli prednostno pravico do vpisa novih delnic v sorazmerju s svojimi deleži v osnovnem kapitalu izdajatelja.²¹⁹ Vplačanih je bilo 471,696 novih delnic v skupni vrednosti 157,5 milijona EUR oziroma 52 % vseh novoizdanih delnic.²²⁰</p>
<p>3. krog prodaje: prodaja dobro poučenim vlagateljem (10. 6.–16. 6. 2008)</p>	<p>Domače in tuje fizične so vplačale 20.845 delnic, kar je nekaj manj kot sedem milijonov EUR. Vsakdo je lahko kupil 250 delnic za 83.000 EUR.²²¹</p>
<p>Zaključek dokapitalizacije (konec junija 2008)</p>	<p>Dobro poučeni vlagatelji so vpisali in vplačali 439,985 delnic v skupnem znesku 146,9 milijona EUR.²²²</p> <p>Po mnenju Vlade RS je bila dokapitalizacija uspešna, saj so bile vse novoizdane delnice NLB, ki so bile predmet javne prodaje, vpisane in</p>

²¹⁸ Povzetek prospekta za prodajo delnic NLB javnosti, Ljubljana, marec 2008.

²¹⁹ Obvestilo v zvezi z javno ponudbo novo izdanih delnic NLB d.d., Ljubljana (oglas).

²²⁰ Gaspari Maja, Sovdat Petra, Dokapitalizacija NLB vendarle uspela, Finance, 16. 6. 2008, URL: http://www.finance.si/215978/Dokapitalizacija_NLB_vendarle_uspela (6.3. 2009).

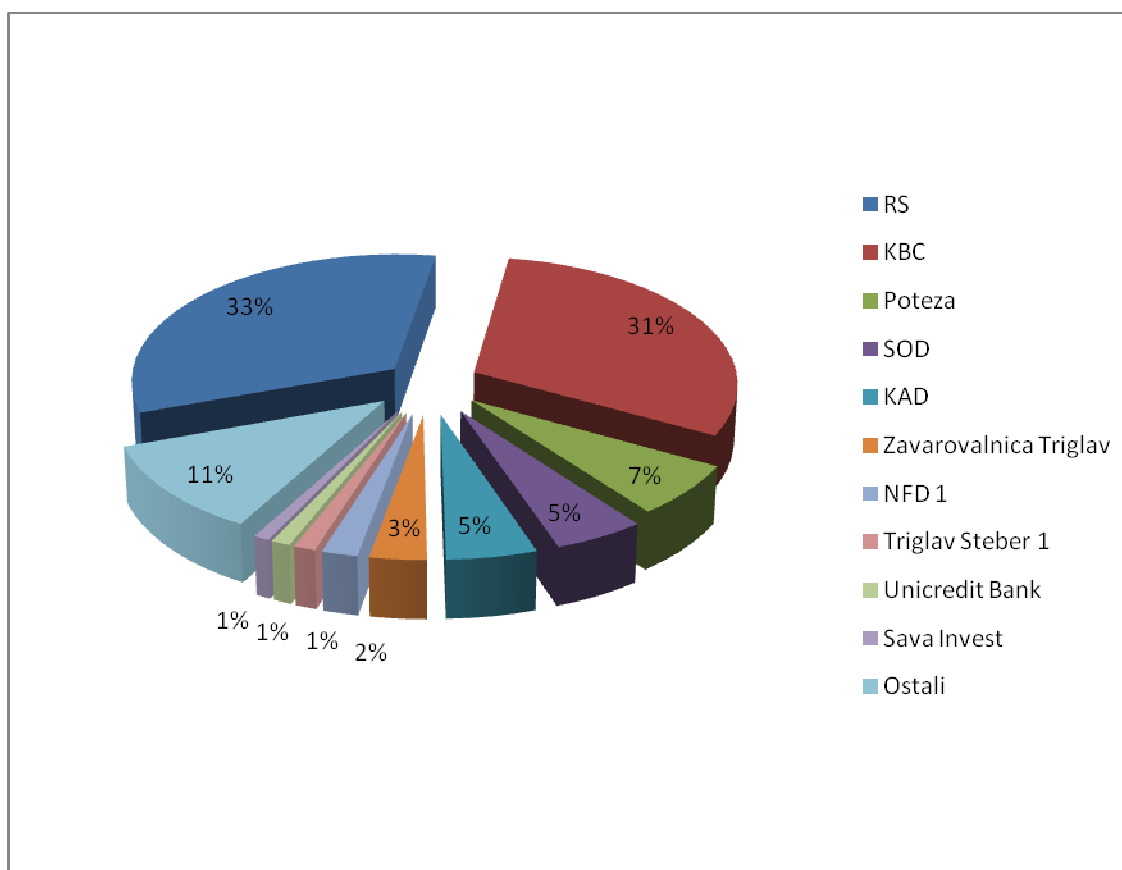
²²¹ Ibid.

²²² NLB, Dokapitalizacija NLB je uspešno zaključena, 16. 6. 2008, URL: <http://www.nlb.si/dokapitalizacija-nlb-uspesno-zakljucena> (22. 11. 2008).

vplačane.

Vir: Lastni prikaz

Graf 7: Lastniška struktura NLB po dokapitalizaciji, 12. 12. 2008

Vir: NLB, lastni prikaz

3.3.2 DOKAPITALIZACIJA NKBM

Dokapitalizacija NKBM maja 2008 je znašala 150 milijonov EUR, Vlada pa je sodelovanju v dokapitalizaciji namenila 63 milijonov EUR sredstev. Slednja je pri NKBM, ne pa tudi pri NLB, delnice prodajala s tako imenovano prvo **javno prodajo delnic**, v kateri so lahko sodelovali vsi državljani²²³. Cilj takega načina prodaje delnic je bil razpršitev lastništva. Ta poteza vlade je bila v skladu z odločitvijo DZ, ki je leta

²²³ Hren, Barbara, Bajuk Andrej, Delnice NKBM bodo lahko kupili vsi državljani, 26. 10. 2007, Poslovni dnevnik, URL: http://www.dnevnik.si/poslovni_dnevnik/277173/, (12. 2. 2009).

1994 določil, da morajo pri privatizaciji bank, ki so bile sanirane, sodelovati tudi fizične osebe.

Tabela 16: Normativni okvir in izvedba dokapitalizacije NKBM leta 2008

<p>Sklep o spremembi statuta NKBM (30/1 člen statuta NKBM) (8. 7. 2008)</p>	<p>Skupščina NKBM je sprejela sklep o spremembi statuta NKBM z določilom o odobrenem kapitalu, s katerim je pooblastila upravo, da poveča osnovni kapital banke za največ 5,946.419,61 EUR z izdajo novih delnic.</p>
<p>Sklep o povečanju osnovnega kapitala (11. člen²²⁴ statuta NKBM) (10. 7. 2008)</p>	<p>Uprava NKBM je sprejela sklep o povečanju osnovnega kapitala z izdajo do 5,700.000 novih delnic. Po izdaji novih delnic je osnovni kapital banke NKBM znašal do 30,314.204,62 evra, razdeljen pa je bil na do 29,057.984 navadnih kosovnih delnic z glasovalnimi pravicami.</p>
<p>Prospekt za izdajo delnic (22. 9. 2008)</p>	<p>Prospekt se je nanašal na prodajo 5,700.000 navadnih imenskih kosovnih delnic.²²⁵ Prodajna cena za delnico je bila 19, 50 EUR za delnico. Ponudba za</p>

²²⁴ 11. člen statuta NKBM: (1) Uprava banke je pooblaščenca, da v obdobju petih let po vpisu sprememb in dopolnitev tega statuta v sodni register, sprejetih na seji skupščine banke dne 9. 7. 2002, to je do 4. novembra 2007, s soglasjem nadzornega sveta in brez dodatnega sklepa skupščine enkrat ali večkrat poveča osnovni kapital banke za največ 4,673.677,18 EUR (odobreni kapital). Za znesek iz naslova odobrenega kapitala povečanega osnovnega kapitala se lahko izda skupno največ 4,480.000 navadnih ali prednostnih delnic, po vsakokratni emisijski vrednosti, ki jo določi uprava s soglasjem nadzornega sveta.

²²⁵ Določitev cene dokapitalizacijske delnice: cena dokapitalizacijske delnice predstavlja le 8,1-kratnik čistega dobička Skupine NKBM iz leta 2007 in 1,2-kratnik konsolidirane knjigovodske vrednosti delnice iz 30. 6. 2008. Vrednotenje dokapitalizacijske delnice je tako veliko bližje vrednotenju nekaterih zahodnoevropskih bank, ki jih je svetovna finančna kriza prizadela neposredno, kot pa vrednotenju bank v regiji, za katere je znano, da rastejo po občutno višji stopnji kot zahodnoevropski konkurenti. Na podlagi česa sta uprava in nadzorni svet določila ceno dokapitalizacijske delnice, ni znano, saj tega podatka v prospektu niso razkrili, ob tem pa velja omeniti, da delnica NKBM niti en borzni dan ni zaključila pri tako nizki vrednosti. Za primerjavo: Citygroup je v svoji analizi delnico NKBM ovrednotil na 34 EUR, Raiffeisen International na 38, Publikum pa na kar 39 EUR.

<p>1. krog: vpis in vplačevanje ponujenih delnic s strani obstoječih delničarjev, nekvalificiranih vlagateljev in kvalificiranih vlagateljev</p> <p>(24. 9. 2008)</p>	<p>vpisovanje in plačevanje delnic je potekala v treh krogih.²²⁶</p> <p>Obstoječi delničarji so imeli prednostno pravico do vpisa ponujenih delnic sorazmerno njihovi udeležbi v osnovnem kapitalu na dan 22. 9. 2008.²²⁷</p>
<p>Zaključek vpisa in vplačevanja za obstoječe delničarje in nekvalificirane vlagatelje</p> <p>(8. 10. 2008)</p>	<p>Obstoječim delničarjem s prednostno pravico je bilo v 1. krogu dodeljenih 1,799.200 novih delnic za nekaj nad 35 milijonov EUR. Nekvalificirane osebe so vplačale 233.200 novih delnic v vrednosti več kot 4,5 milijona EUR.</p> <p>Prednostno pravico do nakupa novih delnic v sorazmernem deležu glede na lastništvo osnovnega kapitala so izkoristili RS, KAD in SOD, ki so tako vplačali 57,7 milijona EUR in ohranili 51,9 % delež v banki.²²⁸</p>
<p>Zaključek vpisa za kvalificirane vlagatelje</p> <p>(13. 10. 2008)</p>	<p>Dobro poučeni domači in tuji vlagatelji so kupili 691.574 novih delnic za skupno 13,5 milijona EUR.</p>
<p>Rezultat dokapitalizacije</p> <p>(14. 10. 2008)</p>	<p>S ponudbo novih delnic v postopku dokapitalizacije je bilo zbranih 53,118 milijona EUR od razpisanih 111 milijonov</p>

²²⁶ Ponudba delnic javnosti v postopku dokapitalizacije, september 2008, URL: <http://www.nkbn.si/downloadfile.aspx?fileid=435> (12. 2. 2009).

²²⁷ Prospekt za ponudbo delnic NKBM javnosti, 22. 9. 2008.

²²⁸ STA, Gospodarstvo, 14. 10. 2008, Maribor-MMC RTV SLO.

EUR sredstev. Dodeljenih je bilo 2,732,995 delnic.²²⁹

Vir: Lastni prikaz

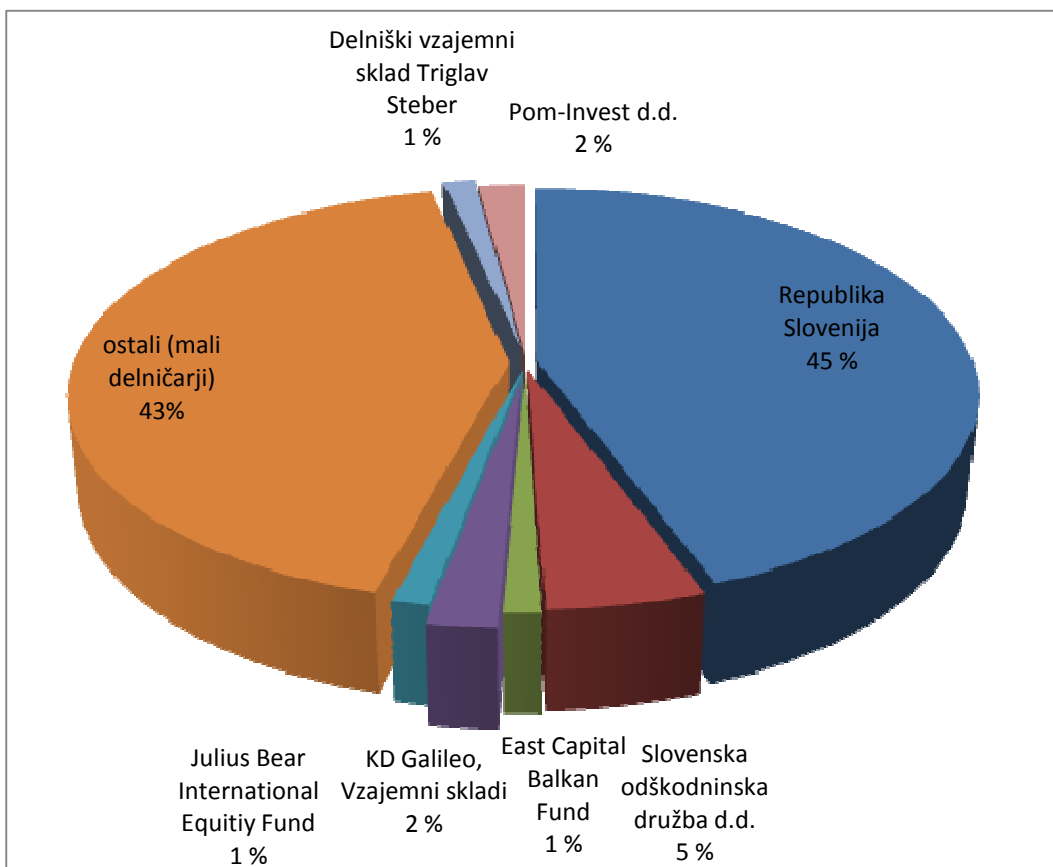
Tabela 17: Delničarji NKBM na dan 14. 8. 2008 (v %)

RS	SOD	KAD	KD Galileo Vzajemni sklad	Pom-Invest d.d.	Delniški vzajemni sklad Triglav Steber	East Capital Balkan Fund	Julius International Equity Fund	Bear	Fizične osebe
42,31	4,79	4,79	2,07	1,88	1,30	1,17	1,13		39,56

102.790 fizičnih oseb je vplačalo 40,56 % delež, delež posamezne fizične osebe pa je bil nižji od 1 %. RS je znižala svoj neposredni lastniški delež v NKBM z 90,4 % na 48,6 %.

²²⁹STA, V NKBM zadovoljni z dokapitalizacijo, 14. 10.2008, URL: <https://www.planet.si/portal/site/planet/menuitem.a19e9edd6b0c2dbb2bdac821e24027a0/?opts=SrcFrwAAAAH%2FAAAAAAAAAAAAAAAAAAoAAAAyAAAAAAAAAwAAAAM%3D&newsId=9118123/> (11. 2. 2009).

Graf 8: Lastniška struktura NKBM po dokapitalizaciji, 14. 8. 2008

Vir: Lastni prikaz

Slabši izplen dokapitalizacije NKBM od pričakovanega ima gotovo vzrok tudi v svetovni finančni krizi, ki je »potolkla« tečaje delnic na borzah.

4 ZAKON O BANČNIŠTVU 1999

Novi Zakon o bančništvu (Zban, Ur. l. RS, št. 7/99) je bil sprejet 19. 1. 1999, v veljavo je vstopil 20. 2. 1999. Nadomestil je do tedaj veljavne področne zakone, sprejete v začetku devetdesetih let, in sicer :

- **Zakon o bankah in hranilnicah** (Ur. l. RS, št. 1/91-I, 28/92 in 46/93),
- **Zakon o predsanaciji, sanaciji, stečaju in likvidaciji bank in hranilnic** (Ur. l. RS, št. 1791-I in 46/93),
- **Zakon o Agenciji Republike Slovenije za zavarovanje vlog v bankah in hranilnicah** (Ur. l. RS, št.1/91-I).

Po sprejetju novega bančnega zakona so v veljavi ostali :

- **Zakon o hranilno-kreditnih službah** (Ur. l. RS, št. 14/90 in 30/90) razen določb, ki so se nanašale na likvidnost, prevzemanje novih obveznosti, omejitev naložb glede na izbrana sredstva, razporeditev dobička in oblikovanje rezerv HKS. Te določbe so sicer ostale v veljavi za tiste HKS, ki so bile ustanovljene do 20. 2. 1999, ZBan pa so se morale prilagoditi do 20. 2. 2004;
- **79. člen Zakona o bankah in hranilnicah** (Ur. l. RS, št. 1/91-I, 28/92 in 46/93), ki je opredeljeval HKS kot hranilnice, ustanovljene pri kmetijski ali obrtni zadrugi na način in pod pogoji, ki jih določa poseben zakon – Zakon o hranilno-kreditnih službah;
- **12. člen Zakona o Agenciji RS za zavarovanje vlog v bankah in hranilnicah** (Ur. l. RS, št. 1/91-I), ki je do uveljavitve jamstvene sheme, torej do 01. 01. 2001, določal implicitno jamstvo države za vloge fizičnih oseb v bankah in hranilnicah.

Poleg Zban sta za bančništvo Slovenije zelo pomembna še Zakon o Banki Slovenije (ZBS, Ur. l. RS, št. 58/2002)²³⁰ in Zakon o gospodarskih družbah (ZGD, Ur. l. RS, št. 42/2006),²³¹ saj je ZBan določal, da se za banke smiselno uporabljajo določbe ZGD, ki veljajo za delniško družbo, če ni z ZBan določeno drugače. ZGD opredeljuje temeljne pravine delovanja delniške družbe, določbe o delnicah, o ustanovitvi delniške družbe,

²³⁰ »Popravek zakona o Banki Slovenije« (ZBS-1) Ur. l. RS št. 85/2002.

²³¹ Spremembe predpisa Ur. l. RS, št. 26/2007-ZSDU-B, 33/2007-ZSReg-B, 67/2007-ZTFI (100/2007 popr.), 10/2008, 68/2008.

pravnih razmerjih med družbo in delničarji, določbe o ničnosti in izpodbojnosti in postopkih pri statusnih spremembah.

Najpomembnejše novost Zban so bile:²³²

- sistem ustanavljanja bank in opredelitev bančnih storitev, povzet po direktivah;
- pogoji za izdajo dovoljenj za opravljanje bančnih storitev;
- ureditev upravljanja banke, usklajena z drugo bančno direktivo; dolžnosti članov uprave so bile opredeljene bistveno širše kot v stari zakonodaji;
- dovoljenje za ustanovitev podružnice tuje banke, neposredno opravljanje bančnih storitev tuje banke pa ni bilo mogoče; to je bilo mogoče z včlanitvijo Slovenije v EU;
- odprava razlikovanja med domačimi in tujimi delničarji pri pridobitvi delnic tujih bank;
- zagotavljanje ustreznega kapitala ter obvladovanje vseh vrst tveganj znotraj okvirov, ki jih določa zakon;
- ugotavljanje, merjenje in upravljanje kreditnega tveganja ter oblikovanje rezervacij za slabe naložbe;
- definicija izpostavljenosti banke do posamezne osebe in skupine povezanih oseb, določitev največje dopustne izpostavljenosti (25 % kapitala banke) in omejitev vsote velikih izpostavljenosti (80 % višine kapitala banke);
- določbe o obvladovanju likvidnostnega, obrestnega, valutnega in drugih tržnih tveganj;
- konsolidirani nadzor bank z vidika preverjanja, ali bančna skupina kot celota ravna v skladu s pravili o obvladovanju tveganja;
- kombinacija off-site nadzora (podatki, analize, poročila) in on-site nadzora (opravljanje pregledov poslovanja) v skladu z mednarodnimi standardi o načinih nadzora;
- sodelovanje BS z drugimi domačimi in drugimi nadzornimi organi v obliki izmenjave informacij kot tudi neposrednega sodelovanja pri opravljanju nadzora;
- oblikovanje novega sistema za jamstvo vlog;
- novi zakon ni predvideval več posebnega sanacijskega postopka: odpravil je Zakona o predsanaciji, sanaciji, stečaju in likvidaciji.

---

²³² Letno poročilo Banke Slovenije za leto 1998, str. 47– 48.

Bančna skupina je bila v Zban mnogo širše definirana, kot v Zakonu o bankah in hranilnicah iz leta 1991.²³³ Zban govori o bančni skupini: če je banka ali finančni holding s sedežem v RS nadrejena družba eni ali več bankam oziroma drugim finančnim organizacijam ali družbi za pomožne bančne storitve. Posledično je zaradi te določbe število bančnih skupin leta 2001 naraslo iz dveh na 14.²³⁴

Novi ZBan je podelil širše pristojnosti BS pri opravljanju nadzora nad bančnim poslovanjem in tudi nad poslovanjem pravnih oseb, ki so z banko neposredno ali posredno povezane. Prav tako je BS omogočil hitrejše in učinkovitejše ukrepanje v primerih nesolventnosti in nelikvidnosti oziroma v primerih poslabšanja finančnega stanja in pogojev poslovanja bank. BS je s povečanjem svojih pristojnosti posledično v tistem času sprejela vrsto podzakonskih aktov, ki so se nanašali predvsem na izračun kapitala in kapitalsko ustreznost, veliko izpostavljenost, razvrstitev aktivnih bilančnih in zunajbilančnih postavk, oblikovanje posebnih rezervacij, vsebino rednih poročil bank za BS, kontni okvir in vodenje poslovnih knjig, vsebino revizijskega pregleda in revizorjevega poročila, neizravnane aktivne in pasivne postavke bank v tujem denarju (odprta devizna pozicija banke), obvezno uskladitev rokov dospelosti naložb z roki dospelosti sredstev, pogoje članstva v nadzornem svetu banke – izračun neto dolžnika in ugotavljanje vrednosti naložb bank v kapital nefinančnih organizacij in nepremičnin ter na letno nadomestilo za opravljanje nadzora in pavšalne zneske nadzora.

S sprejetjem ZBan leta 1999 je bila Slovenija korak bližje v približevanju pravu EU. Bančni zakon je namreč uvedel sistem jamstva za vloge, prilagojen določbam direktive 94/19/EC. Jamstvo za vloge je zakon razširil na pravne osebe do določene velikosti, višina jamstva za posamezno osebo je bila določena do 3,700.000 SIT (približno 20.000 EUR). Z direktivo so bile usklajene tudi posamezne vrste vlog, ki so zavarovane, in pa seznam vlog oseb, ki nimajo jamstva. Ukinjeno je bilo jamstvo RS. Sistem jamstva vlog, kot ga je določal nov zakon, je začel veljati s 1. 1. 2001.

Normativni okvir slovenskega bančništva se je postopno liberaliziral. Bančni sektor se je z zakonom iz leta 1999 odprl tudi tujim bankam, saj jim je omogočal, da na

---

²³³ Star zakon o bankah opredeljuje, da banke sestavljajo bančno skupino, ko je ena banka neposredno ali posredno udeležena v ustanovitvenem kapitalu druge banke z najmanj 40 % deležem ali če je neposredno ali posredno upravljala z drugo banko (Poročilo o nadzoru bančnega poslovanja 2001, str. 18).

²³⁴ Letno poročilo Banke Slovenije za leto 1998, str. 45.

slovenskem ozemlju ustanovijo podružnice. Do maja 2004 je dajanje licenc tujim bankam temeljilo na diskrecijski pravici BS, ki je temeljila predvsem na načelu recipročnosti.

Zakon je usklajeval slovensko bančno zakonodajo z EU in predstavljal zaokroženo celoto določil, ki urejajo področja poslovanja bank in hranilnic. S tem zakonom je RS uveljavila načela bančnih smernic EU, med katerimi so bila najpomembnejša.²³⁵

- Prva bančna smernica (77/780/EEC),
- Druga bančna smernica (89/646/EEC),
- Smernica o solventnosti kreditnih institucij (89/647/EEC),
- Smernica o lastnih sredstvih kreditnih institucij (89/299/EEC),
- Smernica o razpršitvi tveganj (92/121/EEC),
- Smernica o nadzoru kreditnih institucij na konsolidirani osnovi (92/30/EEC),
- Smernica o zavarovanju bančnih vlog (94/19/EEC).

Na področju finančnih storitev je RS leta 1999 sprejela **Zakon o deviznem poslovanju** (Ur. l. RS, št. 23/1999) in **Zakon o trgu vrednostnih papirjev** (Ur. l. RS, št. 56/1999), leta 2000 je bil sprejet še **Zakon o zavarovalništvu** (Ur. l. RS, št. 13/2000). Vsi navedeni zakoni so bili zasnovani fleksibilno, kar je omogočilo, da dolgo časa ni bilo potrebno spreminjati zakonodaje, ampak je bilo mogoče izvesti dodatne prilagoditve evropskemu pravnemu redu kar na podlagi sprejemanja podzakonskih predpisov. Obsežna zakonska bančna regulativa in izvajanje doslednega nadzora nad poslovnimi bankami je tisto, kar loči banke od ostalih finančnih in drugih institucij na trgu.²³⁶

5 PRIPRAVA SLOVENSKE BANČNE ZAKONODAJE NA VSTOP V EU IN EMU

V Slovenskem bančnem sektorju je zaradi približevanja članstvu EU in uvedbe evra v obdobju med letoma 1998 in 2003 prišlo do velikih sprememb. Zastavljeni cilji, ki jih je Slovenija želela uresničiti pred vstopom v EU, so bili predvsem izboljšanje

---

²³⁵ Slak, Leon, Obvladovanje tveganj v bančnem poslovanju po novem kapitalskem sporazumu Basel II, magistrsko delo, Fakulteta za Podiplomske državne in evropske študije, 2005, str. 5.

²³⁶ Golavšek, Jože, Intenzivno razmišljanje o privatizaciji banke, Bančni vestnik, Združenje bank Slovenije, št. 11, 1999, str. 45.

učinkovitosti in konkurenčnosti bančnega sistema, zmanjšanje stroškov kapitala in uskladitev slovenske zakonodaje z zakonodajo EU. Za doseg te ciljev je Vlada RS sprejela naslednje ukrepe:

- sprejetje novega zakona o bančništvu,
- reforma plačilnega sistema, ki se je končala junija 2002, s prenosom vseh računov pravnih oseb iz Agencije za plačilni promet na transakcijske račune bank,
- sprejetje novih slovenskih računovodskih standardov, s katerimi je RS odpravila revalorizacijo in se z njimi približali Mednarodnim računovodskih standardom,
- 1. 1. 2002 je začel veljati Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o predpisani obrestni meri. Odpravil je uporabo temeljne obrestne mere (TOM) za vse denarne obveznosti in terjatve ter terjatve v domačem denarju do enega leta in predvidel, da se za določitev spremenljivih obrestnih mer namesto TOM lahko uporabljajo druge izbrane tržne obrestne mere.

Uvedba evra v Sloveniji je potekala prek štirih faz, in sicer preko predpristopne faze, faze po pristopu k EU do vključitve v ERM II, faze sodelovanja v ERM II ter faze uvedbe evra, ki se je začela 1. januarja 2007.

5.1 FORMALNI VIRI BANČNEGA PRAVA EU

Bančno-finančno poslovanje je zelo pomembno, saj s svojim delovanjem prispeva k stabilnosti celotnega ekonomskega sistema. Glede zakonodaje EU so bili oziroma še vedno so navzoči naslednji pojavi:²³⁷

- **zakonodajna praznina (policy vacuum)**, ki se je prvotno pojavila zaradi pomanjkanja pravil v začetnem obdobju EU in se nanaša na specifično bančno-finančno področje;

---

²³⁷ Walker Alexander George, *European banking la: policy and programme construction*, London, British Institute OF International and Comparative Law, 2007, str.13–18.

- **zakonodajna nasprotja (policy conflict)**, so nastala kot posledica dvojne zakonodaje (nacionalne in zakonodaje EU);
- **nadzorna vrzel (control gap)**, ki nastaja zaradi neskladij v nadzornih praksah med posameznimi državami članicami, kar predstavlja problem predvsem tam, kjer so nacionalnim nadzornikom namenili preveč pristojnosti.

Evropska komisija je v začetnem obdobju želela probleme rešiti s popolno harmonizacijo pravil, a je kasneje to idejo zaradi prevelikih razlik med nacionalnimi zakonodajami opustila in uvedla pristop minimalne harmonizacije.²³⁸ Za bančništvo v EU je tako značilna zakonodaja o minimalnih enotnih standardih. Področje poslovanja bank je urejeno z direktivami, ki predstavljajo minimalen pravni okvir, ki ga morajo države članice upoštevati pri nacionalni ureditvi področja. Države članice morajo direktive v določenem času vnesti oziroma implementirati v svoj pravni red. Posamezna država lahko v svoji ureditvi minimalni okvir preseže, vendar to hkrati pomeni, da bodo domače pravne osebe v primerjavi s konkurenco pod neenakimi pogoji opravljale finančne storitve doma in v tujini.

Relevante bančne direktive EU:²³⁹

- **Prva bančna direktiva** o začetku in opravljanju dejavnosti kreditnih institucij je pomenila prvi večji korak k liberalizaciji bančnega prostora v Evropski skupnosti. Direktiva je definirala pojem banke, vpeljala temelje nadzora nad poslovanjem bank in minimalne zahteve za poslovanje.

- **Druga bančna direktiva** je razširila okvir harmonizacije in dolgo časa predstavljala središče urejanja bančnega področja. Uvedla je načela, na katerih temelji skupni, notranji bančni trg, in sicer **načelo domače države pri nadzoru, načelo vzajemnega priznavanja domačih predpisov in enotno bančno licenco**.²⁴⁰

Poleg omenjenih dveh direktiv so zelo pomembne še direktive 89/299/EGS, 89/647/EGS, 92/121/EGS in Direktiva 92/30/EGS. Ker so bile direktive velikokrat spremenjene, se je zaradi večje jasnosti in racionalnosti leta 2000 zakonodajni organ EU

---

²³⁸ Ibid., str. xxvii.

²³⁹ Borak, Neven, Bančne direktive Evropske skupnosti, Zveza ekonomistov Slovenije, 1996, str. 12.

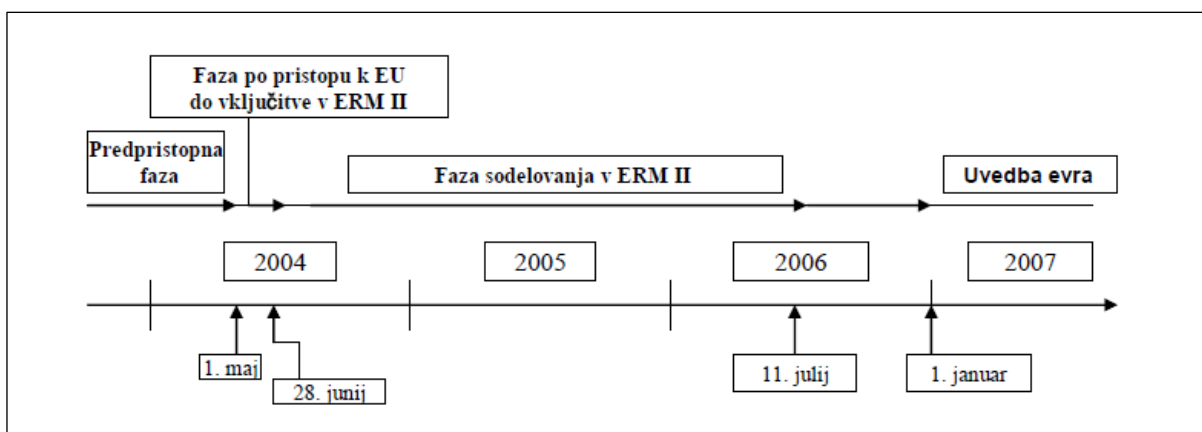
²⁴⁰ Novak, Manica, Primerjava ureditve bančnega sistema EU s slovensko, Magistrsko delo, Ekonomska fakulteta, Univerza v Ljubljani, 2002, str. 18.

odločil, da omenjene direktive združi v eno direktivo, in nastala je »zbirna« Direktiva 2000/12/ES, Direktiva o začetku in opravljanju bančnih dejavnosti.

Leta 2006 se je morala evropska bančna zakonodaja ponovno spremeniti oziroma poosodobiti, saj je bil leta 2004 sprejet Baselski kapitalski sporazum. Sprejeta je bila tako imenovana CAD 3 oziroma CDR Direktiva, ki je umestila pravila Baselskega kapitalskega standarda v pravni red EU.

5.2 FAZE UVEDBE EVRA

Shema 5: Shematski prikaz uvedbe evra v Sloveniji

Vir: Faze uvedbe evra v Sloveniji, Banka Slovenije, Uvedba evra v Sloveniji, URL: <http://www.bsi.si/ekonomska-in-monetarna-unija.asp?MapaId=1280> (5.4.2009)

5.2.1 PREDPRISTOPNA FAZA

Predpristopna faza se je začela 1. 2. 1999, po sprejetju Evropskega sporazuma med RS in državami članicami EU, trajala pa je do pristopa Slovenije k EU, torej do 1. maja 2004. V predpristopni fazi je morala Slovenija izpolniti kriterije za članstvo v EU, in sicer **kopenhavske kriterije**,²⁴¹ ki določajo, da država lahko postane članica EU, če izpolnjuje naslednje pogoje:

- ima stabilne ustanove, ki zagotavljajo demokracijo, pravno državo, človekove pravice, spoštovanje in varstvo manjšin (politični kriteriji);

²⁴¹ Evropski svet je junija 1993 v Kopenhavnu določil kriterije za ocenjevanje pripravljenosti pridruženih članic iz Srednje in Vzhodne Evrope na polnopravno članstvo v EU.

- ima delujočo tržno gospodarstvo in se je sposobna soočiti s konkurenco in tržnimi silami znotraj EU (gospodarski kriteriji);
- je sposobna prevzeti obveznosti članstva, vključno s privrženostjo ciljem politične, ekonomske in monetarne unije (sposobnost prevzema pravnega reda Evropske skupnosti).

S sprejetjem novega ZBan leta 1999 in podzakonskih aktov, ki jih je izdala BS, ter z njihovo implementacijo v bančnem poslovanju, so bile v slovenskem pravnem redu do 31. 12. 2002 uveljavljene vse zahteve pravnega reda EU, razen na področjih, kjer je RS zahtevala prehodno obdobje.

5.2.1.1 Področja, na katerih je RS zahtevala prehodno obdobje

Po sprejetju bančnega zakona leta 1999 se je še intenzivneje začel proces usklajevanja s pravnim redom EU. ZBan je določal **osemnajstmesečno prilagoditveno obdobje** (s koncem 20. 8. 2000), ob koncu katerega naj bi bila nova ureditev dokončno uveljavljena. Za nekatere določbe je zakon predvideval kasnejšo prilagoditev, do 31. 12. 2004 oziroma 2005. Kasnejša prilagoditev je veljala za določbe o prepovedi pridobitve delnic bank, implemantacijo CAD direktive in tako imenovane »netting« direktive, za uveljavitev kapitalskih in drugih zahtev varnega in skrbnega poslovanja in vzpostavitev sheme jamstva vlog.

a) RS je zahtevala prvo prehodno obdobje dveh let od predvidenega datuma pristopa RS k EU (do 31. 12. 2004) **za uveljavitev kapitalskih in drugih zahtev varnega in skrbnega poslovanja**, ki so predmet Druge bančne direktive 89/646/EEC, direktiv 86/635/EEC, 89/299/EEC, 89/647/EEC, 92/121/EEC in 94/19/EC **in za hranilno-kreditne službe** (HKS), ustanovljene pred 20. 2. 1999.

15. člen **ZBan** je v skladu s 4. členom **druge bančne direktive** določal, da je najnižji znesek osnovnega kapitala banke en milijon EUR. Ta zahteva je veljala tudi za HKS. Za HKS je bilo določeno prehodno petletno obdobje, kar jim je omogočilo, da se prilagodijo zahtevam glede višine minimalnega kapitala in drugim določbam zakona, ki se nanašajo na upravljanje s tveganji in na skrbno ter varno poslovanje. Poslovanje HKS in njihovo prilagajanje je nadzirala BS.

HKS imajo v slovenskem prostoru dolgotrajno tradicijo in uživajo poseben status v slovenskem finančnem sistemu. 79. člen **Zakona o bankah in hranilnicah**, ki je veljal do leta 1999, je HKS sicer definiral kot hranilnice, vendar pa so bile ustanovljene po »posebnem zakonu«, **Zakonu o hranilno kreditnih službah** (Ur. l. SRS, št. 14/90, 30/90). Zakon o hranilno kreditnih službah za ustanovitev HKS ni zahteval kapitala, njihovi posli pa so bili omejeni izključno na tolarsko poslovanje (zbiranje hranilnih vlog in depozitov občanov in pravnih oseb, vodenje žiro računov ter tekočih računov občanov in civilno pravnih oseb ter opravljanje plačilnega prometa za njih, najemanje in dajanje kreditov ustanoviteljem). Zaradi obvladovanja rizikov in vzdrževanja likvidnosti so smele HKS poslovati samo v okviru razpoložljivo zbranih sredstev, omejene so bile tudi glede relativne višine dolgoročnih plasmajev. Za hranilne vloge in sredstva na žiro računih ter tekočih računih so jamčile ustanoviteljice solidarno in neomejeno. V kolikor so HKS pridobile jamstvo banke, je za hranilne vloge subsidiarno jamčila tudi država.²⁴²

Zban je HKS ohranil njihov specifični pravni status, kot ga je določal Zakon o HKS, vendar so morale z uvedbo ZBan tiste HKS, ki so že bile ustanovljene in so že poslovale po Zakonu o HKS, začeti z usklajevanjem svojega poslovanja z ZBan ter jih izpolniti do 20. 2. 2004. Novo ustanovljene HKS pa so morale izpolnjevati kapitalske in druge zahteve po ZBan. Nadzor nad usklajevanjem poslovanja HKS določbam ZBan je opravljal BS.

b) Drugo prehodno obdobje je RS zahtevala za zaščito domače ravni in obsega sistema jamstva za vloge pri bankah za tri leta od predvidenega vstopa v EU do 31. 12. 2005. V Zban je bil sistem jamstva za vloge že prilagojen določbam evropske direktive (višina jamstva za posamezno osebo je bila določena v višini 3,7 milijona SIT, jamstvo za vloge je bilo razširjeno na pravne osebe do določene velikosti, z direktivo so bile usklajene tudi posamezne vrste vlog, ki so bile zavarovane, in seznam vlog oseb, ki niso imele jamstva), ukinjeno pa je bilo tudi jamstvo RS. Sistem jamstva vlog, kot je določal Zban, je začel veljati s 1. 1. 2001, vendar pa slovenske banke ob predvidenem pristopu RS k EU še niso bile sposobne konkurirati bankam iz EU z višjo ravniyo jamstva od minimalno zahtevane, zaradi zagotavljanja dodatnih likvidnih sredstev za

²⁴² RS, Medvladna konferenca o pristopu RS k EU, Pogajalsko izhodišče RS za področje 3, Prost pretok storitev, str. 4.

izplačilo zajamčenih vlog pa so bile slovenske banke dodatno dohodkovno obremenjene.²⁴³

Institucija, ki skrbi za izvajanje pravnega reda EU na področju bančništva v RS, je BS. Nove institucije za izvajanje pravnega reda v bančništvu niso (bile) potrebne.

5.2.1.2 Harmonizacija slovenske bančne zakonodaje z zakonodajo EU

V okviru programa harmonizacije slovenske zakonodaje z zakonodajo EU so bili pripravljene naslednji zakoni, predlogi zakonov in podzakonski akti:²⁴⁴

- Zakon o predpisani obrestni meri zamudnih obresti (ZPOMZO-1),
- Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o deviznem poslovanju (ZDP-1A),
- osnutek Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o bančništvu (ZBan-C),
- osnutek Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o zavarovalništvu (ZZavar-B),
- predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o plačilnem prometu (ZPlaP-).

Spremembe in dopolnitve Zakona o bančništvu zaradi vstopa Slovenije v EU:

- a) **Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o bančništvu – Zban-A** (Ur. l. RS, št.59/01 z dne 19. 7. 2001)

Razlog in cilji za sprejetje novega Zban-A so bili predvsem zagotoviti učinkovitejši nadzor bančnega sistema, uskladitev z direktivami EU ter z novelo Zakona o gospodarskih družbah in Zakonom o prekrških, ki sta stopili v veljavo februarja 2001.

- b) **Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o bančništvu – Zban-B**

(Ur. l. RS, št. 55/03 z dne 9. 6. 2003)

- c) **Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o bančništvu – Zban-C**

(Ur. l. RS, št. 42/04 z dne 23. 4. 2004)

Sprememba zakona je bila potrebna zaradi uskladitve z direktivami EU, in sicer z Direktivo o reorganizaciji in prenehanju kreditnih institucij, z Bančno direktivo in Direktivo o dopolnilnem nadzoru v finančnih konglomeratih. S spremembami in dopolnitvami je bil Zakon o bančništvu usklajen tudi z Zakonom o prekrških in

---

²⁴³ Letno poročilo Banke Slovenije za leto 1999, str. 47.

²⁴⁴ Ministrstvo za finance, Zaključni račun proračuna RS za leto 2003, str. 18.

Zakonom o plačilnem prometu. Predlog zakona je prinesel dopolnitve, vezane na pogoje za opravljanje funkcije člana nadzornega sveta banke, nekatere dopolnitve glede povezanih oseb in spremembo, na podlagi katere bodo hranilnice lahko opravljale posle tudi v tujih valutah.²⁴⁵

Z vstopom v EU za BS ni bilo bistvenih sprememb. V prehodnem obdobju do vstopa Slovenije v ERM2 oziroma EMU je imela BS predvsem dve nalogi:²⁴⁶

- ustrezno vodenje monetarne in tečajne politike v podporo izboljšanju konkurenčnosti slovenskega gospodarstva ter
- očiščenje iz bilančnih postavk vrednostnih papirjev, ki jih je izdala, v lastni pasivi in bančnih aktivah, saj jih po vstopu v EU več ni smelo biti.

5.2.2 SLOVENSKO BANČNIŠTVO PO VSTOPU V EU IN PRED VKLJUČITVIJO V ERM II

Ta faza je trajala od 1. maja 2004, ko je Slovenija vstopila v EU, do 28. junija 2004, ko je Slovenija vstopila v ERM II. V fazi po pristopi v EU in pred vključitvijo v ERM II je Slovenija sodelovala v EMU, vendar je imela do uvedbe evra status države z odstopanjem glede uvedbe evra. **Akt o pogajanjih pristopa v EU** je v 4. členu določal, da vse nove države članice od pristopnega dne sodelujejo v ekonomski in monetarni uniji (EMU) kot države članice z odstopanjem v smislu 122. člena **Pogodbe o ustanovitvi evropske skupnosti** (PES). To pomeni, da so za Slovenijo po pristopu k EU veljale določbe, ki so se nanašale na ekonomsko unijo, ne pa tudi tiste, ki so se nanašale na monetarno unijo. Slovenija je morala na tej točki spoštovati pravila koordinacije ekonomskih politik in se izogibati čezmernim javnofinančnim primanjkljajem. Kot članica EU si je morala Slovenija prizadevati za izpolnitev vseh konvergenčnih kriterijev za uvedbo evra. Politika deviznega tečaja je bila do pristopa k EU v pristojnosti posamezne države pristopnice, po pristopu k EU pa jo je potrebno

---

²⁴⁵ Ministrstvo za finance, Vlada sprejela predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o bančništvu, 4. 3. 2004, URL: http://www.mf.gov.si/slov/mediji/2004/spor6_04_03_04.htm (3. 11. 2008).

²⁴⁶ Štiblar, Franjo, Posledice vstopa Slovenije v EU in priprave na EMU – za monetarni in bančni sektor ter politiko, Slovensko pravo in gospodarstvo ob vstopu Slovenije v Evropsko Unijo, Mednarodna konferenca, Pravna fakulteta Univerze v Ljubljani (Littera Scripta Manet), Portorož, 21.–23. april 2004, str. 44.

obravnavati kot zadevo skupnega interesa. Do uvedbe evra je bila monetarna politika v pristojnosti BS.²⁴⁷

Nove članice se z vstopom v EU odpovejo oscilacijam in konkurenčnim devalvacijam svoje valute.²⁴⁸ Prevelika tečajna nihanja ali neustrezna raven deviznega tečaja bi se namreč štela za nekonsistentna s pravili delovanja skupnega trga, saj bi lahko škodila drugim članicam EU.²⁴⁹

Centralna banka države članice z odstopanjem je del Evropskega sistema centralnih bank (ESCB), ki ga poleg ECB sestavljajo vse nacionalne centralne banke držav članic EU, ni pa del Evrosistema, v katerega so poleg ECB vključene še nacionalne centralne banke držav članic EU, ki so uvedle evro (evroobmočje). Guverner BS je postal član Razširjenega sveta ECB. V obdobju od vstopa v EU do uvedbe evra centralna banka še vedno vodi svojo denarno politiko;²⁵⁰ **124. člen PES** pravi, da morajo države članice z odstopanjem obravnavati politiko deviznega tečaja kot zadevo skupnega interesa. Pojem »obravnavanje politike deviznega tečaja kot zadeve skupnega interesa« tolmači Evropska komisija kot »prepoved uporabe politike deviznega tečaja za doseganje konkurenčnih prednosti v trgovinski menjavi«. Prepovedana naj bi bila devalvacija zaradi zagotavljanja konkurenčne prednosti izvoznikom.

Po vstopu RS v EU, 1. maja 2004, lahko tuje banke iz držav članic EU v Sloveniji opravljajo storitve prek podružnic ali neposredno in ne potrebujejo več soglasja BS, ampak samo izdano obvestilo pristojnega nadzornega organa države članice EU, saj velja domača licenca.

5.2.3 FAZA SODELOVANJA V ERM II

Ta faza je trajala od 28. junija 2004 do 11. julija 2006, ko je bila sprejeta odločitev, da Slovenija izpolnjuje pogoje za uvedbo evra.

Junija 1997 je Evropski svet na zasedanju v Amsterdamu sklenil, da se z začetkom tretje faze ekonomske in monetarne unije 1. januarja 1999 vzpostavi nov mehanizem

²⁴⁷ Letno poročilo Banke Slovenije za leto 2006, str. 4.

²⁴⁸ Mencinger, Jože, Nominalna in realna konvergenca kandidatki za EU in EMU; Gospodarska gibanja, EIPF, št.7–8, 2002, str. 35.

²⁴⁹ Lavrač, Vladimir, Kdaj lahko pričakujemo vključevanje Slovenije v Evropsko monetarno unijo?, Bančni vestnik, Združenje bank Slovenije, št. 6, 2002, str. 8.

²⁵⁰ Majcen Špela, Roter Mojca: Pomembnejše finančne prilagoditve centralne banke ob vstopu v EMU, Banka Slovenija, 2002, str. 6.

deviznega tečaja (Exchange Rate Mechanism – ERM II), ki je nadomestil tedanji Evropski monetarni sistem iz leta 1979.²⁵¹ ERM II zagotavlja stabilnost deviznih tečajev ter povezanost med evrom in valutami tistih držav članic, ki niso uvedle evra. Valute, ki sodelujejo v sistemu, so vezane na evro: določeno je bilateralno razmerje med posameznimi valutami držav članic in evrom.²⁵² Sodelovanje v sistemu je prostovoljno, a le z vidika odločitve, kdaj se država vključi v ERM II, sicer pa se od njih pričakuje vezava valut na evro znotraj ERM II.²⁵³

Nove članice lahko takoj po vstopu v EU zaprosijo za članstvo v mehanizmu. Slovenija je v ERM II vstopila 28. 6. 2004. Namen vključitve v ERM II je bil zagotoviti stabilnost tečaja EUR/SIT kot enega od maastrichtskih kriterijev. V ERM II so valute držav članic, ki niso uvedle evra in sodelujejo v tem sistemu, vezane na evro, vendar lahko tečaj valute niha znotraj določenega razpona. Standardni razpon nihanja znaša +/- 15 % od centralnega tečaja, lahko pa se dogovori tudi za ožji razpon.²⁵⁴

Za vstop v EMU mora država sodelovati v ERM II najmanj dve leti brez devalvacij svoje valute.²⁵⁵ Namen ERM II je v državah članicah EU zunaj evroobmočja zagotoviti usmerjenost k stabilizacijskim politikam in doseganju konvergence ter jih pripraviti na postopni prevzem evra.²⁵⁶ Slovenski tolar se je v ERM II vključil 28. junija 2004.²⁵⁷ Z vstopom države v ERM II se pri bankah posledično znižajo obrestne marže, spremeni se struktura bilance (odprta devizna pozicija), spremeni se kakovost kreditnega portfelja, povečajo pa se kapitalski prilivi.²⁵⁸

5.2.4 VSTOP V EMU – FAZA UVEDBE EVRA

²⁵¹ Majcen, Špela, ERM II, Bančni vestnik, Združenje bank Slovenije, št. 5, 2002, str. 18.

²⁵² Lavrač, Vladimir, Kdaj lahko pričakujemo vključevanje Slovenije v Evropsko monetarno unijo?, Bančni vestnik, Združenje bank Slovenije, št. 6, 2002, str. 9.

²⁵³ Majcen, Špela, ERM II, Bančni vestnik, Združenje bank Slovenije, št. 5, 2002, str. 18.

²⁵⁴ Letno poročilo Banke Slovenije za leto 2006, str. 5.

²⁵⁵ Banka Slovenije, Kriteriji za uvedbo evra, URL: <http://www.bsi.si/ekonomska-in-monetarna-unija.asp?MapaId=1280> (5.4.2009)

²⁵⁶ Economic and monetary union, Compilation of Community Legislation, Luxemburg: European Communities, 1999, str. 137–139 (258 strani).

²⁵⁷ Petrač, Martin, Uvedba evra v Sloveniji, diplomsko delo, Univerza v Ljubljani, Ekonomska fakulteta, 2006, str. 7.

²⁵⁸ Štiblar, Franjo, Posledice vstopa Slovenije v EU in priprave na EMU – za monetarni in bančni sektor ter politiko, Slovensko pravo in gospodarstvo ob vstopu Slovenije v Evropsko Unijo, Mednarodna konferenca, Pravna fakulteta Univerze v Ljubljani (Littera Scripta Manet), Portorož, 21. – 23. april 2004, str. 45.

Zadnja faza se je začela 1. januarja 2007, ko je Slovenija izpolnila zahtevana konvergenčna merila in uvedla evro.

Pogodba o Evropski uniji (Maastrichtska pogodba), določa konvergenčne (maastrichtske) kriterije, ki jih mora država izpolniti, da lahko sodeluje v EMU oziroma prevzame evro. Pogoja za prevzem evra kot domače valute sta bila uskladitev nacionalne zakonodaje z ustanovitveno pogodbo EU in statutom Evropske centralne banke ter izpolnitev maastrichtskih kriterijev monetarne konvergence.

5.2.4.1 Uskladitev nacionalne zakonodaje z ustanovitveno pogodbo EU in statutom ECB

Postopek odločanja o sprejemu s strani EU in EMU je obsegal:²⁵⁹

- pripravo poročila o izpolnjevanju konvergenčnih kriterijev (pomlad 2006),
- odločbo Sveta EU o izpolnjevanju pogojev za prevzem evra ter odpravi derogacije,
- odločbo Sveta EU o dnevu uvedbe evra in nepreklicnem ter trajnem menjalnem razmerju med evrom in tolarjem (tečaj 239,64 SIT = 1 EUR).

Uredbe za uvedbo evra

a) **Uredba Sveta (ES) št. 1103/97** z dne 17. junija 1997, ki je bila spremenjena in dopolnjena z uredbo sveta (ES) št. 2595/2000 z dne 27. novembra 2000. Ta uredba ureja praktična vprašanja, ki predstavljajo monetarno pravo EU in določa substitucijo košarice evropskih valut (ECU) s skupno valuto evrom, kontinuiteto pogodb, pravila pretvarjanja in zaokroževanja.

b) **Uredba Sveta (ES) št. 974/98** z dne 3. maja 1998, ki je bila spremenjena in dopolnjena z Uredbo Sveta (ES) št. 2596/2000 z dne 27. novembra 2000, ureja praktična vprašanja, ki predstavljajo monetarno pravo EU.

c) **Uredba Sveta (ES) št. 2866/98** o menjalnih razmerjih med evrom in valutami držav članic, ureja menjalna razmerja med evrom in valuto države članice, ki evro uvaja.

Uredba obravnava splošne značilnosti monetarnega prava v evroobmočju.

Implementiranje uredb o uvedbi evra je zahtevalo veliko sprememb in prilagoditev določenih predpisov na nacionalni ravni. Ministrstvo za finance je izdalo seznam

---

²⁵⁹ Štiblar, Franjo, Pomen in način uvedbe evra, Gospodarska gibanja, EIPF, št. 386, 2006, str. 9.

predpisov, ki jih je bilo potrebno spremeniti oziroma seznam veljavnih predpisov, ki jih je bilo potrebno dopolniti. To se je nanašalo na Zakon o Banki Slovenije, Zakon o plačilnem prometu, Zakon o davku na izplačane plače, Zakon o prekrških, Zakon o finančnih zavarovanjih, Zakon o gospodarskih družbah, Zakon o denarni enoti Republike Slovenije, Zakon o uporabi denarne enote Republike Slovenije.

Poleg tega je bil potreben tudi sprejem nekaterih novih predpisov, na primer Zakona o uvedbi evra in Zakona o dvojnem označevanju cen v tolarjih in evrih. Nacionalna zakonodaja je prav tako predpisala mehanizem pretvorbe državnega in zasebnega dolga, namesto nacionalne obrestne mere je bilo uvedeno sklicevanje na EURIBOR.²⁶⁰ Spremeniti je bilo potrebno določbe korporacijskega prava, sprejeti določbe o ustanovitvi gospodarske družbe z osnovnim kapitalom v evrih in pretvorbi osnovnega kapitala gospodarske družbe iz tolarjev v evre, izdajanje finančnih izkazov in letnih poročil v evrih ter vodenje računovodstva v evrih. Prilagoditi je bilo potrebno predpise o plačevanju davkov in prispevkov oziroma vračilo le-teh v evrih. Slovenija je pravtako spremenila predpise o trgu vrednostnih papirjev, regulirala način prehoda na plačevanje z evri pred organi državne uprave in uredila označevanje obveznic in menjavo vrednostnih papirjev.

5.2.4.2 Prilagoditve Banke Slovenije ob uvedbi evra

BS je z uvedbo evra postala del Evrosistema in je prenesla pristojnosti glede vodenja monetarne politike na Evrosistem. Guverner BS je postal član Sveta ECB.

Prilagoditve Banke Slovenije ECB ob uvedbi evra:

- BS je morala vplačati svoj delež vpisanega kapitala ECB, ki je dodeljen po ključu za vpis kapitala. Kapital ECB v skupnem znesku znaša pet milijard EUR²⁶¹ in se lahko poveča še za 5 milijard EUR,²⁶²

---

²⁶⁰ Temperton, P., The Euro, 2nd Edition, West Sussex: John Wiley and Sons LTD., 1988, str. 166.

²⁶¹ 28. člen statuta ESCB/ECB: Kapital ECB, ki postane operativen ob njeni ustanovitvi, znaša 5 milijard EUR.

²⁶² Council Regulation No 1009/2000 of 8 May concerning capital increases of the European Central Bank: ta uredba Sveta EU določa, da lahko Svet ECB določi, da se kapital poveča za dodaten znesek v višini do 5 milijard EUR.

- centralne banke držav članic EU, ki niso uvedle evra, so morale vplačati 5 % svojega deleža v kapitalu ECB kot minimalni prispevek za stroške poslovanja ECB;
- Centralna banka mora ob uvedbi evra prenesti na ECB del svojih deviznih rezerv sorazmerno z njenim deležem v vpisanem kapitalu ECB.²⁶³ Skupno centralne banke držav euroobmočja prenesejo devizne rezerve do zneska v protivrednosti 50 milijard EUR,²⁶⁴ ta znesek pa se lahko poveča še za 50 milijard EUR. Tisti del deviznih rezerv, ki ni bil prenesen na ECB, pa še vedno ostane v upravljanju pri nacionalni centralni banki;²⁶⁵
- smernice ECB o sestavi, vrednotenju in značilnostih začetnega prenosa deviznih rezerv določajo, da nacionalne centralne banke držav članic, ki so uvedle evro, prenesejo v začetku leta 1999 na ECB devizne rezerve po valutni strukturi 85 % v USD ali JPY in 15 % v zlatu;²⁶⁶
- centralna banka države članice, ki je uvedla evro, prispeva tudi k rezervam oziroma rezervacijam ECB. Denarni prihodki nacionalnih centralnih bank držav evroobmočja se združijo, nato pa se porazdelijo nacionalnim centralnim bankam sorazmerno z njihovimi plačanimi deleži v kapitalu ECB;²⁶⁷
- med leti 1999 in 2001 se denarni prihodek ni združeval, temveč je bil ugotovljen po alternativni metodi. V obdobju 2002 do 2007 je bilo prehodno obdobje, v katerem se je postopno prešlo na metodo razdelitve dohodka po kapitalskem ključu. Če ima ECB izgubo, se primanjkljaj pokrije iz splošnega rezervnega sklada ECB in iz denarnih prihodkov v določenem poslovnem letu, če tako odloči Svet ECB;

²⁶³ 105. člen Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti določa, da Eurosistem ima in upravlja devizne rezerve držav članic, ki so uvedle evro.

²⁶⁴ 30. člen Statuta ESCB/ECB: nacionalne centralne banke oskrbijo ECB z deviznimi rezervami, evri, rezervnimi pozicijami pri MDS in posebnimi pravicami črpanja, do zneska v protivrednosti 50 milijard EUR. Svet ECB določi delež, ki se na ECB prenese po njeni ustanovitvi, in zneske, ki se prenesejo pozneje. Ecb je polno upravičena imeti in upravljati devizne rezerve, ki so nanjo prenesene, ter jih uporabljati za namene, določene s statutom.

²⁶⁵ Regulation (EC) No 1010/2000 of 8 May 2000 concerning further calls of foreign reserve assets by the European Central Bank. Uredba določa, da lahko ECB zahteva od nacionalnih centralnih bank dodatne rezerve v znesku največ 50 milijard EUR.

²⁶⁶ Guideline of the European Central Bank of 3 November 1998 as amended by the guideline of 16 November 2000 on the composition, valuation and modalities for the initial transfer of foreign-reserve assets, and the denomination and remuneration of equivalent claims (ECB/2000/15).

²⁶⁷ 33. člen Statuta ESCB/ECB: rezerve se povečujejo iz čistega dobička ECB. Znesek, ki ga določi Svet ECB in ki ne sme presežati 20 % čistega dobička, ECB prenese v splošni rezervni sklad največ do višine, ki je enaka 100 % kapitala. Preostali čisti dobiček se razdeli med delničarje ECB sorazmerno z njihovimi vplačanimi deleži.

- bankovce izdajajo vse nacionalne centralne banke držav evroobmočja ter tudi ECB;²⁶⁸
- kovance izdajajo države evroobmočja, ne pa tudi ECB. ECB pa odobri količino izdanih kovancev v skladu s predlogi držav.²⁶⁹

Z vstopom v EU ni bilo za BS bistvenih sprememb, z vstopom v EMU in v režim ERM2 pa je slovenska centralna banka izgubila instrumente monetarne in tečajne politike. Ostala ji je nadzorna funkcija nad bankami in sodelovanje kot podporni člen v sistemu Evropske centralne banke.²⁷⁰

5.2.4.3 Izpolnitev Maastrichtskih kriterijev monetarne konvergence

Po bivanju v čakalnici ERM II od junija 2004 je Slovenija v času končne odločitve o sprejemu Slovenije v EMU, to je marca 2006, izpolnila maastrichtske kriterije.²⁷¹

Tabela 18: Izpolnitev Maastrichtskih kriterijev monetarne konvergence

	Kriterij	Slovenija
Inflacija (% , marec 2006)	2,6	2,3
Dolgoročna obrestna mera (% , marec 2006)	5,4	3,8
Javni deflцит (v % BDP, 2005)	-3,0	-1,9
Javni dolg (v % BDP, 2005)	60	29,1
Stabilnost tečaja (28. 6. 2004–28. 4. 2006)	(+0,1 %–0,2 od centralne paritete)	(+0,1 %–0,2 od centralne paritete)

²⁶⁸ 106 (1) Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti in 16. člen statuta ESCB/ECB določata: ECB in nacionalne centralne banke bodo izdajale bankovce. Bankovci, ki jih izdajajo ECB in nacionalne centralne banke, so uradno plačilno sredstvo.

²⁶⁹ 106 (2) člen. Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti: države članice izdajajo kovance, ECB pa mora odobriti predlagano količino kovancev.

²⁷⁰ Štiblar, Franjo, Posledice vstopa Slovenije v EU in priprave na EMU – za monetarni in bančni sektor ter politiko, Slovensko pravo in gospodarstvo ob vstopu Slovenije v Evropsko unijo, Mednarodna konferenca, Pravna fakulteta Univerze v Ljubljani (Littera Scripta Manet), Portorož, 21. –23. april 2004, str. 4.

²⁷¹ Štiblar, Franjo, Pomen in način uvedbe evra, Gospodarska gibanja, EIPF, št. 386, 2006, str. 9.

Vir: Štiblar, Franjo, Pomen in način uvedbe evra, Gospodarska gibanja, EIPF, št.386, 2008, str. 9.

Evro je 1. 1. 2007 postal zakonito plačilno sredstvo v Sloveniji in tako zamenjal slovenski tolar po tečaju 239,64 SIT za en EUR. Slovenija je s prevzemom evra postala trinajsta članica evropske monetarne unije in s tem dosegla končno stopnjo ekonomske integracije.²⁷²

5.3 NOVI BANČNI ZAKON OB VSTOPU SLOVENIJE V EMU

Novi zakon o bančništvu (Ur. l. RS, št.131/2006, Zban-1) je bil sprejet na seji 23. novembra 2006, veljati pa je začel 1. januarja 2007, ko je Slovenija vstopila v Evropsko monetarno unijo. Gre za tretji slovenski bančni zakon, ki je trenutno v veljavi²⁷³ in je nadomestil Zban iz leta 1999.

Razlog za sprejem novega zakona je bila uskladitev z novima Direktivama 2006/48/ES in 2006/49/ES oziroma CAD 3 Direktivo, ki je povzela nove, znatno podrobnejše in kompleksnejše standarde varnega in skrbnega poslovanja bank (tako imenovani Basel II). Prenos te ureditve v pravo RS je zahteval obsežnejše spremembe ključnih področij urejanja poslovanja bank, in sicer področja upravljanja s tveganji in nadzora, zaradi katerih je bilo treba dopolniti ali spremeniti ureditev v skoraj vseh poglavjih tedaj veljavnega ZBan. Pregledneje je bilo, da se je, namesto s spremembo tedanjega ZBan, ta prenos opravil z novim zakonom.²⁷⁴ Istočasno je bil sprejet tudi nov Zakon o Banki Slovenije (Ur. l. RS, št. 131/2006).

Najpomembnejša načela in rešitve, ki jih je novi Zakon o bančništvu uvedel so:²⁷⁵

- **načelo varnega, skrbnega in preglednega poslovanja bank**, ki zahteva da banke z ustreznimi ukrepi učinkovito upravljajo s tveganji, katerim so izpostavljene v svojem

²⁷² Štiblar Franjo, Ahtik Meta, Položaj slovenskega bančništva v EMU, Bančni vestnik, Združenje bank Slovenije, št.1–2, 2008, str. 25.

²⁷³ Diplomsko delo se nanaša na časovno obdobje do 5. 4. 2009.

²⁷⁴ Mnenje Evropske Centralne Banke z dne 19. 9. 2006 na zahtevo slovenskega MF o nekaterih določbah predloga Zakona o bančništvu, str. 3., URL: http://www.ecb.int/ecb/legal/pdf/sl_con_2006_48_f_sign.pdf (6. 3. 2009).

²⁷⁵ Predlog Zban-1, 2006, str. 2–3.

poslovanju. To načelo se uresničuje preko pravil, določenih v četrtem poglavju, Upravljanje s tveganji in s pravili drugega poglavja, ki govorijo o statusnem ustroju banke. Preglednost poslovanja banke se dodatno zagotavlja s pravili o javni objavi letnih poročil, določenih v petem poglavju Poslovne knjige in letno poročilo;

- **načelo učinkovitega poslovanja bank**, ki je v novem zakonu uresničeno v precej večjem obsegu kot doslej predvsem na podlagi novih Baselskih standardov. Nova pravila o kapitalskih zahtevah, določena v četrtem poglavju, bankam omogočajo uporabo IRB-pristopov, prilagojenih tveganju in poslovanju vsake banke ter ustrezno upoštevanje ukrepov omejevanja tveganj in razpršitve kreditnih tveganj pri izračunavanju kapitalskih zahtev;

- **načelo skrbnega in učinkovitega nadzora**, ki zagotavlja, da banke poslujejo v skladu s pravili upravljanja s tveganji in drugimi pravili varnega in skrbnega poslovanja in določa, da nadzor nad bankami upravlja ustrezen nadzorni organ, BS, ki lahko za ta namen izreče določene ukrepe. Pravila o nadzoru so vsebovana v sedmem poglavju bančnega zakona, Nadzor nad bankami;

- **načelo zaupanja vlagateljev**, ki se uresničuje zlasti prek pravil o jamstvu za vloge, določenih v osmem poglavju Zajamčene vloge, in pravil, določenih v šestem poglavju Varovanje zasebnih podatkov.

Zban-1 je zagotovil uskladitev slovenske bančne ureditve z direktivama 2006/48/ES in 2006/49/ES. Z ostalimi relevantnimi bančnimi direktivami je bil usklajen že Zban, tako da je ureditev v Zban-1 glede tega ostala nespremenjena.²⁷⁶ S 1. 1. 2008 so v vejavo stopile še tiste določbe Zban-1, za katere je direktiva predvidela kasnejši rok začetka veljavnosti, tako da so od takrat naprej v veljavi vse določbe CDR oziroma CAD 3 Direktive.²⁷⁷

²⁷⁶ Ibid., str. 4.

²⁷⁷ Weiss, Monika, Basel II je tu: zaostritev posojilnih pogojev za slabše stranke, Finance, št. 248, 2007, str. 4–5.

5.4 POLOŽAJ SLOVENSKEGA BANČNIŠTVA OB VSTOPU V EMU

Kreditne institucije, registrirane v Sloveniji, in podružnice tujih kreditnih institucij pri nas predstavljajo po številu 0,44 % vseh kreditnih institucij v monetarni uniji, delež njihove aktive pa je le 0,14 % aktive vseh obravnavanih kreditnih institucij, kar kaže podpovprečno razvitost bančništva v Sloveniji. Kazalca razvitosti bančništva, kot sta odstotek aktive na BDP in odstotek depozitov v BDP, kažeta na precejšnje zaostajanje Slovenije, saj po aktivih dosega le 38,68 %, po depozitih pa 53,82 % tehtanega povprečja članic monetarne unije. Podpovprečna je tudi velikost kreditnih institucij, ki dosega le 31,85 % povprečne velikosti kreditne institucije v evrskem območju. Po številu zaposlenih na kreditno institucijo je Slovenija 22 % nad povprečjem monetarne unije.²⁷⁸ Koncentracija na slovenskem bančnem trgu je večja, kot v povprečju drugih članic monetarne unije, kar je zaradi majhnosti države razumljivo. Tudi bančne storitve so v Sloveniji prebivalstvu slabše dostopne kot v drugih članicah monetarne unije, saj je število prebivalcev, ki jih »oskrbuje« ena kreditna institucija, za 44 % večje od povprečja v monetarni uniji. Po posojilih gospodarstvu, merjenih kot delež BDP, so bile konec leta 2006 slovenske banke blizu povprečja evrskega območja, medtem ko je zaostanek na področju posojil gospodinjstvom precej večji. Razmerje med obrestnimi in neobrestnimi prihodki bank je v Sloveniji 58,7 % : 47 %. Glede solventnosti slovensko bančništvo za 10 % zaostaja za povprečjem monetarne unije v letu 2006, pri koeficientu likvidnosti, merjenim kot odstotek vsote, dolgovane kreditnim institucijam, pa je zaostanek bistveno večji, 60 %. V letu 2006 so slovenske banke dosegle ROA v višini 0,89, kar je 17 % nad povprečjem bančnih sektorjev članic monetarne unije. V dobičku na kapital ROE pa je bil slovenski bančni sektor 14,98 %, za 13,3 % pod povprečjem evrskega območja. Glede ekonomičnosti je zaostajalo bančništvo Slovenije 8 % (stroški v prihodku) oziroma 58 % (izdatki v aktivih) za povprečjem evropske monetarne unije.

Razvidno je, da so bile na nekaterih področjih bančništva izboljšave potrebne,²⁷⁹ da bi dohiteli »standarde« EMU, medtem ko je bilo na drugih področjih stanje zadovoljivo.²⁸⁰

²⁷⁸ Štiblar Franjo, Ahtik Meta, Položaj slovenskega bančništva v EMU, Bančni vestnik, Združenje bank Slovenije, št. 1–2, 2008, str. 25.

²⁷⁹ Gre za tržno koncentracijo, zmanjšanje deleža tujcev, tehnološki skok, dvig deleža neobrestnih prihodkov, povečevanje produktivnosti in ekonomičnosti bank, izboljšavo likvidnosti in solventnosti bank ter dvig »bankizacije« slovenskega gospodarstva.

Ob nekaj izjemah je nadaljni razvoj slovenskega bančnega sektorja odvisen predvsem od razvoja realnega sektorja in standarda v državi. Kolikor bo le-ta hitrejši od povprečja razvoja članic monetarne unije, toliko hitreje in lažje bo bančništvo Slovenije dohitevalo bančne sektorje drugih bolj razvitih članic evrskega območja, oziroma dosegalo njegove standarde.²⁸¹

---

²⁸⁰ Razširjenost bančne mreže in število bankirjev, rentabilnost aktive ROA, delež posojil gospodarstva v BDP.

²⁸¹ Štiblar Franjo, Ahtik Meta, Položaj slovenskega bančništva v EMU, Bančni vestnik, Združenje bank Slovenije, št. 1–2, 2008, str. 35.

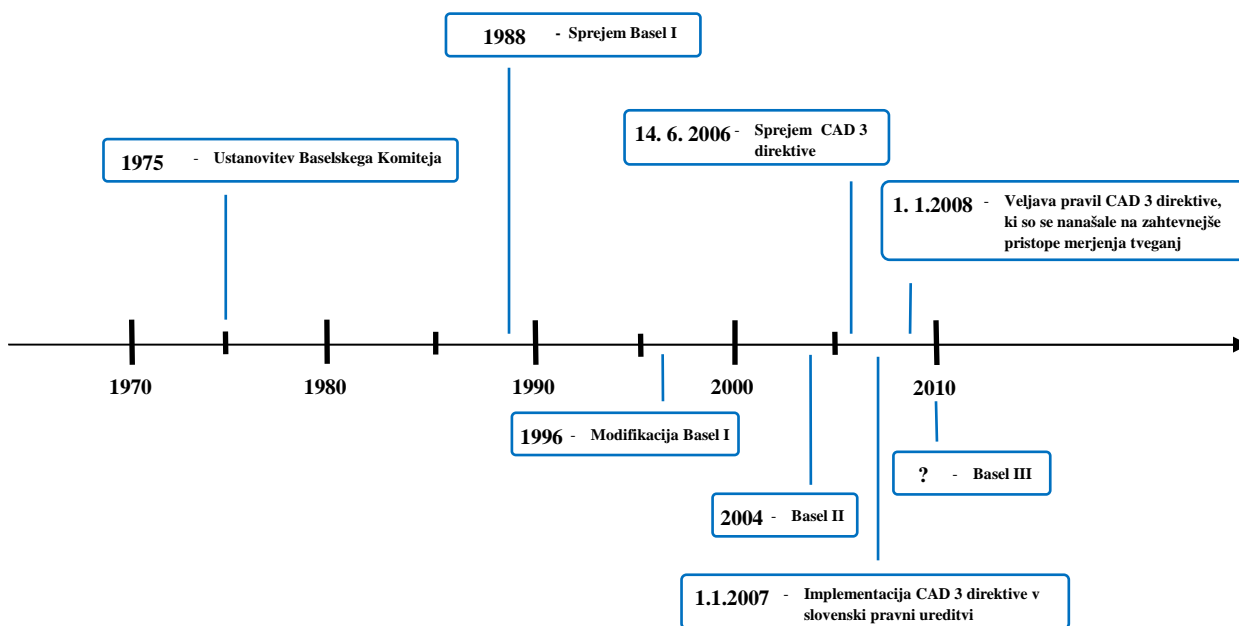
6 UVELJAVITEV BASELSKEGA KAPITALSKEGA SPORAZUMA

6.1 BASELSKA PRIPOROČILA

Leta 1975 je bil ustanovljen Baselski odbor ali Komite za nadzor bank, ki so ga ustanovili guvernerji skupine desetih najrazvitejših gospodarskih držav, imenovanih G-10, predstavlja pa odbor bančnih nadzornih oblasti.

Baselska priporočila so minimalni standardi, ki jih objavlja Komite, namenjeni so predvsem državam članicam Mednarodne banke za poravnavo (BIS) in niso zavezujoči. Države se same odločajo, ali jih bodo sprejele v svojo zakonodajo, vendar so standardi že tako mednarodno uveljavljeni, da jih uporabljajo po vsem svetu.²⁸²

Shema 6: Prikaz razvoja Baselskih kapitalskih standardov (1975–2008)

Vir: Lastni prikaz

²⁸² The New Basel Capital Accord: an explanatory note«, Secretariat of the BaselCommittee on Banking Supervision, 2001, str. 2.

6.2 BASELSKI KAPITALSKI SPORAZUM

Baselski kapitalni sporazum iz leta 1988 je bil rezultat prizadevanja Baselskega komiteja za poenotenje minimalnih kapitalnih zahtev za banke. Guvernerje centralnih bank iz skupine G-10 je začelo skrbeti za stabilnost mednarodnega finančnega sistema, saj se je kapital nekaterih največjih svetovnih bank zaradi konkurenčnega boja nevarno znižal.

Osnovni namen vzpostavitve kapitalnega sporazuma je bil okrepiti kapitalno osnovo bank, povečati stabilnost mednarodnega finančnega sistema in izenačiti pogoje poslovanja za vse udeležence na trgu. V prvi fazi je bil kapital namenjen predvsem pokrivanju kreditnega tveganja bank, leta 1996 pa so kapitalni sporazum modificirali in uvedli tudi kapitalne zahteve za tržna tveganja. V okvir tržnih tveganj spadata predvsem obrestno in valutno tveganje. Prvič je bila na razpolago dana možnost, da posamezne banke uporabijo lastne metode merjenja tržnih tveganj. Sporazum je »uzakonilo«²⁸³ več kot 100 držav, zato je njegova prednost tudi njegova splošna razširjenost in enostavnost.²⁸⁴

6.3 SPREJEM BASLA II

Glede obstoječih režimov varnosti poslovanja finančnih institucij prve generacije (ohranitve solventnosti bank in zavarovalnic) so se v začetku 90-ih let vse bolj pojavljala mnenja, da ne upoštevajo novih tveganj (le-ta izhajajo iz novih finančnih produktov, iz liberalizacije finančnih trgov, iz institucionalnega povezovanja v in med sektorji, v in med državami) in da niso dovolj občutljivi na obstoječa tveganja.

Glavna kritika starega kapitalnega sporazuma je bila, da premalo upošteva predvsem nekreditna tveganja, ki so v zadnjih letih pridobila na pomenu in da se osredotoča zgolj na kvantitativno merjenje kapitalne ustreznosti, zanemarija pa kvalitativni vidik, ki je prav tako pomemben.²⁸⁵ Rasla je želja po vzpostavitvi novih standardov varnosti poslovanja druge generacije (BIS II).

---

²⁸³ Standardi pravnoformalno niso zavezujoči.

²⁸⁴ Slak, Leon, Obvladovanje tveganj v bančnem poslovanju po novem kapitalnem sporazumu Basel II, Magistrsko delo, Fakulteta za Podiplomske državne in evropske študije, 2005, str. 25–26.

²⁸⁵ Sušnik, Saša, Prihodnost baselskih kapitalnih standardov, Bančni vestnik, Združenje bank Slovenije, št. 4, 2001, str. 40.

BIS II več pozornosti namenja operativnemu tveganju, ki ga do takrat niso posebjaj obravnavali. Poleg tega predlaga bankam različne pristope za merjenje zahtev za kreditno in operativno tveganje. S tem omogoča prosto izbiro tistega pristopa, ki najbolj ustreza njihovi velikosti, razvitosti in ostalim značilnostim njihovega poslovanja.²⁸⁶

Tabela 19: Primerjava med Basel I in Basel II

<i>Basel I, 1988</i>	<i>Basel II, 2004</i>
<i>Enotna mera za tveganost terjatev (predpisana shema za izračun tehtane tvegane aktive)</i>	<i>Večje priznavanje internih sistemov bank za oceno tveganj, selitev poudarka iz regulative na nadzor, večja vloga tržnih udeležencev.</i>
<i>Eno pravilo ustreza vsem (»One size fits all«), ravnotežje med natančnostjo in enostavnostjo</i>	<i>Fleksibilnost pravil, spodbude za boljše upravljanje s tveganji - namen je zagotoviti enake možnosti.</i>
<i>Majhna diferenciacija tveganja</i>	<i>Večja občutljivost na tveganja (bolj kompleksna pravila).</i>

Vir: The New Basel Capital Accord: an explanatory note, 2001, str. 1

Potreba po novi, boljši zaščiti, ki naj bi jo prinesli BIS II standardi je nastala predvsem kot posledica globalizacije, saj z njo prihaja do vedno novih tveganj. Standardi so bili dokončno sprejeti decembra 2004.²⁸⁷ BIS II je tako na treh stebrih zasnovan režim za banke. Revidiranemu stebru za izračun minimalno zahtevanega kapitala je baselski sporazum dodal dva nova stebra: regulativni nadzor in tržna disciplina.

²⁸⁶ The New Basel Capital Accord: an explanatory note«, Secretariat of the Basel Committee on Banking Supervision, 2001, str. 2.

²⁸⁷ Štiblar, Franjo, Povezovanje finančnih institucij in varnost njihovega poslovanja s posebnim ozirom na banke, Bančni dnevi, 2005, str. 19.

6.3.1 PRVI STEBER – finančna ustreznost

Prvi steber govori o finančni ustreznosti. Gre za kreditno, tržno in operacijsko tveganje bank. Pri oceni kreditnega tveganja, kot še vedno najpomembnejšega v BIS II, vrednost zahtevanega kapitala lahko niha med 1,6 % in 12 % glede na rating kreditojemalca in način zavarovanja, ki ga poda neodvisna zunanja rating institucija (standardni pristop) oziroma notranja bonitetna služba (interni modeli ocenjevanja tveganj v okviru samih bank, za katere ni potrebna potrditev nadzornika). Znesek kapitala, ki naj bi ga banka imela za zaščito pred kreditnim tveganjem, je funkcija petih dejavnikov: verjetnosti stečaja dolžnika, pričakovane stopnje izgube v primeru stečaja, izpostavljenosti ob stečaju, dospelosti kredita in stopnje diverzifikacije (negativne korelacije) kreditnega portfelja banke.

Pri standardnem pristopu banka oceni le prvi dejavnik, druge oceni zunanji nadzornik, pri internih modelih pa mora banka oceniti vse dejavnike. Gre za model kreditnih rizikov.²⁸⁸ Koeficient kapitalske ustreznosti, ki ga izračunamo kot razmerje med celotnim kapitalom in tehtano aktivo,²⁸⁹ mora predstavljati najmanj 8 % celotnega kapitala banke.

Shema 7: Koeficient kapitalske ustreznosti

$$\text{Min. kapitalski koeficient (8 \%)} = \frac{\text{celotni kapital}}{\text{kreditno tveganje} + \text{tržna tveganja} + \text{operativno tveganje}}$$

Vir: The New Basel Capital Accord, 2001, str. 3

V letu 2007 se je izkazalo, da zunanje bonitetne agencije niso prava rešitev za oceno tveganj v standardiziranem postopku. Izkušnje kažejo, da so vedno znova napačno ocenjevale boniteto posameznih firm, bank, poslov in držav. Velikokrat ne poznajo dobro konkretne situacije, so pogosto preblizu bankam plačnicam, zato velikokrat dajejo pristranske ocene. V svetu poznane agencije so še nekako uspešne v enostavni

²⁸⁸ Ibid., str. 20.

²⁸⁹ Tehtana aktiva je seštevek knjigovodskih stanj vseh aktivnih bilančnih in zunajbilančnih postavk, zmanjšanih za oblikovane posebne rezervacije za te postavke in tehtane po stopnji tveganosti.

ekstrapolaciji trendov iz preteklosti, odpovedo pa v kritičnih trenutkih velikih sprememb ali obratov. Poleg tega so novi, izjemno komplicirani matematični modeli izračuna tveganja po BIS II, ki so jih uvedle velike banke, odpovedali že ob prvi priložnosti in tako niso preprečili nastanka finančne krize v letu 2007, ki izhaja iz slabih drugorazrednih hipotekarnih kreditov v ZDA.

6.3.2 DRUGI STEBER - regulativni nadzor

Regulativni nadzor, kot ga predpisuje BIS II, zahteva **od nadzornikov**, da preverjajo, ali ima vsaka banka ustrezen notranji proces ocenjevanja tveganja in računanja kapitalskih zahtev.²⁹⁰ 8 % koeficient kapitalske ustreznosti je namreč le potreben, ne pa tudi zadostni pogoj za zagotovitev varnega poslovanja banke. Nadzorniki morajo imeti zato pooblastilo, zahtevati višjo kapitalsko ustreznost, kot jo določi banka sama ali kot jo izračuna v skladu z metodologijo. To je še posebej pomembno takrat, ko je banka pomembna iz systemskega vidika in bi njene težave lahko ogrozile stabilnost finančnega sistema. Cilj nadzornikov pri preverjanju kapitalske moči bank na tem področju je torej zagotoviti, da je obseg kapitala skladen s tveganostjo njihovega celotnega poslovanja.

V bančništvu igra zunanji nadzorni pregled državnih nadzornih institucij ključno vlogo kvalitativne ocene tveganj. Pri nas opravlja nadzorno funkcijo **BS**, ki lahko postavi dodatne kapitalske zahteve in hitro reagira, če bi kapital padel pod zahtevano minimalno mejo.

Že prvo leto po uveljavitvi BIS II je bilo jasno, da so obrestna in nekatera druga bančna tveganja ostala v drugem stebru v diskreciji nadzornikov. Potem ko je bil z najbolj zahtevnimi matematičnimi modeli izračunan tvegani kapital, so se izračunane številke kalibrirale z faktorjem 1,06, katerega velikost je izmišljena zato, ker so simulacije (QIS) pokazale, da si velike banke z internimi modeli izračunavajo premajhen rizični kapital. Ob tem lahko nadzorniki poljubno podajo svoje dodatne kapitalske zahteve. Oboje popolnoma diskreditira izračun tveganega kapitala z novimi zahtevnimi matematičnimi modeli.²⁹¹

---

²⁹⁰ The New Basel Capital Accord: an explanatory note«, Secretariat of the BaselCommittee on Banking Supervision, 2001, str. 5.

²⁹¹ Štiblar, Franjo, Odkrite slabosti uveljavitve BIS II, Bančni vestnik, Združenje bank Slovenije, št. 5, 2008, uvodnik.

6.3.3 TRETJI STEBER- tržna disciplina

Namen tretjega stebra je **povečanje tržne discipline s povečanjem obsega podatkov**, ki jih morajo banke razkriti. Večji obseg javnega razkritja ter objave podatkov in informacij, povezanih z bančnim poslovanjem in profilom tveganja banke, naj bi omogočili tržnim udeležencem boljši pregled nad poslovanjem bank.²⁹² Banke morajo vsaj vsake pol leta objavile podatke o poslovanju, kapitalska učinkovitost pa se razkriva četrtletno. Predmet razkritij se nanaša na **strukturo kapitala, kapitalsko ustreznost in izpostavljenost tveganju**.

Glede različnih diskrecijsko postavljenih obdobj (in obsega informacij) razkritij podatkov v tretjem stebru BIS II bi bila boljša rešitev, če bi predpisali krajša obdobja, izjemoma pa bi nadzorniki dovolili njihovo podaljšanje, in ne nasprotno. To bi zmanjšalo tudi število diskrecijskih intervencij nadzornikov.

6.4 IMPLEMENTACIJA BASLA II OZIROMA CAD 3 DIREKTIVA

V letu 2003 je v okviru slovenskih priprav na implemetacijo novega sporazuma (oziroma direktive) o kapitalski ustreznosti pričel delovati odbor za Basel II pri Združenju bank Slovenije. V njem so sodelovali BS, Združenje bank Slovenije in štirinajst od takrat dvajsetih slovenskih bank.²⁹³

EU je z CAD 3 ali CDR direktivo²⁹⁴ umestila pravila kapitalskega sporazume Basel II v svoj pravni red. Znotraj te direktive je vsebina baselskega sporazuma prilagojena ciljem in posebnostim enotnega evropskega bančnega trga, direktiva pa je zavezujoča za vse države, članice EU. Za razliko od Baselskih standardov, ki formalnopravno niso zavezujoči, pa je evropska direktiva CAD 3 zavezujoča za vse banke, članice EU. Direktiva o kapitalski ustreznosti (CAD 3) vključuje Direktivo o začetku in opravljanju bančnih dejavnosti 2006/48/ES in Direktivo o kapitalski ustreznosti investicijskih podjetij in bank 2006/49/ES. CAD 3 direktiva je bila 14. 6. 2006 formalno podpisana v Strassbourgu in je z objavo v Uradnem listu EU istega meseca nadomestila direktivi 2000/12/ES in 93/6/EGS. Države članice so morale do konca leta 2006 sprejeti in

²⁹² Working Paper on the Pillar III – Market Discipline, Basel Committee on Banking Supervision, 2001, str. 1.

²⁹³ Rubin, Saša, Kvantitativna študija učinkov novega kapitalskega sporazuma - tuje izkušnje in domača pričakovanja, 9.strokovno posvetovanje o bančništvu, str. 8, Zveza ekonomistov Slovenije, Portorož 2003.

²⁹⁴ Capital Requirements Directive (CDR) oziroma Capital Adequacy Directive III (CAD III).

objaviti zakone in druge predpise, ki so vsebovali določila takrat nove evropske direktive. S 1. 1. 2007 so se v EU začeli uporabljati novi državni predpisi, ki so implementirali CAD 3 direktivo, razen določil, ki so se nanašala na zahtevnejše pristope merjenja tveganj in so v veljavo stopila 1. 1. 2008.

Hkratna uveljavitev baselskega kapitalskega sporazuma in evropske CAD 3 direktive naj bi zagotovila enakovreden konkurenčni položaj bank iz držav članic EU z neevropskimi bankami.²⁹⁵ Direktiva CAD 3 je v EU uveljavlja BIS II hitro, kot obvezno za vse banke EU. S časovnim prehitvanjem pri uveljavitvi BIS II so bile evropske banke postavljene v nekonkurenčni položaj večjih stroškov, saj niso mogle sočasno uveljaviti novega modela za svoje podružnice v ZDA ali drugod zunaj Evrope.²⁹⁶

Ključna razlika med Basel II in CAD 3 direktivo je, da je Basel II pravzaprav mednarodni standard, ki so ga razvili nadzorniki v sodelovanju s centralnimi bankami; gre za sporazum, ki pa ni obligatoren, na drugi strani pa je CAD 3 akt EU in je tako obvezujoč za vse tiste, ki jih naslavja, hkrati pa kot zakonski akt ne dopušča večih možnih interpretacij, njegova interpretacija pa ni stvar izbire.²⁹⁷ Struktura Basel II in CAD 3 direktive je podobna, saj oba temeljita na tristebernem sistemu, kljub temu pa med njima obstajajo razlike. CAD 3 direktiva je zavezujoča tudi za evropska investicijska podjetja, razlike pa se pojavijo tudi pri vprašanju zavarovanja operativnega tveganja.²⁹⁸

---

²⁹⁵ Rubin, Saša, EU odgovor na Basel II, Bančni vestnik, Združenje bank Slovenije, št. 4, 2003, str. 27.

²⁹⁶ Štiblar, Franjo, Odkrite slabosti uveljavitve BIS II, Bančni vestnik, 2008.

²⁹⁷ Quinn Richard, The wider application of Basel, URL: /
http://www.cityandfinancial.com/assets/documents/20051124155011Final_Basel_Accord_Flyer5_C&FW_EB.pdf (10.4.2009)

²⁹⁸ Rubin, Saša, EU odgovor na Basel II, Banka Slovenije,
URL: <http://www.bsi.si/library/includes/datoteka.asp?DatotekaId=496> (25. 2. 2009).

7 SLOVENSKE BANKE V FINANČNI KRIZI

Čeprav so vzroki sedanje finančne krize in prihajajoče gospodarske recesije stari desetletja in izhajajo iz jedra danes v svetu prevladujoče liberalne oblike tržnega sistema, je bil povod za krizo padec cen nepremičnin v ZDA, ki se je začel sredi leta 2006, prvi znaki z njim povzročene finančne krize pa so se pokazali spomladi 2007.²⁹⁹ Banke so bile pomemben vzrok finančne krize, hkrati pa so čutile njene posledice, banke v Sloveniji pri tem niso izjema.

Pok nepremičninskega balona je povzročil pok finančnega balona. Hipotekarni posojilojemalci so namreč kmalu ugotovili, da je postal njihov kredit mnogo večji od njihovih rednih dohodkov in znižane tržne vrednosti njihove nepremičnine. Zato niso bili več sposobni redno odplačevati anuitet posojil. S tem hipotekarne obveznice niso bile servisirane in tako tranše CDO niso vračale obljubljenega. Ker se ni videlo, kakšna tveganja vsebujejo, so jih njihovi imetniki (banke, finančne institucije, fizične osebe, centralne banke) začeli hitro prodajati, kar jim je dodatno znižalo ceno, saj jih nihče ni želel kupovati. Kmalu so finančne institucije ostale na aktivih z nelikvidnimi (»neprodajljivimi«) CDO, na pasivi pa morajo izplačevati depozite. Da ne bi propadli iz likvidnostnih razlogov, se morajo dodatno zadolževati na denarnem (kreditnem) trgu, kjer pa je likvidnosti zmanjkalo. Banke si niso več pripravljene posojati denarja med seboj, tudi po višjih obrestnih merah ne, ker jih skrbi, da ga ne bodo dobile nazaj.³⁰⁰

Poku nepremičninskega balona so sledili še prvi stečaji velikih bančnih ustanov in poskus oživljanja gospodarstva z davčno razbremenitvijo. Sredi poletja 2008 so dosegli vrh cene nafte³⁰¹ in drugih surovin, predvsem kmetijskih in prehrabmenih. Ameriški dolar je dosegel najnižjo raven 1,6 USD za 1 EUR. Od začetka septembra 2008 so si vse bolj kritični dogodki na finančnem področju začeli slediti z vedno večjo naglico. Posledice je že mogoče čutiti v realnem sektorju gospodarstva. Za mnoge je bil glavni povod končnega padca svetovnega finančnega sistema stečaj ameriške investicijske banke Lehman Brothers³⁰² 14. septembra 2008.³⁰³

²⁹⁹ Štiblar, Franjo, *Gospodarska kriza in slovinci, Kako jo preživeti? Gospodarska gibanja*, EIPF, 2008, str. 19.

³⁰⁰ *Ibid.*, str. 2.

³⁰¹ Pri 147 USD za sodček.

³⁰² Lehman Brothers je bila četrta največja investicijska banka v ZDA z več kot 150-letno zgodovino delovanja. 15. 9. 2008 je vložila predlog za stečaj po 11. poglavju ameriškega stečajnega zakona, kar

Trenutna kriza je izjemna v svojem globalnem obsegu, pripeljala je do trenutka, ko se je potrebno vprašati, kako krizo zajezi, saj je postopno prestopila meje nepremičninskega sektorja in se prek finančnega naposled ustavila v realnem sektorju.

7.1 NORMATIVNE PRILAGODITVE BANČNE ZAKONODAJE FINANČNI KRIZI

7.1.1 ZAKON O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O JAVNIH FINANCAH (ZJF)

Zakon je pripravilo MF takoj po sprejetju sklepov vrha Evroskupine,³⁰⁴ Vlada RS pa ga je sprejela na seji 20. 10. 2008.

Nova poglobitna rešitev spremenjenega zakona je, da se med izrednimi razmerami zaradi finančne krize dovolita dodatno zadolževanje in izdajanje državnih poroštev izven obsega, določenega z **Zakonom o izvrševanju proračuna** na podlagi 81. člena³⁰⁵ oziroma 86. člena³⁰⁶ ZJF, brez predhodnega rebalansa proračuna oziroma brez sprejetja posebnega zakona o poroštvu ali spremembe obsega državnih poroštev v zakonu o izvrševanju državnega proračuna.

---

pomeni, da so jo poskušali razdeliti na najmanjše organizacijske enote in nato te enote uspešno prodati. Zahteva za uvedbo stečajnega postopka banke Lehman Brothers je predstavljala največji stečaj v zgodovini ZDA, saj je imela omenjena banka v bilanci za 600 milijard dolarjev kapitala (Mamudi, Lehman folds with record \$613 billion debt, Marketwatch, URL: <http://www.marketwatch.com/news/story/story.aspx?guid={2fe5ac05-597a-4e71-a2d5-9b9fcc290520}>, (15. 9. 2008)).

³⁰³ Štiblar, Franjo, Gospodarska kriza in slovenski; Kako jo preživeti? Gospodarska gibanja, EIPF, 2008, str. 19.

³⁰⁴ Sklepi vrha Evroskupine 12. 10. 2008: Na pobudo francoskega predsednika in predsednika Sveta Evrope Nicolasa Sarkozyja v soglasju s predsedujočim Evroskupini, luksemburškim premierom Jean-Claudeom Junckerjem, je 12. 10. 2008 potekal izredni vrh Evroskupine z namenom oblikovanja skupnega in koordiniranega odziva Evroskupine na trenutne razmere na mednarodnih finančnih trgih. Sodelovalo je petnajst vlad in predsednikov držav članic evroobmočja, predsednik Evropske komisije Jose Manuel Barroso ter predsednik Evropske centralne banke Jean-Claude Trichet (Vlada Republike Slovenije, URL: <http://www.vlada.si/index.php?lng=slo&vie=cnt&gr1=kldDgd&gr2=arch&y=2008-premier> (12.3. 2009)),

³⁰⁵ 81. člen: Zadolževanje države: (1) Država se lahko zadolžuje doma in v tujini v obsegu, ki ga določa zakon.

(2) V obdobju začasnega financiranja se lahko država zadolži do višine, ki je potrebna za odplačilo glavnice državnega dolga v tekočem proračunskem letu.

(3) Če se zaradi neenakomernega pritekanja prejemkov izvrševanje proračuna ne more uravnesiti, se lahko država likvidnostno zadolži, vendar največ do višine 5 % zadnjega sprejetega proračuna.

³⁰⁶ 86. člen: Poroštvo države in občin: (1) Država oziroma občina lahko izdaja poroštva v obsegu in po pogojih, ki jih določa zakon.

(2) Poroštvene pogodbe v imenu države sklepa minister, pristojen za finance, ali oseba, ki jo za to pooblasti vlada.

(3) Poroštvene pogodbe lahko v imenu občine sklepa župan ali oseba, ki jo župan pisno pooblasti

Zakon predvideva tudi izdajo poroštev RS kreditnim institucijam (bankam), merila in kriteriji za izdajo poroštev pa bodo določali podzakonski akti. V zakonu so predvideni tudi ustrezni regresni instrumenti, s katerimi bo RS zavarovala svoj interes kot dajalka ukrepov in omejitev, ki jih izdajatelj poroštev lahko postavi prejemnikom ukrepov kot pogoj za odobritev oziroma obstoj ukrepa.

Izvedeni ukrepi so namenjeni povečanju zaupanja v finančni sistem doma in v tujini ter večji dostopnosti dolžniškega kapitala s strani gospodarstva za boljši razvoj in sočasne narave. Pri presoji potrebnosti ukrepov imajo pomembno vlogo nadzorniki finančnega sistema (BS, Agencija za zavarovalni nadzor in Agencija za trg vrednostnih papirjev), ki bodo na vsak ukrep podali mnenje o potrebnosti in primernosti ukrepa. Vsak ukrep bo potrdila Vlada RS in s sklepom nemudoma obvestila Državni zbor.³⁰⁷

Z novelo ZJF naj bi blažili finančno krizo in pripomogli k zvišanju ravni financiranja gospodarstva ter posledično omogočili finančno rast. Poroštva bodo izdana za namen zadolževanja na finančnem ali medbančnem trgu in to za obveznosti od treh mesecev do petih let. Pri tem pogoji posojilnih pogodb, zavarovanih s poroštvom države, ne smejo bistveno odstopati od pogojev, ki jih v času izdaje poroštev na finančnih trgih ob zadolžitvi dosega Slovenija.³⁰⁸

---

³⁰⁷ Ministrstvo za finance, Vlada je sprejela predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o javnih financah, 2008, URL: http://www.mf.gov.si/slov/mediji/2008/2008-10-30_3.htm (12. 2. 2009).

³⁰⁸ STA/M.M./I.A./, Želimo preprečiti paniko, 11.11.2008, URL: <http://24ur.com/novice/gospodarstvo/zelimo-prepreciti-paniko.html> (15. 2. 2009).

7.1.2 NOVELA ZAKONA O BANČNIŠTVU

Finančno ministrstvo je 8. oktobra 2008 pripravilo predlog sprememb Zakona o bančništvu, ki je bil potreben za že prej veljavno zvišanje jamstva za bančne in hranilniške vloge z 22.000 EUR na neomejeno jamstvo.³⁰⁹

Zakon o spremembi in dopolnitvi Zakona o bančništvu (Zban-1B) je sprejel DZ RS na seji 11. novembra 2008. Zakon je v Zakon o bančništvu v 310. členu za petim odstavkom dodal šesti odstavek, ki pravi, da višina zajamčene vloge ni omejena najmanj do 31. 12. 2010. Poglavitna sprememba zakona je tako uvedba neomejenega jamstva za neto bančne vloge upravičencev³¹⁰ po **310. členu Zban-1**,³¹¹ ki je sicer veljala že od 8.10.2008. Zajamčene so neto vloge vlagateljev, ki so do jamstva upravičeni na podlagi določil 310. člena Zakona o bančništvu. Vloga po Zakonu o bančništvu je skupno stanje vseh terjatev v evrih in tujih valutah do banke na podlagi pogodbe o vodenju transakcijskega računa, hranilne vloge, denarnega depozita in potrdila o depozitu oziroma blagajniškega zapisa, če sta izdana kot imenski vrednostni papir.³¹²

Po 31. 12. 2010 bo finančno ministrstvo v sodelovanju z BS preučilo razmere na finančnem trgu in po potrebi vladi predlagalo znižanje višine zajamčenih vlog. Pred novelo so na podlagi 313. člena Zakona o bančništvu³¹³ za izplačilo zajamčenih vlog³¹⁴

³⁰⁹ Višina zajamčene vloge je bila do pred kratkim v Sloveniji 22 tisoč EUR. Finančni ministri EU so se dogovorili, da bodo države članice povečale obseg jamstva na najmanj 50 tisoč EUR. Slovenija je do konca finančne krize uvedla neomejeno jamstvo za vse bančne vloge. Sistem zajamčenih vlog je instrument, ki se aktivira šele ob začetku stečajnega postopka nad banko. Če pa v jamstvenem skladu ni dovolj denarja za poplačilo vseh komitentov, posreduje država, in sicer z denarjem iz proračuna (Srnovršnik, Tina, Kaj je zajamčena vloga?, oktober, 2008, URL:

http://www.pravnavarnost.si/livelawyers_news_detail.php?detail=1&newsid=108.tanja, (3. 2. 2009).

³¹⁰ Zajamčena vloga pomeni neto stanje vloge do višine zajamčene vloge na dan začetka stečajnega postopka. Neto stanje vlog posamezne osebe je stanje vloge te osebe, zmanjšano za obveznosti tega posameznika do banke. Neto vloga pomeni seštevek vseh vlog zajamčenega vlagatelja minus njegove obveznosti do banke. Med obveznosti štejemo morebitna zapadla in nezapadla posojila, negativna stanja na transakcijskih računih, neplačane obresti ter nadomestila in morebitne druge terjatve.

banke (Srnovršnik, Tanja, Kaj je zajamčena vloga?, oktober 2008, URL: http://www.pravnavarnost.si/livelawyers_news_detail.php?detail=1&newsid=108, 3. 2. 2009).

³¹¹ 310. Člen Zban-1: Zajamčena vloga: (1) Vloga je skupno stanje vseh terjatev fizične ali pravne osebe do banke na podlagi: pogodbe o vodenju transakcijskega računa, hranilne vloge, denarnega depozita, 4. potrdila o depozitu oziroma blagajniškega zapisa, če sta izdana kot imenski vrednostni papir. (oseb: 1. drugih bank in finančnih družb, ki so jih vložile v svojem imenu in za svoj račun ...

³¹² BS, obvestilo o jamstvu za vloge v bankah in hranilnicah, URL: <http://www.bsi.si/jamstvo-vlog.asp?MapaId=150&VsebinaId=1251>, 1, 3. 3. 2009).

³¹³ 313. Člen Zban-1B, Jamstvo za izplačilo zajamčenih vlog: (1) Banke s sedežem v Republiki Sloveniji jamčijo za izplačilo zajamčenih vlog pri banki, nad katero je bil začet stečajni postopek, v obsegu in na

jamčile le banke s sedežem v Sloveniji, nov zakon pa določa tudi dodatno jamstvo BS oziroma posredno države.³¹⁵

7.2 BASEL II, KRIV ZA FINANČNO KRIZO ?

Ob izbruhu finančne krize se je vse pogosteje pojavljalo vprašanje, ali lahko finančno krizo preprosto samo pripišemo Baslu II?³¹⁶ Dejstvo je, da je finančna kriza razkrila vse napake Basla II. Postalo je jasno, da so potrebne konceptualne spremembe glede kapitalskih zahtev, predvsem pa je finančna kriza dala glasno zahtevo: banke bodo v prihodnje morale imeti več kapitala³¹⁷ ali pa manj naložb v tvegane obveznice. Nujno je, da se izpostavijo področja, ki so se v očeh finančne krize izkazala za pomanjkljiva in se boljše normativno uredijo, tako da bi bile kapitalske smernice v prihodnje bolj sposobne kljubovati potencialnim finančnim krizam, podobnim tej, s katero se svet sooča danes.³¹⁸

Baselski komite je že novembra 2008 napovedal razvoj izčrpne strategije za sprejem novega Baselskega kapitalskega režima, ki bo kos novim izzivom, ki jih je prinesla finančna kriza. Predsednik Baselskega komiteja Nout Wellink je poudaril, da je večina

---

način, določen s tem zakonom.

(2) Posamezna banka jamči za izplačilo zajamčenih vlog pri drugi banki v obsegu, ki je enak deležu, ki ga glede na vsoto zajamčenih vlog pri vseh bankah, zmanjšano za vsoto zajamčenih vlog, ki so predmet jamstva, predstavlja vsota zajamčenih vlog pri tej banki.

³¹⁴ **Naslednje vloge niso zajamčene:** 1. vloge drugih bank, hranilnic in finančnih družb, ki so jih vse te vložile v svojem imenu in za svoj račun, vloge v zvezi s posli, zaradi katerih je bil imetnik vloge pravnomočno obsojen za kaznivo dejanje pranja denarja, vloge držav, centralnih bank in lokalnih skupnosti, vloge članov uprave in nadzornega sveta banke oziroma hranilnice ter njihovih ožjih družinskih članov, vloge delničarjev banke oziroma hranilnice, ki imajo najmanj 5 % delež v kapitalu banke ali v glasovalnih pravicah, vloge pravnih oseb, ki so podrejene družbe banke ali hranilnice, vloge članov uprave in nadzornega sveta oziroma drugega organa vodenja ali nadzora pravnih oseb iz pete in šeste točke in njihovih ožjih družinskih članov, vloge pravnih oseb, ki so velike oziroma srednje družbe po Zakonu o gospodarskih družbah (ZGD-1). Prav tako **niso zajamčene vloge**, ki se glasijo na prinosnika (Jamstvo za vloge v bankah, Banka Slovenija, URL: <http://www.bsi.si/jamstvo-vlog.asp?MapaId=>, 150).

³¹⁵ Neomejeno jamstvo za bančne in hranilniške vloge v noveli zakona, 14. 10. 2008,

URL: <http://www.delo.si/clanek/69107>, (3. 3. 2009).

³¹⁶ Bank of Italy, The Role of Basel II in the Subprime Financial Crisis: Guilty or not Guilty? 14.1.2009,

URL: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1330417#, (3. 4. 2009).

³¹⁷ Tett, Gilian, Banker says crisis revealed Basel II flaws, 20.3.2009, URL:

http://www.ft.com/cms/s/0/891f531a-14aa-11de-8cd1-0000779fd2ac.html?nclick_check=1, (3. 4. 2009).

³¹⁸ Wellink, Nout, Basel Committee initiatives in response to the financial crisis, Brussels, 30. 3. 2009, URL: <http://www.bis.org/review/r090330a.pdf>, (3. 4. 2009).

problemov, ki so vodili k izbruhu krize, nastala pod režimom Basel I, medtem ko je Basel II veliko problemov že naslovil.³¹⁹

Baselski komite, ki se je sestal 30. 3. 2009, je poudaril, da bo v prihodnosti potrebna jasnejša zakonodaja, ki bo povrnila samozavest v bančni sektor in omejila stopnje negotovosti za javni in privatni sektor. Napovedali so, da bodo začeli pripravljati čvrst nadzorni in normativni okvir za bančni sektor, ki bo moral vsebovati predvsem spremembe in dopolnitve na naslednjih področjih:³²⁰

- **kapitalska ustreznost** - Baselski komite je izpostavil pomembnost kapitalske ustreznosti za bančni sektor. Zavzeli so se, da bodo preučili predpisano stopnjo minimalnega kapitala, saj želi doseči višjo stopnjo kvalitete kapitala, kot sta ga zagotovila Basel I oziroma Basel II. Prav predpisana minimalna stopnja kapitala bank se je poleg upravljanja s tveganji v očeh današnje finančne krize izkazala za najbolj pomanjkljivo, saj med napredovanjem krize ni uspela zaježiti tveganj, ki so izhajala predvsem iz listinjenja (sekuratizacije). Po besedah Komiteja je potrebno smernice BIS II izpopolniti tako, da se najprej vzpostavi jasna definicija kapitala, ki mora biti enotna, globalna in transparentna. Prav tako je potrebno kapitalski okvir dopolniti z dopolnilnimi ukrepi, ki pa jih Baselski komite že pripravlja.

- **čvrste standarde glede bančne likvidnosti** - Baselski komite je že septembra 2008 izdal »*Principles of Sound Liquidity Risk Management and Supervision*«, priporočila, ki svetujejo, kako naj se banke spopadajo s pomanjkljivostmi Basla II. To je bil prvi korak k postavitvi novih, globalnih standardov glede likvidnostega nadzora, tveganja, vodenja in merjenja. Naslednji korak je vsekakor implementiranje novih pravil v pravne rede držav, poleg tega pa Baselski komite razvija tudi primerjave, orodja in matrike, ki jih bodo imeli nadzorniki na voljo pri uveljavljanju novih nadzornih standardov, predvsem glede bank, ki poslujejo čez mejo.

---

³¹⁹ Smith, Dwight, Basel II: Basel Committee on Banking Supervision Announces Plans to Strengthen New Capital Regime, 24.11.2008, URL:

<http://www.alston.com/financialmarketscrisisblog/blog.aspx?entry=1132> (3. 4. 2009).

³²⁰ Wellinek, Nout, Basel Committee initiatives in response to the financial crisis, Bank for International Settlements, URL: <http://www.bis.org/review/r090330a.pdf>, (3. 4. 2009).

- **izboljšave glede upravljanja z riziki, vodenja in bančnega nadzora** - nujno je, da ima banka dobro vodenje in učinkovit bančni nadzor, Baselski komite pa je poudaril, da se zavedajo, da v prihodnje to ne bo dovolj le na individualni ravni (znotraj vsake banke), temveč bo potrebno razširiti bančni nadzor na širše finančne institucije.

- **boljša transparentnost** - tretji steber Basla II, navaja vrsto potrebnih javnih razkritij, ki jih morajo banke izpolniti, z namenom seznanitve udeležencev na trgu, z kapitalsko ustreznostjo bank, informacijami o kapitalu, izpostavljenosti tveganju in sistemu ocene tveganja. Potrebne pa so predvsem izboljšave na področju razkritja informacij glede listninjenja.

3. 4. 2009 so se voditelji skupine dvajsetih najrazvitejših in najhitreje rastočih držav (**G20**) sestali v Londonu in sprejeli številne korake za krepitev svetovnega finančnega in gospodarskega sistema, izrekli so se predvsem za krepitev dolgoročne učinkovitosti, legitimnosti in relevantnosti mednarodnih finančnih institucij.³²¹ Med drugim so se dogovorili, da bodo postavili močnejši in bolj usklajen regulatorni in nadzorni okvir³²² in se na podlagi tega zavezali, da bodo poskrbeli za močne domače regulatorne sisteme, obenem pa vzpostavili veliko večjo usklajenost in sistemsko sodelovanje med državami ter okvir mednarodno dogovorjenih standardov za finančni sistem. V tej luči so se voditelji dogovorili o ustanovitvi novega Odbora za finančno stabilnost (FSB), ki bo nadomestil obstoječi Forum za finančno stabilnost (FSF) ter imel okrepljen mandat. V novem odboru bodo sodelovale vse države G20, dosedanji člani FSF, Španija in Evropska komisija. Obenem so se voditelji zavzeli, da bodo nadzor in regulacijo razširili na vse sistemsko pomembne finančne ustanove, instrumente in trge, vključno s sistemsko pomembnimi hedge skladi,³²³ ki doslej niso bili preveč strogo regulirani. Regulatorni nadzor bodo razširili tudi na bonitetne agencije, ki bodo morale spoštovati

---

³²¹ SVET, Vrh G20 sprejel številne ukrepe, 3. 4. 2009, Mladina, URL: http://www.mladina.si/dnevnik/03-04-2009-vrh_g20_sprejel_stevilne_ukrepe/ (3. 4. 2009).

³²² BBC (agencije), Ameriški predsednik Barack Obama je vrh G20 označil za »zgodovinski preobrat«, Dnevnik, 3. 4. 2009, URL: <http://www.dnevnik.si/novice/svet/1042256885> (3. 4. 2009).

³²³ Hedge skladi so naložbeni nosilci, ki uporabljajo naložbene strategije, trgovinske tehnike in finančne instrumente, ki so še vedno večinoma zakonsko neurejeni. Za čim večji donos (vendar s tem tudi izgube) si sposojajo različne zapletene finančne produkte ali z njimi trgujejo, pri čemer imajo nekateri visoko stopnjo finančnih vzvodov (izvedeni finančni instrumenti, opcije) in sodelujejo pri dinamičnih trgovinskih tehnikah, kot je kratkoročna prodaja. Njihove naložbene strategije so različne, od strategij, odvisnih od dogodka (npr. arbitraža združitve, aktivist) do kapitala hedge skladov (npr. tržno nevtralen, kratkoročno pristranski), globalne makro ali relativne vrednosti (npr. stalna arbitraža, ki se lahko pretvori v prihodek, nestabilnost) (Evropski Parlament, Osnutek poročila s priporočili Komisiji o hedge skladih in skladih zasebnega kapitala, 18. 4. 2008, URL: <http://www.europarl.europa.eu>, str. 13, (3. 4. 2009).

mednarodne kodekse dobrih praks, še posebej ko gre za izogibanje konfliktom interesov.³²⁴

7.3 NAČINI REŠEVANJE FINANČNE KRIZE

Načeloma so v uporabi trije načini reševanja finančnih institucij (torej tudi bank), ki so v finančni krizi postale nelikvidne in nesolventne:³²⁵

- dokapitaliziranje (za nepričakovane izgube),
- prevzemi izvzetih solventnih delov bankrotiranih institucij s strani konkurentov, ostalo v stečaj,
- vladna garancija za vse depozite (začela Irska, sledile Grčija, Nemčija, Danska) ali dopolnitev depozitne zavarovalne sheme (v EU na spodnjo mejo 50.000 USD oziroma na neomejeno raven, v ZDA so mejo dvignili s 100 na 250.000 USD).

Edini način reševanja posledic krize so privatni prevzemi ali nacionalizacija kritičnih finančnih institucij, torej poddržavljenje stebrov kapitalizma v razvitem svetu, kar se že dogaja. Za odpravo vzrokov krize je potrebno stabiliziranje cen nepremičnin, oblikovanje cen novih finančnih instrumentov in obnova gospodarske rasti v ZDA in v svetu nasploh.³²⁶

V ZDA je bil 3. 10. 2008 oblikovan paket proračunskih 700 milijard USD odkup slabih papirjev v aktivi bank, ki pa je bil sprejet v predstavnem domu kongresa šele potem, ko je bil dopolnjen z dodatki, ki so povečali njegov znesek na 850 milijard USD. Ameriški deficit je zato leta 2008 presegel 10 % BDP, čeprav je res, da bo paket koristil postopno.³²⁷

Do marca 2009 je ameriška vlada porabila polovico tega zneska, kongres pa naj bi v kratkem sprostil še ostalo polovico zneska oziroma 350 milijonov USD. Omenjenih 700 milijard USD so sprva nameravali porabiti za odkupovanje slabih naložb finančnih podjetij v vrednostne papirje na temelju drugorazrednih hipotek, vendar so do sedaj

---

³²⁴ SVET, Vrh G20 sprejel številne ukrepe, 3.4.2009, Mladina, URL: http://www.mladina.si/dnevnik/03-04-2009-vrh_g20_sprejel_stevilne_ukrepe/ (3. 4. 2009).

³²⁵ Štiblar, Franjo, Svetovna kriza in Slovenci, Kako jo preživeti?, Založba ZRC, 2008, str. 154.

³²⁶ Ibid.

³²⁷ Ibid., str. 155.

denar porabili večinoma za utrditev bančnega sistema z odkupovanjem deležev bank. Kreditni trg še vedno ni dovolj sproščen, čeprav se je vsaj stabiliziral. Predsednik ameriške centralne banke Federal Reserve **Ben Bernanke** je v začetku leta 2009 dejal, da bo potrebno še več denarja za fizična podjetja.³²⁸

V slovenskem prostoru je bil v prvem četrtletju 2009 kot ukrep reševanja finančne krize sprejet finančni ukrep v dveh delih: prvi je vključeval začasni prevzem garancij za vse depozite prebivalstva v bankah s strani centralne banke, zato je bil dopolnjen bančni zakon, drugi del predstavlja dodelitev 12 milijard EUR proračunskega denarja za namene poročstva bankam pri najemu posojil v tujini in medbančno kreditiranje, del sredstev pa bi se lahko po potrebi uporabil tudi za dokapitalizacijo bank.³²⁹

Istočasno so zapostavljene nebančne finančne ustanove (zavarovalnice, ustanove kapitalskega trga, kot so skladi, drugi finančni posredniki), saj za njihove depozite država ne jamči.³³⁰

7.3.1 NOVEJŠI PREDLOGI REŠITVE FINANČNE KRIZE OZIROMA USTANOVITEV TAKO IMENOVANE SLABE BANKE

Zgodovina bančnih kriz je v zadnjih 50 letih pokazala, da likvidnostne injekcije, bančni bailouti, depozitne garancije in ponavljajoče se dokapitalizacije ne pomagajo k ponovnemu gospodarskemu zagonu, ampak samo povečujejo stroške bančnih kriz in podaljšujejo gospodarsko krizo. Narodnogospodarski stroški kriz so tem večji, čim dlje časa država čaka z reševanjem slabih kreditov bank, zato je ključno vprašanje, kako najhitreje in najceneje rešiti bančno krizo. Dober zgled rešitve bančne krize predstavljajo bančne krize v začetku 90-ih let prejšnjega stoletja v skandinavskih državah, ki so jih Finska, Norveška in Švedska rešile s poddržavljanjem slabih bank in

---

³²⁸ STA, Bernanke: Obamov stimulacijski paket za izhod iz gospodarske krize, vreden okoli 800 milijard dolarjev, ne bo dovolj, 13. 1. 2009, Poslovni dnevnik, URL: http://www.dnevnik.si/poslovni_dnevnik/1042236292 (5. 3. 2009).

³²⁹ Štiblar, Franjo: Svetovna kriza in Slovenci, Kako jo preživeti?, Založba ZRC, 2008, str. 158.

³³⁰ Ibid., str. 159.

ponovno privatizacijo po uspešni sanaciji. Podoben primer je sanacija nekdanje LB in KBM v Sloveniji v začetku tranzicije.³³¹

7.3.1.1 Trenutno stanje v svetu (2009) in švedski model reševanja krize v 90. letih

Pri iskanju učinkovitih rešitev si ekonomisti med drugim pomagajo tudi s tako imenovanimi "stress testi".³³² Gre za natančno strukturirane makroekonomske modele, ki odražajo ekstremne, a hkrati tudi uresničljive pogoje v gospodarstvu. V te modele se vnaša razne spremenljivke (sprememba obrestne mere, likvidnosti, investici,..) in se pri tem opazuje njihove vplive na ravni celotnega gospodarstva. Nekateri tovrstni modeli so izdelani na podlagi preteklih finančnih kriz (npr. argentinska ekonomska kriza v letih 1999–2002, ki se je končala z bankrotom države), vendar so bile te krize v pretežni meri lokalno omejene, predvsem pa so imele bistveno drugačne razloge za nastanek.

Rezultat zadnje velike finančne krize v ZDA leta 1987 je bil borzni zlom oziroma drastičen padec vrednosti lastniških vrednostnih papirjev, tokrat pa so najbolj na udaru dolžniški vrednostni papirji.³³³ Še najbolj podobna nepremičninska kriza je v začetku devetdesetih let prejšnjega stoletja pretresala skandinavske države, predvsem Švedsko. Razlogi za nastali nepremičninski balon so bili podobni tistim v ZDA leta 2007, vendar je bil obseg krize takrat neprimerljivo manjši.

Trenutno se iz nekoliko pesimističnega zornega kota zdi, da obstaja mnogo več vprašanj kot odgovorov. Zaradi specifičnih lastnosti krize tudi sicer učinkoviti "stress testi" ne nudijo pravih odgovorov. Posledično je postavljanje hipotez o tem, na kateri točki krivulje krize se nahajamo, bližje špekulaciji, kot pa realni oceni.

Primer Švedske

Današnja kriza je po karakteristikah najbolj podobna nepremičninski krizi v Skandinaviji iz začetka devetdesetih let. Takrat se je kot najbolj učinkovita rešitev

³³¹ Masten Igor, Polanec Sašo, Damijan Jože P., Reševanje krize po skandinavsko: »Slaba banka« in trg dela, 6. 2. 2009, URL: <http://razgledi.net/blog/2009/02/06/resevanje-krize-po-skandinavsko-%C2%BBslaba-banka%C2%AB-in-trg-dela/> (11. 2. 2009).

³³² URL: http://www.economy.com/home/products/economic_stress_testing.asp, URL: <http://banking.about.com/b/2009/02/13/what-is-the-bank-stress-test.htm> (8.4.2009).

³³³ Mrak, Mojmir, Mednarodne finančne krize in banke, Bančni vestnik, Ljubljana, 2007, št. 11, str. 1.

izkazala nacionalizacija slabih bank in njihova ponovna privatizacija po uspešni sanaciji.³³⁴

Švedski bančni sistem se je znašel v krizi med letoma 1991–1992, ko se je nepremičninski balon dokončno razpočil. Posledično je prišlo do kreditnega krča, banke pa so postopoma postale insolventne. Razlogi za začetek krize so bili tako na las podobni današnjim.³³⁵

Prvi ukrep švedske vlade na kritične razmere je bil državno jamstvo za vse bančne vloge (blanked insurance). Državna garancija je pokrivala celoten znesek depozita, veljala je za obdobje štirih let in se je nanašala na vse upnike vseh 114 švedskih bank.³³⁶ Naslednji korak pri ponovni stabilizaciji trga je bila ustanovitev agencije za nadzor vseh bank, ki so bile potrebne dokapitalizacije. Hkrati je vlada banke zavezala k takojšnjemu odpisu svojih izgub iz bilanc.³³⁷ V zameno za vladna sredstva je država vstopila v lastniško strukturo bank. Ker je banka v zameno za državni kapital izdala delnice v korist države, so bili pri tem oškodovani obstoječi delničarji, medtem ko so bili na drugi strani imetniki obveznic popolnoma zavarovani.³³⁸ Država je vse slabe kredite prenesla na prav za ta namen ustanovljeni slabi banki Securum in Retriva. Posledično je vlada v nekem trenutku lastniško nadzorovala več kot 20 % celotnega bančnega sistema.³³⁹

Po ponovni stabilizaciji trga je država izstopila iz lastniške strukture bank ter jih ponovno privatizirala.³⁴⁰ Stroški sanacije bančnega sistema so prvotno znašali 4% BDP,³⁴¹ končni stroški sanacije pa nekje med 0 in 2 % BDP, odvisno od natančnosti izračuna razmerja povrnitve.³⁴²

³³⁴ Mastem Igor, Polanec Sašo, Damijan J.P., Reševanje krize po skandinavsko: »Slaba banka« in trg dela

³³⁵ Dougherty, Carter, Stopping a Financial Crisis, the Swedish Way, The New York Times, URL: http://www.nytimes.com/2008/09/23/business/worldbusiness/23krona.html?_r=1 (1. 4. 2009).

³³⁶ Purvis, Andrew, Swedens Model Approach to Financial Disaster, Time, 24. 9 2008, URL: <http://www.time.com/time/business/article/0,8599,1843659,00.html> (2. 4. 2009).

³³⁷ Ibid.

³³⁸ Federal Reserve Symposium, The Swedish experience, 29. 8. 1997, URL: <http://www.riksbank.se/upload/1722/970829e.pdf> (2. 4. 2009).

³³⁹ Ibid.

³⁴⁰ Dougherty, Carter, Stopping a Financial Crisis, the Swedish Way, The New York Times, URL: http://www.nytimes.com/2008/09/23/business/worldbusiness/23krona.html?_r=1 (1. 4. 2009)

³⁴¹ oziroma 11.7 bilijonov \$ v tistem času, danes pa ekvivalent temu predstavlja 18.3 bilijonov \$. Glede na nacionalno ekonomijo, je to malo manj, kot finančna injekcija ZDA v vrednosti 700 bilijonov \$ oziroma grobih 5 % ameriškega BDP-ja.

³⁴² Ibid.

Ob dejstvu, da so se ukrepi švedske vlade izkazali za učinkovite zoper kreditni krč, predvsem pa da jim je uspelo ponovno stabilizirati bančni sistem ob sorazmerno nizkih končnih stroških, je po mnenju mnogih ekonomistov prav skandinavski model reševanja krize najbolj primeren za trenutno finančno krizo.³⁴³

7.3.1.2. Predlagane strategije reševanja finančne krize v Veliki Britaniji, ZDA in na ravni EU

Tako kot so si finančni sistemi med seboj različni po velikosti, strukturi, odprtosti in medsebojni izpostavljenosti, tako se med seboj razlikujejo tudi predlagane strategije reševanja finančne krize. Ne glede na različnost pa je skupni imenovalec mnogih predlaganih rešitev ustanovitev slabe banke.

Velika Britanija (VB) je gospodarska velesila z odprtim gospodarstvom in razvitim bančnim sistemom. Ker pa so imele njihove banke veliko izpostavljenost do hipotekarnih institucij iz ZDA (Fannie Mae, Freddie Mac, Lehman Brothers), se je v bilancah bank nabralo za 200 milijard funtov slabih naložb.³⁴⁴ Reševanje finančne krize z ustanovitvijo slabe banke zahteva, da banke najprej razkrijejo svoje slabe naložbe. Ustanovitev slabe banke tudi pomeni, da banke najprej odpišejo svoje slabe naložbe in počistijo svojo bilanco, država pa nesolventne banke dokapitalizira, nacionalizira in jim zagotovi likvidnost. Vendar je najnovejši britanski program možnost ustanovitve slabe banke potisnil v kot, saj VB ne želi nacionalizirati svojih bank, namesto tega pa je vlada izpostavila zavarovalno jamstveno shemo.

Shema predvideva zavarovanje bank v primeru izgub zaradi preostalih slabih naložb. V praksi to pomeni, da bi bile banke zavezane k plačilu 10 % zavarovalne premije, bodisi v gotovini bodisi v lastniškem deležu. Posledično bi davkoplačevalci nosili breme izgub glede preostalih 90 % zavarovanih slabih naložb. Te bi sicer ostale v bilanci bank, vendar pa banke ne bi bile več izpostavljene kreditnemu tveganju. Vlada se je od ideje

---

³⁴³ Tako npr. Krugman, Paul, *The Conscience of a Liberal, The good, the bad, and the ugly*, *The New York Times*, 28. 9. 2008, URL: <http://krugman.blogs.nytimes.com/2008/09/28/the-good-the-bad-and-the-ugly/> (1. 4. 2009).

³⁴⁴ Slabe naložbe so tiste naložbe, zaradi katerih banke beležijo velike izgube, saj so spričo finančne krize močno izgubile na vrednosti. Med njimi so tudi različne vrste vrednostnih papirjev, ki temeljijo na ameriških drugorazrednih hipotekarnih posojilih in so po mnenju večine glavni razlog za svetovno finančno krizo. (STA, Med Bruseljskimi smernicami tudi »slaba banka«, 25. 2. 2009, URL: http://www.siol.net/eu/novice/2009/02/evropske_smernice.aspx,).

slabe banke oddaljila, ker bi bila v primeru odpisa slabih naložb večina britanskega bančnega sistema prisiljena v nacionalizacijo.³⁴⁵

Prvotni predlog reševanja finančnega sistema **ZDA** je tako kot sistem VB predvideval reševanje krize s pomočjo slabe banke ali zavarovalne jamstvene sheme.³⁴⁶ Predlog, ki ga je konec marca predstavil ameriški finančni minister Timothy Geithner, pa predvideva javno-zasebni investicijski program za slabe naložbe, za katerega bo ameriška vlada namenila USD 75–100 milijard USD državnih sredstev. Ta naj bi nato skupaj z udeležbo zasebnega sektorja ustvarila za USD 500 milijard kupne moči za slabe naložbe. Če se bo omenjeni program izkazal kot učinkovit, se bo kupna moč po nekaterih predvidevanjih lahko tudi podvojila.³⁴⁷

Tudi na ravni **EU** se pospešeno iščejo usklajene rešitve za rešitev finančne krize. V Bruslju so prepričani, da je potreben skupen evropski pristop pri ravnanju s slabimi naložbami bank. Rezultat skupnih prizadevanj so **Smernice za ravnanje s slabimi naložbami bank** (Communication from the commission on the Treatment of Impaired Assets in the Community Banking Sector), ki jih je Evropska komisija predstavila 26. 2. 2009 in po katerih se lahko ravnaajo države članice EU pri ukrepih za stabilizacijo finančnega sektorja.³⁴⁸

Komisija članicam predlaga več metod za ravnanje s slabimi naložbami bank. Eden od predlogov je nakup slabih naložb s strani držav, druge predlagane rešitve predvidevajo ustanovitev slabe banke, vzpostavitev sheme za zavarovanje teh naložb ali hibridne rešitve.³⁴⁹ Smernice naj bi državam pomagale pri čiščenju bančnih bilanc, da pa bi se podobnim krizam v prihodnje izognili, naj bi na ravni EU oblikovali več nadzornih oziroma regulatornih ustanov.³⁵⁰

³⁴⁵ CNBC, Bad Bank still an Option for UK Economy : Darling, 13. 2. 2009, URL: <http://www.cnbc.com/id/29180580>, (1. 4. 2009).

³⁴⁶ Roche, David, A »Bad« Bank Can Solve Our Problems, The Wall Street Journal, 22. 1. 2009, URL: http://online.wsj.com/article/SB123258594265704581.html?mod=rss_opinion_main, (1. 4. 2009).

³⁴⁷ Solomon, Deborah, Geithner Banks on Private Cash, The Wall Street Journal, URL: <http://online.wsj.com/article/SB123776474431608981.html>, (23. 3. 2009).

³⁴⁸ STA, Bruselj: države naj kupijo slabe naložbe bank, 25. 2. 2009, Finance, URL: http://www.finance.si/239114/Bruselj_drzave_naj_kupijo_slabe_nalozbe_bank, (13. 2. 2009).

³⁴⁹ Ibid.

³⁵⁰ Vojko, Bruselj se ogreva za slabo banko in skupne regulatorje, 26. 2. 2009, URL: <http://razgledi.net/blog/2009/02/26/bruselj-se-ogreva-za-slabo-banko-in-skupne-regulatorje/>, (3. 3. 2009).

7.3.1.3 Reševanje finančne krize v Sloveniji in deljena mnenja stroke

a) Reševanje finančne krize v Sloveniji

V Sloveniji sta v ospredje stopila dva predloga za reševanje tega problema. Prvi predvideva povečanje državnih jamstev bankam za posojanje denarja na medbančnem trgu in za kreditiranje podjetij,³⁵¹ drugi pa predlaga, da država ustanovi slabo banko, ki bi odkupila slabe kredite poslovnih bank po nominalni ali po tržni ceni.³⁵²

Gre pravzaprav za ustanovitev banke slabih terjatev - ene ali več, na katero bi banke lahko prenesle naložbe v toksične vrednostne papirje in slabe kredite ter na tak način s pomočjo države očistile svoje bilance. Prvi model slabe banke predvideva prenos neobstoječega premoženja in naložb v finančne produkte, ki so si jih banke le preprodajale in umetno dvigovale njihovo vrednost, za njimi pa realno nikoli ni bilo premoženja.³⁵³ Poudariti je potrebno, da nekateri tudi v samem pojmu »slabe banke« ločijo dva koncepta. Prvi je tako imenovana »**dobra**« **slaba banka**, ki kupuje slabe naložbe bank po napihnjeni ceni (inflated price), medtem ko »**slaba**« **slaba banka** omenjene naložbe kupuje po tržni ceni.³⁵⁴

Za skandinavski model je poleg podržavljanja bank značilno, da je država v imenu davkoplačevalcev na slabo banko prenesla slabe kredite bank, hkrati pa je prevzela lastniške deleže dolžnikov.³⁵⁵ Švedska se je poslužila »slabe« slabe banke,³⁵⁶ prav tako Slovenija ob osamosvojitvi. Oba pristopa vodita k očiščenju bilanc bank in njihovi hitri vrnitvi k ponovnemu posojanju denarja. Vendar ustanovitev slabe banke prinaša hkrati ogromno in trajno luknjo v javnih financah, medtem ko podržavljanje bank omogoča, da država po sanaciji banke spet privatizira in poplača javni dolg, povezan s sanacijo.

³⁵¹ Kocbek, Darja, Slaba banka nepotrebna, Mladina, št. 6, 2009, URL: http://www.mladina.si/tehdnik/200906/slaba_banka_nepotrebna, (13. 2. 2009).

³⁵² Masten Igor, Polanec Sašo, Damijan Jože P., Reševanje krize po skandinavsko: »Slaba banka« in trg dela, 6. 2. 2009, URL: <http://razgledi.net/blog/2009/02/06/resevanje-krize-po-skandinavsko-%C2%BBslaba-banka%C2%AB-in-trg-dela/> (13. 2. 2009).

³⁵³ Kocbek, Darja, Slaba banka nepotrebna, Mladina, št. 6, 2009, URL: http://www.mladina.si/tehdnik/200906/slaba_banka_nepotrebna (13. 2. 2009).

³⁵⁴ Roche, David, A »Bad« Bank Can Solve Our Problems, The Wall Street Journal, 22.1.2009, URL: http://online.wsj.com/article/SB123258594265704581.html?mod=rss_opinion_main/, (1.4. 2009).

³⁵⁵ Bergstrom Clas, Englund Peter, Thorell Per, Securum and the Way out of the Swedish Banking Crisis, Maj 2003, URL: http://www.sns.se/document/securum_end.pdf/, (7. 4. 2009).

³⁵⁶ Roche, David, A »Bad« Bank Can Solve Our Problems, The Wall Street Journal, 22. 1. 2009, URL: http://online.wsj.com/article/SB123258594265704581.html?mod=rss_opinion_main/ (1. 4. 2009).

Kljub temu da se v medijih ustvarja vtis, da je ustanovitev slabe banke povsem nova ideja reševanja slabih naložb bank, pa je potrebno omeniti dejstvo, da je Slovenija svojo slabo banko ustanovila že ob svoji osamosvojitvi, ko je ustanovila ASBH.³⁵⁷ »Mladoekonomisti«, ki so donedavna prisegali na ekonomiko ponudbe, popolno liberalizacijo na vseh trgih (produktov, dela in kapitala), finančno poglobljanje in se posmehovali »nacionalnemu interesu«, s slabo banko odkrivajo približno petnajst let staro »toplo vodo«.³⁵⁸

Zagovorniki koncepta slabe banke vidijo njene prednosti v tem, da:³⁵⁹

- pride do očiščenja bilanc poslovnih bank, s čimer poslovne banke (zdaj s povečanim lastniškim deležem države) spet lahko začnejo delovati kot finančni posredniki;
- država (in s tem davkoplačevalci) v zameno za njen akt očiščenja bilanc slabih bank dobi lastniške deleže (v višini dokapitalizacije) v očiščenih poslovnih bankah (in s tem zajamčen donos od prednostnih delnic), hkrati pa tudi terjatve iz naslova slabih kreditov v obliki lastniških upravičenj do zastavljenih vrednostnih papirjev in nepremičnin itd.;
- kadar je banka popolnoma okužena s slabimi krediti, pride do popolnega podržavljenja. Vendar pa popolno podržavljanje bank seveda ni nujno, ampak je potrebno le v obsegu slabih kreditov banke v njeni bilančni vsoti. Nima smisla popolnoma podržaviti bank z denimo zgolj 30 % slabih kreditov v bilančni vsoti;
- pomembno je, da se slabi krediti (terjatve do slabih kreditojemalcev) prenesejo iz poslovnih bank na inštitucijo (slabo banko), ki poskrbi, da v čim večji meri izterja slabe dolžnike. S tem se poslovne banke očistijo tega bremena in se lahko posvetijo zgolj in popolnoma vlogi finančnega posrednika, kar bo v prihodnjih mesecih in letih nujno, ko bo potreba po kreditiranju tekočega poslovanja podjetij akutna. Za poslovne banke bi bilo neoptimalno, če bi (kljub dokapitalizaciji države in povečanju lastniškega deleža v bankah) slabi krediti še naprej ostali v bankah in bi jih banke zgolj konvertirale v lastniške deleže v podjetjih dolžnikov ali na nepremičninah fizičnih oseb, saj gre za mrtve, nelikvidne naložbe. Banke potrebujejo likvidna sredstva, da jih lahko posredujejo naprej gospodarstvu in prebivalstvu v obliki novih kreditov.

³⁵⁷ Glej poglavje o sanaciji bank.

³⁵⁸ Mencinger, Jože, Razprodaja premoženja in gospodarska kriza, Gospodarska gibanja, EIPF, št. 410, 2009, str. 21.

³⁵⁹ Ibid.

Nujno je, da vsaka banka opredeli obseg slabih terjatev. Pri tem je izrednega pomena vloga BS kot regulatorja, ki mora pripraviti ustrezne strokovne kriterije za opredelitev in gradacijo slabih terjatev poslovnih bank ter kasneje za presojo njihove dejanske upravičenosti za prenos na SB.

Kritiki slabe banke pravijo, da koncept slabe banke samo socializira pretekle slabe odločitve bankirjev in omogoča privatizacijo koristi tistih, ki so te kredite najeli (denimo pri nas za menedžerske prevzeme).

b) Deljena mnenja stroke

Mnenja o tem, ali je koncept slabe banke primeren za rešitev finančne krize v Sloveniji, so deljena. Finančni minister **Franc Križanič** meni, da koncept slabe banke ni najprimernejši, niti ni potreben. Po njegovem mnenju pri nas prihaja kriza v aktivo bank v drugem ali tretjem valu krize zaradi krčenja povpraševanja, ker nekatera podjetja težje odplačujejo kredite, zato bi bolj kot ustanovitev slabe banke v poštev prišlo povečanje državnih jamstev bankam za sposojanje denarja na medbančnem trgu in za kreditiranje podjetij.³⁶⁰

Franjo Štiblar je že septembra 2008 izpostavil, da Slovenija nima visoke izpostavljenosti toksičnim obveznicam, da pa bo vseeno najverjetneje utrpela izgube do višine 200 milijonov EUR. Hkrati je kot pozitivno okoliščino izpostavil ključno vlogo Centralne banke Slovenije, ki je ves čas vodila konzervativno politiko.³⁶¹

Tudi **Jože Mencinger** je opozoril na dejstvo, da ima Slovenija srečo, saj imajo banke konzervativno politiko, kar posledično pomeni, da imajo malo naložb v strupene ameriške vrednostne papirje.³⁶² Izpostavil je tudi, da se s slabo banko odkriva »toplo vodo«, in da bi v primeru ustanovitve slabe banke in njenem kotiranju na borzi, sicer preprečili dajanje »odpustkov« dolžnikom, da pa se kotiranje slabe banke na borzi, zdi precej podobno finančnemu poglobljanju, s katerim so ameriške banke ustvarile

---

³⁶⁰ Kocbek, Darja, Slaba banka nepotrebna, Mladina, št. 6, 2009, URL:

http://www.mladina.si/tehdnik/200906/slaba_bank_a_nepotrebna, (13. 2. 2009).

³⁶¹ Zimic, Srečko, Intervju dr.Franjo Štiblar, Velika kriza in kako jo preživeti, 6.12.2008, URL:

http://www.dnevnik.si/tiskane_izdaje/objektiv/1042227596, (1. 4. 2009).

³⁶² Ibid.

toksične vrednostne papirje, in ustvarjanju virtualnega premoženja na dosedanji način.³⁶³

Guverner BS **Marko Kranjec** prav tako meni, da institut slabe banke za Slovenijo ni primeren, saj so slovenske banke solventne in zato ne vidi nobene potrebe po njihovi nacionalizaciji.³⁶⁴

Predsednik uprave Belgijske KBC **Andre Bergen** opozarja na dejstvo, da je ustanovitev takšne banke tehnično veliko zahtevnejša, kot je videti na prvi pogled. Predvsem je pomembno, po kakšni ceni država z denarjem davkoplačevalcev od bank odkupi slabe terjatve. Če jih kupi po prenizki ceni, jih težko proda po realni, če pa zanje plača previsoko ceno, je davkoplačevalec oškodovan. Čeprav ima vsaka država članica drugačne potrebe in so tudi med bankami precejšnje razlike, morajo za slabe banke, če bodo ustanovljene, veljati enake smernice.³⁶⁵

---

³⁶³ Mencinger, Jože, Razprodaja premoženja in gospodarska kriza, Gospodarska gibanja, EIPF, št. 410, 2009, str. 21.

³⁶⁴ Marko Kranjec o Damjanovem nesmislu slabe banke, 13. 2. 2009. URL: <http://razgledi.net/blog/2009/02/13/marko-kranjec-o-damjanovem-nesmislu-slabe-banke/>, (9. 3. 2009).

³⁶⁵ Slabo zanašanje bank na dobro ime, Večer, 18. 2. 2009, URL: <http://web.vecer.com/portali/vecer/v1/default.asp?kaj=3&id=2009021805408425/>, (9. 3. 2009).

III. DEL: ZAKLJUČNA RAZMIŠLJANJA

8 KRITIČNA ANALIZA PRETEKLEGA RAZVOJA BANK SLOVENIJE IN OCENA PREHOJENE POTI

8.1 KRITIČNA ANALIZA PRETEKLEGA RAZVOJA BANK SLOVENIJE

Za zakonodajno ureditev bančnega sistema v nekdanji Jugoslaviji je moč reči, da se je prilagodila institucionalnim zahtevam predvsem formalno, po organizacijski strani. V funkcionalnem pogledu in po učinkovitosti je bančni sistem v zelo omejenem obsegu uveljavil zakonsko opredeljene funkcionalne odnose na bančnem področju, v dolgoletnem poslovanju pa banke niso razvile ustreznega instrumentarja, s katerim bi uresničevale nove odnose v bančnih organizacijah. Banke niso izrabile instrumentov, ki so jim jih omogočali predpisi, kaj šele, da bi iniciirale nove finančne instrumente, racionalizirale bančno poslovanje in razvile svetovalno funkcijo za svoje kliente. Potrebna je bila drugačna normativna ureditev, ki bi banke v celoti ločila od družbenopolitičnih skupnosti. Samo ustavna in zakonska opredelitev z določili, da družbenopolitične skupnosti ne morejo sodelovati pri upravljanju poslovnih bank, tega ni zagotovila. Za pomanjkljivosti v delovanju bančnega sistema je bila takrat v veliki meri kriva neustrezna zakonodaja, utopično pa je bilo pričakovati, da je bančne težave moč odpraviti le z normativnimi posegi.³⁶⁶

Ob osamosvojitvi je imela Slovenija nalogo, da ustvari pravno podlago za tržno kapitalistično ureditev. Najprej je bila junija 1991, kot pravna naslednica Narodne banke Slovenije, ustanovljena Banka Slovenije, s katero je Slovenija dosegla monetarno neodvisnost.

Že ob sami osamosvojitvi se je Slovenija srečala s težkim problemom **rešitve spora glede deviznih vlog** varčevalcev NLB izven teritorija Slovenije, ki pa še danes, tudi po epilogu na Evropskem sodišču za človekove pravice, predstavlja konflikt med Slovenijo in Hrvaško. Leta 2001 je bil sprejet **Sporazum o vprašanih nasledstva**, ki

---

³⁶⁶ Arhar, France, Na robu deviznim težavam, Bančni vestnik, Združenje bank Slovenije, št. 1-2, 1987, str. 272.

so ga ratificirale vse države nekdanje SFRJ. Od leta 2004 je sporazum za vse države podpisnice veljavna in s tem zavezujoča mednarodna pogodba. Omenjeni sporazum določa, da se države naslednice brez odlašanja začnejo pogajati o jamstvu SFRJ oziroma Narodne Banke Jugoslavije za devizne hranilne vloge varčevalcev v poslovnih bankah ali katerikoli podružnici, in sicer pod pokroviteljstvom Banke za mednarodne poravnave v Baslu. Republika Hrvaška do danes ni dala soglasja za nadaljevanje pogajanj. Obstajale so tudi možnosti za sorazmerno hitro in enostavnejšo rešitev problema deviznih vlog varčevalcev LB na Hrvaškem. LB bi namreč lahko poplačala varčevalce, če bi RH omogočila, da LB izterja sredstva iz naslova podeljenih kreditov podjetjem in drugim pravnim osebam na Hrvaškem. Ta sredstva namreč večkrat presegajo znesek, ki ga hrvaški varčevalci deviznih vlog zahtevajo od LB. Takšno rešitev je posredno nakazala tudi rzsodba Evropskega sodišča za človekove pravice, v kateri je sodišče novembra 2006 v primeru treh hrvaških varčevalcev proti Republiki Sloveniji (Kovačić in drugi proti Sloveniji) zaradi nepovrnjenih deviznih vlog poudarilo, da bi se lahko poplačali na Hrvaškem.³⁶⁷ Pravna podlaga za rešitev problema deviznih vlog vsekakor obstaja. Težave in posledice bi se za varčevalce lahko najprimerneje ter najhitreje rešile z doslednim upoštevanjem sprejetih mednarodnih obveznosti ter dogovorov, izhajajočih za vse države podpisnice iz Sporazuma o vprašanih nasledstva, ki ga je, kot rečeno, ratificirala tudi Republika Hrvaška.

Proces restrukturiranja bank, ki zajema sanacijo, privatizacijo in dokapitalizacijo, se je nanašal na NLB, NKBM in KBNG, ki pa je bila kasneje v procesu sanacije priključena NKBM. Ostale banke na slovenskem ozemlju so bile v celoti privatizirane.³⁶⁸ NLB in NKBM sta bili v sanaciji podržavljeni, ostale banke na slovenskem ozemlju pa so bile v pretežno zasebni lasti. NLB in NKBM sta bili po zaključku sanacije še privatizirani, večkrat pa tudi dokapitalizirani.

Glede same sanacije je Slovenija edina med tranzicijskimi državami, ki je uspela sanirati domače banke, prizadete v tranzicijski in osamosvojitveni ekonomski depresiji, z lastnimi sredstvi proračuna na podoben način, kot so to storile razvite zahodne države,

---

³⁶⁷ Ministrstvo za finance, izjava za javnost, Informacija o prevzemu jamstva nekdanje SFRJ za devizne hranilne vloge deponirane pri poslovnih bankah in njihovih podružnicah na območju nekdanje SFRJ, str. 5, URL: <http://www.mzz.gov.si/fileadmin/pageuploads/dokumenti/hrvaska-varcevalci.doc> (14. 12. 2008).

³⁶⁸ Letno poročilo Banke Slovenije za leto 1997, str. 37.

na primer Španija, Švedska, ZDA.³⁶⁹ Pravno podlago za sanacijo je Slovenija ustvarila s sprejetjem **Zakona o predsanaciji, sanaciji, stečaju in likvidaciji bank in hranilnic** (Ur. l. RS, št. 1/1991-I). Sanacija obeh bank je bila zaključena sredi leta 1997 in je stala v celoti državni proračun manj kot 10 % takratnega BDP. Že prodaja 39 % NLB pa je prinesla okoli tretjino tega zneska. Banki sta bili po sanaciji »shujšani«, a zdravi, pripravljeni za novo ekspanzijo.

Tabela 20: Podatki o nastalem javnem dolgu pri sanaciji celotnega bančnega sektorja (v milijonih DEM) Slovenije (1993–1997)

Vrste obveznic:	uradna objava	Plačano bankam	Od tega NLB
Sanacijske, le NLB in NKBM	2200	1557	1084
Za devizne vloge, vse banke	976	1097	323
Za železarne, vse banke	250	250	32
Za izplačane devizne vloge, vse banke	?	?	0
Skupaj	3426 in ?	2904 in ?	1493

Vir: Štiblar, Franjo, Kakšen bo slovenski bančni sektor ob vstopu v EU, Gospodarska gibanja, EIPF, št. 4, 1999, str. 28.

Za sanacijo odobrena finančna sredstva so bila relativno majhna, glede na to, da je šlo za saniranje preko 50 % bančnega sektorja. Tudi odobrena sredstva niso bila v celoti izkoriščena, kar kaže tabela.

S koncem sanacije se je zavlačevalo, prav tako pa tudi z začetkom privatizacije. Da bi se ustvaril domači zasebni kapital za nakup ene od tretjin (tretjina država, tretjina tujina in tretjina zasebni domači sektor), je hitenje v privatizaciji zamenjala postopnost, kar pa se je v današnji finančni krizi izkazalo za pozitivno. Očitki glede privatizacije gredo

³⁶⁹ Štiblar, Franjo, Kakšen bo slovenski bančni sektor ob vstopu v EU, Gospodarska gibanja, EIPF, št. 4, 1999, str. 51.

predvsem na račun spremembam privatizacijskega programa NLB. Primarni program privatizacije je bil v skladu s predlogom privatizacijske komisije in je predvideval 15 % dokapitalizacijo bank z javno ponudbo bančnih delnic. To bi pomenilo, da bi država na javnem razpisu ponudila delež banke, ki je v njeni lasti. Vlada je s sprejemom novega privatizacijskega programa določila drug način dokapitalizacije banke. Delnice je pravnim in fizičnim osebam ponudila preko poziva za vplačilo delnic. Prednosti javne ponudbe so, da pomeni javna ponudba ponavadi precejšnje prihodke za državni proračun in je tipična metoda za privatizacijo velikih bank, prav tako pa omogoča tudi največjo diverzifikacijo lastništva, zagotovljena pa je tudi javnost in transparentnost. Za tak način dokapitalizacije se je vlada odločila kasneje pri NKBM, odziv javnosti pa je bil ogromen.

300 milijonov EUR vredna **dokapitalizacija** NLB aprila 2008 je najbolj obremenila proračun. Vlada je s 106 milijoni EUR dokapitalizirala NLB, RS kot večinski lastnik je prispevala 34,6 milijonov EUR, državna Zavarovalnica Triglav (ZT) 55,4 milijonov EUR, njen sklad DSU pa 16,3 milijonov EUR (prvi krog dokapitalizacije). Država je tako prenesla prednostno pravico do vpisa 165.737 novih delnic na ZT in prednostno pravico do vpisa 48.810 delnic na DSU. Vladi so nekateri očitali nejasnost glede strategije pri vstopu ZT v NLB, zakaj je v NLB investirala ravno preko ZT in kakšen je njun naslednji korak. Nekaterim je bila dokapitalizacija na ta način sporna in so menili, da država na tak način ne kaže zanimanja za umik iz gospodarstva. Mnenja so bila različna. Finančni minister Franc Križanič je takšno povezovanje pozdravil, pozdravili pa so ga tudi v poslanski skupini SDS, saj so bili mnenja, da delni prenos pravice za dokapitalizacijo NLB na ZT omogoča uspešnejšo širitev na tuje trge za obe pomembni slovenski finančni instituciji in če država ne bi sodelovala v dokapitalizaciji, bi to v takratnih oziroma sedanjih nestabilnih finančnih razmerah lahko vneslo dodatno negotovost na slovenski finančni trg.³⁷⁰

Nasprotno so bili v SD proti vstopu Triglava v dokapitalizacijo NLB, motilo jih je tudi, da ni znano, na kakšen način se bosta podjetji povezali. Do namere vlade so bili iz podobnih razlogov kritični tudi v Zares in so vladi očitali nejasnost glede vprašanj, ali

---

³⁷⁰ Zbliževanje razdelilo stroko in stranke, 11. 4. 2008, Ljubljana, MMC RTV SLO, URL: http://www.rtv slo.si/modload.php?&c_mod=rnews&op=sections&func=read&c_menu=4&c_id=170170 (8. 3. 2009).

želi država vstopiti v finančne institucije ali se iz njih umika.³⁷¹ Ministrstvo za finance je vse očitke zavrnilo in odgovorilo, da je ravno s takšnim povezovanjem nadzor nad banko in s tem finančnim sistemom ostal v slovenskih rokah. S kapitalsko povezavo med NLB in ZT so bili ustvarjeni sinergijski učinki, ki naj bi pozitivno vplivali na gospodarstvo, na povečanje BDP in da ravno ta pristop kaže na načrtovan in usmerjen način umika države iz gospodarstva. Poleg tega so tudi slovenski mediji bankam očitali, da so dokapitalizacije v nekaterih primerih nepotrebne in izsiljene in da so posledica financiranja etično spornih menedžerskih prevzemov domačih blue chipov. Čeprav je morda v teh trditvah zrno resnice, je nesporno in ključno dejstvo, da je bilo pridobivanje dodatnega osnovnega kapitala bank nujno potrebno zaradi novih kapitalskih zahtev Basla II, izjemno hitre rasti bilančne vsote in obsežnega kreditiranja nebančnega sektorja. Zapleti z dokapitalizacijo obeh državnih bank so sprožili nekatere špekulacije o tem, zakaj so bili potrebni trije krogi dokapitalizacije NLB in ali je bila dokapitalizacija NKBM res potrebna, saj je bila kapitalska ustreznost v tej banki uradno 9,5 %, torej nad zahtevano 8 % minimalno kapitalsko ustreznostjo bank.³⁷²

Glede vstopa **Slovenije v EU** je bilo potrebno veliko prilagoditev na finančnem trgu, bančna zakonodaja pa je od vseh najhitreje sledila evropskemu pravnemu redu. Prav obsežna zakonska regulativa in izvajanje doslednega nadzora nad poslovnimi bankami je pomembno ločila banke od ostalih finančnih in drugih institucij na trgu. Slovenske banke so veliko prispevale k uspehu pri uvedbi evra, tako vsebinsko kot tehnično, le da jim to malokdo prizna.

Na splošno lahko za bančno zakonodajo EU rečemo, da je ne glede na formalno jasen okvir zakonodaje ostalo precej aktualnih problemov povezanih z vzpostavljanjem enotnega bančnega evropskega trga. Nanašajo se predvsem na vsebino zakonov in njihovo učinkovitost, na namen, pravnomočnost, povezanost in skladnost različnih delov bančne zakonodaje ter na strukturo, delovanje in skladnost programov, odvisnih od učinkovitosti zakonodaje.³⁷³ Kljub leta 2006 novo sprejeti zakonodaji na ravni EU (CAD 3 Direktiva) se EU in banke niso bile pripravljene soočiti s tako hudimi posledicami, ki so nastale zaradi finančne krize.

---

³⁷¹ Ibid.

³⁷² Lah, Emil, Sporna stigmatizacija bančnih dokapitalizacij, Bančni vestnik, Združenje bank Slovenije, št. 7-8, 2008, uvodnik.

³⁷³ Walker, George Alexander, European banking law: policy and programme construction, London, British Institute of International and Comparative Law, 2007, xxxiv.

Basel II standardi so že pred finančno krizo pokazali svoje pomanjkljivosti, saj se jim je očitalo, da ne zagotavljajo enakih pogojev poslovanja za vse banke. Finančna kriza pa je razkrila vse napake Basla II, saj so ti v njej popolnoma odpovedali. Zagotovo bodo v prihodnje potrebne konceptualne spremembe glede kapitalskih zahtev, banke bodo morale imeti več kapitala ali pa manj naložb v tvegane vrednostne papirje. Baselski komite že pripravlja čvrst nadzorni in normativni okvir, ki naj bi odpravil pomanjkljivosti, ki so prišle na plan v finančni krizi, tako da nekateri že govorijo o sprejemu Basla III.

V slovenskem prostoru je bil kot ukrep reševanja **finančne krize** sprejet finančni ukrep v dveh delih. Prvi je vključeval začasni prevzem garancij za vse depozite prebivalstva v bankah s strani centralne banke, za kar smo dopolnili bančni zakon. Drugi del pa predstavlja dodelitev 12 milijard EUR proračunskega denarja za namene poročstva bankam pri najemu posojil v tujini in medbančno kreditiranje, del sredstev pa bi se lahko po potrebi uporabilo tudi za dokapitalizacijo bank.³⁷⁴ Lahko bi rekli, da so ukrepi Slovenije na finančno krizo zamujali in so bili manj obsežni kot v drugih državah. Istočasno pa smo zapostavili nebančne finančne ustanove (zavarovalnice, ustanove kapitalskega trga, kot so skladi, drugi finančni posredniki), saj za njihove depozite ne jamči država.³⁷⁵ Glede ustanovitve slabe banke kot načina reševanja krize so mnenja različna, dejstvo pa je, da se velikokrat pozablja, da je Slovenija svojo slabo banko ustanovila že leta 1993, in sicer Agencijo za sanacijo bank in hranilnic. Jože Mencinger izpostavlja, da se s slabo banko odkriva »toplo vodo« in da bi v primeru ustanovitve slabe banke in njenem kotiranju na borzi sicer preprečili dajanje »odpustkov« dolžnikom, vendar pa se kotiranje slabe banke na borzi zdi precej podobno finančnemu poglobljanju, s katerim so ameriške banke ustvarile toksične vrednostne papirje in ustvarjanje virtualnega premoženja na dosedanji način.³⁷⁶

Dejstvo je, da je glede finančne krize potrebno ukrepati hitro, predvsem pa je potrebno imeti pred očmi dolgoročno vizijo. Za začetek reševanja krize je bilanca bank potrebno očistiti vseh okuženih terjatev in jim, kot stebrom finančnega sistema, povrniti ključne funkcije, ki so jih imele v stabilnem gospodarskem okolju pred krizo. Kot varovalo pred

---

³⁷⁴ Štiblar, Franjo: Svetovna kriza in Slovenci, Kako jo preživeti?, Založba ZRC, 2008, str. 158.

³⁷⁵ Ibid.

³⁷⁶ Mencinger, Jože, Razprodaja premoženja in gospodarska kriza, Gospodarska gibanja, EIPF, št. 410, 2009, str. 21.

morebitnimi prihodnjimi podobnimi krizami je potrebno postaviti striktne regulatorne okvire, nad upoštevanjem katerih bodo s sokoljim očesom bedeli neizprosni nadzorni organi.

8.1.1 PREGLED BANČNE ZAKONODAJE

Tabela 21: Povprečne vrednosti kazalcev razvitosti in performans bančništva Slovenije med svetovnjima vojnama (1917-1937) in v treh zakonodajnih obdobjih po osamosvojitvi

	Povpr ečno število bank	Razvitost Aktiva/BDP v %	Tržna koncentracija		Profitnost		Neto obrestna marža	Stroški/ povprečn o aktivo
			K5	HHI	ROA	ROE		
1917 -1937	37	–	–	–	0,03	0,11	–	–
I.ZAKON 91 – 99	29	61, 87	65,97	1780,7	1,15	9,66	4, 95	2, 74
II.ZAKON 99 – 06	24	89, 93	58,01	1492,9	1,06	12,14	3, 25	2, 54
III. ZAKON 07 – 08	20	123, 7	60,05	1288,5	1,05	16,58	2, 2	2

Vir: Lastni prikaz, lastni izračuni

V tabeli 21 so prikazane povprečne vrednosti indikatorjev bančništva Slovenije v času med 1917-1937 in v treh zakonodajnih obdobjih po osamosvojitvi. Posebnost bančništva v medvojnem obdobju je večje število bank in bistveno nižja donosnost oziroma profitnost, glede na kasnejše podatke samostojne Slovenije.

Prvi tako imenovani »tranzicijski zakon« samostojne Slovenije iz leta 1991 je Slovenijo »osamosvajal« in vzpostavil temeljne okvire slovenskemu bančništvu. Bolj ali manj je nostrificiral prejšnjo bančno ureditev SFRJ. Omejil je vstop tujcem, ti so sicer lahko ustanavljali podružnice ob dovoljenju BS, ki je dovoljenja izdajala predvsem po načelu reciprocitete. Poleg tega je zakon dovoljeval ustanovitev podružnic tujih bank zgolj v obliki pravnih oseb z ustreznim obsegom ustanovitvenega oziroma jamstvenega kapitala.

Drugi zakon, »deregulacijski«, je dereguliral prvega, približal Slovenijo pravnemu redu EU in je odpiral vstop tujcem. Zakon iz leta 1999 je bil v skladu z Drugo bančno direktivo in je v slovenski bančni prostor uvedel načelo enotne bančne licence, ki je bankam iz držav EU omogočil opravljanje bančnih storitev (bodisi preko podružnic bodisi z neposrednim opravljanjem storitev) tudi v drugih državah članicah EU. Vendar so do polnopravnega članstva Slovenije v EU tudi za podružnice bank držav članic EU veljala določila zakona o bančništvu o podružnicah tujih bank, še vedno pa so za opravljanje bančnih storitev potrebovala dovoljenje BS. Vstop tujcev se je z novimi pravili povečal, ti so »prinesli« večjo konkurenco, posledično pa se je zmanjšala tržna koncentracija.

Glede na padec ROA in naraščanju ROE ob istem donosu je razvidno, da aktiva hitreje narašča oziroma da kapital/aktivo pada. Vse manj kapitala je bilo na enoto aktive, solventnost se je poslabševala, ekonomičnost pa izboljševala, kar je znak učinkovitosti.

Tretji zakon, zakon »članstva v EMU«, iz leta 2007 je pomenil premik v solventnosti. Koeficient aktiva/kapital je narasel, narasla pa je tudi profitnost (ROE), vendar se je donosnost aktive (ROA) zmanjšala (posledica CAD 3 oziroma BIS II). Delež ROE, ki je v tem obdobju povprečno dosegel 16,58 %, je sicer (pre)visok, saj je tako rast dosegel verjetno na račun zmanjšanja donosov podjetij oziroma prebivalstva.

HHI indeks tržne koncentracije se je zmanjšal zaradi večje konkurenčnosti kot posledica vstopa tujcev, ki z vstopom Slovenije v EU za opravljanje bančnih storitev na slovenskih tleh niso več potrebovali dovoljenja BS. Zakonodaja je vsekakor vplivala na HHI indeks tržne koncentracije, medtem ko za delež petih največjih bank v aktivih celotnega bančništva (K 5 %) tega ne moremo trditi, saj je zadnjih deset let bolj ali manj konstanten.

Glede na razvoj povprečne vrednosti kazalcev razvitosti slovenskega bančništva, je moč zaključiti: število bank skozi obdobja se je zniževalo, kar je posledica konsolidacije bančnega sektorja; povečala se je razvitost merjena z aktivo/produkt; zniževala se je tržna koncentracija; povečala se je profitnost kapitala, a zmanjševala profitnost aktive, kar je rezultat izboljšanja ekonomičnosti (stroški/aktivo), ob siceršnjem zniževanju obrestne marže.

8.1.2 KLJUČNI DOGODKI PREHOJENE POTI

Ključni dogodki prehoje poti so:

- pred osamosvojitvijo Slovenija v bančništvu ni imela velikih problemov; ob osamosvojitvi pa je vse slabo »kumuliralo« v slabih terjatvah bank in potrebna je bila sanacija;
- sanacija slovenskih bank je bila dobra, le njen zaključek se je predolgo odlašal, saj sta NLB in NKBM pogoje za zaključek sanacije izpolnjevali že leta 1995, sanacija pa je bila formalno zaključena z odločbo BS leta 1997;
- z uradnim državnim »by-passom« in z razdelitvijo LB in KBM na NLB in NKBM je Slovenija uspešno omogočila nadaljevanje reševanja problema deviznih vlog na eni strani in pridobitev mednarodnih raitingov novih bank in vstop na mednarodne trge na drugi strani;
- z začetkom privatizacije se je predolgo odlašalo, prav tako je trajala predolgo, kar pa se je v trenutni finančni krizi izkazalo za pozitivno;
- Slovenija, kot edina izmed tranzicijskih držav, svojih bank ni razprodala tujcem, kar ji je pri vstopu v EU omogočilo enakovreden položaj z ostalimi razvitimi državami EU, saj imajo vse razvite zahodne članice EU večino odločilnih bank v domači lasti, poleg tega pa ima sedaj Vlada več manevrskega prostora in lahko najprej poskrbi za solventnost (z dokapitalizacijo), BS pa za likvidnost; take možnosti pa večina drugih tranzicijskih držav ni imela oziroma je nima, saj so banke večinoma v tuji lasti in jih lahko v primeru krize sanirajo le tujci,³⁷⁷ ki pa v primeru finančne krize najprej uporabijo finančna sredstva za prioriteto sanacijo central v domači državi;
- vstop tujcev se je postopno liberaliziral; od možnosti vstopa tujcev z diskrecijo Banke Slovenije, do avtomatizma podružnic. S tem je delež tujega lastništva v slovenskem bančništvu naraščal, vendar je še danes večinsko v domačih rokah;

---

³⁷⁷ Če nimajo že sami dovolj problemov z bančnim sektorjem doma in svoje podružnice v tujini v resnici uporabljajo za reševanje doma.

- Slovenija je izpolnjevala pet Maastrichtskih kriterijev nominalne konvergence v času, ko je bilo to potrebno, kar je rezultat pozitivne vsebinske vloge slovenskega bančnega sektorja v uspešni tranziciji slovenskega gospodarstva.

8.2 POGLED NAPREJ

Čeprav se bančništvo danes srečuje z velikimi izzivi, lahko ugotovimo, da je Slovenija država z relativno dolgo bančno tradicijo in da je prehojena pot bančništva samostojne Slovenije zgodba o uspehu. Ob pomoči modre politike vlad in monetarnih avtoritet se je bančni sektor Slovenije uspešno rehabilitiral in samorehabilitiral, saj Slovenija tudi po pisanju londonskega časopisa Economist edina med tranzicijskimi državami ni doživela bančne oziroma širše finančne krize ob koncu prejšnjega in začetku tega stoletja.

Ob osamosvojitvi je Slovenija ustvarila tudi ustrezen normativni okvir na bančnem področju, ki ga je skozi leta ustrezno dopolnjevala. Sprejeti so bili trije bančni zakoni, s katerimi se je Slovenija pripravila na vstop v EU in EMU, in več zakonskih bančnih novel, ki so prilagajale bančno ureditev razmeram v praksi. Sprejeta sta bila tudi dva zakona o BS in število drugih zakonov, relevantnih za banke. Poleg tega je bila Slovenija tudi zelo uspešna pri harmonizaciji svoje zakonodaje z evropskim pravnim redom, tako da ni prišlo do bančne krize.

Kaj se nam obeta v prihodnje? Vsekakor je primarna naloga rešitev finančne oziroma bančne krize ali omilitev njenih posledic. Dosedanji ukrepi BS in Slovenske vlade delno zadovoljujejo, končna rešitev pa je odvisna od razvoja v svetu.

Kako naprej:

- finančni sektor naj ostane hrbtenica slovenskega gospodarstva; tudi ko bo priložnost, naj se banke ne razprodajo tujcem; ključne poslovne odločitve v bankah naj sprejemajo subjekti, ki so stalni prebivalci Republike Slovenije, da bodo njihove odločitve v korist ljudem, ki na tem ozemlju živijo in ki imajo skrb za kakovostno slovensko okolje v katerem stalno živijo;

- potrebno bi bilo oblikovati vsaj eno, relativno močno domačo bančno skupino oziroma finančni konlomerat, še vedno pa dovoliti manjše banke, ki bi se lahko specializirale za določene posle;
- banke je potrebno privatizirati postopno, v skladu s krepitvijo domače finančne baze, bodisi fizičnih bodisi pravnih oseb;
- banke se naj posebjaj ne grejo investicijskega bančništva; v zadnjem času je prišlo do velike ekspanzije kreditov, kar je povzročilo nepokritost kreditov z depoziti; razmerje med krediti in depoziti je dosegalo indeks 1,6, kar pomeni, da so banke dale za 60 % več kreditov, kot so imele depozitov; v teh 60 % so postale slovenske banke pravzaprav investicijske banke, ker so se zanje na debelo zadolževale v tujini, to pa je bilo očitno slabo;
- potrebno bo (je) zagotoviti likvidnost bank in banke kapitalsko okrepiti;
- če, in kolikor, bodo banke ostale v državni lasti, je nujno, da se zagotovi ustrezen »corporate governance« nadzornih svetov, ki mora biti postavljen predvsem strokovno in ne politično;
- banke naj sledijo kriterijem solidnega in ne maksimalnega profita ob skrbi za ekološko in gospodarsko sfero Slovenije;
- predvsem pa se morajo banke posvetiti osnovnemu poslu; dajanju kreditov in jemanju depozitov

Velika večina zgoraj naštetih »zaključkov« ni odvisna od nadaljnjih sprememb normativne ureditve, temveč od vodenja slovenske politike. Od normativne ureditve je odvisna na primer ureditev (in s tem omejevanje) izvedenih finančnih instrumentov, kar pa se seveda sprejema na ravni EU.

Zaključiti je mogoče, da bodo banke ostale hrbtenica slovenskega gospodarstva predvsem, če bodo prevladujoče opravljale temeljne poslovne aktivnosti: zbiranje

depozitov (ne zadolževanje v tujini) in dajanje kreditov (ne naložbe v vrednostne papirje).

9 VIRI IN LITERATURA

9.1 AVTORSKI VIRI

1. Arhar, France, Na robu deviznim težavam, Bančni vestnik, Združenje bank Slovenije, št. 1-2, 1987, str. 1.
2. Banka Slovenije, Faze uvedbe evra v Sloveniji, Uvedba evra v Sloveniji, URL: <http://www.bsi.si/ekonomska-in-monetarna-unija.asp?MapaId=1280> (5. 4. 2009).
3. Bank of Italy, The Role of Basel II in the Subprime Financial Crisis: Guilty or not Guilty? 14. 1. 2009, http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1330417#, (3. 4. 2009).
4. BBC (agencije), Ameriški predsednik Barack Obama je vrh G20 označil za »zgodovinski preobrat«, Dnevnik, 3. 4. 2009, <http://www.dnevnik.si/novice/svet/1042256885>, (3. 4. 2009).
5. Bednaš, Marijana, Gospodarska gibanja in razvojne perspektive, UMAR, 4. 12. 2008, URL: [http://www.umar.gov.si/index.php?id=78&tx_ttnews\[tt_news\]=792&cHash=1ea5861dd4](http://www.umar.gov.si/index.php?id=78&tx_ttnews[tt_news]=792&cHash=1ea5861dd4) (6. 3. 2009).
6. Bergstrom Clas, Englund Peter, Thorell Per, Securum and the Way out of the Swedish Banking Crisis, Maj 2003, URL: http://www.sns.se/document/securum_end.pdf/, (7. 4. 2009).
7. B.K., Zavržena tožba hrvaških varčevalcev LB-ja, Evropsko sodišče končalo desetletni proces, URL: http://www.rtv slo.si/modload.php?&c_mod=rnews&op=sections&func=read&c_menu=16&c_id=183993&tokens=NLB, (14. 12. 2008).
8. Bole, Velimir, Mencinger Jože, Štiblar Franjo, Volčjak Robert, Novembrski zlom se je decembra močno poglobil, Gospodarska gibanja, EIPF, št. 410, 2009, str. 24-37.
9. Bole Velimir, Rebec, Peter, Gospodarski izgledi v 2009, Gospodarska gibanja, EIPF, št. 410, 2009, str. 6-13.
10. Borak, Neven, Bančne direktive Evropske skupnosti, Zveza Ekonomistov Slovenije, 1996, 246 strani.

11. Borak, Neven, Privatizacija bank, Bančni vestnik, Združenje bank Slovenije, št. 5, 1994, str. 3.
12. Borish, Ding, Noel, On the Road to EU Accession. Washington: The International Bank for Reconstruction and Development Discussion Papers No. 345, 196, str. 1-3.
13. CNBC, Bad Bank still an Option for UK Economy: Darling, 13. 2. 2009, URL: <http://www.cnbc.com/id/29180580>, (1. 4. 2009).
14. C.R., 19,50 evra za delnico NKBM, 22. 9. 2008.
URL:http://www.rtv slo.si/modload.php?&c_mod=news&op=sections&func=read&c_menu=4&c_id=183229, (18. 1. 2009).
15. Ćirić, Jovan, Spremembe predpisov, ki urejajo bančni, kreditni in denarni sistem, Bančni vestnik, Združenje bank Slovenije, št. 4, 1987, str. 139.
16. Douherty, Carter, Stopping a Financial Crisis, the Swedish Way, The New York Times, URL: http://www.nytimes.com/2008/09/23/business/worldbusiness/23krona.html?_r=1 (1. 4. 2009).
17. Economic and monetary union, Compilation of Community Legislation, Luxemburg: European Communities, 1999, str. 137-139 (258 strani).
18. Evropski Parlament, Osnutek poročila s priporočili Komisiji o hedge skladih in skladih zasebnega kapitala, 18. 4. 2008, www.europarl.europa.eu, ste.13, (3. 4. 2009).
19. Federal Reserve Symposium, The Swedish experience, 29. 8. 1997, URL: <http://www.riksbank.se/upload/1722/970829e.pdf> (2. 4. 2009).
20. Gaspari Maja, Sovdat Petra, Dokapitalizacija NLB vendarle uspela, Finance, 16.6.2008, http://www.finance.si/215978/Dokapitalizacija_NLB_vendarle_uspela, (6. 3. 2009)
21. Golavšek, Jože, Intenzivno razmišljanje o privatizaciji banke, Bančni vestnik, Združenje bank Slovenije, št. 11, 1999, str. 45.
22. Hren, Barbara, Andrej Bajuk: Delnice NKBM bodo lahko kupili vsi državljani, 26. 10. 2007, Poslovni dnevnik, http://www.dnevnik.si/poslovni_dnevnik//277173/, (12. 2. 2009).

23. Informacija o prevzemu jamstva nekdanje SFRJ za devizne hranilne vloge deponirane pri poslovnih bankah in njihovih podružnicah na območju nekdanje URL:<http://www.mzz.gov.si/fileadmin/pageuploads/dokumenti/hrvaska-varcevalci.doc>, (3. 1. 2009).
24. Jurkovič, Tadej, Sanacija bank: izkušnje v Sloveniji in tujini, Diplomsko delo, Ekonomska fakulteta, Univerza v Ljubljani, 1995, str. 22.
25. Kocbek, Darja, Slaba banka nepotrebna, Mladina, št. 6, 2009, URL:http://www.mladina.si/tehdnik/200906/slaba_banka_nepotrebna, (13. 2. 2009).
26. Košak, Marko, Stanje in razvojne možnosti bančnega sektorja v Sloveniji, URL: <http://www.vlada.si/util/bin.php?id=2007042010515302> (20. 2. 2009).
27. Kovač, Bogomir, Proces rehabilitacije bank v Sloveniji v obdobju 1992-1997: Primer NLB d.d., Diplomsko delo, Univerza v Ljubljani, Ekonomska fakulteta, str. 26-27.
28. Kranjec, Marko, Sanacija slovenskih bank, Bančni vestnik, Združenje bank Slovenije, št. 1-2, 1992, str. 2.
29. Krugman, Paul, The Conscience of a Liberal, The good, the bad, and the ugly, The New York Times, 28. 9. 2008, URL: <http://krugman.blogs.nytimes.com/2008/09/28/the-good-the-bad-and-the-ugly/> (1. 4. 2009).
30. Kunovar, Bojan, Konsolidacija bančnega sektorja v Evropski uniji preko združitve in prevzemov, Magistrsko delo, Ekonomska fakulteta, Univerza v Ljubljani, 2004.
31. Lah, Emil, Sporna stigmatizacija bančnih dokapitalizacij, Bančni vestnik, Združenje bank Slovenije, št. 7-8, 2008, uvodnik.
32. Lavrač, Vladimir, Kdaj lahko pričakujemo vključevanje Slovenije v Evropsko monetarno unijo?, Bančni vestnik, Združenje bank Slovenije, št. 6, 2002, str. 8-9.
33. Lazarević Žarko, Prinčič Jože, Zgodovina slovenskega bančništva, Združenje bank Slovenije, Ljubljana, 2000, str. 431.
34. Letno poročilo Banke Slovenije za leto 1992.
35. Letno poročilo Banke Slovenije za leto 1993.
36. Letno poročilo Banke Slovenije za leto 1994.
37. Letno poročilo Banke Slovenije za leto 1995.
38. Letno poročilo Banke Slovenije za leto 1996.

39. Letno poročilo Banke Slovenije za leto 1997.
40. Letno poročilo Banke Slovenije za leto 1998.
41. Letno poročilo Banke Slovenije za leto 1999.
42. Letno poročilo Banke Slovenije za leto 2000.
43. Letno poročilo Banke Slovenije za leto 2001.
44. Letno poročilo Banke Slovenije za leto 2002.
45. Letno poročilo Banke Slovenije za leto 2003.
46. Letno poročilo Banke Slovenije za leto 2004.
47. Letno poročilo Banke Slovenije za leto 2005.
48. Letno poročilo Banke Slovenije za leto 2006.
49. Letno poročilo Banke Slovenije za leto 2007.
50. Lukman, Anja, Bael II in CAD 3: Vloga regulatornega nadzora, Diplomsko delo, Ekonomska fakulteta, Univerza v Ljubljani, 2007.
51. Majcen, Špela, ERM II, Bančni vestnik, Združenje bank Slovenije, št. 5, 2002, str. 18.
52. Majcen Špela, Roter Mojca: Pomembnejše finančne prilagoditve centralne banke ob vstopu v EMU, Banka Slovenija, 2002, str. 6.
53. Majnardi, Katja, Globalizacija bančnega sektorja v Sloveniji, Diplomsko delo, Ekonomska fakulteta, Univerza v Ljubljani, 2007.
54. Mamudi, Lehman folds with record \$613 billion debt, Marketwatch, URL: <http://www.marketwatch.com/news/story/story.aspx?guid={2fe5ac05-597a-4e71-a2d5-9b9fcc290520}>, (15. 9. 2008)).
55. Marko Kranjec o Damjanovem nesmislu slabe banke, 13. 2. 2009. URL: <http://razgledi.net/blog/2009/02/13/marko-kranjec-o-damijanovem-nesmislu-slabe-banke/>, (9. 3. 2009).
56. Masten Igor, Polanec Sašo, Damijan Jože P., Reševanje krize po skandinavsko: »Slaba banka« in trg dela, 6.2.2009, <http://razgledi.net/blog/2009/02/06/resevanje-krize-po-skandinavsko-%C2%BBslaba-banka%C2%AB-in-trg-dela/> (11. 2. 2009).
57. Mavrič, Mateja, Bančna struktura v Evropski uniji in Sloveniji, Diplomsko delo, Ekonomska fakulteta, Univerza v Ljubljani, 2003.
58. Mejniki v razvoju, NKBM, <http://www.nkbm.si/about.aspx?docid=449>, (12. 12. 2008).

59. Mejniki v razvoju, NLB, <http://www.nlb.si/mejniki-v-razvoju#1889> (12. 12. 2008).
60. Mencinger, Jože, Nominalna in realna konvergenca kandidatki za EU in EMU; Gospodarska gibanja, EIPF, št. 7-8, 2002, str. 35.
61. Mencinger, Jože, Razprodaja premoženja in gospodarska kriza, Gospodarska gibanja, EIPF, št. 410, 2009, str. 16-23.
62. Miković, M, Kdo so Slovenski dobro poučeni vlagatelji v NKBM, 5. 12. 2007, URL:http://www.finance.si/198534/Kdo_so_slovenski_dobro_pou%EBeni_vlagatelj_i_v_NKBM, (12. 2.2 009).
63. Ministrstvo za finance, Izjava za javnost, Informacija o prevzemu jamstva nekdanje SFRJ za devizne hranilne vloge deponirane pri poslovnih bankah in njihovih podružnicah na območju nekdanje SFRJ, str. 3, URL: <http://www.mzz.gov.si/fileadmin/pageuploads/dokumenti/hrvaska-varcevalci.doc>, (23. 11. 2008).
64. Ministrstvo za finance, Mednarodni finančni odnosi, Mednarodno sodelovanje, Pariški in Londonski klub, URL: http://www.mf.gov.si/slov/medn_fin/pariski_londonski_klub.htm, (6. 3. 2009).
65. Ministrstvo za finance, Novinarska konferenca Ministrstva za finance, Predlog zakona o bančništvu, 2. 10. 2006, str. 2.
66. Ministrstvo za finance, Poročilo o doseženih ciljih in rezultatih na nivoju področja proračunske porabe in glavnega programa, str. 14.
67. Ministrstvo za finance, Prodaja 34% deleža NLB d.d., 10. 04. 2002, URL:<http://www.ukom.gov.si/slo/vlada/sporocila/id/index.text.html?&i1=MF&i2=slo&i3=1&i4>. (23. 11. 2008).
68. Ministrstvo za finance, RS je javno objavila ponudbeno ceno 27 evrov za navadno delnico NKBM, 14. 12. 2007, URL:http://www.mf.gov.si/slov/mediji/2007/2007-12-06_1.htm, (23. 1. 2009).
69. Ministrstvo za finance, Sestanek predstavnikov Ministrstva za finance in KBC o prihodnji vlogi banke NLB medijem, 22. 3. 2007, URL:http://www.mf.gov.si/slov/mediji/2006/spor1_12_05_06.htm, (24. 1. 2009).
70. Ministrstvo za finance, Vlada sprejela predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o bančništvu, 4. 3. 2004, URL:http://www.mf.gov.si/slov/mediji/2004/spor6_04_03_04.htm, (3. 11. 2008).

71. Ministrstvo za finance, Zaključni račun proračuna RS za leto 2003, str. 18-64.
72. Mnenje Evropske Centralne Banke z dne 19. 9. 2006 na zahtevo slovenskega MF o nekaterih določbah predloga Zakona o bančništvu, str. 3.,
[URL:http://www.ecb.int/ecb/legal/pdf/sl_con_2006_48_f_sign.pdf](http://www.ecb.int/ecb/legal/pdf/sl_con_2006_48_f_sign.pdf), (6. 3. 2009).
73. Mramor Dušan, Jašovič Božo, Slovenia From Yugoslavia to the European Union, Chapter 17, Capital Market Development, The World Bank, Washington, D. C., 2004, str. 228.
74. Mramor, Dušan, Prikaz institucionalne ureditve bančno-kreditnega sistema in nekaterih drugih delov ekonomskega sistema Jugoslavije v obdobju 1945-1983 (1), Bančni vestnik, Združenje bank Slovenije, št. 1-2, 1985, str. 14-20.
75. Mramor, Dušan, Prikaz institucionalne ureditve bančno-kreditnega in nekaterih drugih delov ekonomskega sistema Jugoslavije v obdobju 1945-1983 (2), Bančni vestnik, Združenje bank Slovenije, št. 3, 1985, str. 57.
76. Narodna banka Jugoslavije, Izveštaj o izvršeni reviziji računovodstvenih izveštaja za 2001 godinu, Beograd, junij 2002, str. 7.
77. Nedić, Danijela, Proračun Republike Slovenije in poraba kupnine od privatizacije NLB d.d., Diplomsko delo, Univerza v Ljubljani, Ekonomska fakulteta, 2004, str. 23.
78. Neomejeno jamstvo za bančne in hranilniške vloge v noveli zakona, 14. 10. 2008, [URL:http://www.delo.si/clanek/69107](http://www.delo.si/clanek/69107), (3. 3. 2009).
79. NLB, Dokapitalizacija NLB je uspešno zaključena, 16.6.2008, <http://www.nlb.si/dokapitalizacija-nlb-uspesno-zakljucena> (12.12.2008).
80. NLB, Mejniki v razvoju, URL: <http://www.nlb.si/mejniki-v-razvoju-nlbskupina>, (24. 11. 2008).
81. NLB: Zaključek sanacije, 6. junij 1997, [URL:http://www.nlb.si/nova-ljubljanska-banka-zakljucek-sanacije?doc=1903&linkgroupid=0](http://www.nlb.si/nova-ljubljanska-banka-zakljucek-sanacije?doc=1903&linkgroupid=0), (26. 11. 2008).
82. Novak, Manica, Primerjava ureditve bančnega sistema EU s slovensko, Magistrsko delo, Ekonomska fakulteta, Univerza v Ljubljani, 2002, str. 116.
83. Od plebisicita do samostojnosti, Republika Slovenija, Urad za informiranje, URL:<http://www.ukom.gov.si/10let/pot/kronologija/> (12. 12. 2008).
84. Opec, Andreja, Privatizacija bank (razlogi, lastniške strukture bank, primeri iz prakse), Magistrsko delo, Univerza v Ljubljani, Ekonomska fakulteta, str. 67.
85. Petrač, Martin, Uvedba evra v Sloveniji, Diplomsko delo, Univerza v Ljubljani, Ekonomskafakulteta, 2006, str. 7.

86. Počivavšek, Franc, Pravno normative podlage sanacije bank in hranilnic, Bančni vestnik, Združenje bank Slovenije, št. 21,1993, str. 7-8.
87. Pogačnik, Miha, Devizne vloge varčevalcev podružnice LB, Pravna praksa, GVZ založba, št. 29, 2003, str. 40-41.
88. Ponudba delnic NKBM javnosti v postopku dokapitalizacije, September 2008, [URL:http://www.nkbm.si/downloadfile.aspx?fileid=435](http://www.nkbm.si/downloadfile.aspx?fileid=435), (12. 2. 2009).
89. Poročilo Banke Slovenije o bančnem poslovanju v letu 2000 in v prvi polovici leta 2001.
90. Poročilo o nadzoru bančnega poslovanja v letu 2002 in prvi polovici leta 2003, 2003, str. 11.
91. Predlog Zban-1, 2006, str. 2-4.
92. Privatizacija NKBM in resignacija Matjaža Gantarja, 12. 5. 2007, <http://razgledi.net/blog/2007/05/12/privatizacija-nkbm-in-resignacija-matjaz-gantarja/>, (5. 2. 2009).
93. Prospekt za ponudbo delnic javnosti /NKBM, URL: <http://www.nkbm.si/downloadfile.aspx?fileid=2980> , str. 3, (5.4.2009).
94. Purvis, Andrew, Swedens Model Approach to Financial Disaster, Time, 24. 9. 2008, URL: <http://www.time.com/time/business/article/0,8599,1843659,00.html> (2. 4. 2009).
95. Republika Slovenija, Državne ustanove, Zakonodajni okvir, <http://evropa.gov.si/slovenija-clanica/vkljucevanje/prevzem-pravnega-reda/zakonodajni-okvir/>, (5. 3. 2009).
96. Roche, David, A »Bad« Bank Can Solve Our Problems, The Wall Street Journal, 22. 1. 2009, URL:http://online.wsj.com/article/SB123258594265704581.html?mod=rss_opinion_main, (1. 4. 2009).
97. Rubin, Saša, Kvantitativna študija učinkov novega kapitalskega sporazuma - tuje izkušnje in domača pričakovanja, 9. strokovno posvetovanje o bančništvu , str. 8, Zveza ekonomistov Slovenije, Portorož 2003.
98. Rubin, Saša, EU odgovor na Basel II, Banka Slovenije, URL:www.bsi.si/library/includes/datoteka.asp?DatotekaId=496 (25. 2. 2009).

99. Rubin, Saša, EU odgovor na Basel II, Bančni vestnik, Združenje bank Slovenije, št. 4, 2003, str. 27.
100. SDS, Poziv k sistemski ureditvi privatizacije, 2.12. 2001, URL:<http://www2.sds.si/news/21571>, (6. 3. 2009).
101. Selak, Alenka, Ali je potreben nov zakon o bankah, Bančni vestnik, Združenje bank Slovenije, št. 10, 1985, str. 271.
102. Slabo zanašanje bank na dobro ime, Večer, 18. 2. 2009, URL: <http://web.vecer.com/portali/vecer/v1/default.asp?kaj=3&id=2009021805408425/>, (9. 3. 2009).
103. Slak, Leon, Obvladovanje tveganj v bančnem poslovanju po novem kapitalnem sporazumu Basel II, Magistersko delo, Fakulteta za Podiplomske državne in evropske študije, 2005, str. 3-26.
104. Smith, Dwight, Basel II: Basel Committee on Banking Supervision Announces Plans to Strengthen New Capital Regime, 24. 11. 2008, URL: <http://www.alston.com/financialmarketscrisisblog/blog.aspx?entry=1132>, (3. 4. 2009).
105. Solomon, Deborah, Geithner Banks on Private Cash, The Wall Street Journal, URL: <http://online.wsj.com/article/SB123776474431608981.html>, (23. 3. 2009).
106. STA, Bernanke: Obamov stimulacijski paket za izhod iz gospodarske krize, vreden okoli 800 milijard dolarjev, ne bo dovolj, 13. 1. 2009, Poslovni dnevnik, URL: http://www.dnevnik.si/poslovni_dnevnik/1042236292 (5. 3. 2009).
107. STA, Bruselj: države naj kupijo slabe naložbe bank, 25. 2. 2009, Finance, URL: http://www.finance.si/239114/Bruselj_drzave_naj_kupijo_slabe_nalozbe_bank, (13. 2. 2009).
108. STA, Gospodarstvo, 14. 10. 2008, Maribor-MMC RTV SLO.
109. STA, Med Bruseljskimi smernicami tudi »slaba banka«, 25. 2. 2009, URL: http://www.siol.net/eu/novice/2009/02/evropske_smernice.aspx
110. STA/M.M./I.A./, Želimo preprečiti paniko, 11. 11. 2008, URL: <http://24ur.com/novice/gospodarstvo/zelimo-prepreciti-paniko.html> (15. 2. 2009).

111. STA, Na NLB skrivnostni o dokapitalizaciji, ki pa bo potekal brez belgijskega KBC-ja, Poslovni dnevnik, http://www.dnevnik.si/poslovni_dnevnik//293527/, (18. 1. 2008).
112. STA, SDS vložila zakon o privatizaciji bank, Ljubljana, 22. 4. 1999, URL <http://24ur.com/novice/slovenija/sds-vlozila-zakon-o-privatizaciji-bank.html>, (6. 3. 2009).
113. STA, V NKBM zadovoljni z dokapitalizacijo, 14. 10. 2008, URL: <https://www.planet.si/portal/site/planet/menuitem.a19e9edd6b0c2dbb2bdac821e24027a0/?opts=SrcFrwAAAAH%2FAAAAAAAAAAAAAAAAAAAoAAAAyAAAAAAAwAAAAM%3D&newsId=9118123> (11. 2. 2009).
114. SVET, Vrh G20 sprejel številne ukrepe, 3. 4. 2009, Mladina, http://www.mladina.si/dnevnik/03-04-2009-vrh_g20_sprejel_stevilne_ukrepe/, (3. 4. 2009).
115. Sušnik, Saša, Prihodnost baselskih kapitalskih standardov, Bančni vestnik, Združenje bank Slovenije, št. 4, 2001, str. 40.
116. Štiblar, Franjo, Ahtik Meta, Položaj slovenskega bančništva v EMU, Bančni vestnik, Združenje bank Slovenije, št. 1-8, 2008, str. 25.
117. Štiblar, Franjo, Bančništvo-hrbtenica Slovenskega gospodarstva in družbe je že preko polovice v tuji lasti, Gospodarska gibanja, EIPF, št. 365, 2004, str. 43-44.
118. Štiblar, Franjo, Comparison of banking crises in Slovenia, 1930s, 1990s, EABH annual conference, 18-19, 2001, str. 9.
119. Štiblar, Franjo, Globalna kriza in Slovenija, Gospodarska gibanja, EIPF, št. 46, 2008, str. 7-19.
120. Štiblar, Franjo, Kakšen bo Slovenski sektor ob vstopu v EU, Gospodarska gibanja, EIPF, št. 4, 1999, str. 27.
121. Štiblar, Franjo, Konsolidacija slovenskega bančništva, Bančni vestnik, Združenje bank Slovenije, št. 6, 1999, str. 1.
122. Štiblar, Franjo, Odkrite slabosti uveljavitve BIS II, Bančni vestnik, Združenje bank Slovenije, št. 5, 2008, uvodnik.
123. Štiblar, Franjo, Pomen in način uvedbe evra, Gospodarska gibanja, EIPF, št. 386, 2006, str. 9.
124. Štiblar, Franjo, Povezovanje finančnih institucij in varnost njihovega poslovanja s posebnim ozirom na banke, Bančni dnevi, 2005, str. 19.

125. Štiblar, Franjo, Prestrukturiranje slovenskega finančnega in realnega sektorja, Bačni vestnik, Združenje bank Slovenije, št. 10, 1992, str. 1.
126. Štiblar, Franjo, Prispevek slovenskih bank k uspešni uvedbi evra - velik, čeprav spregledan, Bančni vestnik, Združenje bank Slovenije, št. 1-2, 2007, uvodnik.
127. Štiblar, Franjo, Sanacija slovenskih bank, Gospodarska gibanja, EIPF, št. 278, 1996, str. 27- 45.
128. Štiblar, Franjo, Svetovna kriza in Slovenci, Kako jo preživeti?, Založba ZRC, 2008, (209 strani).
129. Štiblar, Franjo, Slovenska monetarna (in tečajna) ter bančna politika: vloga njihovih nosilcev ob vstopu v EU in v pripravi na ERM 2 in EMU, Mednarodna konferenca: Slovensko pravo in gospodarstvo ob vstopu Slovenije v Evropsko unijo, Pravna fakulteta Univerze v Ljubljani (Littera Scripta Manet), Portorož, 21-23 april 2004, str. 36.
130. Štiblar, Franjo, Slovenski bančni sektor na poti v EU, Banke MBO, 2003, str. 10.
131. Štiblar, Franjo, Universal banking in the Slovene region, 1900-1945, Universal Banking in the Twentieth Century, Edward Elgar Publishing Limited, 1994, str. 46 - 51.
132. Štiblar Franjo, Voljč Marko, Slovenia From Yugoslavia to the European Union, Chapter 16, The Banking Sector, The World Bank, Washington, D.C., 2004, str. 269.
133. Temperton, P., The Euro, 2nd Edition, West Sussex: John Wiley and Sons LTD., 1988, str. 166.
134. Tett, Gilian, Banker says crisis revealed Basel II flaws, 20. 3. 2009, http://www.ft.com/cms/s/0/891f531a-14aa-11de-8cd1-0000779fd2ac.html?nlick_check=1, (3. 4. 2009).
135. The New Basel Capital Accord: an explanatory note«, Secretariat of the BaselCommittee on Banking Supervision, 2001, str. 2.
136. Tičar, Bojan, Privatizacija javnega sektorja in evalvacija slovenske zakonodaje, Gospodarska gibanja, EIPF, št. 8, 1996, str. 52.
137. Tomažič, Aleš, Pravni vidiki bančnega sistema EU, Diplomsko delo, Ekonomska Fakulteta, Univerza v Ljubljani, 2008.

138. V čigavi lasti bo NLB, 10. 11. 2005,
[URL:http://24ur.com/novice/gospodarstvo/v-cigavi-lasti-bo-nlb](http://24ur.com/novice/gospodarstvo/v-cigavi-lasti-bo-nlb), (24. 11. 2008).
139. V dokapitalizacijo NLB tudi prek triglava in DSU, Delo, 11. 4. 2008,
<http://www.delo.si/clanek/o286545> (1. 3. 2009).
140. Velikonja, Helena, Analiza slovenskega bančnega sistema, Diplomsko delo, Univerza v Ljubljani, Ekonomska fakulteta, 2003, str. 6.
141. Vitežnik, Matej, Privatizacija Nove Ljubljanske banke in Slovenski nacionalni interes pri tem, Specialistično delo, Ekonomska fakulteta, Univerza v Ljubljani, 2006.
142. Vodlan, Sabina, Banke v Sloveniji od leta 1998 do leta 2003, Diplomsko delo, Ekonomska fakulteta, Univerza v Ljubljani, 2005.
143. Vojko, Bruselj se ogreva za slabo banko in skupne regulatorje, 26. 2. 2009,
<http://razgledi.net/blog/2009/02/26/bruselj-se-ogreva-za-slabo-banko-in-skupne-regulatorje/>, (3. 3. 2009).
144. Zamernik, Lojze, Kaj nam prinaša novega Zakon o temeljih bančnega in kreditnega sistema?, Bančni vestnik, Združenje bank Slovenije, št. 1-2, 1986, str. 1.
145. Zimic, Srečko, Intervju dr. Franjo Štiblar, Velika kriza in kako jo preživeti, 6. 12. 2008, URL: http://www.dnevnik.si/tiskane_izdaje/objektiv/1042227596, (1. 4. 2009).
146. Zupan, Aljaž, Problematika Ljubljanske banke v Slovensko-hrvaških odnosih, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, Diplomsko delo, 2005.
147. Quinn Richard, The wider application of Basel.
148. Waiss, Monika, Basell II je tu: zaostritev posojilnih pogojev za slabše stranke, Finance, št. 248, 2007, str. 4-5.
149. Walker, Georg Alexander, European banking law: policy and programme construction, London, British Institute of International and Comparative Law, 2007, xxxiv, str. 435.
150. Wellinek, Nout, Basel Committee initiatives in response to the financial crisis, Brussels, 30. 3. 2009, <http://www.bis.org/review/r090330a.pdf>, (3. 4. 2009).
151. Working Paper on the Pillar III – Market Discipline, Basel Committee on Banking Supervision, 2001, str. 1.

9.2 ZAKONODAJA IN PODZAKONSKI AKTI

1. Deklaracija o neodvisnosti, Ur. l. RS, št. 1/91-I.
2. Odlok o načinu izpolnjevanja obveznosti federacije na podlagi jamstva za devize na deviznih računih in deviznih hranilnih vlogah občanov, civilnih pravnih oseb in tujih fizičnih oseb (Ur. l. SFRJ št. 27/90).
3. Odlok o programu prodaje državnega finančnega in stvarnega premoženja za leto 2007 in 2008 (Ur. l. RS, št. 126/2006).
4. Odlok o spremembah in dopolnitvah Odloka o programu prodaje državnega finančnega in stvarnega premoženja za leto 2006 in 2007 (Ur. l. RS, št. 108/2006).
5. Poročilo republiške volilne komisije o izidu glasovanja na plebiscitu, Ur. l. RS.
6. Pravilnik o medsebojnem sodelovanju nadzornih organov (Ur. l. RS, št. 43/07)
7. Pravilnik o dopolnitvi Pravilnika o medsebojnem sodelovanju nadzornih organov (Ur. l. RS, št. 84/07).
8. Sklep o izračunu kapitala bank in hranilnic (Uradni list RS, št. 135/06 in 104/07).
9. Sklep Vlade RS št. 441/01/98-5 (N), z dne 1. aprila 1999.
10. Sklep Vlade RS, št. 47605-1/2008/2.
11. Sklep Vlade št. 47605-1/2008/4, popravek sklepa RS z dne 10.4.2008, številka 47605-1/2008/4.
12. Sklep Vlade RS, številka 47605-1/2008/2, z dne 10.4.2008 in sklep številka 47605 - 1/2008/4, z dne 14. 4. 2008 - popravek sklepa RS z dne 10. 4. 2008, številka 47605-1/2008/4.
13. Uredbe o prodaji in drugih Sklep o izračunu kapitala bank in hranilnic (Uradni list RS, št. 135/06 in 104/07). oblikah razpolaganja s finančnim premoženjem države in občin (Ur. l. RS, št. 123/2003 in 140/2006).
14. Ustava Republike Slovenije (Ur. l. RS, št. 33/9).
15. Zakon o Agenciji federacije za zavarovanje depozitov in sanacijo bank, Ur. l. SFRJ, št. 84/89 (22. 12. 1989).
16. Zakon o Agenciji Republike Slovenije za zavarovanje vlog v bankah in hranilnicah (Uradni list RS, št. 1/91-I).

17. Zakon o bančništvu - spremembe in dopolnitve:

- Zakon o bančništvu – ZBan (Uradni list RS, št. 7/99 z dne 5. 2. 1999).
- Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o bančništvu – Zban - A (Uradni list RS, št. 59/01 z dne 19. 7. 2001).
- Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o bančništvu – Zban – B (Uradni list RS, št. 55/03 z dne 9. 6. 2003).
- Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o bančništvu – Zban – C (Uradni list RS, št. 42/04 z dne 23. 4. 2004).
- Zakon o bančništvu – Zban- UPB2 (Uradni list RS, št. 104/2004 z dne 24. 9. 2004). Ta zakon obsega:
  - Zakon o bančništvu – Zban – 1 (Uradni list RS, št. 131/2006 z dne 14. 12. 2006).
  - Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o bančništvu – Zban-1A (Uradni list RS, št. 1/2008).

18. Zakon o bankah in drugih finančnih organizacijah (Ur. l. SFRJ št. 10/89, 40/89, in 87/89).

19. Zakon o bankah in hranilnicah, Ur. l. RS, št. 1/1991-I spremembe, Ur. l. RS, št. 17/1991-I-ZUDE, 38/1992, 46/1993, 451/1994, 7/1999-Zban, 131/2006- Zban-1.

20. Zakon o Banki Slovenije, Ur. l. RS, št. 1/1991-I (spremembe, Ur. l. RS, št. 17/1991-I-ZUDE, 13/1993, 58/2002 (85/2002)).

21. Zakon o denarni enoti (Uradni list RS, št. 17/91-I).

22. Zakon o deviznem poslovanju, Ur. l. RS, št. 1/91-19.

23. Zakon o deviznem poslovanju (Ur. l. SFRJ št. 66/85, 71/86, 3/88, 59/88).

24. Zakon o gospodarskih družbah-spremembe in dopolnitve:

- Zakon o gospodarskih družbah« (ZGD) – Uradni list RS št. 30. Ljubljana, 1993.
- Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o gospodarskih družbah (ZGD – A) Uradni list RS št. 29/1994.
- Zakon o spremembi zakona o gospodarskih družbah (ZGD – B) Uradni list RS št. 82/1994.
- Zakon o spremembah zakona o gospodarskih družbah (ZGD – C) Uradni list RS št. 20/1998.

- Zakon o dopolnitvi zakona o gospodarskih družbah (ZGD – D) Uradni list RS št. 84/1998.
  - Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o gospodarskih družbah (ZGD – E) Uradni list RS št. 6/1999.
  - Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o gospodarskih družbah (ZGD – F) Uradni list RS št. 45/2001.
  - Popravek zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o gospodarskih družbah (ZGD– F) Uradni list RS št. 59/2001.
  - Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o gospodarskih družba (ZGD–G) Uradni list RS št. 57/2004.
25. Zakon o hranilno-kreditnih službah (Uradni list RS, št. 14/90 in 30/90).
26. Zakona o javnih financah (Ur. l. RS, št. 79/1999, 124/2000, 79/2001,30/2002 in 56/2002-ZJU, 127/2006-ZJZP, in 14/2007-ZSPDPO).
27. Zakon o nematerializiranih vrednostnih papirjih (Uradni list RS, št. 23/1999 in Amandmaji vlade z dne 28.12.2000).
28. Zakon o organizaciji in delovnem področju ministrstev (Uradni list RS, št. 71/ 1994, 47/1997, 60/1999, 119/ 2000).
29. Zakon o plebiscitu o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije, Ur.l.RS, št. 4/1990.
30. Zakon o predpisani obrestni meri zamudnih obresti (ZPOMZO-1).
31. Zakon o predaščini, sanaciji, stečaju in likvidaciji bank in hranilnic (Ur.l. RS, št. 1791-I in 46/93).
32. Zakon o preprečevanju omejevanja konkurence (Ur.l.RS, št. 56/ 1999).
33. Zakon o prevzemih (Ur.l.RS, št. 47/1997).
34. Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o deviznem poslovanju (ZDP–1A).
35. Zakon o spremembah Zakona o trgu finančnih instrumentov (Ur. l. RS,št. 69/2008).
36. Zakonu o temeljnih bančnega in kreditnega sistema, Ur. l. SFRJ, št. 70/85 S spremembami in dopolnitvami: Ur. l. SFRJ, št. 6/86 (28. 2. 1986), 34/86 (24. 6. 1986), 72/86 (32. 12. 1986) in 65/87 (5. 10. 1987).
37. Zakon o trgu finančnih instrumentov (Ur. l. RS, 67/2007, popravek 100/2007).

38. Zakon o trgu vrednostnih papirjev (Ur. l. RS, št. 56/1999. št. 51/2006).
39. Zakon o začasnih ukrepih o spremembah in dopolnitvah zakona o deviznem poslovanju (Ur. l. SFRJ št. 85/89).
40. Zakon o zagotavljanju sredstev za ustanovitev in delo Agencije federacije za zavarovanje depozitov in sanacijo bank, Ur. l. SFRJ, št. 84/89.

9.3 PRAVNI VIRI - EU

1. Direktiva 94/19/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. maja 1994 o sistemih zajamčenih vlog (UL L št. 135 z dne 31. maja 1994, str. 5).
2. Direktiva 2006/48/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. junija 2006 o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti kreditnih institucij (UL L št. 177 z dne 30. junija 2006, str. 1).
3. Direktiva 2006/49/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. junija 2006 o kapitalski ustreznosti investicijskih podjetij in kreditnih institucij (UL L št. 177 z dne 30. junija 2006, str. 201).
4. Direktiva 2000/46/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. septembra 2000 o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti ter nadzoru skrbnega in varnega poslovanja institucij za izdajo elektronskega denarja (UL L št. 275 z dne 27. oktobra 2000, str. 39).
5. Direktiva 2001/24/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. aprila 2001 o reorganizaciji in prenehanju kreditnih institucij (UL L št. 125 z dne 5. 5. 2001, str. 15)
6. Direktiva Sveta 89/117/EGS z dne 13. februarja 1989 o obveznosti podružnic, ustanovljenih v državi članici, ki pripadajo kreditnim in finančnim institucijam, s sedežem zunaj te države članice, glede objave letnih računovodskih izkazov (UL L št. 44 z dne 16. februarja 1989, str. 40).
7. Direktiva 2004/109/ES o harmonizaciji zahtev za preglednost glede informacij o izdajateljih, katerih vrednostni papirji so uvrščeni v trgovanje na organiziranih trgih.
8. Direktiva 86/635/EEC.
9. Druga bančna smernica (89/646/EEC).
10. Direktiva 2004/39/ES o trgih finančnih instrumentov.

11. Direktiva 2006/48/ES.
12. Direktiva 2006/49/ES, v obsegu, v katerem se uporabljata za borznoposredniške družbe (investicijska podjetja).
13. Direktiva Sveta 86/635/EGS z dne 8. decembra 1986 o letnih računovodskih izkazih inkonsolidiranih letnih računovodskih izkazih bank in drugih finančnih institucij (UL L št. 372 z dne 31. decembra 1986, str. 1), zadnjič spremenjena z Direktivo 2003/51/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. junija 2003 o spremembah direktiv 78/660/EGS, 83/349/EGS, 86/635/EGS in 91/674/EGS o letnih in konsolidiranih računovodskih izkazih posameznih vrst družb, bank in drugih finančnih institucij ter zavarovalnic (UL L št. 178 z dne 17. julija 2003, str. 16).
14. Pogodba o ustanovitvi evropske skupnosti (PES), UL C 321, 29. 12. 2006 (prečiščeno besedilo).
15. Prva bančna smernica (77/780/EEC).
16. Smernica o lastnih sredstvih kreditnih institucij (89/299/EEC).
17. Smernica o nadzoru kreditnih institucij na konsolidirani osnovi (92/30/EEC).
18. Smernica o razpršitvi tveganj (92/121/EEC).
19. Smernica o solventnosti kreditnih institucij (89/647/EEC).
20. Smernica o zavarovanju bančnih vlog (94/19/EEC).